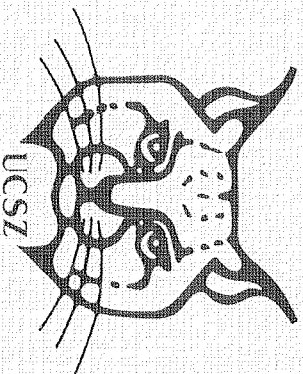

UNIE
ČESKÝCH
A SLOVENSKÝCH
ZOOLOGICKÝCH ZAHRAD

THE UNION OF THE CZECH AND
SLOVAK ZOOLOGICAL GARDENS

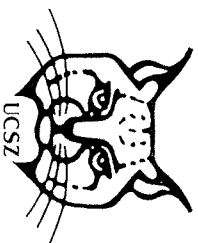
VÝROČNÍ ZPRÁVA
THE ANNUAL REPORT

2001

VÝROČNÍ ZPRÁVA

**UNIE ČESKÝCH A SLOVENSKÝCH
ZOOLOGICKÝCH ZAHRAD**

č. 4

2001

**Vydala: UNIE ČESKÝCH A SLOVENSKÝCH
ZOOLOGICKÝCH ZAHRAD**

**Zpracovali: Ing. Lubomír Moudrý,
Ing. Eliška Kubíková**

Obsah

Úvodní slovo prezidenta	5
<i>Introduction of the President</i>	
Orgány UCSZ	8
<i>UCSZ Authorities</i>	
Výroční zprávy členských ZOO	9
<i>Annual Reports of Member Zoos</i>	
Bojnice	9
Bratislava	13
Brno	15
Děčín	18
Dvůr Králové nad Labem	23
Hodonín	31
Chomutov	34
Jihlava	36
Košice	39
Liberec	43
Ohraďa	46
Olomouc	51
Ostrava	55
Pižeň	59
Praha	65
Spíšská Nová Ves	71
Ústí nad Labem	73
Vyškov	79
Zlín – Lešná	81
<i>Chovatelské novinky</i>	
Umělý odchov manula (Otocolobus manul) v ZOO Bojnice	84
Umělý odchov přímorožce jihoafrického, Dvůr Králové n/L	87
Návrat antilop koňských do Afriky, Dvůr Králové n/L	88
Umělý odchov gepardů, Dvůr Králové n/L	89
Projekt umělé inseminace slona indického, Ústí nad Labem	90
Ekonomické údaje ZOO v roce 2001	91

<i>Odborná činnost Unie Professional Activities</i>	96
Zástupci UCSSZ v odborných komisích EAZA	96
<i>Deputies of UCSSZ in professional committees of EAZA</i>	96
Náplň činnosti koordinátorů a předsedů komisí	98
Přehled složení jednotlivých odborných komisí UCSSZ	100
<i>An overview of membership in particular professional committees of the UCSSZ</i>	100
Zprávy o činnosti odborných komisí UCSSZ	102
<i>Reports of UCSSZ professional committees</i>	102
<i>Odborné příspěvky</i>	
EAZA skončila, nezapomeňme ...	123
<i>EAZA cam to an end, we won't forget?</i>	123
<i>Evžen Kás</i>	
Výroční konference WAZA v australském Perthu	126
<i>WAZA Annual Conference in Perth</i>	126
<i>Ing. Vladislav Jiroušek</i>	
Čína roku 2001 očima ředitele české ZOO	129
<i>China in 2001 through the eyes of the director of Czech zoo</i>	129
<i>Zdeněk Slavotněk</i>	
Študijná cesta do Dánska a problematika CITES	131
<i>Study Trip to Denmark and CITES issues</i>	131
<i>Vladimír Šrank</i>	
Ústřední komise pro ochranu zvířat a Zákon na ochranu zvířat proti týrání	135
<i>The Central Commission for Animal Welfare and a Law on Protection of Animals against the Maltreatment</i>	135
<i>Dana Holečková</i>	
Rozpravy zoologické	151
<i>Zoological debates</i>	151
<i>Jan Filip</i>	
Středoevropská asociace přátel Zoo (CEAF) v roce 2001	168
<i>Central European Association of Zoo Friends (CEAF) in 2001</i>	168
<i>Miroslav Kaššai, Martin Vobrubá</i>	
Petru Kordovi	170
<i>To Petr Korda</i>	170
<i>Lubomír Moudrý</i>	

Úvodní slovo prezidenta Introduction of the President

Uplynul další relativně klidný a úspěšný rok. Zvládáme náročné projekty, zvykáme si na běžné standardy a cesta kamkoli nám již připadá samozřejmá. Estetická úroveň našich ZOO vzrůstá, zastaralé expozice modernizujeme. Díky spolupráci se světovými ZOO získáváme stále vzácnější druhy zvířat, stavíme pro ně odpovídající chovná zařízení a daň se nám také jejich rozmnožování.

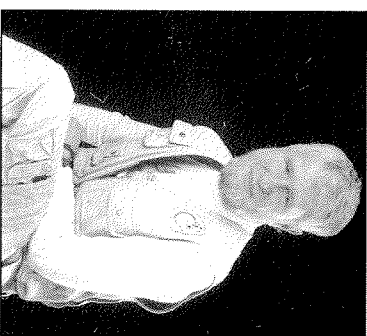
Díky dobré spolupráci s Ministerstvem životního prostředí ČR, díky přiznání pana ministra RNDr. Miloše Kužvarta, CSc., a v neposlední řadě, díky vstřícnému přístupu parlamentu ČR, jsme opět obhájili životně důležitou státní dotaci. Bez ní bychom nemohli rozvíjet mezinárodní spolupráci.

Umožnila nám přímo raketový vstup do nejprestižnější světové organizace zoologických zahrad. Další naše dvě ZOO byly v australském Perthu přijaty za členy světové organizace WAZA. Po přestavbě této organizace máme šance získat posty v nově vznikajících strukturách.

Úspěchem byla již druhá cesta našich kolegů do Číny. Ředitelé našich ZOO byli přijati s počtami a svět nám má opět co závidět. Máme již také první výsledky v podobě získání vzácných čínských zvířat.

Naše zoologické zahrady dostaly šanci, aby se prezentovaly na Výroční konferenci EAZY v Praze. Nepochybně jsme uspěli, ale především uspěla pražská ZOO jako hostitel. Nemohu nezpomenout na těsné hlasování Rady EAZY v Budapešti, kdy pražská ZOO porazila Bristol, aniž bych se chlubil, bez mého vystoupení by se tak nestalo, a tak mám na pražské EAZE také nicotný podíl.

Když jsem s kolegou Fejkem předem konzultoval všechny detaily, viděl jsem, že k přípravě přistupuje se vši vážností a byl jsem si jist, že si ostudu neuděláme. Jezdím na konferenci od roku 1990 a mohu srovnávat. Velmi často účastníci bezradně pobíhají a hledají sál, kde pobíhá jejich zasedání. V Praze, snad poprvé, bylo značení bezchybné. Stravování bývalo na různé úrovni. Kolega Fejk překonal moje očekávání, když v jídelně osobně dohlížel na pohodu strážníků. Dobrou duši konference byla Vladka Ritz-Radlinská, ale poděkování samozřejmě patří všem pracovníkům pražské ZOO, dokonce i těm, kteří s ní relativně neměli nic společného, ale vytvořili v pražské ZOO důstojné prostředí. Pražská ZOO se blýskla novým gorilincem, ale pře-

devším dokonale esteticky ztvárněným interiérem Afriky. Tvář v tvář žirafám jsem s pocitem uspokojení poslouchal slova chvály a uznání, která se linula z úst zahraničních kolegů. Velký dík patří také všem kolegům v zoologických zahradách, kteří se ujali doprovozných akcí, důstojně přivítali a pohostili účastníky konference.

Úspěšně se neurozvíjí pouze pražská ZOO, nechce se mi ani věřit, že se podařilo zahájit dvě náročné stavby sloninců. Modernizace pokračují ve všech ZOO, nenávrhité mizi poslední „prašivince“. Daň se nejen vyvážet nové důmyslné expozice, ale stále více se přibližujeme evropskému standardu i vybavením výchovně vzdělávacími prvky.

Za 189.969 podpisů v kampani Bushmeat se rozhodně nemusíme stydět, překona-li jsme mnoho renomovaných ZOO a věřím, že jsme dobrou věc posunuli alespoň o krok dopředu. Kdybychom sebrányými podpisy zachránili pouze jeden strom a jedno zvíře, stálo by to za to. Ale jsem přesvědčen, že dopad bude mnohem hlubší.

Pracovní nasazení našich odborných komisí mne již nepřekvapuje, ale mile mne překvapila vysoká odborná úroveň zasedání jednohlavých komisí (některých jsem se jako pozorovatel zúčastnil). Připravuji se další Československé plemenné knihy. Jsem rád, že máme týmy odborníků, které nadšeně pracují i nad rámec svých povinností.

Nicméně i chleba je o dvou kůrkách, a nevyhnují se nám ani nepřijemnosti. Pro opakované nedostatky přistoupila Rada k pozastavení členství jedné ZOO v UCSZ, je to dosud nejtvrdší přijaté opatření. Nicméně jsme přesvědčeni, že i tato ZOO se poučí a brzy se vyrovná evropským normám. Velmi nepřijemná situace nastala v liberecké ZOO, relativně triviální záležitosti se tvrději chopila komerční televize a její vystupování poškodilo dobré jméno všech ZOO. Dopad byl značný, ministři se o ZOO vyjádřili nechvalně, Thajská ambasáda okamžitě přerušila slibně se rozvíjející jednání se ZOO Zlin-Lešná o dovozu slonů. Demokracie je převít a televize má kouzelnou moc, musíme být ve střehu.

Za největší neúspěch však považuji nepřijetí zákona o zoologických zahradách, i když všichni cítíme, že navrhovaná verze nebyla to pravé.

Čtvrté vydání Vyroční zprávy UCSZ, které držíte v ruce, je pro nás již samozřejmostí. Její obsah se úspěšně rozrůstá, je nejen dobrou prezentací naší práce, ale také dobrou reprezentací naší činnosti. Nicméně náš dík za to, že z nás vydoloval příspěvky, patří opět ing. Lubošovi Moudřemu a za zajištění tisku ing. Pavlu Bradáčovi.

Vážené kolegyně, kolegové, i když jsme se shodli na tom, že naše slabá stránka je malá kolegialita, nepocítil jsem zlepšení. Ale možná, že je dobré i to, že nedošlo k zhoršení i to by nás mohlo potkat, ale u toho bych být nechtěl. Děkuji jménem Rady UCSZ všem, kteří se zapojili do aktivní práce. Děkuji všem pracovníkům zoologických zahrad, kteří svoji každodenní obětavou prací přispějí k dobru jménu a rozvoji UCSZ.

Ing. Vladislav Jiroušek

Prezident Unie českých a slovenských ZOO

Internetové stránky Unie českých a slovenských zoo: <http://gate.vosji.cz/ucsz>

Účastníci Valné hromady UCSZ v ZOO Dvůr Králové nad Labem
Participants of Anniversary Conference UCSZ in Dvůr Králové Zoo

Summary:

The author, the president of the UCSZ, expresses his opinion about both the last year activities of the UCSZ and the upcoming events. He touches the election of a new UCSZ Board last year, the participation and presentation of several Czech zoos as the new members of WAZA in Palm Springs, a visit of several Chinese zoo directors and British zoo staff to Czech zoos or the EAZA workshop "Critical Areas of Zoo Management" which took place in Zlin/Lešná Zoo. The activities of many newly established expert committees of the UCSZ, composed of directors, curators and also keepers, are abundant and fruitful. The UCSZ began to publish its Annual Report. All Czech zoos are regularly getting governmental grants for their participation on breeding programmes and other professional activities. There were over 5 millions visitors in the UCSZ member zoos in 2000. All activities will continue in 2001 and last but not least, in September 2001 the Prague Zoo will host the EAZA/EEP Annual Conference and other Czech zoos will participate on pre- and post-conference tours.

Orgány UCSZ

Rada UCSZ 2001

Ing. Vladislav Jiroušek, Jihlava – prezident UCSZ
MVDr. Přemysl Rabas, Chomutov – viceprezident UCSZ
PhDr. Petr Fejk, Praha – člen Rady UCSZ
Mgr. Ivo Klíka, Zlín – Lešná – člen Rady UCSZ
Ing. Lubomír Moudrý, Děčín – člen Rady UCSZ

Ing. Pavel Bradáč, Jihlava - sekretář UCSZ

Revizní komise 2001

Ing. Miloslava Šavelová –předseda
MVDr. Martin Hovorka
Ing. Miroslav Frajs

Institucionální a personální členové UCSZ k 31. 12. 2001

Ing. Vladimír Šrank, Bojnice *
Ing. Miloslava Šavelová, Braislava
MVDr. Martin Hovorka, Brno
Ing. Lubomír Moudrý, Děčín *
RNDr. Dana Holečková, Dvůr Králové nad Labem *
Ing. Miroslav Frajs, Hodonín *
MVDr. Přemysl Rabas, Chomutov *
Ing. Vladislav Jiroušek, Jihlava *
Ing. Karol Seman, CSC., Košice
RNDr. Josef Janeček, Liberec *
RNDr. Vladimír Holas, Ohrada *
Ing. Zdeněk Slavotínek, Olomouc *
Josef Stehlik, prom. biol., Ostrava *
Ing. Jiří Trávníček, Plzeň *
PHDr. Petr Fejk, Praha
Karol Dzurík, Spišská Nová Ves
Ing. Zdenka Jeřábková, Ústí nad Labem *
Josef Kachlik, Vyškov
* personální členové

Čestní členové UCSZ

Ing. Svatomír Králík
Prof. RNDr. Zdeněk Veselovský, DrSc.

VÝROČNÍ ZPRÁVY ČLENSKÝCH ZOO *Annual Reports of Member ZOOS*

Zoologická zahrada Bojnice

Riaditeľ: Ing. Vladimír Šrank
Director

Adresa: Zoologická zahrada Bojnice
Address Zámok a okolie 6
972 01 Bojnice
Slovakia

Tel.: +421. 46. 5402 975
Fax: +421. 46. 5403 241
E-mail: zooobj@isinternet.sk, zooobjoice@stonline.sk (zoológovia/zoologists)
Web: www.zooobjoice.sk

Výmera v ha (celkom/expozíčná časť): 42/20

Area in ha (total/exhibits)

Počet zvierat (druhy/exempláre): 268/2017

Number of animals (species/specimen):

Členstvo v odborných organizáciach:
Membership in professional organizations

EAZA - *European Association of Zoos and Aquaria*
SAZZ - Slovenská asociácia zoologických záhrad
Association of Slovak Zoological Gardens - ASZG
EEKMA - Európska asociácia chovateľov slonov
European Elephant Keepers and Managers Association
ISIS - *International Species Information System*
EAZWV - Európska asociácia veterinárov v ZOO
European Association of Zoo and Wildlife Veterinarians

Počet Európskych chovných programov (EEP): 21
Number of EEPs

NOVINKY V EXPOZIČNEJ ČASTI:

New or adapted exhibits

- Úprava výbehu v medvedinci navozením skál, kmeňov, stromov, vývratov, kôry. Vybudovanie hĺščích nôr.
- *Enrichment of the brown bear exhibits with more stones, tree branches and trunks, bark and building of dens for red foxes*
- Rekonštrukcia a modernizácia pavilónu opíc pred dokončením
- *Last stages of the primate house reconstruction and modernisation*

CHOVATELSKÉ NOVINKY:

Husbandry news

- *Odchovy (Notable births):* 4 veľňad kubánsky (Epicrates angulifer), 4 korytnačka zelenkastá (Testudo hermanni), 8 gekón obrovský (Gekko gecko), 1 nandu pampový (Rhea americana), 1 pelikán ružový (Pelicanus onocrotalus), 5 ibis mliečkový (Threskiornis molucca), 2 ibis červený (Eudocimus ruber), 6 stromárka veľká (Dendrocygna arborea), 1 kačica hvizdává (Anas penelope), 1 hrďavka polápvá (Nettion rufina), 3 orol stepný (Aquila nipalensis), 1 bažant sedlatý (Lophura swinhoi), 2 kariama červenozobá (Cariama cristata) – prvý odchov v SR (*for the first time in SK*), 3 ara modrohlá (Ara ararauna) – prvý odchov v ZOO Bojnice, 4 kraska červenozobá (Urocyon erythronycha), 1 manuľ (Otocolobus manuľ) – prvý odchov v SR a ČR (*for the first time in CS and SK*), 2 puma americká (Puma concolor), kôň Przewalského (Equus przewalskii), 2 zebra Chapmanova (Equus burchelli chapmani), 1 antilopa losia (Taurotragus oryx), 2 kudu veľký (Tragelaphus strepsiceros), 1 antilopa bongó (Boocercus euryceros), 5 antilopa jeleňovitá (Antilope cervicapra), 2 vodárka jeleňovitá (Kobus ellipsiprimus defassa), 2 vodárka lečve (Kobus leche kafuensis), 2 kozorožec kaukazský (Capra caucasica sewertzovi), 1 koza bezoárová krétska (Capra aegagrus cretica)

- *Zaujímavé príchody (Notable arrivals):* 2 volavka chochlatá (Bubulcus ibis), 2 orliak bielokrídly (Haliaeetus pelagicus), 2 orol kriklavý (Aquila pomarina), 1 orol skalný (Aquila chrysaetos), 1 žeravec stepný (Antropoides virgo), 2 žurav kráľovský (Balaenica regularum), 1 jazvec lesný (Meles meles), 3 medveď hnedý (Ursus arctos), 1 rys ostrovid (Lynx lynx), 2 koza skrutkorohá (Capra falconeri hepenri)

AKCIE PRE VEREJNOSŤ:

PR Events

- Podujatia ku Dňu Zeme: Počuj hlas Zeme, 60 minút pre planétu Zem
- Otvorenie letnej turistickej sezóny
- Podujatia ku Dňu detí: Nebojme sa hada, sťaž v maľovaní
- Podujatie k Svetovému dňu životného prostredia
- Zvedavka v ZOO – celoslovenské podujatie so Skautom
- Krsti 3 mláďat medveďa hnedého

- Podujatia k Svetovému dňu zvierat
- Zimné aktivity ZOO a stretnutie s Mikulášom
- *Public events relevant to notable days throughout the year (The Earth's Day, Children's Day, The World Animals Day etc.), displays*

INÉ VÝZNAMNÉ AKTIVITY:

Other important activities

- Medzinárodná kampaň EAZA "Bushmeat": počet získaných podpisov 2350
- *Participation in the EAZA Bushmeat Campaign, 2350 signs obtained*
- Medzinárodný projekt "Živá príroda"
- *International project „Living Nature“*
- Informačný seminár pre učiteľov prírodopisu a zemepisú
- *Information workshop for teachers of natural history and geography*
- Začiatok výstavby národného Záchytného centra pre zhabané živočíchy
- *Commencement of building of National Centre for Confiscated Animals (CTES)*
- Realizácia výskumu ryša ostrováda
- projekt "Lynx" a starostlivosť o osirelé mláďatá.
- *European Lynx Research Project - genetic analysis of Carpathian Lynx population and care for orphaned cubs*
- Spolupráca a poskytnutie vzoriek pre DNA analýzu leopardov perzských (Panthera pardus saxicolor) Arménskej spoločnosti pre výskum leopardov.
- *Cooperation and providing of samples for DNA analysis of Persian Leopard in the framework of the Armenian Leopard Society.*
- Výuka biológie v ZOO v spolupráci s pedagogmi základných škôl (spolu 2807 účastníkov)
- *Education of biology with basic schools teachers from the region*
- Výuka pre osobitné skupiny nevidiacich a slabozrakých (spolu 283 účastníkov)
- *Special courses for blind and tender-eyed people (283 participants)*

Jeden z nových druhov - orliak bielokrídly (Haliaeetus pelagicus)
Foto: Marian Krchniak

- Organizácia seminára UCSZ - Komisie pre evidenciu zvierat v českých a slovenských zool (9.-11. október 2001). Zúčastnilo sa približne 40 ľudí.
Meeting of the UCSZ Committee for Animal Records in Czech and Slovak zoos (9.-10. October 2001, ca. 40 participants)

- Prednášky a prezentácie na celoštátnej mammaliologickej konferencii vo Zvolene. (12.-13. október 2001). Počet príspevkov: 4
Lectures and presentations on the National Conference of Mammalogists (12.-13. October 2001). Number of contributions: 4.

Sledované obdobie: 1. 1. – 31. 12. 2001

Period of interest

Portrét mláďata manuly (*Otocolobus manul*) vo veku 25 dní
A young Pallas' cat in the age of 25 days

Foto: Marian Krchniak

Zoologická záhrada Bratislava

Riaditeľka: Ing. Miloslava Šavelová

Director

Adresa: Mlynská dolina 1, 842 27 Bratislava

Address

Tel.: +421.2.65 42 28 48, 65 42 40 34, 65 42 19 25

Fax: +421.2.65 42 18 68

E-mail: zoo@zoo Bratislava.sk

Web: _____

Výmera v ha (celkom/expozíčná časť): 96/35

Area in ha (total/exhibits)

Počet zvierat (druhy/exempláre): 160/1220

Number of animals (species/specimen):

Členstvo v odborných organizáciach:

Membership in professional organizations

EAZA – European Association of Zoos and Aquaria

SAZZ (Slovenská asociácia zoológických záhrad)

Association of Slovakia Zoos

IZE – International Association of Zoo Educators

ISIS – International Species Information System

Počet Európskych chovných programov (EEP): 15

Number of EEPs

NOVINKY V EXPOZIČNEJ ČASTI:

New or adapted exhibits

- Rekonštrukcia troch voliér pre handicapované vtáky z našej fauny

- Nová dekorácia a vybavenie výbehov pre primáty

- Výstavba nového chovného zariadenia pre tavy dvojhrbé, kulany a poníky

- Rekonštrukcia vnútorného chovného zariadenia pre nosorožce tupoňosé

Reconstruction of 3 aviaries for handicapped birds, exhibits for primates and rhinoceroses and building of a new exhibit for Bactrian camel, kulán and pony

CHOVATELSKÉ NOVINKY:

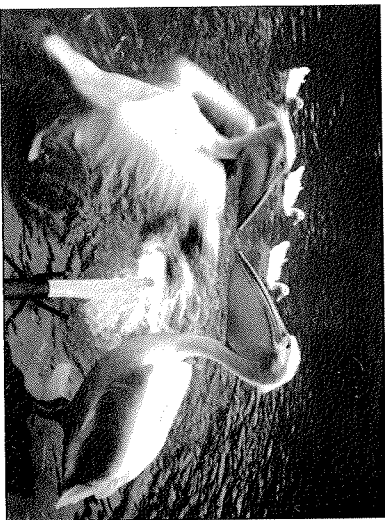
Husbandry news

- Odchovy (*Notable births*): 2 emu hnedý (*Dromaius novaehollandiae*), 2 ibis posvátný (*Thresciornis aethiopicus*), 1,0 výt skalný (*Bubo bubo*), 1,0 kengura červená (*Macropus rufus*), 4 kalfon egyptský (*Rousettus aegyptiacus*), 1,0 tamariň pinčí (*Saginus oedipus*), 1,0 gibbon černý (*Hylobates gabrielle*), 0,3 prímorožec šablorohý (*Oryx dammah*), 0,1 pakůň bielochvosť (*Conochaeus gnou*), 0,2, 1 antilopka jeleňovitá (*Antilope cervicapra*), 1,0 kozorožec alpský (*Capra ibex ibex*), 1,0 kozorožec nubijský (*Capra ibex nubiana*), 2,3 koza skrutkorohá (*Capra falconeri*), 0,1 zubor európsky (*Bison bonasus*)

AKCIE PRE VEREJNOSŤ:

PR Events

- 22.04. - Deň Zeme
 - 01.06. - MDD v ZOO
 - 01.09. - Rozlička s prázdninami
 - 30.09. - Svetový deň zvierat
 - 13.12. - Mikuláš v ZOO pre handicapované deti
- Events relating to notable days in the year*

Pelikány biele (*Pelecanus onocrotalus*) na jazere *White pelicans (Pelecanus onocrotalus) on the lake*

Foto: Zoo Bratislava

INÉ VÝZNAMNÉ

AKTIVITY:

Other important activities

- Medzinárodná prírodovedná súťaž Ochrana prírody nepozná hranice
- Petičná kampaň EAZA Bushmeat
- Spracovanie plemennej knihy kozorožca nubijského (*Capra ibex nubiana*)
- Akcia "Zachráňme nosorožce"
- Zahájenie prác na koncepcii rozvoja ZOO Bratislava v nadväznosti na výstavbu diaľnice D2, ktorá sa dotkne územia ZOO.

International competition for schools "Nature conservation has no frontiers", participation in the EAZA Bushmeat Campaign, compilation of the European Studbook of Nubian ibex, campaign "Save white rhinos", new management plan for reconstruction of ZOO Bratislava according to building of a new highway near expositon part of the zoo.

Sledované obdobie: 1.1.2001 – 31.12. 2001
Period of interest

Zoologická zahrada Brno

Ředitel: MVDr. Martin Hovorka
Director

Adresa: Zoologická zahrada města Brna
U zoologické zahrady 46

Address 635 00 Brno, CZ

Tel.: +420. 5. 46 21 01 43

Fax: +420. 5. 46 21 00 00

E-mail: zoo@zoobno.cz

URL: www.zoobno.cz

Rozloha v ha (celkem/expoziciční část): 65,5/22,4

Area in ha (total/exhibits)

Počet zvířat (druhů/jedinců): 327/1901

Number of animals (species/specimen):

Členství v odborných organizacích:

Membership in professional organizations

EAZA - European Association of Zoos and Aquaria

IIZE/EZE - International Association of Zoo Educators/ European Zoo Educators

WAZA - World Association of Zoos and Aquaria

UCSZ - Unie českých a slovenských zoo

CBSSG - Captive Breeding Specialist Group

ISIS - International Species Information System

EARAZA - Euroasijská regionální asociace zoologických zahrad a akvárií

Eurasian Regional Association of Zoological Gardens and Aquaria

Počet Evropských chovných programů (EEP): 21

Number of EEPs

NOVINKY V EXPOZIČNÍ ČÁSTI:

New or adapted exhibits

- 16. června 2001 byla otevřena nová expozice Dětská zoo. Na ploše téměř 3 500 m² jsou rozmístěny ublance pro kozy kamerunské, ovce, pony šetlandské, morčata, králíky, kuřata. Výběhy pro morčata, králíky a kuřata jsou od návštěvníků odděleny kamennými zídkami do výše jednoho metru. Děti tak mohou, stejně jako u koz kamerunských, vstoupit do jejich výběhů a kontaktovat se se zvířaty. Dětská zoo

tak splňuje svoji nejdůležitější roli, umožnit především dětem přímý kontakt s malými domácími zvířaty. Součástí Dětské zoo je i projížďková trasa hipodromu. A new exhibit Children Zoo was opened 16.6.2001. Enclosures of Cameroon goat, sheep, Shetland ponies, Guinea-pigs, rabbit and chicken are placed on area of almost 3.500 sq. m. Children can enter enclosures and touch animals.

CHOVAPELSKÉ NOVINKY: Husbandry news

- Odechovy (*Notable births*): 19 chameleleon Jacksonův (*Chamaeleo jacksonii*), 6 psiros africký (*Struthio camelus*), 1 ibis posvátný (*Threskiornis aethiopicus*), 5 žako kongo (*Psittacus e. erithacus*), 2 ara araruna (*Ara araruna*), 4 klokan Bennetův (*Macropus rufogriseus fruticosa*), 5 surikata (*Suricata suricatta*), 5 kočka pouštní (*Felis margarita harrisoni*), 2 kočka bengálská (*Prionailurus bengalensis*), 4 kapybara (*Hydrochaerus hydrochaeris*), 1 jelen milu (*Elaphurus davidianus*), 1 jelen sibiřský (*Cervus e. sibiricus*), 1 adax (*Addax nasomaculatus*), 1 pakůň modrý (*Connochaetes t. taurinus*), 2 pavoce hřivnatá (*Ammodramus lervia*), 3 kozorožec sibiřský (*Capra sibirica*), 4 bizon americký (*Bison bison*)
- Příchody (*Notable arrivals*): 1 kasuár přílbový (*Casuarus casuarinus*), 2 sokol sítěhový (*Falco peregrinus*), 1 orl bělohlavý (*Haliaeetus leucocephalus*), 2 papoušek královský (*Alisterus scapularis*), 2 kotlík veverovitý (*Saimiri sciureus*), 1 ovčič skvrnitý (*Paradoxurus hermaphroditus*), 1 levhart cejlonský (*Panthera pardus kotiya*), 4 kapybara (*Hydrochaerus hydrochaeris*), 1 kiang (*Equus kiang*), 2 los evropský (*Alces a. alces*), 1 sob polární (*Rangifer tarandus*), 2 pakůň modrý (*Connochaetes t. taurinus*), 6 pavoce hřivnatá (*Ammodramus lervia*), 2 kozorožec sibiřský (*Capra sibirica*)

Dětská zoo - nová expozice Zoo Brno
Children Zoo - a new exhibit of Brno Zoo Foto: Michal Piskula

- AKCE k zahájení sezóny - Jarní otevření zoo a Den Země, První máj ve stylu country, Otevření dětské zoo, Velikonoce v Zoo Brno, Velikonoční dlhá
- *Opening of new season - events Spring Opening of Zoo and Earth Day, The First*

May in a western&country style, Opening of Children Zoo, Easter in Brno Zoo, Easter Workshop

- Akce k Mezinárodnímu dni dětí - Dětský den s GE Capital Bank, Den dětí s rádiem
- *Frekvence 1, Den pro rodinu*
- *World Children Day events - Children Day with GE Capital Bank, Children Day with Radio Frekvence 1, Day for a Family*
- Akce ke konci roku - Mikuláš v Zoo Brno, Štědrý den krmění zvířátek, Vánoční kufrování

End of the year events - Santa Claus in Brno Zoo, Feeding of Animals on Christmas Day, Christmas "Trunking"

Další akce - Setkání adoptivních rodičů a sponzorů Zoo Brno, Evropská noc pro netopýry, Zoobál, Maskarní bál

- *Others events - Meeting of Adoptive Parent and Sponsors of Brno Zoo, European Night of Bats, Zooball, Fancy-dress Ball*

Spolupráce s oddělením dětské onkologie Dětské fakulní nemocnice v Brně a Univerzitním onkologickým centrem

- *Cooperation with Department of Oncology of Teaching Hospital for Children and the University Oncology Centre*

Prezentace Zoo Brno v rámci brněnských akcí na Nám. Svobody, na brněnském výstavišti, na městské radnici

- *Presentation of Brno Zoo within the framework of events of City of Brno*

Informace o průběžném dni v zoo na titulní straně ww stránek

- *Information on recent news in the zoo via ww pages*

III. ročník Zoo reportu

- *3rd volume of "Zoo Report"*

Stanice mladých přírodovědců - ve třinácti odborných skupinách trávily svůj volný čas děti ve věku 8-18 let, Den otevřených dveří SMP

- *Station of Young Naturalists - 13 various special groups of children between 8 - 18, The Day of Opened Door in the Station of Young Naturalists*

JINÉ VÝZNAMNÉ AKTIVITY:

Other important activities

Mezinárodní soutěž "Ochrana přírody nezná hranice"

- *International competition "Nature Conservation has no Frontiers"*

Výukové programy pro žáky základních škol

- *Educational programmes for primary schools*

Jarní a letní týdenní prázdninové pobyty pro děti

- *Spring and summer holidays weekly stays for children*

Otevření Nizkoprahového klubu

- *Opening of Low-profile Club*

Stedované období: 1.1. - 31.12. 2001

- *Period of interest*

Zoologická zahrada Děčín – Pastýřská stěna

Ředitel: Ing. Lubomír Moudrý

Director

Adresa: Zoologická zahrada Děčín

Address

Pastýřská stěna
Žižkova 1286/15
405 02 Děčín IV, CZ

Tel.: +420.412. 53 11 64, +420.0605. 26 00 26

Fax: +420.412. 53 16 26

E-mail: info@zoodecin.cz

Web: www.zoodecin.cz

Součástí Zoo je stálá expozice Noční zoo SULAWESEI
A permanent exhibit Night zoo SULAWESEI is the part of the zoo
Teplická 19, Děčín IV, Tel. 420. 412. 53 08 11

Rozloha v ha (celkem/expoziční část): 6/5

Area in ha (total/exhibits)

Počet zvířat (druhů/jedinců): 108/325

Number of animals (species/specimens):

Členství v odborných organizacích:

Membership in professional organizations

EAZA – European Association of Zoos and Aquaria
IZE – International Association of Zoo Educators
ISIS – International Species Information System
FFI – Fauna & Flora International
Unie stanic pro handicapované živočichy
Union of Wild Animals Rescue Centres

Počet Evropských chovných programů (EEP): 13

Number of EEPs

NOVINKY V EXPOZIČNÍ ČÁSTI: *New or adapted exhibits*

- Pavilon exotických ptáků "Pračí dům", který má část voliérovanou a část volně přichází, pro 12 druhů ptáků (papoušci, holubi, ledňáčci, pěvci), z toho 10 nově přichozích, uvnitř umělé skály, vodopád s jezírkem a mlžící zařízení, pohled do přípravný krmení
- *A new exotic birds (parrots, cockatoos, pigeons, passerines) "Birdhouse" with a walk-through aviary and traditional parrot aviaries*
- Expozice pro čápy černé a vodní ptáky – přírodně řešená voliéra s bazénem, krytá síť
- *Black storks and water birds exhibit with a pool*
- Expozice pro kočky a drápkaté opičky – umělé skály, přírodně řešené interiéry
- *Exhibits for squirrel monkeys and callitrichids*
- Expozice fauny sibiřské tajgy (burunduci, drobné ptactvo)
- *Siberian chipmunk and passerines exhibit*

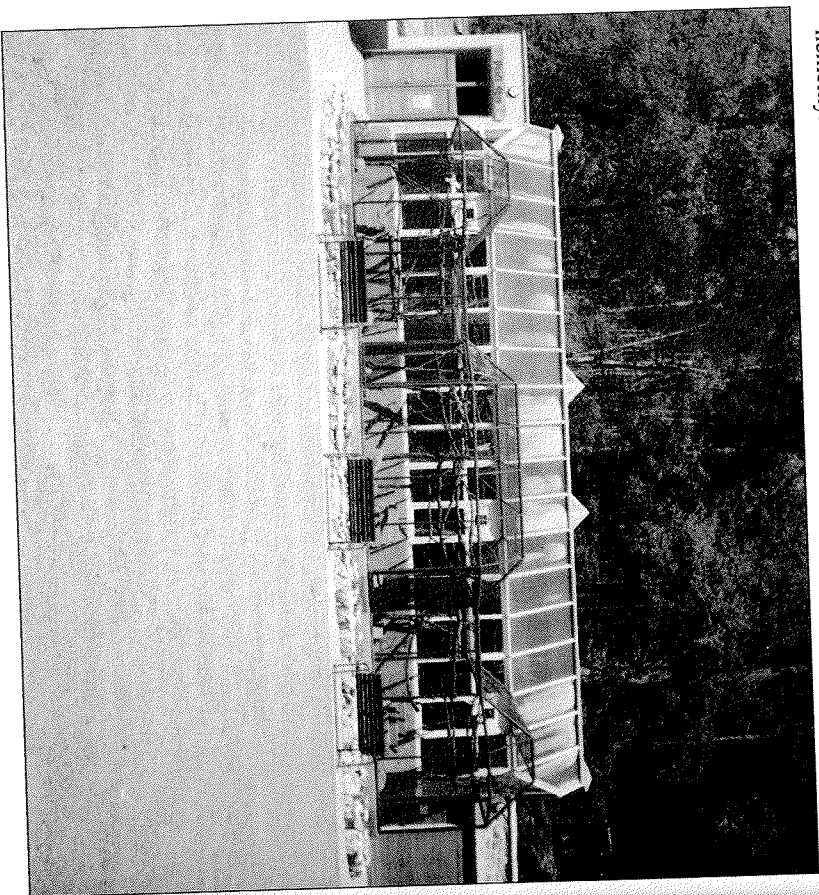
CHOVATELSKÉ NOVINKY:

Handarary news

- Ochovy (Notable births): 2 čáp bílý (*Ciconia ciconia*), 0.1 seriema rudozobá (*Cairina cristata*) – poprvé v Zoo Děčín, 3 syček obecný (*Athene noctua*), 1 malpa hnědá (*Cebus apella*), 1 mangabéj černý (*Cercocebus aterrimus*), 2.0 norek evropský (*Lutreola lutreola*) – poprvé v ČR (for the first time in CZ), 1 hute kubánská (*Capromys pilorides*), 2 mara stepní (*Dolichotis patagonica*), 2 psoun přerývý (*Cynomys ludovicianus*), 0.1 babirusa celebeská (*Babyrussa babyrussa*), 4 lama krotká (*Lama glama*), 1 kančí menší (*Tragus javanicus*) – poprvé v ČR (for the first time in CZ), 3 ovce ouessantská (*Ovis aries* f.d. "ouessant")
- Příchody (Notable arrivals): 3 kvakoš noční (*Nycticorax nycticorax*), 0.2 kačnička mandarínská (*Aix galericulata*), 1.1 kachna bahamská (*Anas bahamensis*), 1.1 husice liščí (*Tadorna ferruginea*), 1.0 křepel korunkatý (*Rollulus roullouli*), 1.0 tetřev obecný (*Tetrao tetrix*), 1.0 jeřábek lesní (*Tetrastes bonasia*), 2.0 koroptev polní (*Pendix perdix*), 0.1 bažant Edwardův (*Lophura edwardsi*), 0.1 slípka zelenohá (*Gallinula chloropus*), 1.0 jeřáb bělošijí (*Grus vipio*), 1.1 holub celebeský (*Gallinula tistigmata*), 0.1 kakadu žlutolící sumbský (*Cacatua sulphurea citrinocristata*), 0.2 ara rudobřichý (*Ara manilata*), 1.1 ara vojenský (*Ara militaris*), 0.1 výt velký (*Bubo bubo*), 1.1 výřeček malý (*Otus scops*), 1.1 ledňáček zelenohlavý (*Haleyon chloris*), 2.2 drozdovec červenouchý (*Pycnonotus jocosus*), 1.0 drozdovec dvoustranný (*Pycnonotus bimaculatus*), 1.1 sojkovec zrcadlový (*Garrulax mitratus*), 1.1 majna Rothschildova (*Leucopar rothschildii*), 1.1 kavka obecná (*Corvus monedula*), 4.0 kotul veverovitý (*Saimiri sciureus*), 2.1 norek evropský (*Lutreola lutreola*), 2.0 vlk evropský (*Canis lupus*), 1.1 veverka obecná (*Sciurus vulgaris*), 1.2 veverka Převostova (*Callosciurus przewostii*), 0.1 kapybara vodní (*Hydrochaeris hydrochaeris*), 2.3 aguti středoamerický (*Dasyprocta p. punctata*), 1.1 zajíc polní (*Lepus europaeus*).

AKCE PRO VEŘEJNOST: PR Events

- Realizace projektů "Naučná stezka Expozice fauny Českosaského Švýcarska" (ČSŠ) a "Virtuální zoo" s finanční podporou programu EU CBC Phare - Fond malých projektů, s následujícími výstupy: Průvodce Expozice fauny ČSŠ (CZ-GE-EN, 1000 ks), plán zoo (CZ-GE, 5000 ks), 4 informační panely (CZ-GE-EN), 4 české a 4 německé tematické skládačky o stavebních a kulturních památkách ČSŠ (po 5000 ks), 6 modelů staveb lidové architektury z území ČSŠ, 2 vydání zpravodaje Ursus (CZ-GE, po 5000 ks), skládačka (CZ-GE, 1000 ks) a česká vstupenka (500 ks) pro "adoptivní rodiče" a konečně rozšíření našich www stránek a jejich transkripce do němčiny.

Nový pavilon „Ptáci dům“
A new „Bird House“
Foto: Zoo Děčín

Implementation of two projects with financial support of programme CBC Phare of European Union, edition of Guidebook through the Exhibit of Czech-Saxons Switzerland Fauna (CZ-GE-EN), a Zoo Plan (CZ-GE), 4 information boards (CZ-GE-EN) and 8 thematic folders on Czech-Saxon Switzerland (CZ-GE), 6 small models of folk architecture of the region, bulletin Ursus (CZ-GE), a folder (CZ-GE) and honorary entrance ticket for "adoptive parents", enlargement of our www pages and transcription into a German language, a numbers of copies in brackets

- Populárně-naučné pořady s přírodovědnými soutěžemi:

1.-4. Jak se budí jaro? (1007 osob), křtiny lany kroké a otevření expozice černých kápů, hosté: Václav Vydra a Jana Boušková; 22.4. Země zvířat i lidí – otevření Ptáčího domu, host: Lucka Vondráčková, zvonění budíků, spoluzahájení petiční kampaně EAZA, křtiny anoa - posledního mláďete mléčnía (narozeno v prosinci 00) v Zoo Děčín; 3.6. Děti slaví v zoo – křtiny mláďat, zábavný pořad pro děti: 29.6. – křtiny seriemy; 2.9. – Škola je tu! – rozloučení s prázdninami, otevření expozice pro kotvily a drápkaté opičky, host: Heidi Janků, křtiny norsků evropských; 8.9. – Den "adoptivních rodičů"; 30.9. – I zvířata mají svátek – oslava Mezinárodního dne zvířat, křtiny malpy, oficiální vyhlášení výsledků petiční kampaně, host: Yvetta Blaharovičová; 26. – 30.10. – vědomostní soutěž, křtiny kancšila; 9.12. – "Mikulášská se Zoo" – soutěž, křtiny babrussy, divadelní představení pro děti v Městském divadle Děčín

A series of popular conservation shows for the public, that included openings of new exhibits, name-giving parties, children competitions and participation of popular artists

- 10.14.9. - VI. Barevný týden aneb Výtvarná dílna pod širým nebem (pro děti ZŠ), s účastí přes 300 dětí

A traditional "Colourful Week" – painting for children from primary schools

- 15.9. – otevření další části Naučné stezky Expozice fauny Českosaského Švýcarska Opening of another part of education trail through the Exhibit of Czech-Saxon Switzerland Fauna

- 3 přírodovědně-cestopisné přednášky ve spolupráci s Městskou knihovnou Děčín na témata národní parky jihu západu USA, Namibie a Kamčatka a národní rezervace Saúdské Arábie

3 lectures on traveling and nature

- celková návštěvnost zoo: 54 512 osob

Total zoo visitors number

JINÉ VÝZNAMNÉ AKTIVITY:

Other important activities

- Účast zástupců zoo na výroční konferenci EAZA/EEP (Praha) a návštěva skupiny zástupců evropských zoo v rámci pre-conference tour

Participation of the zoo in the EAZA/EEP Conference and hosting of pre-conference

ce tour

- Aktivita v rámci realizace pilotního projektu Vzdělávání v evropských Zoo s využitím informatických technologií (E.Z.I.T.T.) se Zoo Paignton, Dublin, Budapest, Dresden a University Plymouth s podporou programu Evropské unie Leonardo da Vinci: průzkum zájmu a možnosti vzdělávání, počítačových a jazykových schopností zoo-ošetrovatelů v Zoo Děčín i dalších českých zoo
 - zřízení pracovní PC stanice pro ošetrovatele a jejich proškolení v PC technologiích a užívání Internetu
 - dodání podkladů pro www stránky projektu ezitt.caiaa-star.net a překlad výukových textů do češtiny
 - prezentace a popularizace projektu mezi členy UCSSZ i v jiných zoo střední a východní Evropy na jednáních, na www stránkách Zoo Děčín a formou mini-CD ve velikosti vizitek a jejich ctené distribuce ředitelům členských zoo EAZA ve střední a východní Evropě kromě Maďarska
 - *Activities within an E.Z.I.T.T. (European Zoos Information Technology Training) Project: a survey of interest and possibilities of long-life learning, IT and language skills of zookeepers in Decin and other Czech zoos, setting up a PC workstation for zookeepers in Decin and their training in IT and Internet skills, co-preparation of data for the web site of the project ezitt.caiaa-star.net and translation of training texts in Czech, presentation and propagation of the project throughout the membership of UCSSZ and EAZA in central and eastern Europe at meetings, on the home page of Decin Zoo and through mini-CD-visit cards*
 - V rámci člensví v radě UCSSZ podíl na přípravě zákona o zoologických zahradách (neprošel Poslaneckou sněmovnou Parlamentu ČR)
 - *Co-preparation of a new Czech law of zoological gardens*
 - v rámci zapojení do poradního sboru EAZA pro malé savce převzetí vedení monitoringu plemenné knihy pro veverky Prévostovy a účasti na jednání sboru v Tierpark Berlin
 - *Within a membership in the EAZA Small Mammals TAG overtake of a monitoring studbook of Prevost squirrels and attendance on a meeting at Tierpark Berlin*
 - Zajištění přípravy a editace podkladů pro Ročenku Unie českých a slovenských zoo 2000
 - *Preparation and co-editing of data for the UCSSZ Yearbook 2000*
 - Společně se Zoo Ústí n/L a Podkráňohorským zooparkem Chomutov vydání další ročenky Krajského zoologického klubu "Fauna Bohemiae Septentrionalis"
 - *Together with zoos named above a new issue of the yearbook of the Regional Zoological Club was published*
 - Zapojení do činnosti Unie stanic pro handicapované živočichy
 - *Participation on Czech Union of Animal Rescue Centres activities*
- Sledované období: 1.1. - 31.12. 2001
Period of interest

Zoologická zahrada Dvůr Králové

Ředitel: RNDr. Dana Holečková
Director

Adresa: Zoologická zahrada Dvůr Králové
Štefánikova 1029
544 01 Dvůr Králové nad Labem - CZ

TEL: +420 437 82 95 13-8
FAK: +420 437 82 05 64, 82 05 66
E-mail: zoodk@zoodk.cz
Web: www.zoodk.cz

Počet zvířat v ha (celkem/expoziční část): 71/49
kra in ha (total/exhibits)

Počet zvířat (druhy/jedinci): 422/2700
Number of animals (species/specimen)

Členství v odborných organizacích:
Membership in professional organizations

EAZA - World Association of Zoos and Aquariums
EAZA - European Association of Zoos and Aquariums
IZE - International Association of Zoo Educators
CBSG - Conservative Breeding Specialist Group
ISIS - International Species Information System
EEKMA - European Elephant Keepers and Managers Association

Počet Evropských chovných programů (EEP): 36
Number of EEPs

NOVINKY V EXPOZIČNÍ ČÁSTI:
New or adapted exhibits

- *Expozice veverek kapských a toků šedých v návaznosti na stavbu hotelu*
- *Exposition of cape squirrels and grey tokos at the new hotel building*
- *Konferenční centrum se saňkou a hotelovou částí (hotel "Safari") vybavené bow-lingem a vyňtřivaným venkovním bazénem*
- *Conference centre with meeting rooms and Hotel Safari with a bowling facility and heated outside pool*
- *Dvě nové vyhlídky - u žiraf a u velkého volného výběhu s kopynkou a čápy*
- *Two new look-around platforms: at the giraffes and free enclosure with ungulates and storks*

Foto: D.Holečková

Nový hotel "Safari" funguje úspěšně jako konferenční centrum.
The new hotel "Safari" successfully plays the role of a Conference Centre

- Položení základního kamene nové průchozí voliery pro ptáky a zboření posledních starých klecí pro ptáky v klasické části zahrady
Laying a fundamental stone for the walk-through aviary and demolition of the last old cages for birds in the classical part of the ZOO
- Technická úprava ustájení slonů afrických – poprvé v ČR zaveden chov s chráněných kontaktem pro ošetřovatele a zároveň ustájení všech slonů na volno, tj. bez vazání na řetězce
Technical changes in the housing of African elephants - the first place in the Czech Republic with the system of "protected contact"
- Rozšíření galerie obrazů "Pravěk očima Zdeňka Buriana" včetně nového informačního systému a vydání nového katalogu výstavy k učení památky malíře Zdeňka Buriana, od jehož smrti uplynulo 20 let
Expansion of the Gallery of Zdeněk Burian's primeval paintings, including a new system of information and edition of a new catalogue of the exposition, at the occasion of 20 years from the author's death

CHOVATELSKÉ NOVINKY:

Husbandry news

- Odchovy (Notable births): poprvé v historii ZOO mnohočetné odchovy dvou druhů žab – rosníček (Ptychocheilus reticulatus) a šípové žáby (Dendrobates auratus) (for

the first time in the zoo), 20 hroznůž královský (Boa constrictor),

- Z celkem 789 vyhlášených ptáků jsou nejvýznamnější (the most important out of 789 hatched birds): 11 pelikán bílý (Pelecanus onocrotalus), 2 pelikán kadeřavý (P. crispus), 1 pelikán rudohřbetý (P. rufescens), 6 volavka ruskovlásá (Bubulcus ibis), 4 koiptík africký (Platalea alba), 8 plameňák kubánský (Phoenicopterus ruber ruber), 1 plameňák různový starosvětský (P. r. roseus), 5 jeřáb královský (Balearica regulorum), 2 divák kapský (Burhinus capensis), 5 čejka běločelá (Vanellus armatus), 2 korunač šedomodrý (Goura cristata), 1 korunač vějířový (G. victoria) – poprvé v ČR (for the first time in CZ), 4 holub dvoubarvý (Ducula bicolor), 5 papoušek modrotěmenný (Loriculus galgulus), 1 ara hyacintový (Anodorhynchus hyacinthinus), 2 ara červenouchý (Ara rubrogenys), - poprvé v ČR (for the first time in CZ), 8 sova pálená (Tyto alba), 13 myšák hnědokřídlý (Colinus striatus), 1 ledňáček zelenohlavý (Halcyon chloris), 1 vousák senegalský (Lophotis senegalensis), 1 arassari řasnatý (Pteroglossus beauharnaisii), 2 bulbul čínský (Pycnonotus sinensis), 1 bulbul rudoocasý (Pycnonotus jocosus), 3 drozdík šupinkový (Cossypha niveicapilla), 1 snovač žlutý (Ploceus velatus), 6 leskoptev královská (Cosmopsarus regius), 5 majna Rothschildova (Leucophaea rothschildi), 10 loskuták posvátný (Gracula religiosa).
- Odchovy savců (mammal births): 5 kaloně egyptský (Rousettus aegyptiacus), 5 vanypr krátkoocasý (Carollia perspicillata), 1 paka horská (Sitomys taeczanowskii), 3 guetěza angolská (Colobus angolensis palliatus), 3 gepard (Acinonyx jubatus), 2 fosa (Cryptoprocta ferox), 6 serval (Leptailurus serval), 6 pes hyenovitý (Lyceon pictus) - za celé období chovu tím bylo odchováno 102 štěňat (total historical number 102), 3 fenek (Fennecus zerda) – prvoodechovo v historii ZOO (for the first time in the zoo), 2 pes usatý (Otocyon megalotis) – první přirozený odchov v ČR a první odchov v historii ZOO (for the first time in CZ), 177 kopytníků ve 33 dnech (37 poddruhů) 117 imgalates in 33 species (37 subspecies) – 12 žiraf, z nichž bylo 6 Rothschildových (Giraffa camelopardalis rothschildi) a 6 sírováných (G. c. reticulata), 3 bongo (Eocercus euyyceros), 4 štanunga (Tragelaphus spekei), 3 nyala nižinná (Tragelaphus angasi), 10 kudu malý (Tragelaphus imberbis), 1 kudu velký (Tragelaphus strepsiceros), 8 antilopa losí (Taurotragus oryx), 7 antilopa koňská (Hippotragus

Pes usatý v ZOO Dvůr Králové
Bai - aerel fox

Foto: D. Holečková

equinus), 1 antilopa vraná (*Hippotragus niger*), 3 adax (*Addax nasomaculatus*), 1 přimorožec arabský (*Oryx leucoryx*), 6 přimorožec jihoafrický (*Oryx gazella gazella*), 3 přimorožec šavlorohý (*Oryx dammah*), 6 buvolc běločelý (*Damaliscus dorcas phillipsi*), 3 pakůň modrý (*Connochaetes t. taurinus*), 2 pakůň bělobradý (*C. t. albojubatus*), 5 pakůň bělocasý (*C. gnou*), 7 bahniice horský (Redunce fujvort-fuľa), 9 voduška jelenovitá (Kobus ellipsiprymnus defassa), 6 voduška znamenáná (*K. e. ellipsiprymnus*), 7 voduška abok (*K. megarceros*), 10 voduška lečve (*K. leche katiensis*), 11 impala (*Aepyceros melampus*), 2 gazela dama (*Gazella dama dama*), 2 gazela písková (*G. leptoceros*), 5 antilopa skákavá (*Antidorcas marsupialis*), 6 buvol kaferický (*Syncerus caffer caffer*), 2 buvol pralesní (*S. c. nanus*), 2 zebra Grévyho (*Equus grevyi*), 5 zebra Böhmová (*E. burchellii boehmi*), 2 zebra bezhřívá (*E. b. borensis*), 3 zebra Chapmanova (*E. b. chapmani*).

Příchody (Notable arrivals): 1.1 dlouhokrčka Siebenrockova (*Chelodina siebenrocki*), 20 rosnice siná (*Litoria coerulea*), 2.2 morčák chocholalý (*Mergus cucullatus*), 2.2 kačnice kaštanová (*Oxyura jamaicensis*), 6 vodouš rudonohý (*Tringa totanus*), 1.1 holub nádherný (*Ptilinopus superbus*), 1.1 sýkavka modrotřídlá (*Chloropsis cochinchinensis*), 1.3 drozd šama (*Copsychus malabaricus*), 9 timálie diadémová (*Vidua diademata*), 2.2 květozob oranžovobíhý (*Dicaeum trigonostigma*), 4 špaček tlustozobý (*Scissirostrum dubium*), 3.3 veverka kapská (*Xerus inauris*) – popř. v ČR (*for the first time in CZ*), 0.1 ygr ussurický (*Panthera tigris altaica*), 1.1 osel somálský (*Equus asinus somalensis*), 0.1 adax (*Addax nasomaculatus*), 1.0 nis), 2.4 antilopa vraná (*Hippotragus niger*), 0.2 adax (*Addax nasomaculatus*), 1.0 buvolc běločelý (*Damaliscus dorcas phillipsi*), 1.0 buvol kaferický (*Syncerus caffer*), 0.1 buvol kaferický, 1.0 přimorožec jihoafrický (*Oryx gazella*), 1.3 pakůň bělocasý (*Connochaetes gnou*), 1.0 velbloud jednohobý (*Camelus dromedarius*).

AKCE PRO VEŘEJNOST:
PR Events

- Křtiny, oslavy a další akce: celkem 12 křtin, 2 oslavy narozenin mláďat a další akce: *Together 12 name-giving parties, 2 birthday celebrations and other events.*
- 22.4. Den Země - spolupřahájení petiční kampaně "EAZA Bushmeat Campaign" a zapojení do celoevropské akce "Lidé vzbudte se" - zvonění budíky *The Earth Day and starting the EAZA Bushmeat Campaign, the whole-European event „People awake“*
- 29. 4. křtiny 3 servalů (Šeherezáda, Šama, Lady) a 3 psů hvenových (Pankrác, Ser-vác a Bonifác) Lucii Vybornou, Pavlem Svobodou a Daliborem Kuliňákem
- 8. 5. křtiny mláďáte nosorožce dvoutruhého Jeremy Bátoru Basilkovou
- 9. 5. oslava 55. výročí ZOO pro hosty, položení základního kamene průchozí voli-éry pro pláky, slavnostní otevření expozice pro veverka kapské 55. *anniversary of the ZOO - event for invited guests*
- 3. 6. křtiny žirafy Rotschildovy Zorou Jandovou a denkem Super, křtiny 2 peliká-nů blízkých poslanci Evženem Šnitilem a Rostislavem Cevalou, křtiny kalouse ušaté-ho Páji Zorou Jandovou

Králové vejřitový - první mláďe vylíhly v ZOO Dvůr Králové
Nectarinia crowned pigeon - the first young in Dvůr Králové Zoo
Foto: D. Holečková

- 23.6. křtiny 3 antilop bongo řediteli tří poboček ČSOB – Ing. M. Polákem, Ing. M. Horáčkem a Ing. R. Nedašem
- 29. 6. oslava 1. narozenin severního nosorožce tuponosého Fatu s generálním ředi-telelem Českého rozhlasu Praha Ing. Kaskem
- 30. 6. křtiny fenka "královnou věčných měst" Evou Kvasničkovou za účasti České-ho rozhlasu Hradec Králové
- 11. 8. křtiny 3 gepardů (Ares, Rhea a Hera) Martinem Zounarem, Darou Rolinc a Vendulou Svobodovou
- 2.9. přednáška "Odclyt zvířat v Africe" MVDr. Hamiše Currieho, ředitele jihoa-fričských společností "Back to Africa" zaměřené na reintrodukci kopytníků ze zoolo-gických zahrad zpět do volné přírody
- 7. 9. křtiny 2 psů ušatých (Olin a Jurin) Martinem Dejďarem
- 15. 9. oslava 4. narozenin nosorožce indického Novy - M. Jilková, J. Tuna, L. Bor-ňová a televize Nova
- 16. 9. křtiny žirafy sířované (Jannette) ministrem životního prostředí ČR RNDr. Milošem Kužartem
- 6.10. - Oslava Dne zvířat - vyhodnocení 5. ročníku soutěže ve sběru šípků "Červené květky"

- 13. 10. přivítání 500.000-tisícého návštěvníka zoologické zahrady 2001 - paní Simony Klepáčové s manželem a 2,5-letou dcerou Anetou z Čáslavi
- 27.10.-4.11. týden duchů spojený s možností vyrobit se vlastního ducha z dýně
- 5. 12. Mikuláš v ZOO
- 15.12. slavnostní vyhlášení vítězů výtvárné soutěže "Moje nejoblíbenější zvíře"
- 2. Otevření nových objektů *Opening of new objects*
- 9.5. - položení základního kamene nové průchozí voliéry pro pláky Ing. Pavlem Bradkem, hejmanem královéhradeckého kraje, slavnostní otevření expozice veverka kapských Ing. Vladimírem Klímekem, přednostou OkÚ Trutnov
- *Laying a fundamental stone for the walk-through aviary and demolition of the last old cages for birds in the classical part of the ZOO*
- 21.5. - slavnostní otevření hotelu "Safari" generálním ředitelem firmy BAK p. Ruffem *Opening the Hotel Safari*
- Dětské dny *Children's days*
- 1. 6. "Dětský den s GE Capital Bank", 2. 6. "Dětský den v ZOO s Frekvencí 1", 11. 8. "Dětský den s Pokémony (8.200 účastníků)", 9. 9. "Dětský den při příležitosti vyhodnocení soutěží za podpory Radia Frekvence 1 a inzertních novin Elefant spojený s autogramiádou mistryně republiky v judu Michely Vermerové a autokrosového závodníka Jana Poláčka
- *Soutěže Competitions*
- 21.3.-22.4. soutěž "Jarní doplňovačka s tajenkou", 22. 4. soutěž *Ohrožená příroda*, 1. 6. - 31. 8. soutěž s rádiem F1, 1. 9. - 6. 10. soutěž ve sběru šipků "Červené korálky", 1. 9. - 15.12. výtvárná soutěž "Moje nejoblíbenější zvíře"
- *Výstavy Expositions*
- 8. - 10.5. výstava fotografií „55. let otevření ZOO Dvůr Králové n.L.“ ve vile, 9.6. - 17.6. výstava kaktusů a sukulentů „Safari 2001“ ve videosále, 30.6. - 31.8. výstava fotografií „Láska jménem hory“ ve videosále, 30.11. - 31.12. výstava bečlemů v galerii ve správní budově (vile) – do 3.2., 15.12. - 3.2. výstava vítězů výtvárných prací „Moje nejoblíbenější zvíře“ ve videosále

JINÉ VÝZNAMNÉ AKTIVITY:

Other important activities

- *Kampaň Zastavte jatka v afrických pralesích (EAZA Bushmeat Campaign):* Petiční kampaň byla v ČR zahájena 22.dubna a do 21. října 2001 zoo získala celkem 42.488 podpisů, obsadila tak 11. místo mezi 149 organizacemi v rámci celé Evropy a předstihla řadu zahrad s výrazně vyšší návštěvností. V ČR obsadila bezkonkurenčně první místo. Cílem kampaň bylo zmírnit, eventuálně zastavit, lov afrických divokých zvířat pro maso v pralesích střední a západní Afriky. Petici podepsal i ministr životního prostředí ČR RNDr. Milioš Kužvart.
- *The EAZA Bushmeat Campaign took place from 22. April until 21. October 2001 - we succeeded to collect 42,488 signatures and occupied the 11. place among 149 institutions Europe-wide, the 1. place among Czech ZOOS. The goal of the Cam-*

aign was to stop or at least significantly reduce poaching wild animals of the forest in the Central and Western Africa for meat. The Minister of Environment Dr. M. Kužvart signed the petition in our ZOO, too.

- ZOO zorganizovala ve svém konferenčním centru dvě mezinárodní konference, kterých se účastnilo 60 odborníků z Evropy, ČR, USA a Afriky:
- 27. 6. - 29. 6. Konference sboru poradců EAZA pro nosorožce
- 29. - 30. 6. Konference sboru poradců EAZA pro antilopy a žirafy
- Do programu konference byly zařazeny otázky týkající se současných problémů a novinek související s chovem v zajetí, ale i situace v přírodě.
- *Our Králové ZOO hosted two significant European TAG meetings at the end of June, 2001: the Rhino TAG Conference on 27. - 29. June and the Antelope TAG Meeting on 29. - 30. June. For the Rhino TAG session, all European rhino keeping institutions were invited and the meeting was participated by 48 delegates. The Antelope TAG session was participated by 24 TAG members and guests.*
- 15.-16.9. - předkonferenční cesta 38 pracovníků evropských zahrad v rámci konference EEP/EAZA, konané v Praze.
- 15.-16.9. - *visit of 38 colleagues from European ZOOS - as a pre-conference tour of the EAZA/EEP Annual Conference in Prague*
- 1.1 gorilla nížinná (Gorilla gorilla gorilla) odešli do nového zařízení v ZOO Praha v rámci spolupráce obou zahrad a zároveň jako poslední možnost k rozmožnění samce Tadaa, 0.1 nosorožec dvourohý (Diceros bicornis) do ZOO Port Lympne v Anglii v rámci vzájemné výměny. Velký transport 13 kopyrníků do španělské ZOO Madrid (5 pakonů běloocasých, 6 vodušek léčve a 2 buvoli pralesní).
- *1.1 Lowland Gorillas went on loan to Prague ZOO to their new facility. 0.1 Black Rhino to Port Lympne in England as part of a mutual exchange, large transport of ungulates to Spain - Madrid ZOO (5 White-tailed Gnu, 6 Red Lechwe, 2 Red Buffalo)*
- 30.7. - Vyšetření reprodukčních orgánů 3 severních nosorožců tuponosých výměnnými experty z Berlína a Vídně.
- 30.7. - *examination of reproductive organs in 3 Northern White Rhinos by the team of 6 experts from Berlin and Vienna*
- *Ekologická výchova a odborné akce:*
- *Ecological education and special events:*
- *Výtvárné programy a přednášky* – programů se účastnilo 258 školních skupin a 10.991 žáků, studentů a učitelů. Speciálního programu pro slabozraké a nevidomé "Okno doktorů" poskytnutého bezplatně se zúčastnilo 12 skupin v celkovém počtu 365 osob.
- *258 school groups and 10,991 pupils, students and teachers took part at the classes and lectures. 12 groups, 365 handicapped persons took part at the free special programme for the blind persons*
- *Programy pro slabozraké a nevidomé* (Tours around the ZOO) - 47 skupin o celkovém počtu 1.349 osob.

2. Animal Show - "Setkání se zvířaty" povídání o zvířatech a se zvířaty s odbornými pracovníky ZOO - 99 krát.
3. Večerní safari (Evening Safari Rides) - projížďky tzv. velkým okruhem safari ko-mentované odbornými pracovníky ZOO - 148 jízd pro 5.539 osob.
4. Prázdninová zooškola (Holiday Classes):
 9. - 13.7. Letní univerzita juniorů pod CEAF, 12.7. Dětský domov Volejiny, 16.7. Dětský tábor Milejín, 18.7. Dětský tábor MDDM Praha. 1. - 8.8. Dětský tábor - hotel Zoja, 16.8. - Dětský domov Smitčice.
5. Darwinova stanice (Darwin's Station for young naturalists) - v roce 2001 pravidel-ně pracovalo ve 3 kroužcích 53 mladých přírodovědců:
 1. Aqua-Terra - teraristický kroužek pod vedením Romana Komeďy s 23 členy.
 2. Tygřiči - přírodovědný kroužek pod vedením Ing. T. Hajnyše s 26 členy.
 3. Králíci - chovatelský kroužek pod vedením Václava Břidčky se 4 členy.Kromě jmenovaných kroužků využívá prostory Darwinovy stanice přírodovědný kroužek "Svět Zvířat" z DDM Jednička pod vedením Vladimíra Jiříčky s 9 členy.
6. Semináře a jednání (*Conferences and meetings*)
 - 18.-19.1. UCSZ - komise pro chov žiraf
 - 15.3. Seminář pro učitele biologie "Od přírody k welfare - nosorožci"
 - 10.-5. Válná hromada ředitelů ZOO, jednání zoologů, ekonomů, a vyzívačů
 - 6.-7.10. Odborný seminář veterinárních lékařů "Exovi a zvířata"
 - 10.10. Odborný seminář "Zoologické zahrady, stanice pro záchranu zvířat a ochrana volně žijících zvířat" pod patronací Nadace na ochranu zvířat s RSPCA a Ústřední komisí pro ochranu zvířat.
- 10.12. UCSZ - komise pro nosorožce
7. Exkurze pro zaměstnance a členy Klubu přátel ZOO (*Excursion for ZOO-staff and members of the Club of ZOO-friends*)
 - 29.9. ZOO Chomutov, 9.10. ZOO Praha, 27.10. ZOO Plzeň
- Propagační akce (*PR Events*)
 1. Významné dny (*Significant days*): 9.5. Oslavý 55. výročí ZOO Dvůr Králové n.L., 23.6. Den ČSOB, 3.6. Den Klubu přátel ZOO, 30.6. Den Českého rozhlasu, 12.7. Reklami akce firmy ALTEC, 7.12. Den sponzorů ZOO - Malé vánoční dostavení-ko, koncert Miroslava Vobořila
2. Veletrhy (*Fairs*)
 - 11.-14.1. "Regiontour 2000" v Brně, 9.-11.2. "Holiday World 2000" v Praze, 23.-24.3. "Infotour + cykloturistika" v Hradci Králové, 20.-22.8. "RDA Workshop" v Kolíně nad Rýnem v SRN, 25.-28.10. "Tour Salon 2001" v Poznani, Polsko, 6.-8.11. "Maďi" v Praze

Sledované období: 1.1. - 31.12. 2001

Period of interest

Zoologická zahrada Hodonín

Ředitel: Ing. Miroslav Frajs

Director:

Adresa: Zoologická zahrada Hodonín
U červených domků
695 03 Hodonín

Address:

Tel.: +420.628.34 62 71

Fax: +420.628.34 34 13

E-mail: zoo.Hodonin@pynet.cz

Web: www.zoo-hodonin.cz

Početka v ha (celkem/expozici část): 7,5/5
Area in ha (total/exhibits)

Počet zvířat (druhy/jedinci): 146/469
Number of animals (species/specimen):

Členství v odborných organizacích:
Membership in professional organizations

Počet Evropských chovných programů (EEP): 11
Number of EEPs

NOVINKY V EXPOZIČNÍ ČÁSTI:
New or adapted exhibits

- Vytvoření kontaktního dětského koutku

Children ZOO

- Nový pavilón pro žraloky

New aquarium for sharks

CEOVATELSKÉ NOVINKY:
Chovatelský news

Notable births: 0,0,2 labut velká (Cygnus olor), 4,4 páv korunkatý (Pavo
crenator), 1,2 papoušek zpěvavý (Psephotus haematonus), 1,0 orangutan sumaterský

(Pongo pygmaeus abei), 2,1 tygr ussurijský (Panthera tigris altaica), 0,0,1 dikobraz srstnatonosý (Hystrix indica), 0,2 lama krotká (Lama glama), 3,3 muflon (Ovis musimon), 7,6 koza kamerunská (Capra hircus), 1,1 koza domácí (Capra hircus), 0,0,1 klokan rudokrký (Wallabia rufoviridis), 2,1 paovec hřivnatá (Ammotragus lervia), 1,0 kuň domácí – Tarpan (Equus caballus)

Příchody (*Notable arrivals*): 1,0 bongo (Tragelaphus eurycerus), 1,1 klokan rudokrký (Wallabia rufoviridis), 2,0 nosalí červeny (Nasua nasua), 1,0 zebra Chapmanovky (Equus burchellii chapmanni), 1,4 muflon (Ovis musimon), 1,1 sovice sněžná (Nyctea scandiaca), 0,0,2 užovka červená (Elaphe guttata)

AKCE PRO VĚŘEJNOST:

PR Events

- Den Země – 22.dubna - „Zvonění pro Zemi“, soutěže s ekologickou tematikou zahájením petiční akce Bushmeat
- *Earth Day – april 22, children and ecological competitions.*
- Dětský den v ZOO – 2. června – Celodenní soutěžní program pro děti. Křtiny tarpana, ukázky sportovní kynologie, kulturní program, aj.
- *Children's day – June 2 – all-day program for children, competitions, christening of animal, dancing show, etc.*
- Rock co Rock – 22.června – vystoupení rockových skupin
- *Rock music concerts for the support of ZOO*
- Provozový adrenalin II – 29.června – lanové dráhy pro děti
- *Line.s adrenalin for children – June 29 – air ways for courageos*
- Malování v ZOO – 26.srpna – malování na chodníku, soutěž pro děti
- *Drawing in the ZOO – August 26 – drawing on the pavements*
- Konec prázdnin – škola volá – 2.září – akce k poslednímu prázdninovému dnu vystoupení Václava Upryše Krejčího, pěvecká soutěž pro děti
- *End of holiday, school is calling !!! - september 2nd – program for children to la day of holiday, Singing competition, etc.*
- Rocking ZOO – 1.září - rockový večer, kde se představilo 6 nejznámějších skupin hodoninské hudební scény. Vítězek byl věnován na zvířata.
- *Rock music concerts for the support of animals*
- Dny zdraví – 13. Října – den otevřených dveří ZOO, kulturní program věnovaný zdraví
- *Days of health - october 3rd – the day of free admission to the ZOO*
- Vánoce v ZOO – prosinec - zdobení vánočního stromku – akce pro MŠ a ZŠ
- *Christmas in the ZOO - december – decorating christmas trees in the ZOO by children from nurseries and primary schools.*

NEJVÝZNAMNĚ AKTIVITY:

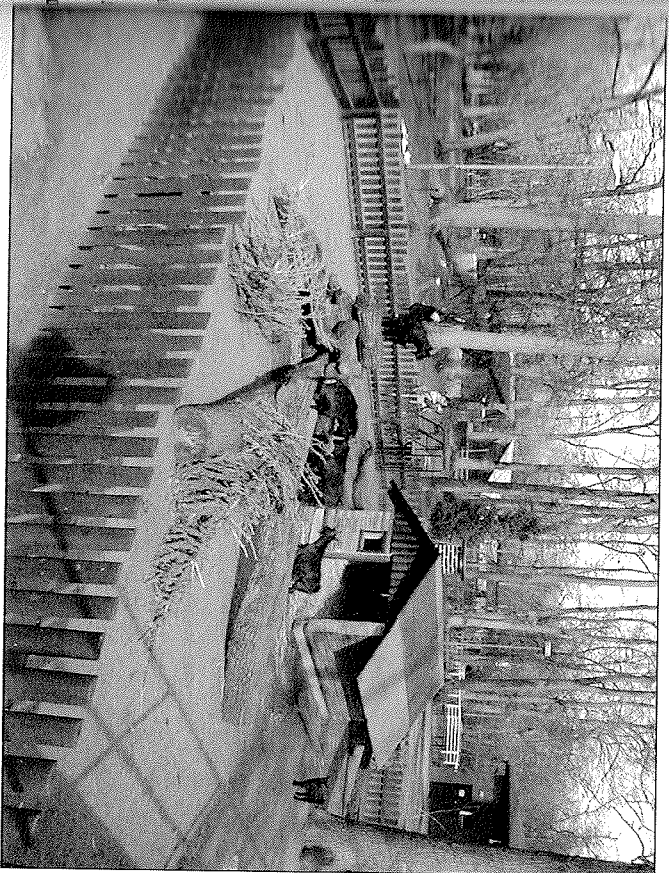
Most important activities

Účast na petiční akci Bushmeat - (9000 podpisů)

Participation in Bushmeat - 9000 signatures

Interesané období: 1.1. – 31.12.2001

Period of interest

Interakční koutek byl otevřen v září 2001

Interactive

Podkrušňohorský zoopark Chomutov

PODKRUŠŇOHORSKÝ
ZOO P A R K
C H O M U T O V

Ředitel: MVD. Premysl Rabas
Director

Adresa: Podkrušňohorský zoopark
Přemyslova 259
430 01 Chomutov
Address

Tel.: +420.396. 62 99 17
Tel.:

Fax: +420.396. 62 44 12
Fax:

E-mail: director@zoopark.cz - ředitel
secretary@zoopark.cz - sekretariát
propagace@zoopark.cz - propagace (PR)
ekonom@zoopark.cz - ekonomie
zoopark@zoopark.cz - universal
E-mail:

Web: www.zoopark.cz
Web:

Rozloha v ha: 112

Area in ha

Počet zvířat (druhy/jedinci): 133/642

Number of animals (species/specimen):

Členství v odborných organizacích:

Membership in professional organizations

EAZA – European Association of Zoos and Aquaria

WAZA – World Association of Zoos and Aquaria

IZE – International Association of Zoo Educators

EARAZA – Eurasian Regional Association of Zoos and Aquaria

Počet Evropských chovných programů (EEP): 15

Number of EEPs

NOVINKY v EXPOZIČNÍ ČÁSTI:

New or adapted exhibits

- postaveno 7 přístřešků pro návštěvníky – dřevěné konstrukce s rákosovou střechou
7 timber shelters with a roof of reed for visitors erected

- v dětské zoo uvedeny do provozu nové atrakce
New attractions in the Children zoo

ČLOVĚKEMILSKÉ NOVINKY:

Humanity news

- *Notable births:* orl stěpní (Aquila rapax), norek evropský (Lutreola maculosa), tuleň kuželozubý (Halichoerus grypus), saiga tatarská (Saiga tatarica), los evropský (Alces alces)

AKCE PRO VEŘEJNOST:

PE Events

- *Inda Tři králů*

- *The Three Kings Drive*

- *Maskární ples zooparku*

- *Masopust*

- *The Carnival*

- *Den Země*

- *Earth Day*

- *Výstava Afrika*

- *Exhibition Africa*

- *Víkend dětí*

- *Children's Weekend*

- *Fotosoutěž pro návštěvníky* – Zvířata v přírodě i v zoo

- *Výstava masožravých rostlin I.*

- *Den zvířat*

- *Animal Day*

- *Výstava masožravých rostlin II.*

- *Výstava prací z fotosoutěže*

- *Wikipedistická jízda*

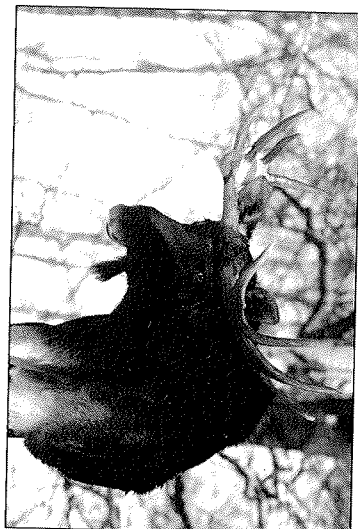
- *Day Bellem*

- *The Living Bethlehem*

- *Enghovy klub (koncert každý měsíc)*

- *The Folk Music club*

Průběhové období: 1.1.–31.12.2001
Period of interest

Zoologická zahrada Jihlava

Ředitel: Ing. Vladislav T. Jiroušek
Director

Adresa: Zoologická zahrada Jihlava
Březinovy sady 10
Address 586 01 Jihlava

Tel.: +420. 66.757 37 30

Fax: +420. 66.730 28 39

E-mail: jizoo@zoojihlava.cz

Web: www.regionalist.cz/zoojihlava

Rozloha v ha (celkem/expoziční část): 12/6,5

Area in ha (total/exhibits)

Počet zvířat (druhy/jedinci): 106/494

Number of animals (species/specimen):

Členství v odborných organizacích:

Membership in professional organizations

WAZA - World Association of Zoos and Aquaria

EAZA - European Association of Zoos and Aquaria

IZE - International Association of Zoo Educators

Počet Evropských chovných programů (EEP): 18

Number of EEPs

NOVINKY v EXPOZIČNÍ ČÁSTI:

New or adapted exhibits

- Afická chýše - venkovní expozice plameňáků různých
Greater flamingos exhibit
- Expozice pro rysy ostrovidy, včetně rozsáhlého informačního systému Přítel rys
European lynx exhibit
- Venkovní expozice pro hady fauny ČR
Snakes of Czech fauna exhibit
- Expozice mývalů severních
Raccoons exhibit

ČLOVĚK PRO VĚŘEJNOST:

Žabčákův news

Očkování (Notable births): 3 hroznýš Dumerilův (*Acranthopsis dumerilii*), 1 hroznýš-
kovec portorický (*Epicrateres inornatus*), 2 užovka čínská (*Eliaphne m. moellendorffi*),
9 korziolovka sinlouská (*Lamproptertis tsinloae*), leguán obrovský (*Cyclura nubi-*
ana), 20 scink tanibarský (*Tiliqua scincoides chimaerae*), 4 želva (*Emydydura alberti-*
ana), 2 alexandr velký (*Psitaculca eupatria*), 4 aratinga zlatý (*Aratinga solstitialis*), 1
kameška bělolící (*Brania leucopsis*), 1 čáp bílý (*Ciconia ciconia*), 2 klokan rudý
(*Macgaleja rufa*), 5 lemur kata (*Lemur catta*), 2 kalimiko (*Callimico goeldii*), 2 ta-
marin pinčí (*Saguinus o. oedipus*), 2 tamarin vousatý (*Saguinus i. subgriseus*), 1
karakal (*Caracal caracal*), 1 kočka arabská (*Felis s. gordoni*), 3 vydra malá (*Aonyx*
cinerea), 10 kapýbara (*Hydrochoerus hydrochaeris*), 1 tapír jihoamerický (*Tapirus*
terrestris), 1 kuň domácí - pony (*Equus caballus*), 2 lama krotká (*Lama guanicoe*
lama)

Příchody (Notable arrivals): 1.2 bazišek páskovaný (*Basiliscus vittatus*), 5.5 tuč-
ňák brýlový (*Spheniscus demersus*), 1.1 kosman běločelý (*Callithrix geoffroyi*), 2.0
báček zlatý (*Leontopithecus rosalia*), 1.2 mýval severní (*Procyon lotor*), 2.3 psoun
pěnový (*Cynomys ludovicianus*), 1.0 babirusa celebeská (*Babirusa babyrussa*)

AKCE PRO VĚŘEJNOST:

7.8 Events

Reprezentativní ples

Den ptactva: program především pro nositele plačích příjmení, soutěže, výstavy
"A Day of Birds" – a special programme for participants with "bird names"

Den Zámě: zahájení mezinárodní akce Bushmeat, zvonění budíků „Lidé, vzbudte se!“

Den dětí

Průběhování o mňoukání - výstava výtvarných prací dětí

Čajbus besed v Městské knihovně Jihlava

Prázdniny začínají v ZOO

Prázdní prázdniny v ZOO - série víkendových koncertů různých žánrů

Dovolená s Rádiem Vysočina

Den Zvířat

Denec zvířátkům

Openness for the animals

NEJVÝZNAMNĚ AKTIVITY:

Most important activities

**ZOO Jihlava získala 2. místo v soutěži zoologických zahrad o „odchovek roku“ za
odchov krokodýla čelnatého a 3. místo za odchov leguána kubánského**

The best place in a competition of Czech zoos "An Offspring of the Year" for the

Zoologická záhrada Košice

Kontakt: Ing. Karol Seman, CSc.
Director

Adresa: Zoologická záhrada Košice
Address Široká 31

040 06 Košice, Slovakia

Telefón: +421. 55. 633 81 03

Fax: +421. 55. 633 91 53

E-mail: seman@mail.box.sk, zookosice@seman.net
Web: www.kosice.sk/zoo

Plánovaná výmera v ha (celkom/expozíčná časť): 288,66/44,74
Area in ha (total/exhibits)

Počet zvierat (druhy/exempláre): 126/829
Number of animals (species/specimen):

Členstvo v odborných organizáciách:
Membership in professional organizations

SAZS - Slovenská asociácia zoologických záhrad
Slovak association of Zoos

SEVES - Slovenská spoločnosť pre ochranu zdravia zvierat
Wild animals vigilance euromediterranean society

Práca Európskych chovných programov (EEP): 5
Number of EEPs

VOJNKY V EXPOZÍČNEJ ČASŤI:
Animals adapted exhibits

Prvý volný elektrický výbeh pre dvoch mladých medvedov (*Ursus arctos*) o rozlohe 2.500 m², v prirodzenom prostredí (porast stromov, pretekajúca voda cez výbeh) - *first free electric fence enclosure for two young bears in natural environment (tree vegetation, water flowing through the enclosure)*
Prvý výbeh pre kanzičky vrchovské (Rupicapra rupicapra) o rozlohe 10.000 m², prirodzenom svahovom prostredí so stromovým a kritkovým porastom - *first natural chamois enclosure in natural sloping environment with tree and bush vegetation*

- dwarf crocodile and 3rd place for the Cuban ground iguana*
- Účast na konferenci WAZA v australskom Perthu
 - Účast na zasadaní Rady EAZA v Beauval
 - Účast na konferenci EZE - Marwell (UK)
 - Účast na konferenci EZE - Marwell (UK)
 - *Attendance at WAZA, EAZA and EZE conferences*
 - Rekordní účast 380 nositeľů plačích příjmení na Dni placiva
 - Nové vydání kalendářků, mini-leporela, omalovánek, pexesa, triček, čtyřech druhů reklamních táček, 3 druhů informačních letáků
 - První výukový program „Přítel ryš“
 - *Education program „Friend Lynx“*
- Sledované obdoby:** 1.1. – 31.12.2001
- Period of interest*

Již druhé mládě tapírů jihoamerických se narodilo za 2,5 roku soužití rodičovského páru.
The South American tapir parents gave a birth to the second young one.
Foto: V. T. Jiroušek

- Rozostavaný výbeh s ubikáciou pre hrošika liberijského (Hexaprotodon liberiensis) o rozlohe cca 600 m, s vnútorným aj vonkajším bazénom
Commencement of the construction of an enclosure and a house of residence for pygmy hippo with indoor and outdoor pools
- Rozostavaný výbeh s ubikáciou pre kapybary (Hydrochoerus hydrochaeris) a vodné víťacvo o rozlohe 1.200 m, s vonkajším jazierkom a vnútorným bazénom
Commencement of the construction of an enclosure and a house of residence for capybara and waterfowl with an outdoor lake and indoor pool

CHOVATELSKÉ NOVINKY:
Husbandry news

- Odehovy (Notable births): emu (Dromaius novaehollandiae), bernikla bielolica (Branta leucopsis), rozela bažantovíta (Platyceurus elegans), alexander veľiký (Psittacula eupatria), pony shetlandský (Equus caballus pony), ťava dvojhrbá (Camelus ferus bactrianus), lama krotká (Lama glama), daniel škvrnitý (Dama dama), vodárka červená (Kobus leche), uhorský dobytok (Bos taurus), jak tibetský (Bos mutus), tahr himalajský (Hemitragus jemlahicus), kamzík vrchovský (Rupicapra rupicapra), muflón obyčajný (Ovis musimon).
- Príchody (Notable arrivals): 1.0 indická (Anser indicus), 1.0. hus divoká (Anser anser), 1.1. kačica červenozobá (Neta peposaca), 1.1. bažant kráľovský (Symaticus reevesi), 0.1. páv korunkatý (Pavo cristatus), 1.1. tamarín pinčí (Saguinus oedipus), 1.1. koza kamerunská (Capra hircus).

Nové chovné zariadenia pre medvede hnedé, verejnosti prístupné 1.5. 2001
Foto: Terezia Vysocká

Nové zariadenia pre kapybary
ZOO Košice

- AKCIE PRE VEREJNOSŤ:**
PR Events
- "ZOOFILM" – 3. ročník prehliadky videofilmov, doplnený besedami
3rd anniversary of videofilm show, with additional sessions

PR Rok adopcie zvierat v ZOO, Moja zoológická záhrada, Adopcia zvierat ZOO Košice, Zvieratá v ZOO, ďalšie výstavy inštalované v Exotáriu ZOO: Clo-mera-zen, To sme my (prezentácia CVC Dominó), Prezentácia celoeurópskej Bushmeat, Prezentácia Zoo Ostrava, Prezentácia v Dome techniky – TOUR 2001, Záhrada 2001.

PR *adoptional-promotional exhibits inside and outside the zoo*
 o ZOO v masmédiách: "Súťaž o walkman" – vedomostná súťaž o zvierat-
 ách v kostičkom denníku VEČER, "ZOO-TESCO-KORZÁR" – vedomostná súťaž
 v časopise denníku KORZÁR pre žiakov škôl.
 o *badge competitions about the zoo in local media*
 o spolupráci s Okresnými úradmi, odborom školstva: "Poznáš ZOO?"
 o *collaboration for elementary schools*
 o zoológická záhrada", "Moj najkrajší príbeh o zvieratkách" – vývarno-ite-

rána súťaž pre vekové kategórie do 8 r., do 12 r. a do 18 rokov.

Graphic and literary competitions

- Súťaž o najkrajšiu fotografiu v ZOO"

Competition "The Best Photo from the ZOO"

- Podujatia v ZOO: Dni mesta Košice, Otvorenie letnej turistickej sezóny, Košičania v ZOO

- Výchovné akcie ku Dňu Zeme

- Deň detí v ZOO – 1.-2.6.

- Prezentačné dni v ZOO

- "Rozlučka so školským rokom" v ZOO

- "15. výročie privítania prvého návštevníka" – 1. júla 2001 – bohatý kultúrny program, súčasťou programu bolo krstenie malej ľavičky dvojhrbej a položení základného kameňa pre kapybary.

- "Vitaj škola" – kultúrny program

- "Rozlučka s letnou sezónou v ZOO"

- Podujatia ku Dňu zvierat

- "Mikuláške vtácie budky v ZOO" – inštalovanie búdok pre vtáky, ktoré vyrobili žiaci ZŠ

- Predvianočné aktivity, "Vianočný stromček v ZOO" – darčeky a prania pre zvieratá
13 great events for the public in the zoo area. incl. a celebration of 15th anniversary of the first visitor coming to the zoo with a giving-name party (young camel) and laying of a basic stone of a new capybara exhibit

INÉ VÝZNAMNÉ AKTIVITY:

Other important activities

- Dňa 7. a 9. 5. sa v ZOO uskutočnili metodické dni pre učiteľov a vychovávateľov košických škôl na tému "Environmentálna výchova".

Days of Environmental Education Guidelines for teachers and schoolmasters of Košice schools

- Zapojenie sa do celoslovenského projektu mapovania biotopov "Živá príroda", ktorú vyhlásila SAŽP so súhlasom Ministerstva školstva.

Participation on a nation-wide Slovak project of monitoring of habitats "Living Nature" called by the Slovak Conservation Agency and agreed by the Ministry of Education

- Celomesická akcia "Rok adopcie" – adoptovaných celkom 84 zvierat.

- Vianočná adopcia zvierat – adoptovaných celkom 9 zvierat.

Two animal adoption events – 93 animals adopted

- Založenie Občianskeho združenia "Priatelja a sympatizanti ZOO Košice".

A civic association "Friends of Košice ZOO" established

Sledované obdobie: 1.1.- 31.12. 2001

Period of interest

Zoologická zahrada Liberec

Mediálny zástupca:
RNDr. Josef Janeček

Adresa:
Masarykova 1347/31, 460 01 Liberec 1

Telefón:
+420. 48. 271 06 16-7, 271 04 38 (482 710 616-7, 482 710 438)

E-mail:
info@zoo.lbc.cz

WWW:
www.zooliberec.cz

Internet:
<http://zoo.lbc.cz>

Podujatia v ha (celkem/expozicijní část): 13,3/4,7 (z toho 1,4 ha jezírko)
Events in ha (total/exhibits)

Počet zvierat (druhy/jedinci): 157/1078
Number of animals (species/specimen):

Členstvo v odborných organizáciách:
Membership in professional organizations

EAZA – European Association of Zoos and Aquariums
WAZA – The World Association of Zoos and Aquariums

Projekt Evropských chovných programů (EEP): 28
Project of EEPs

NOVINKY V EXPOZIČNÍ ČÁSTI:
New or adapted exhibits

Rekonštrukce pavilonu šelem včetně nového velkého výběhu – otevření 26. 6.
Reconstruction of the Carnivore House

Nový výběh pro pandy s vyhlídkovým přístřeškem pro návštěvníky
New Red panda enclosure with a visitors viewpoint with shelter

NOVATELSKÉ NOVINKY:
Novelty news

Červený (Notable births): 0.02 želva ostruhatá, 0.05 tučňák Humboldtův, 0.1
červený bílý, 1.0 orlosup bradavý, 2.1 orel bělohlavý, 0.1.1 orel mořský, 1.1.1 ara
červená, 0.0.2 ara araruna, 0.0.5 výr velký, 0.0.4 strnavec šafránový, 0.0.2
červený pinčič, 1.0 makak lví, 0.2 šimpanz, 3.0 irbis, 0.1 osel somálský, 2.1 zebra

Chapmanova, 0.2 pony shetlandský, 0.1 velbloud dvouhřbý, 0.1 lama krotká, 2.0 žirafa Rothschildova, 1.0 muniták malý, 0.4 kozorožec dagestánský, 1.3 koza šrouborohá, 2.1 buvolcěk bělocelý, 0.1 tahr himalajský, 0.1 antilopa koňská
 Příchody (*Notable arrivals*): 1.1 aigátor čínský, 2 ibis posvátný, 0.0.6 ibis rudý, 1.1 husa malá, 0.1 zrzohlávka rudozobá, 1.1 ara kachnička amazonská, 1.1 ara hyacinťová, 1.1 tukan obrovský, 1.1 morčák bílý, 0.1 kachnička amazonská, 1.1 ostralka šňhlá, 1.1 čírka srpoperá, 1.1 drozd šama, 3.3 lejsěk Davidův, 1.0 slavík sibiřský, 5.5 snovač zahradni, 10.10 snovač ohnivý, 1.1 vida limečková, 1.1 sojkovec rudokřídlý, 1.1 gibon černý, 1.0 oran-gutan sumaterský, 1.1 serval, 1.2 nahur modrý, 1.0 bongó lesní

AKCE PRO VEŘEJNOSTI: PR Events

- leden - informační akce o narození prvních mláďat v novém roce – přímý vstup TV Prima, pořad Prima jiz-da

Information broadcast on TV Prima about new offspring

- únor – propagace v Centrum Bablylon, stali jsme se hosty "Zahrady dětí" s ukázkou dravých ptáků

Advertising show at Bablylon Centre incl. birds of prey

show for children

- březen – návštěva Družstva invalidů s dravými ptáky - vyprávění o životě dravých ptáků ve volné přírodě a v ZOO

A talk show on birds of prey at Družstvo invalidů (Society for disabled people)

- představili jsme veřejnosti první mláďe ortosupa bradatého v naší ZOO

Introduction of the first offspring of Bearded vulture in our ZOO

- účast na propagační akci v Jablonci nad Nisou " Euroregion Tour 2001", kde jsme se stali hosty tohoto pořadu společně se šimpanzem

Participation at " Euroregion Tour 2001 " - show with Chimpanzee

- duben – Den Země – tento den jsme si připomněli zvoněním budíků, cílem této akce je upozornit na lidsní páchané ekologické škody. Tímto zvoněním se zároveň rozježdí celoevropská akce s názvem " EAZA Bushmeat Campaign " – v rámci této kampaně EAZA usilovala sebrat podpisy k petici, která apeluje na vlády evropských zemí, Evropský parlament a africké politiky, aby se zasadili o zastavení ilegálního lovu. Součástí této kampaně je nově otevřená výstava v ZOO Liberec s názvem " Velký návrat šimpanzů v Kongu ", která svými autentickými obrázky autora V. Bishopa poukazuje na zmíněnou situaci.

" DAY of EARTH " - this day was reminded by ringing of alarm - clocks. Opening of campaign " BUSHMEAT " - collection of signatures against illegal hunt in Africa. Op-

Nové dovezený orangutan sumaterský Jolo ze ZOO Duisburg

A new Sumatran Orang Ulan Jolo from Zoo Duisburg

ring of a new exhibition " The big return of Chimpanzees in Kongo " at Liberec ZOO

DDM Rumburk – beseda o ZOO a slavnostní předání finančního daru

Art show on Liberec ZOO at DDM Rumburk

- Den dětí v ZOO – společná akce s rádiem RCL a EURO K – soutěže, tanec, zpěv

" CHILDREN'S DAY " at ZOO with participation of Radio RCL and EURO K - competitions, dance, theatre, painting and singing for children

malování dětí z MŠ Liberecka na asfalt v ZOO

pro děti z Liberecka hrálo Naivní divadlo pohádku O pelikánovi významnější akce roku – otevření Pavilonu šelem a křtiny lvů

Opening of Carnivore House – the most important event of the year and the christening party with 2 lions

Velkou akci byly křtiny tří mláďat irbisů

Christening party with 3 snow leopard offspring

Vešelé léto s rádiem RCL " – soutěže, tanec, zpěv

" Happy summer with the radio RCL " – competitions, dance and singing

akce – propagační akce v Maloskalské galerii Arva Patra " U Boučků " – výstava studii a projektových dokumentací, zpracovaných pro ZOO Liberec Ing. arch. Pavlem Švan-tem

Exhibition of project and documentation of Ing. arch. P. Švaner made for ZOO Liberec

akce pro děti vyvámáá soutěž s MF Dnes a Radiem KISS

Celebration of the " International Day of Animals " , christening party with 2 chimpanzees

výstavu vzdělávání v Jablonci nad Nisou se šimpanzem

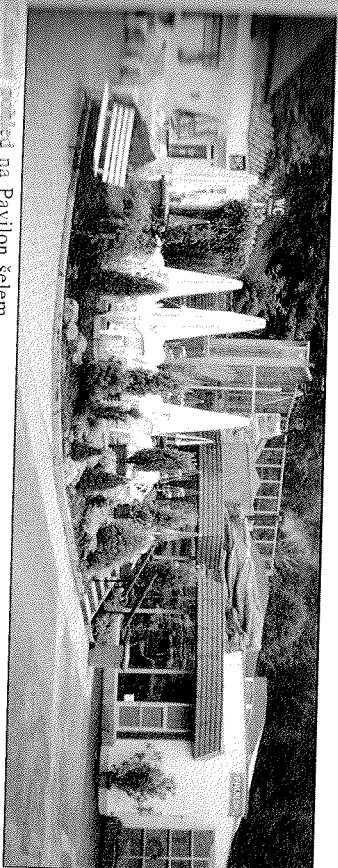
navštívení návštěvníků do ZOO na příjezd orangutana sumaterského JOLO

proslavení – Mikuláš v ZOO – den plný soutěží a sladkých odměn

Celebration of St. Nicholas – competitions for children with sweet rewards

zájímavé období: 1.1. – 31.12. 2001

of interest

postavená na Pavilonu šelem pro bears of prey

Zoologická zahrada Ohrada

Ředitel: Ing. Vladimír Pokorný
Director:

Adresa: Zoologická zahrada Ohrada
373 41 Hluboká nad Vltavou

Address: +420.38.700 22 11

Tel.: +420.38.796 54 45

Tel. / Fax: info@zoo-ohrada.cz

E-mail: www.zoo-ohrada.cz

Rozloha v ha (celkem/expoziční část): 6/1,8
Area in ha (total/exhibits)

Počet zvířat (druhy/jedinci): 156/568
Number of animals (species/specimen):

Členství v odborných organizacích:
Membership in professional organizations

EAZA – European Association of Zoos and Aquaria
EARAZA – Eurasian Regional Association of Zoos and Aquaria
IZE – International Association of ZOO Educators
Národní síť stanic pro handicapované živočichy
National Network of Centres for Handicapped Animals

Počet Evropských chovných programů (EEP): 0
Number of EEPs

NOVINKY V EXPOZIČNÍ ČÁSTI:
New or adapted exhibits

- V únoru 2001 byla pro veřejnost otevřena nová expozice pro vydry říční. Tvoří ji venkovní a vnitřní výběhy s velkými prosklenými bazény o celkovém obsahu cca 35 m³ vody. Vnitřní bazény jsou využity pro velké druhy našich sladkovodních ryb. Doplněné jsou potápními kachnami a chrástalý. Expozici doplňují i dvě velká akvária s dalšími druhy ryb a některými druhy vodních bezobratlých
New European otter exhibit with outdoor and indoor facilities, pools of about 35 cum and two big aquaria for native water species
- Od května 2001 je v provozu nová společná voliéra pro papoušky patagonské

papoušky mniší. Je doplněna voliérami s dalšími americkými ptáky. Prostor před voliérou tvoří výběh psounů přirových.

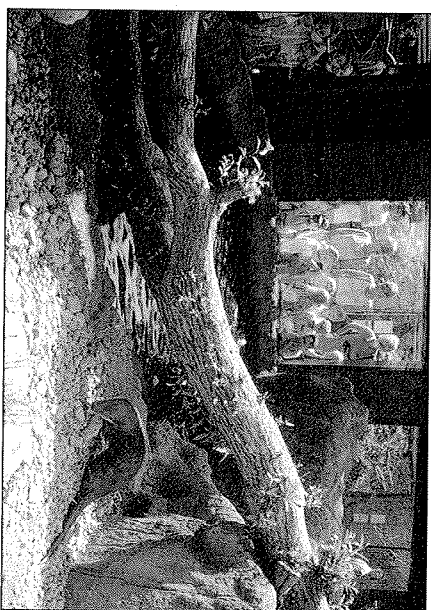
New mixed-species aviary for Patagonian conure and monk parakeet with prairie dog enclosure

Letní sezona byla zahájena otevřením nové expozice s australskou faunou (klokán modokrký, kusu liščí, klokanek králikovité, australský papoušek, holubi a amadiny). Poprvé v historii ZOO zde byla zprovozněna malá noční expozice.

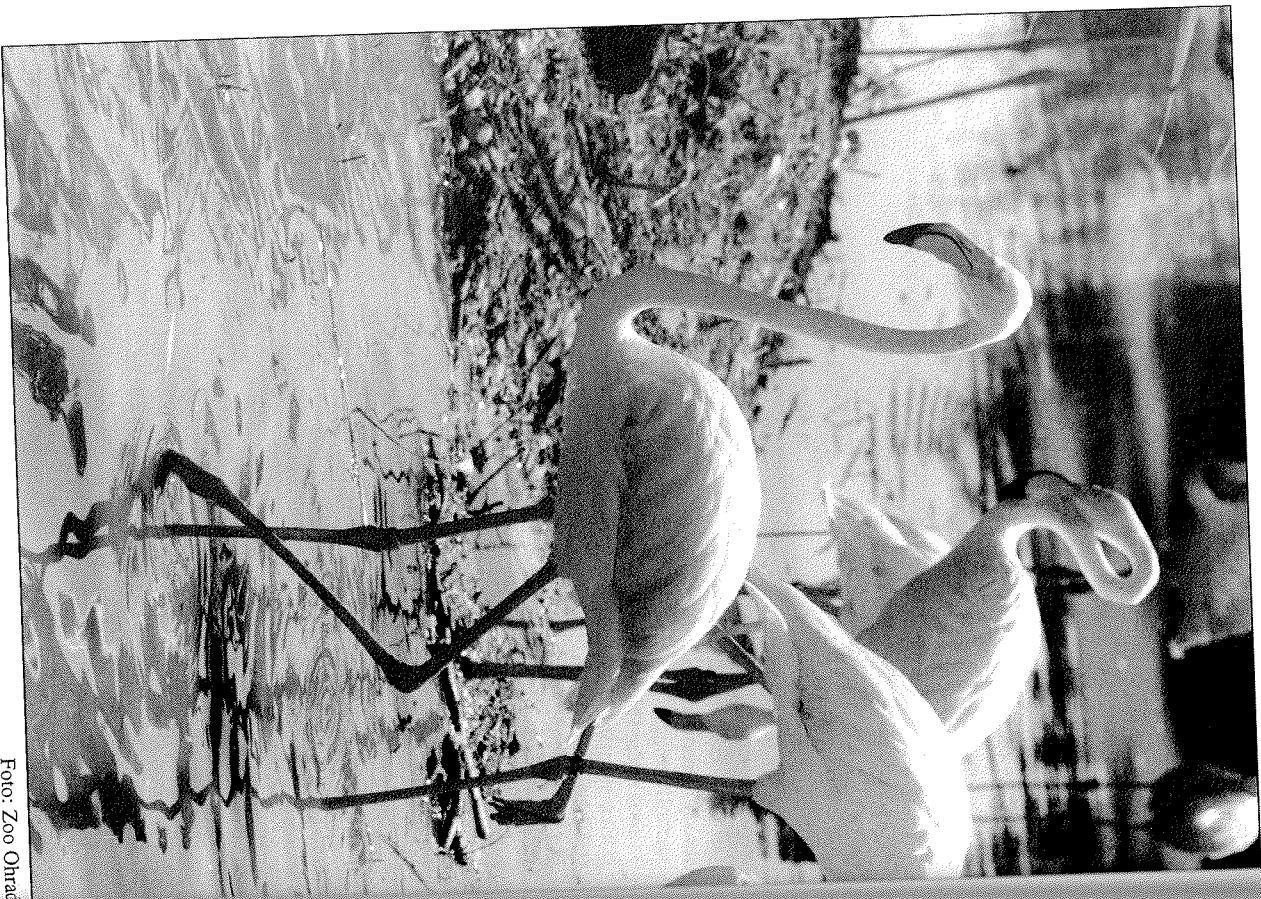
New exhibit of Australian fauna with the first nocturnal exhibit in history of the zoo
Na konci srpna byl na břehu rybníka zříšen výběh s velkou skupinou plameňáků různových
Enclosure for a big group of greater flamingos

CHOVATELSKÉ NOVINKY: *breeding news*

Očchovy (Notable Births): 0.0.1 želva bahenní (*Emys orbicularis*), 0.0.3 emu kadeř (Dromaius novaeollandiae), 0.0.4 kvakoš noční (*Nycticorax nycticorax*), 0.0.2 berneška bělohlavá (*Brania leucopsis*), 0.0.2 berneška modokrta (*Brania rubripolis*), 0.0.16 husice bílá (*Tadorna tadorna*), 0.0.3 zrzohlávka nadozobá (*Netta rufina*), 0.0.9 kachnička mandartinská (*Aix galericulata*), 0.0.10 kura bankivský (*Gallus gallus*), 1.1 bažant diamantový (*Chrysolophus amherstiae*), 0.0.3 bažant obecný amazonský (*Phasianus colchicus teneb.*), 0.0.10 páv korunkatý (*Pavo cristatus*), 0.0.8 krtička divoká (*Streptopelia turtur*), 0.0.1 holub bronzovokřídý (*Phaps chalcoptera*), 0.0.2 holub chocholatý (*Ocyphaps lophotes*), 0.0.3 papoušek patagonský (*Cyanus patagonus*), 0.0.8 papoušek mniší (*Myiopsitta monachus*), 0.0.5 papoušek stávkovaný (*Melopittacus undulatus*), 1.1 rosela adelaidská (*Platycercus adalaidae*), 0.0.6 sýček obecný (*Athene noctua*), 0.0.4 výřeček malý (*Otus scops*), 1.1 puštk bělavý (*Stix uralensis*), 0.0.8 amadina gouldové (*Poephila gouldiae*), 0.0.5 snovač zahrádní (*Ploceus cucullatus*), 0.0.3 kavče červenozobé (*Pyrthocorax pyrrhocorax*),

Nový výběh pro vydry říční
New European otters enclosure
Foto: Zoo Ohrada

Plaměňák růžový *Greater flamingo*

Foto: Zoo Ohrac

3.1 Klokán rudokrký (*Wallabia rufigrisea*), 3.6 kolonok sibiřský (*Musseta sibirica*),
 2.0 burunduk páskovaný (*Eutamias sibiricus*), 1.1 sika japonský (*Cervus nippon*),
 1.1 koza domácí holandská zakrslá (*Capra hircus*), 1.1 koza domácí hnědá
 nezrohá (*Capra hircus*), 1.3 muflon (*Ovis musimon*), 4.0 ovce ouessantská (*Ovis*
aries)
 Vyžvaněné příchoďy (*Notable arrivals*): rak říční (*Astacus astacus*), štika obecná
 (*Stox lucius*), jelec jesen (*Leuciscus idus*), perlin ostrobřichý (*Scardinius erythro-*
galalmus), bolen dravý (*Aspius aspius*), parna obecná (*Barbus barbus*), podous-
 ker nosatá (*Vimba vimba*), kapr obecný-čivoká forma (*Cyprinus carpio hungari-*
cus), sumec velký (*Stiurus glanis*), okoun říční (*Perca fluviatilis*), candát obecný
 (*Silurus glanis*), mlk jednovousý (*Iota Iota*), 2.1.2 užovka stromová (*Ela-*
pe longissima), 1.1 ibis posvátný (*Treskionis aethiopicus*), 1.1 kolpík bílý (*Plata-*
lea leucorodia), 0.0.38 plaměňák růžový starosvětský (*Phoenicopterus ruber rossus*),
 1.2 husa malá (*Anser erythropus*), 1.1 husice rezavá (*Tadorna ferruginea*), 1.1 polák
 velký (*Netta ruflina*), 1.3 krocen divoký (*Meleagris gallopavo*), 1.1 křepel virginský
 (*Colinus virginianus*), 1.1 orebice chukar (*Alectoris chukar*), 1.2 bažant královský
 (*Gymnaticus reevesii*), 0.0.3 slípka zelenonohá (*Gallinula chloropus*), 2.2 holub cho-
 stelavý (*Ocyphaps lophotes*), 1.1 kakadu růžový (*Eolophus roseicapillus*), 1.1 pa-
 pmaček červenokřídlý (*Aprosmictus erythropterus*), 1.1 papoušek mnohobarvý
 (*Psephodus varius*), 1.1 rosela adaláidská (*Platyercus adalaidae*), 2.0 turako bělobří-
 dý (*Corythaixoides leucogaster*), 2.1 hylí obecný (*Pyrrhula pyrrhula*), 2.2 amadina
 Gouldové (*Poephila gouldiae*), 0.0.2 leskovec třibarvý (*Spreo superbus*), 1.1 krka-
 ve velký (*Corvus corax*), 1.2 kusu liščí (*Trichosurus vulpecula*), 1.1 klokanek krá-
 lkovitý (*Betongia penicillata*), 1.0 kuna lesní (*Martes martes*), 1.2 psoun přerývý
 (*Onomys ludovicianus*), 1.2 urzon kanadský (*Erehizon dorsatum*), 2.0 morče di-
 věké (*Cavia aperea*), 0.1 pony šetlandský (*Equus caballus*)

KVĚČENÍ PRO VEŘEJNOST:

2024 Events

- 1.2 Slavnostní otevření nové expozice vyder říčních a sladkovodních akvárií
Opening of new exposition of European Otters.
- 2.4.3. Vítání jara (zookviz pro děti)
Welcome of spring
- 1.4. Den ptactva (rozmištnění několika informačních tabulí v areálu ZOO se záji-
 mavnostmi z říše ptáků, vyhlášení soutěže o nejzdařilejší ptáci budku či krmítko vlast-
 noruční výroby)
Day of birds
- 1.4.4. Velikonoce v ZOO (ukázky ptáčích hnízd s vajíčky, soutěž pro děti zaměřená
 na poznávání ptáčích vajíček)
Easter in ZOO
- 2.2.4. Den Země v ZOO (zvonění budíků, zahájení petiční kampaně Bushmeat)
World day in ZOO
- 1.5. 1. Máj v ZOO – výročí otevření ZOO (pochod jarní přírodou, slavnostní ote-

Zoologická zahrada Olomouc

Ředitel: Ing. Zdeněk Slavoišnek

Adresa: Zoologická zahrada Olomouc,

783 51 Olomouc – Svatej Kopeček

+420. 68. 538 5348, 538 5382, 5385125

+420. 68. 538 5260

E-mail: zoool@login.onyx.cz, reditel@zoo.onyx.cz, zoo@olomouc.com,

zoo_ol@volny.cz

http://olomouc.com/zoo

Prostředí v ha (celkem/expozici část): 42,5/22,5

Prostředí v ha (total/exhibits)

Číslo zvířat (druhů/jedinců): 281/1126

Číslo zvířat (species/specimen):

Členství v odborných organizacích:

Memberships in professional organizations

EZA – European Association of Zoos and Aquaria

ISS – International Species Information System

WZA – World Association of Zoos and Aquaria

Společnost Evropských chovných programů (EEP): 46

Number of EEPs

NOVINKY V EXPOZIČNÍ ČÁSTI:

New or adapted exhibits

Dokončena několikateletá rekonstrukce pavilonu šelem. Poslední přestavbou vnitřních kotců bylo vytvoření expozice pro krokodýly s vodní nádrží, poutčkem a trojčlým pralesem.

The reconstruction of the haus of carnivores was finished. The last thing was the wiring for crocodiles with a basin a spring and tropical plants.

Nová voliéra pro plameňáky se dvěma bazenky se sladkou a slanou vodou

The new aviary for flamingos with two basins (salt and fresh water)

Vyběh pro drobná hospodářská zvířata na dětském hřišti byl zvětšen, přestavěn byl i vyhledákový pavilonek pro návštěvníky nad ním

The new enclosure for domestic animals

Bezbariérový vchod a východ v pavilonu opice

vření nové expozice pro papoušky patagonské a papoušky mniší, soutěž pro děti "pouti zoologickou zahradou"

Jubilee opening of ZOO

31.5. - 22.6. Divadelní dny (pohádková představení v areálu ZOO pro nejmenší, tenkrát "O začarované princezně")

Theatre festival in ZOO

2.6. Den v ZOO s Frekvencí 1 - Dětský den (den plný soutěží, her a zábavy především pro děti)

Children's day

5.7. Slavnostní otevření expozice australské fauny

Opening of Australian exposition

17.8. Slavnostní otevření expozice plameňáků různých starověkých

Opening of exposition for Flamingos

1.9. Těšíme se do školy se zoologickou zahradou (soutěž určená především školákům, poté přednáška "Jací jsou hadi")

Beginning of a school year with talking about snakes

6.10. Den zvířat (soutěž pro děti)

Day of animals

22.12. Vánoce v ZOO (společně zdobení vánočního stromku, dárky pro zvířata i pro děti)

Christmas in the zoo – gifts for animals and kids

Po celý rok cestopisné přednášky pro veřejnost v budově Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity

- V letní sezóně komentované krmení zvířat

JINÉ VÝZNAMNÉ AKTIVITY

Other important activities

- Účast v projektu reintrodukce puštek bělavých (*Strix uralensis*) na Šumavě. Tento projekt má za cíl navrátit do volné přírody na Šumavě vzácný druh velké sovy, která zde počátkem století vymizela. Z celkového počtu 47 vypuštěných puštek do roku 2001 pochází 13 jedinců z odchovů v ZOO Ochrada. V tomto roce bylo poskytnuto 1 odchované mládě. Druhé mládě bylo základem pro sestavení dalšího chovného páru odchované mládě. Podrobné informace pro reintrodukcí.

Participation in the Ural Owl reintroduction project in Šumava. Out of 47 birds released up to 2001, 13 individuals were hatched in Zoo Ochrada.

- Vytvoření kompletní nabídky doprovodných programů pro návštěvníky (komentované krmení zvířat, programy pro školy základních a středních škol), spolupráce s Jihočeskou univerzitou (přednášky, semináře, diplomové práce)

Accompanying programs for visitors were prepared

- Realizace výsadeb biotopové a fytoogeograficky doplňující expozice se zvířaty

Sledované období: 1.1. – 31.12.2001

Period of interest

The new entrance and exit without barriers was made at the House of Primates

- Zahájení stavby průchozího volného výběhu pro makaky červenolící s lávkou pro návštěvníky

The building of large natural enclosure for Japanese macaques with a foot bridge for visitors was started

- Zděný objekt pro papoušky – rekonstrukce původní dřevěné stavby

New aviaries with indoor accommodation for exotic birds

- Pavilon pro hvyeny a dhouly - stiecha byla odbornou firmou opatřena zelení, úspěšnost tohoto estetického zásahu se ukáže v roce 2002

The roof of the House of Dinohes and Hyaanas was covered with plants.

CHOVATELSKÉ NOVINKY:

Husbandry news

Odhovy (*Notable births*): 2.4.6 gekončík noční (*Eublepharis macularius*), 0.0.7 korálovka (*Lamprolepis t. campbelli*), 20 nandu pampový (*Rhea americana*), 3 kormorán velký (*Phalacrocorax carbo*), 0.0.1 čáp bílý (*Ciconia ciconia*), 0.0.2 berněška bělohlavá (*Branta leucopsis*), 0.0.6 husice rezavá (*Tadorna ferruginea*), 0.0.2 kachnička mandarinská (*Aix galericulata*), 0.0.1 kondor krocaví (*Cathartes aura*), 0.0.1 poštolka pestrá (*Falco sparverius*), 2 páv konkrátý (*Pavo cristatus*),

0.0.20 kur bankivský (*Gallus gallus*), 0.0.3 jeřáb královský (*Balearia regulorum*),

12 papoušek vlnkovaný (*Melopittacus undulatus*), 0.0.1 kardinál korunkatý (*Parotia coronata*), 0.0.2 kraska červenozobá (*Urocissa erythrorhyncha*), 1.0 kusu liščí (*Trichosurus vulpecula*), 1.2 klokanek králičkový (*Bettongia penicillata*) 6.1.2 klokan parma (*Thylogale parma*), 0.1 klokan dama (*Macropus eugenii*), 2.0 klokan rudý (*Macropus rufus*), 0.1.4 kalon žlatý (*Pteropus rodricensis*), 2.0 lemur tmavý (*Lemur macaco macaco*), 3.1 lemur bělohlavý (*Lemur fulvus albifrons*), 1.1 vari černobílý (*Varecia variegata*), 0.0.1 tamarin pinčí (*Saguinus oedipus*), 2.0 koutal veverovitý (*Saimiri sciureus*), 0.0.1 mrikina (*Aotus trivirgatus*), 0.0.2

Makak červenolící
Japanese macaque

Foto: Zoo Olomouc

Hylobates syndactylus), 5.3.2 psoun přeritový (*Cynomys ludovicianus*), 0.0.2 mangusta žháňaná (*Mungos mungo*), 0.0.2 mangusta liščí (*Cynictis penicillata*), 0.0.3 kočka bengálská (*Prionailurus bengalensis*), 0.1 serval (*Leptailurus serval*), 1.1.5 lev berberský (*Panthera pardus orientalis*), 1.1 levhart mandžský (*Panthera pardus orientalis*), 2.0 kůň domácí – pony (*Equus caballus*), 1.1 osel domácí (*Equus asinus*), 0.2 daman kapský (*Procavia capensis*), 1.0 lama alpaca (*Lama glama pacos*), 0.1 los evropský (*Alces alces*), 4.0 sob polární (*Rangifer tarandus*), 1.1 jelen běloocasý (*Cervus nippon*), 6.1 jelen sibiřský (*Cervus elaphus sibiricus*), 4.0 žirafa Rothschildova (*Giraffa cam. Rothschildi*), 5.5 přimorožec jihoafrický (*Oryx gazella gazella*), 0.1 buvolc běločelý (*Damaliscus dorcas phil.*), 1.2 pakůň běloocasý (*Cothartes gnu*), 5.2 kozorožec sibiřský (*Capra ibex sibirica*), 0.2 koza srouborohá (*Capra falconeri*), 7.5.2 koza domácí kamerunská (*Capra hircus*), 3.4.2 koza domácí káshířská (*Capra hircus*)

FACE PRO VEŘEJNOST:

Public Events

1. 2. – křtiny největšího medvěda na světě, dřevěného Jardy, Pokřtílo P – centrum. Anorem plastiky je P – centrum. / léčba drogově závislé mládeže/

0.2 – narozeniny žirafy Zuzany 20 let

Birthday celebration of the oldest animal in our zoo – Rothschild's giraffe Zuzana at the age of 20 years

10. 2. – zahájení korespondenční soutěže – zima u zvířátek

12. 2. – dokončen informační systém na Svateém Kopečku – šipky směr zoo

18. 4. – slavnostní otevření rekonstruovaného výběhu pro plameňáky

zasková konference

The ceremonial opening of the new aviary for flamingos

21. 4. – Den Země

The Day of Earth in the ZOO

21. 4. Zahájení podpisové kampaně Bushmeat – Zastavte jatka v afrických pralesích. Do června se shromažďují jen o víkendech, přes prázdniny denně, v září.

Starting of the Bushmeat campaign

22. 4. – volný vstup do zoo pro všechny návštěvníky -zve ODS

29. 5. – s poníky před OBI – dětský den

30. 5. – se zvířátky v dětském centru Jitro – postižené děti

1.6. – Den dětí v ZOO s GE Capital Bank – 1645 osob / špatné počasí a pátek/

2. 6. – s poníky před Globusem – dětský den

Children's Day – several events with ponies, dogs and other animals in zoo, at schools and in the city

15. 6. – křtiny lvícat. Kmotry se stali manželé Zejdovi, spolumagistři továrny KAZETO s.r.o. v Přerově. Lvícata dostala jména Kufra a Kazet. Křtiny se zúčastnila i některá média.

The Christening party of the Barbary lion cubs

- 12. 7. - Křtiny levhartů mandžuských – kmotrem Dr. Miroslav Píát
The Christening party of Amur leopard cubs
- 24. 7. – 1. narozeniny medvídky malajského Haně. Za účasti dětského domova pro nejmenší děti Hejčínská ul. Pokřtěni mladého samečka žirafy jménem David. Přímátor a děti z dětského domova.
The birthday celebration of the Malayan sun bear cub and the christening party of new born giraffe with the chief of magistrat and children from a children's home
- 3. 8. Křtiny slona – slavnostní uvedení plastiky slona do provozu. Účast Dr. Píát.
- 20. 8. Zahájeno komentované krmění zvířat v zoo. Zářím zkušební denně do konce měsíce, o víkendech ještě v září. Komentuje se krmění: medvědi malajských velbloudů a s nimi i žirafy, žraloků, hyeny a tygři, surikaty, opice, pavilon nočních zvířat – kaloni.
- 27. 8. - 31. 8. – Příměstský přírodovědný tábor, účast 30 dětí, péče o poníky, ukázky sokolnického výcviku souřezé, vedeno pracovníci DDM Olomouc.
Camp for children
- Rozloučení s prázdninami – Radio Haná v zoo
- 15. 9. Den sponzorů
- 8. 10. – třístý tisící návštěvník zoo: Lucie Ježková z České Třebové. Pětiletá holčička přišla do zoo se svou babičkou a jejím přítelem. Na výlet do olomoucké zoo jezdí dvakrát ročně. Líbí se jim jak zoo, tak Svazý Kopeček.
- 13. 10 – Stezkou zoo – tradiční soutěž pro rodinné a přátelské kolektivy. Rozdáno více jak 200 soutěžních průkazů.
Competition for family teams.
- 15. 12. – slavnostní rozsvícení vánočního stromu v zoo. Akce se účastní veřejnost a děti ze zooklubu. Vánoční strom se zdobí jedými ozdobami pro volně žijící ptáky, které děti vyráběly během podzimních schůzek zooklubu.
- 15. 12. – zahájení večerních prohlídek zoo. V letošním roce jsme prodloužili otevírací dobu zoo. Do 20.00 h. si mohou návštěvníci zakoupit vstupenku a do 21.00 h opusit areál.
- Do 31. 12. přišlo 2 599 osob jen na večerní prohlídky. Do 6. 1., kdy byla akce ukončena, ještě 179. Celkem se zúčastnilo 2 778 osob.
- Osvětlení bylo opět vylepšeno, náklady na něj činily 66 000,- Kč.

JINÉ VÝZNAMNÉ AKTIVITY:

Other important activities

- Říjen 2001 přijeti do Světové organizace zoologických zahrad a akvárií WAZA na výroční konferenci Perthu v Austrálii
In October 2001 the director of our zoo ing. Zdeněk Slavotíněk participated in the conference of WAZA which took place in Perth. Zoological Garden Olomouc became a member of this organization.

Sledované období: 1. 1. – 31. 12. 2001

Period of interest

Zoologická zahrada Ostrava

Keditel: Prom. biol. Josef Stehlik, CSc.
Direktor

Adresa: Zoologická zahrada Ostrava
Michalkovická 197
710 00 Ostrava, CZ

TEL.: +420. 69. 624 3316, 624 3182
+420. 69. 624 3316

E-mail: zuzoostrava@volny.cz
Web: <http://www.mmo.cz/zoo/index.htm>

Navolha v ha (celkem/expozici část): 100/40
Area in ha (total/exhibits)

Počet zvířat (druhů/jedinců): 240/1165
Number of animals (species/specimen)

Členství v odborných organizacích:
Membership in professional organisations

EAZA - European Association of ZOOS and Aquaria
EZE - International Association of ZOO Educators

Počet Evropských chovných programů (EEP): 17
Number of EEPs

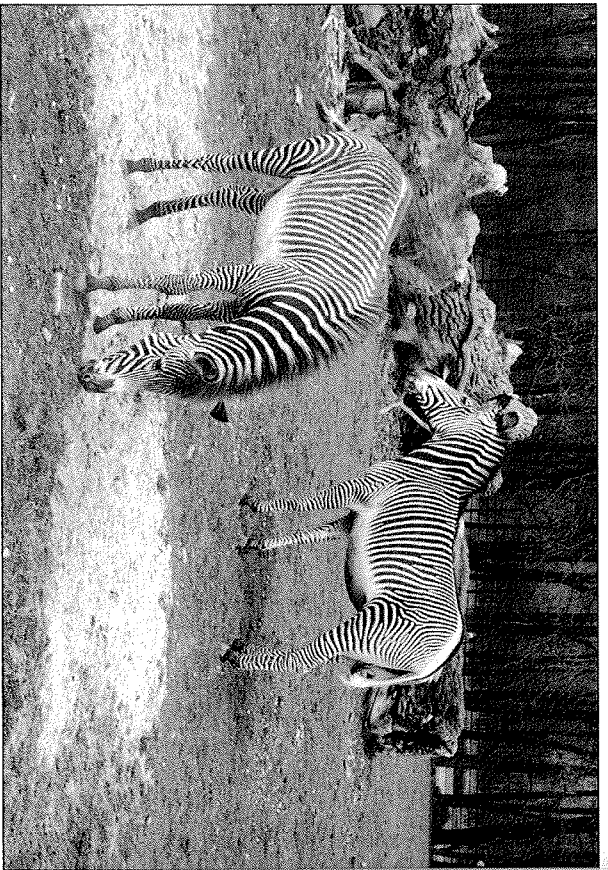
NOVINKY V EXPOZIČNÍ ČÁSTI:
New or adapted exhibits

- Rekonstrukce výběhů velkých kočkovitých šelem
Reconstruction of big cats enclosures
- Rekonstrukce expozice prasat divokých
Reconstruction of wild boar exhibit
- Nové vzdělávací tabule s obrázky
New education boards with pictures

CHOVATELSKÉ NOVINKY
Handandy news

- Odchovy (*Notable births*): 0,03 labut koskoroba (*Coscoroba coscoroba*)*, 1,0 husa labutí (*Anser cygnoides*)*, 0,1 husa polní (*Anser fabalis*)*, 3,0 husa indická (*Anser indicus*), 3,5 berněška havajská (*Brananta sandvicensis*), 1,0 husice magellánská (*Chlo-*

Zebry Grevyho *Grevy's Zebra*

Foto: V. Kaczmarezyk

ephaga picta), 1,2.13 husice nilská (*Alopochen aegyptiacus*), 1,2 husice liščí (*Tadorna tadorna*), 1,0 kachnička mandarňská (*Aix galericulata*), 0,1 kachnička hravná (*Chenonetta jubata*), 1,2 kachna laysanská (*Anas p. laysanensis*), 1,0 zrzohlávka rudozobá (*Netta rufina*), 1,0 kondor havranovitý (*Coragyps atratus*), 0,0,5 holub chocholatý (*Ocyphaps lophotes*), 0,0,1 ara rudobřichý (*Ara manilata*), 0,0,1 aratinga sluneční (*Aratinga solstitialis*)*, 1,2 amazónian velký (*Amazona oratrix*), 0,0,29 sova pálená (*Tyto alba*), 4,6,1 sovice sněžní (*Nyctea scandiaca*), 1,0 výr viržinský (*Bubo virginianus*)*, 4,1 puštk bělavý (*Strix uralensis*)*, 4,0 klokan rudokrký (*Wallabia rufogrisea*), 1,2 lemur kata (*Lemur catta*), 3,0 lemur vari (*Varecia v. variegata*), 0,1 hulman posvátný (*Presbytis entellus*), 1,0 makak lvi (*Macaca silenus*), 0,0,1 kočkodan Dianin (*Cercopithecus d. diana*), 1,1 karakal (*Caracal caracal*), 1,0 osel domáci (*Equus asinus*), 0,0,8 prase divoké (*Sus scrofa*), 1,0 velbloud dvouhřbý (*Camelus f. bactrianus*), 1,2 lama krotká (*Lama glama*), 3,1 alpaka (*Lama g. pacos*), 0,2 jelen milu (*Elaphurus davidianus*), 2,1 sika vietnamský (*Cervus n. pseudaxis*), 2,0 wapiti východní (*Cervus e. canadensis*), 0,1 žirafa Rothschildova (*Giraffa c. rothschildi*), 0,1 antilopa losí (*Taurotragus oryx*), 1,0 buvolc běločelý (*Damaiscus d. philippisi*)

*poprvé odchováno v Zoo Ostrava (*for the first time in Ostrava Zoo*)

- Příchody (*Notable arrivals*): 1,1 husička stěhovavá (*Dendrocygna arcuata*), 1,1 labut černokrká (*Cygnus melanocoryphus*), 0,2 zrzohlávka rudozobá (*Netta rufina*),

1,0 orel strepní (*Aquila rapax*), 1,1 karančo jižní (*Polyborus plancus*), 0,1 kakadu žlutoprsý (*Cacatua ducorpsis*), 0,1 ara žluťokrký (*Ara auricollis*), 1,0 ara hyacintová (*Aratinga hyacinthinus*), 0,0,2 zoborožec katerský (*Bucconus leadbeatei*), 1,0 lemur vari (*Varecia v. variegata*), 1,0 kočka divoká (*Felis silvestris*), 1,1 sika slaništní (*Oncifelis geoffroyi*) 0,1 velbloud dvouhřbý (*Camelus f. bactrianus*), 0,1 alpaka (*Lama g. pacos*)

AKCE PRO VEŘEJNOST

Events

- 4.4.-27.5. - Výstava "50 let Zoo Ostrava v Ostravském muzeu. Výstavu fotografií a dokumentů o vzniku a vývoji Zoo Ostrava navštívilo 2 310 lidí
- 2.5. - Finále přírodovědné soutěže "Velká cena ZOO" s celkovou účastí 2 045 žáků. Téma: Naši savci.
- 15.5. - Křtiny šimpanzice "Bambari" s vyhodnocením vítězů dětských soutěží. Kmotrem šimpanzice byl Pivovar Ostravar
- 23.5. - Vyhášení vítězů fotosoutěže "Jaro v zoo", kterou uspořádala ostravská redakce MF DNES. Součástí akce byla beseda a prohlídka zoo
- 26.5. - Den zdravotí s Revírní bratrskou pokladnou. Celodenní program a dětské soutěže
- 2.6. - Den v ZOO s Rádiem Frekvence 1. Zábavný program a dětské soutěže
- 9.6. - Dětský den ČSSD. Program a dětské soutěže
- 16.8. - Křtiny lam "Jája" a "Pája". Kmotry lam byly děti z Ústavu sociální péče o mentálně postižené v Ostravě-Muglínově
- 27.8.-31.8. - Letní škola mladých biologů
- 1.9. - Prázdniny končí v zoo
- 15.9. - Den seniorů v zoo. Prohlídka zoo, beseda, promítání filmů
- 3.10. - Prezentace Zoo Ostrava pro českou centrálu cestovního ruchu v rámci regionální prezentace "Jantarová stezka"
- 6.10. - Zoo a školy. Setkání s učiteli biologie ZŠ a gymnázií. Podíl zoo na ekologické výchově
- 18.10. - Křtiny žirafy "Ilonky". Kmotrem žirafy se stal GS Mobil, s.r.o.
- 8.12. - Finále "Soutěže mladých zoologů" s účastí 1 890 žáků ZŠ a gymnázií. Téma: Chráněné druhy obratlovců ČR
- 15.12. - Strojení vánočního stromku. Akce pro rodiny s dětmi

INĚ VÝZNAMNÉ AKTIVITY

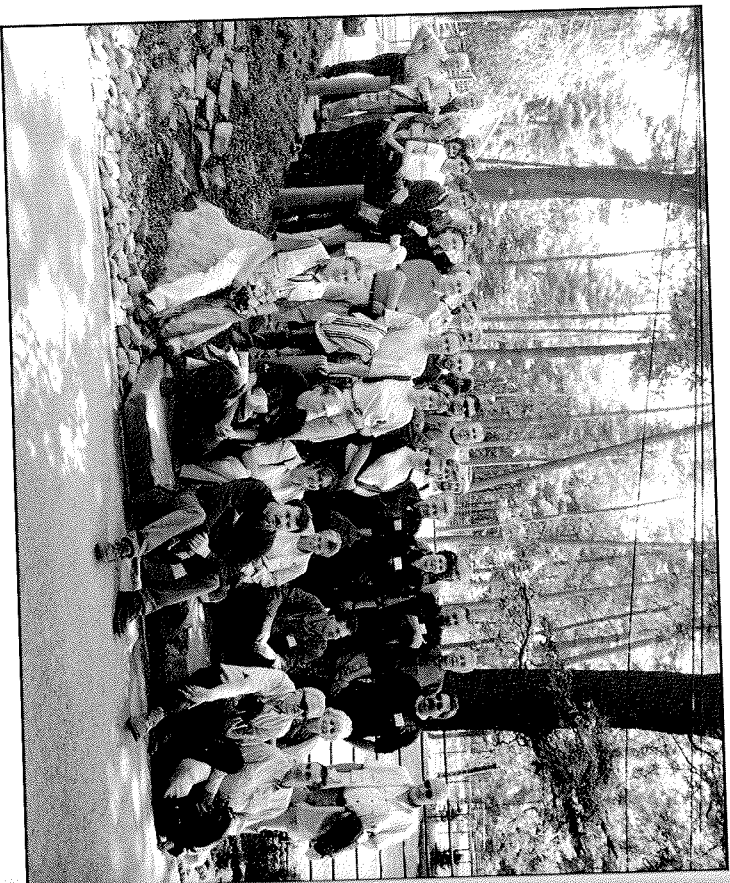
Other important activities

- 12.-14.6. - Setkání pracovníků českých, slovenských a polských zoologických zahrad. Mezinárodní setkání se zúčastnilo 55 ředitelů a odborných pracovníků 25 zoologických zahrad
- 24.6. - 30. výročí vzniku Kruhu přátel Zoo Ostrava

- 18.-23.9. - Účast na 18. výroční konferenci EAZA a EEP v Praze
- 26.10. - 50. výročí založení Zoologické zahrady Ostrava
- Výuka biologie v zoo ve spolupráci s pedagogy (celkem 2 439 dětí)
- Přírodovědný program pro mateřské školy (celkem 11 487 dětí)
- Do prodeje zařazen almanach "50 let Zoo Ostrava", videokazeta a nová komb. pohlednice
- Poskytnutí 29 odchovaných mláďat sovy pálené (Tyto alba) pro reintrodukci v ČR
- Účast zoo Ostrava v EAZA Bushmeat Campaign. Petiči k zastavení ilegálního komerčního lovu a obchodu s ohroženými druhy afrických zvířat podepsalo 17 622 návštěvníků Zoo Ostrava

Sledované období: 1.1. – 31.12. 2001

Period of interest

Setkání ředitelů českých, polských a slovenských ZOO v Ostravě (13. 6. 2001)
The meeting of Czech, Polish and Slovak directors in Ostrava Zoo (13. 6. 2001)

Foto: F. Rezníček

Zoologická a botanická zahrada města Plzně

Ředitel: Ing. Jiří Trávníček

Director

Adresa: Zoologická a botanická zahrada města Plzně
Pod vinicemi 9
301 16 Plzeň

Address

Tel.: +420.19.753 09 16; 753 19 17

Fax: +420.19.753 37 64

E-mail: mail@zoo-plzen-city.cz

Web: www.zooplzen.cz

Součástí ZOO je výstava AKVA-TERA
a permanentní exhibit "AKVA-TERA" is a part of the zoo
Palackého tř. 5, Plzeň
Tel. 420 19 732 43 46

Baržoha v ha (celkem/expozici část): 21/21
Area in ha (total/exhibits)

Počet zvířat (druhy/jedinc): 799/3740
Number of animals (species/specimen):

Členství v odborných organizacích:
Membership in professional organizations

EAZA – European Association of Zoos and Aquaria
BGCI – Botanic Garden Conservation International
IOF - International Organization for Succulent Plant Study
BAG - Bundesarbeitsgruppe Kleinsäuger

Počet Evropských chovných programů (EEP): 20
Number of EEPs

NOVINKY V EXPOZIČNÍ ČÁSTI:
New or adapted exhibits

- AKVA-TERA
V roce 2001 dospěla k závěru náročná rekonstrukce stálé výstavy plazů, obojživelníků, ryb a bezobratlých na Palackého tř. 5. Jde o prostory pokryté skáliním masivem,

s biotopovými výseky, kde jsou ve smíšených exp. vystaveni studenokrevní hl. tropické a subtropické živočiškové převážně Afriky, Ameriky a Asie, mj. sklípkaní, brouci, dendrobátky, korňolové ryby, agamy, hroznýšovci ap. Součástí komplexu je neexpoziční chovatelské zázemí a tzv. Záchrané centrum pro plazy a další studenokrevné druhy, registrované v rámci CITES. Slavnostní otevření proběhlo 31.1. 2001.

In 2001 a big reconstruction of permanent display of reptiles, fish and invertebrates at Palackého št. 5 in downtown of Píseň was completed. The rooms of exhibit are covered by artificial rock, with several parts imitating the special environments. In the exhibit cold-blooded mainly tropical and subtropical animals from Afrika, America and Asia are displayed, for example tarantulas, beetles, arrow frogs, coral fish, agamas, snakes etc. Breeding background - so called Rescue Center for reptiles and other cold-blooded animals registered by CITES is a part of the exhibit and is closed for the public. The festive opening took place on 31st January 2001.

- Pumpy - dvoudílná rozsáhlá voliéra s poplastovaným pleťvenem, které je zavěšeno na palisádových kůlech a napjatých ocelových laněch. Do provozu uvedena v červnu s 1,1 puma americká; vhodná i pro chladnomilné subspecie levharta skvrnitěho nebo ibise.

Cougars - the exposition is large aviary with two parts covered with plastic coated wire mesh hung on palisade piles and stretched by steel ropes. It was opened in June and 1,1 American cougar were put in. The exhibit is also suitable for leopard subspecies from colder areas.

- Zooprodejna "Suvenyry u lemurů" a lemurií kata (6,0) – první etapa rekonstrukce bývalé stodoly. Vnitřní ubikace lemurů za napjatými svíslými lany přímo v prodejné suvenyry. Vnější expozice řešena jako průchozí ostrov. Ve druhé fázi vznikne v budoucnu v prvním patře stavby pavilon pro další druhy lemurů a maki, madagaskarské hlodavce, plazy, bodliny a další živočichy s dvěma novými ostrovy pro lemury. *A gift shop „Souvenirs at lemur“ and catas exhibit (6,0) – the first stage of reconstruction of former barn. The indoor exhibit of lemurs is situated directly inside the shop. The lemurs are separated from visitors by a wall made of vertical tiny steel strings. The outside exhibit is made as a walk-through island. In the second part of the reconstruction an exhibit for other species of lemurs, makis, Madagascar rodents, reptiles, hedgehogs and other animals will be realised in the first floor of the building. Also two new isles for lemurs will be constructed.*

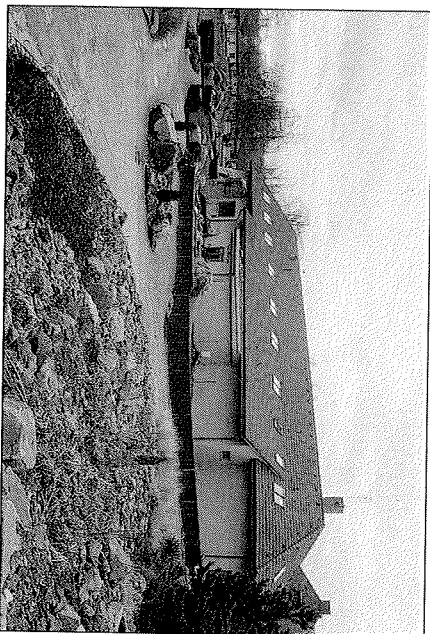
- Pavilon "Tajemný svět africké noci" – otevřen v září 2001. Rozsáhlé nokturnárium vzniklé rekonstrukcí pavilonu šelem. Zhruba 3/4 expozic mají opачny světelny režim a hostí komby, kaloně, kočky, drobné psovitě a promykovitě šelmy, hlodavce atp. V denní části jsou umístěni damani, mangusty žhané, želvy parďalí a je zde i vnitřní ubikace lvů. Pavilon má zatím 5 venkovních expozic – 4 za dřevěnou palisádou, jednu za vodním příkopem. V 1. patře je rozsáhlé neexpoziční zázemí pro chov plátek a drobných savců. Následovat bude v roce 2002 výstavba rozsáhlého volného výběhu lvů na jižní straně budovy. Pavilon je věnován památce ing. Josefa Vágnera.

The house „Mysterious World of the African Night“ - opened in September 2001. The

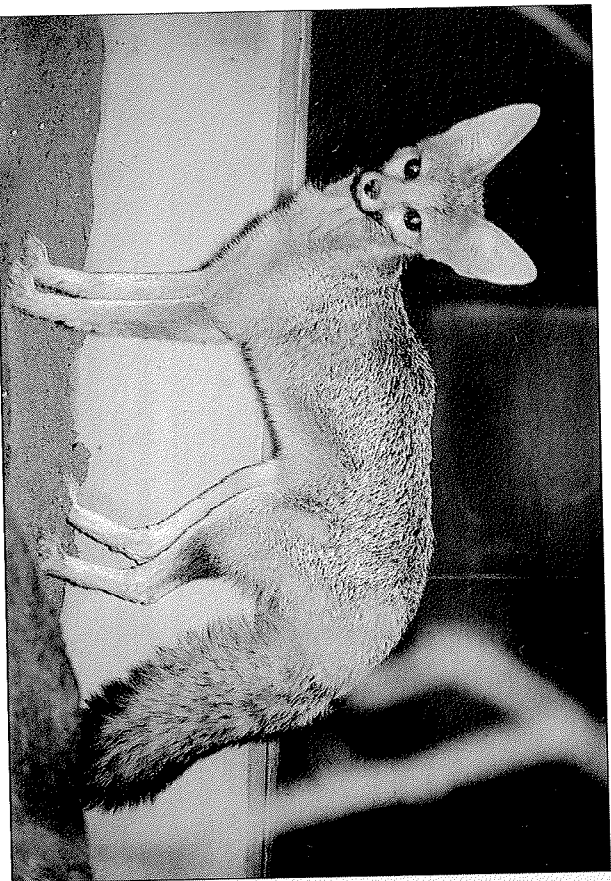
large nocturnal house was made by the reconstruction of former Big cats house. Approximately one third of the exhibits have opposite light made and are inhabited by flying foxes, cats, small carnivores, rodents etc. In one day part of the house hyaxes, striped mongooses and tortoises are displayed and there is also the indoor exhibit of leopards. The house has now far 5 outdoor exhibits separated from visitors by a timber palisade or a water moat. At the 1st floor, not accessible for visitors, a large breeding background for birds and small mammals are situated. A construction of a large enclosure for lions on the south side of the building will follow in 2002. The house is devoted to ing. Josef Vágner.

- Starek přelomu 19. a 20. století na naučné stezce. Dvě historické hospodářské budovy byly rekonstruovány tak, aby věrně reprodukovaly život předějších generací. Ve sýlových vnitřních i venkovních expozicích (chlěvy, holubník, králíkárna...) žijí především regionální plemena klasických druhů – koně, krávy, ovce, kozy, prasata, kur domácí, kačhna, husa. Na půdě jsou ve voliérách chovány tři druhy sov. Naleznete zde sýlovou kovárnu a truhlárnu i funkční repliku vinného sklípku. Na staku Lüfmerka je vystaveno na 250 exponátů převážně zemědělského nářadí, nástrojů, přístrojů a přednětů denní potřeby s naučným systémem. V provozu od prosince, plánovány folkloristické akce, jízdy na koni atp.

The farm of 19th and 20th century is situated on the Educational trail. Two historical buildings were reconstructed a way of life of former generations. In sylvan outdoor and indoor exhibits (stables, columbar, rabbit hutch) mainly regional breeds of domestic animals - horse, cow, sheep, goat, pig, chicken, duck and geese - are housed. On the loft three owl species are kept. You can see here also sylvan forge and joiner's workshop, as well as a purposefull replica of a wine cellar. At the farmhouse Lüfmerka about 250 tools, machines, equipments and pieces of daily use are placed. The farmhouse has been in operation since December, horse rides, folklore events etc. are planned to take place here.

Pavilon „Tajemný svět africké noci“, věnovaný památce ing. Vágnera je koncipován jako nokturnárium pro středně velké a malé savce. Vznikl rekonstrukcí pavilonu šelem.
Foto: J. Štr

Podle dostupných informací není s vyjímkou plzeňského páru liška chama (Vulpes chama) v současné době mimo africký kontinent vůbec chována. Je obyvatelkou nočního pavilonu.
Foto: J. Šif

CHOVATELSKÉ NOVINKY: *Husbandry news*

Odechovy (*Births*): 0,0,6 varan komodský (*Varanus komodoensis*) – 8 měsíců inkubace oplozených vajec (8 month 6 eggs of Komodo dragon were incubated).

0,0,5 roháč (*Homoderus melyi*), 0,0,30 zlatohlávek (*Pachnoda massajae*), 0,0,8 pralesnička (*Dendrobates truncatus*), 0,0,7 užovka (*Leioheterodon madaga-scartensis*), 0,0,2 felsuma madagaskarská (*Phelsuma madagascariensis grandis*), 0,0,7 gekončík (*Hemithecconix caudicinctus*), 0,0,8 krokodýl čelnatý (*Osteolaemus tetraspis*) – poprvé v Plzni, 0,0,3 želva bahenní (*Emys orbicularis*), 0,0,104 želva ostruhatá (*Geochelone sulcata*), 0,0,4 nandu pampový (*Rhea americana*) – poprvé v Plzni, 0,0,4 tučňák Humboldtův (*Spheniscus humboldti*), 0,0,1 pelikán bílý (*Pelecanus onocrotalus*), 1,2 kachna vlasatá (*Lophonetta specularioides*), 0,0,4 bažant Edwardův (*Lophura edwardsi*), 0,0,1 amazohan modročelý (*Amazona aestiva xanthopteryx*), 0,0,18 myšák hnědokřídý (*Colius striatus mombassicus*), 0,0,16 leskoptev tříbarvá (*Lamprolaima superbus*), 0,0,1 panenka pětiobarvá (*Lorchhura quincticolor*), 0,0,7 zvoničká bělobříhý (*Serinus dorsostriatus dorsostriatus*), 0,0,10 strnavec šarfatňový (*Sicalis flaveola*), 0,0,5 zvoněk čínský (*Carduelis sinica*), 0,0,4 majna Rothschildova (*Leucophaea rothschildi*), 0,0,3 křávec velký (*Corvus corax*), 1,0 klokánek králíko-

vitý (*Betongia penicillata ogilbyi*), 0,0,15 vačice krysí (*Monodelphis domestica*), 0,0,16 rejsek pížimový (*Suncus murinus*), 2,0 vani černobílý (*Varecia variegata variegata*), 2,0 makí trpasličí (*Microcebus murinus*), 1,0 komba senegalská (*Galago s. senegalensis*), 1,1 tamarin pinčí (*Saguinus oedipus*), 4,1 tamarin žlutoruký (*Saguinus midas midas*), 2,0,3 kosman bělovoušý (*Callithrix jacchus*), 1,0 kosman zakrstlý (*Callithrix pygmaea*), 0,0,1 kočkodan Brazzův (*Cercopithecus neglectus*), 0,3 tarbík velký (*Jaclus orientalis*), 0,0,4 hraboš altajský (*Alticola barakshini*), 0,2 velbloud dvouhrbý (*Camelus ferus bactrianus*), 1,0 pudu jižní (*Pudu puda*), 1,3 přímořec šavloroň (*Oryx dammah*)

Přichody (*Notable arrivals*): 7,12 goliáš (*Goliathus goliathus*), 0,0,9 nosorožík (*Dyrnastes hercules*), 0,2 švab (blíže neurčený – Keňa), kolonie šváb (*Luchothornetica subneta*), 0,2 skokan (*Conraua goliath*), 1,1 užovka (*Elaophe flavirufa*), 3,4 želva (*Pyxis planicauda*), 3,4 želva (*Pyxis arachnoides*), 2,2 varan (*Varanus gouldi horni*), 3,2 gekon (*Rhacodactylus ciliatus*), 1,1 anolis (*Chamaeleolis barbanus*), 0,1 alligátor čínský (*Alligator sinensis*), 2,2 pelikán rudohřbetý (*Pelecanus rufescens*), 2,2 nesyt africký (*Myceteria ibis*), 1,1 ara araraura (*Ara araraura*), 1,1 papoušek hnědohlavý (*Poicephalus cryptoxanthus*), 1,1 papoušek oranžohlavý (*Agapornis pullaria*), 0,0,3 výr africký (*Bubo africanus*), 1,1 trogon oranžobílý (*Harpactes oreskios*), 1,1 zborozec hvízdavý (*Ceratomyza fistulator*), 2,2 pita černokorunkatá (*Pita venusta*), 2,1 vakorejsěk čtyřprstý (*Dasycecus byrnei*), 1,2 tana severní (*Tupaia belangeni*), 3,3 kaloní indický (*Pteropus giganteus*), 5,3,3 kaloní plavý (*Eliodon helvum*), 2,4 listonos (*Phyllorhynchus discolor*), 3,2 makí trpasličí (*Microcebus murinus*), 1,1 akci tlustoočasy (*Chetrogaleus medius*), 6,0 lemur kála (*Lemur catta*), 2,2 outloň malý (*Nycticebus pygmaeus*), 1,0 komba Garnettova (*Otolemur garnetti*), 2,1 komba senegalská (*Galago s. senegalensis*), 1,1 kosman zakrstlý (*Callithrix pygmaea*), 1,0 guetěza angolská (*Colobus angolensis*), 3,1 talapoin severní (*Miopithecus ogouensis*), 1,1 pes ušatý (*Otocyon megalotis*), 0,1 liška chama (*Vulpes chama*), 1,0 fenek (*Vulpes zeyda*), 2,1 binturong (*Arctitis binturong*), 2,2 kočka arabská (*Felis silvestris gordonii*), 2,0 kočka pouštní (*Felis margarita harrisoni*), 0,3 kůň domácí – hafing (*Equus caballus*), 2,2 jelen timorský (*Cervus timorensis*), 2,2 goral tmavý (*Nemorhaedus goral arnouxiannus*), 1,0 pížmoň aljašský (*Ovibos m. moschatus*), 1,1 veverka Prévostova (*Callosciurus przewalski*), 2,2 osinák africký (*Atherurus africanus*), 1,0 paka horská (*Agouti taeanowskii*), 2,2 syseľ perličkový (*Spermophilus suslicus*), 2,2 syseľ Richardsonův (*Spermophilus richardsonii*), 2,3 pískomil tmavý (*Gerbillus dasyurus*)

AKCE PRO VEŘEJNOST:

PR Events

- 10. ročník cestovních přednášek "Posezení s... " - 8 večerů
- 10 travel and natural science lectures
- April v ZOO
- April in the ZOO

- Den F1
- *A Day of Radio F1*
- Dětský den GE Capital Bank – 1.6.
- *Children's day with GE Capital Bank - 1.6.*
- setkání kmotřů 14.6., návštěva zákulisí ZOO a stavěb *meeting of animal godfathers 14.6., visit of backround of ZOO and buildings*
- vánoce na statku
- *Christmas at a farm house*
- ZOO spravuje Lochoňský amfiteátr – v roce 2001 proběhl koncert LUCIE, Dětský den s Martinem Maxou a Dádou Patrassoou a týdenní filmový festival
- *ZOO runs the Lochoňský amphitheatre - in 2001 there was a concert of popular band LUCIE, Children's day with Martin Maxa and Dáda Patrassoová, also one week of film festival.*

JINÉ VÝZNAMNÉ AKTIVITY:

Other important activities

- Inkubace vajec varanů komodských !! Snůška 18 vajec byla snesena 1.4. 2001. Celkem 6 z 8 vyvinutých vyzržel dlouhou inkubací do prosince při konstantní teplotě 29° C. Ve všech značně vyvinuté zárodky z neznámých příčin inkubace uhynuly. Prokázala se plodnost dospělého páru.
- *Inkubation of eggs of komodo dragons!! A clutch of 18 eggs was layed on April 4, 2001. Only 8 eggs were fertile and they were put into the hatcher. Out of them only 6 eggs kept in temperature of 29° C survived. Unfortunately, in all eggs the embryos died from unknown reasons before the end of incubation. However, the fertility of the adult pair was confirmed.*
- Vydávání časopisu Sklipkan pro chovatele a obdivovatele bezobratlých živočichů
- *Publishing of a journal "Sklipkan" (Taramula) for invertebrates breeders*
- Koncem srpna (16.-26.8.) byl při ZOO Plzeň pořádán netradiční tábor – jedenáctidenní "Lemí univerzita juniorů Středoevropské asociace přátel ZOO", kterého se účastnilo 34 dětí z celé ČR
- *In the end of August (16.-26.8.) a non-conventional summer camp was held - ". The Summer Junior's University of the Central European Association of ZOO Friends*
- " 34 kids from the whole Czech Republic participated
- Intenimové přenosy inkubace vajec plazů (varan komodský, želva ostruhatá) a nokturnária (kočka pouštní)
- *Web-cam presentations of incubation of reptile eggs (Komodo dragon, spurred-tortoise) and life in nocturnary (desert cat)*
- Zoo funguje jako Záchrané centrum pro zabavené pašované plazy a bezobratlé
- *The Zoo works as a Rescue Center for confiscated reptiles and invertebrates*

Sledované období: 1.1. – 31.12.2001

Period of interest

Zoologická zahrada v Praze

Ředitel: PhDr. Petr Fejšk
Director

Adresa: Zoologická zahrada v Praze
Address U Trojského zámku 120/3, 171 00 Praha 7, CZ
Tel.: +420 2 93 112 111
Fax: +420 2 688 06 24
E-mail: zoopraha@zoopraha.cz
Web: www.zoopraha.cz

Rozloha v ha (celkem/expozici část): 64/52
Area in ha (total/exhibits)

Počet zvířat (druhů/jedinců): 415/1981
Number of animals (species/specimen)

Členství v odborných organizacích:
Membership in professional organizations

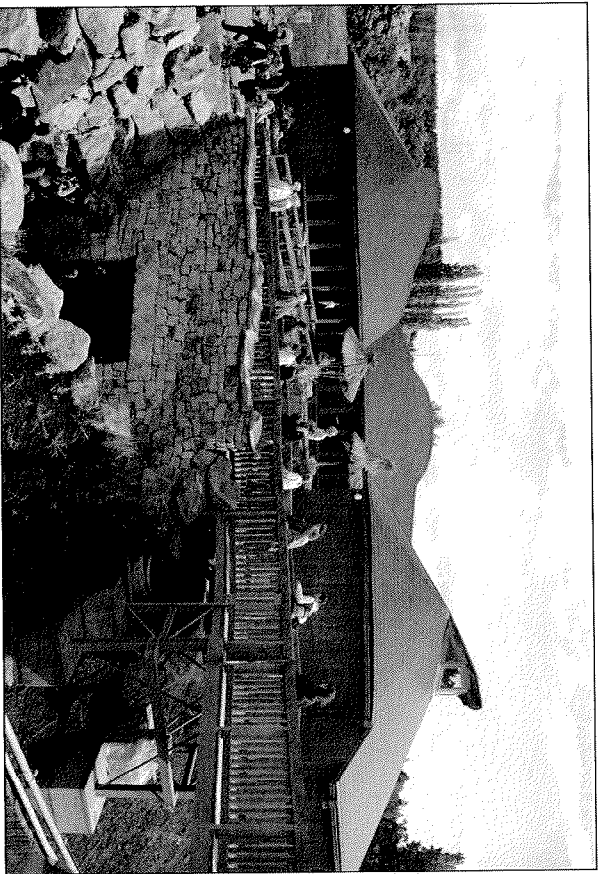
EAZA - European Association of Zoos and Aquaria
IZE - International Association of Zoo Educators
ISIS - International Species Information System
WAZA - World Association of Zoos and Aquaria
SSC - Species Survival Committee
EEKMA - European Elephant Keepers and Managers Association
WWT - Wild Wetland Trust
DO-G - Deutsche Ornithologische Gesellschaft
BSG - Conservation Breeding Specialist Group
British Ornithologist's Union
National Geographic Society
Deutsche Gesellschaft für Säugetierkunde

Počet Evropských chovných programů (EEP): 48
Number of EEPs

Novinky v expozici částí:
New or adapted exhibits

- Otevření pavilonu goril - samostatná expozice pro rodinnou skupinu (2,3) goril nížinných (Gorilla gorilla gorilla) s prostorným výběhem odděleným od návštěvníků

Nový africký pavilón
The new African pavilion

Foto: V. Moysčka

vodním příkopem a velkoplošnými skly. Ve výběhu, kromě vybavení parkosy a rozměrnými kameny, je i protékající voda vč. sprechy. Ohraničení je řešeno umělými skálami. Návštěvníký prostor v pavilonu je řešen jako tropický les. Chovatele zázemí je vybaveno moderními technologiemi, mezi něž patří vytápění využívající solární panelu a teplé vody z vlastních vrtů.

Opening of the new gorilla house including enclosures.

Otevření Afrického domu, který navazuje na pětihektarový výběh, zvaný Africké panorama, jenž se rozkládá na severních svazích zoo. Budova pavilonu je zapuštěna pod úroveň terénu a je řešena netradičně ve tvaru tří vzájemně se protínajících elips. Návštěvníci přecházejí z hlavního areálu zoo po dřevěné lávce přes silnici do areálu africké expozice. V pavilonu jsou chovány dvě skupiny žiraf Rothschildových (Giraffa camelopardalis rothschildi), šetkouni (Potamochoerus porcus) a hrabáci (Orycteropus afer), v jejichž expozici volně létají snovači.

Opening of the African House which is a part of so called African Panorama on northern zoo slopes. There are two Rothschild's giraffe groups, Red River hogs and aardwarks housed in the house.

- Nový dětský areál, který vznikl v dosud nevyužívaném prostoru u restaurace Koliba, poskytuje využití všem věkovým skupinám dětí. Jsou tu prolézačky, dřevěné hračky, brouzdaliště s fontánkou a mostkem, pískoviště, jeviště s hledištěm pro více než

200 dětí. Areál je doplněn dětským vláčkem a expozicemi drobných hospodářských zvířat.

A new children area for all children age groups incl. various structures and amphitheatre for more than 200 persons

- Dokončena rekonstrukce výběhů pro expozici severského lesa, kde jsou zatím jeleni wapiti (Cervus elaphus mansiobensis), mufloni (Dama dama) a prasata divoká (Sus scrofa)

Completion of reconstruction of the Northern Forest – exhibit for Wapiti deer, mouflon and wild boar

- Náhrada původních plotů u výběhů a jejich nahrazení jednak suchými příkopy, jednk tzv. loveckými plůtky, vytvoření dvou výběhů pro společnou expozici jihoamerické a australské fauny.

Reconstruction and replacement of various fencing of enclosures for ungulates.

- Výstavba nového východu ze zoo pod restaurací Archa. V příštím roce naváže rekonstrukce vchodu.

Reconstruction of a new exit from the zoo

- Dokončena rekonstrukce výběhu vlků, stále paovcí a výstavba expozice pro lemny.

Completion of reconstruction of facilities for wolves, aardwarks and lemurs

- Dokončena rekonstrukce skladového zázemí v prostorách staku.

Completion of reconstruction of store facilities

- V pavilonu kočkovitých šelem byla vytvořena v atriu společná expozice leguánů

obrovských a ptáků a dvě ubikace byly spojeny a upraveny pro lehavý oblačkové
A new common exhibit for Cuban iguanas and birds and a new exhibit of clouded leopards in the Big cats House

CHOVATELSKÉ NOVINKY:

Husbandry news

Odechovy (*Notable births*): 7 tučňák Humboldtův (*Spheniscus humboldti*), 21 plameňák (*Phoenicopterus* sp.), holub růžový (prvoodechov ČR – for the first time in CZ), 16 kvakoš noční (*Nyctiorax nyctiorax*), 3 orl bílohlavý (*Haliaeetus leucoccephalus*), 12 bodlnatka turecká (*Acomyx carinatus abyssinicus*), 1 dracéna guayanská (*Dracaena guayanensis*), 2 varan smaragdový (*Varanus prasinus*), 2 l levhart mandžuský (*Pantera pardus orientalis*), 0 1 kůň Převalského (*Equus przewalskii*) - první umělý odechov na světě – the first handrearing in the world, přimorožec bejsa (*Oryx gazella beisa*) - prvoodechov v ČR - for the first time in CZ, 2 1 buvolc běločelý (*Damaliscus dorcas*), 1 takin indický (*Budorcas taxicolor*) - prvoodechov v ČR – for the first time in CZ.

Příchody (*Notable arrivals*): 1 1 volavčík člunozobý (*Cochlearius cochlearius*), 2 3 gorila nížinná (*Gorilla gorilla gorilla*), 1 1 medoged kapský (*Mellivora capensis*), 2 0 šetkoun kamerunský (*Potamochoerus porcus*), 1 0 takin indický (*Budorcas taxicolor*).

AKCE PRO VEŘEJNOST PR Events

Slavnosti Festivals

- 31. 3. – zahájení sezony 2001 (křtiny tučňáků, kolpíků a žiraf, zpřístupnění stavby pavilonu gori, hosté: herečky a herci Martina Menšíková, Mahlilena Bočanová, Květa Fialová, Otakar Brousek ml., Filip Blažek, ředitelka Městských divadel pražských Z. Pípková)
- 1. 3. 6. – Dny dětí v pražské zoo (volný vstup pro děti do 15 let - 1. 6., programy ve spolupráci s divadlem Minor, agenturou B1 a GE Capital Bank, rádiem Frekvencí 1, Nedělním Bleskem a Country rádiem)
- 2. 6. - otevření nového dětského areálu, expozice pro velké papoušky, lenury vari, jeleny a vlky eurasijské (hosté: spisovatel Michal Viewegh, Michael Kocáb, herečky Zlata Adamovská a Zuzana Bydžovká, publicista Radek John a ředitel rádia Frekvence 1 Michael Fleischman)
- 28. 9. jubilejní slavnost (křtiny 203. hříběte koně Převalského, jméno vybírali návštěvníci)

Přednášky

Lectures

- Počet besed a přednášek / počet účastníků:
pro školy 53 / 2125, pro jiné instituce 35 / 1800, pro veřejnost 7 / 130,
pro handicapované 7 / 75, výpravy s průvodcem 106 / 5879
- Večerní procházky (leden, srpen, prosinec) - 1348 účastníků
Evening and night guided tours

Klub mladých přírodovědců

Young Naturalists Club

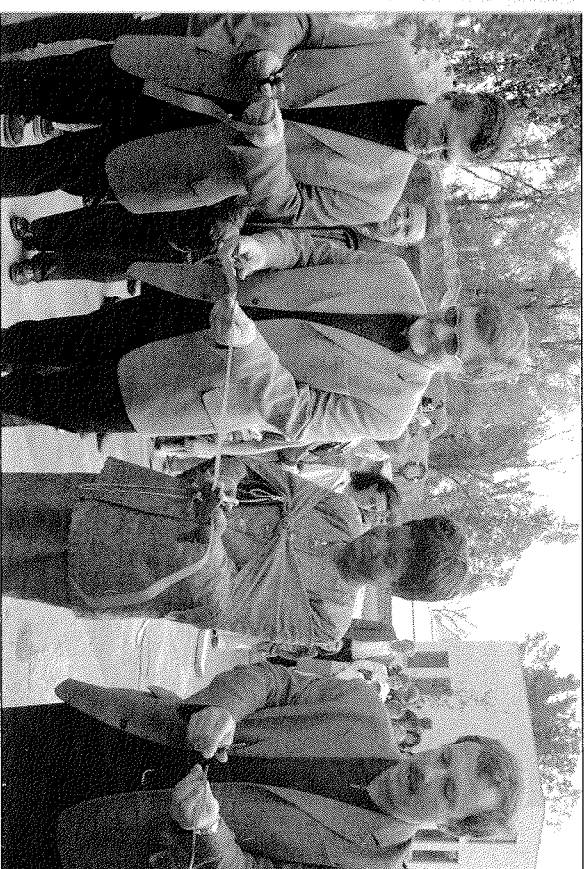
- pracovalo 5 tradičních chovatelských kroužků, dva přírodovědné kroužky pro základní školy a dva středoškolské kroužky. Nově byl otevřen kroužek pro mladší žáky. Celkem v KMP pracovalo 163 dětí.

Prázdninová zoolškola

- 3 čtyřdenní turnusy, každý pro 20 dětí, kdy se mohly seznámit se zvířaty, základy chovatelství a se základním zoo.
Summer holidays zoo-school – 3 cycles per 20 children

Komentované krmení zvířat

Již na 12 místech v zoo ošetřovatelé krmí v pravidelnou pevně stanovenou hodinu, návštěvníci jsou seznamováni s jednotlivými zvířaty, jejich potravou a dalšími záji-

Slavnostní otevření pavilonu gori
The opening ceremony of Gorillas pavilion

Foto: V. Molyčka

navosimmi (vydry, klokani, koně Převalského, lachani, tučňáci, pelikáni, levharii, tygři a lvi, sloni, velké želvy, gori, žirafy)
Keepers talks at 12 points throughout the zoo

Jiné programové a mediální akce

- březen Bloudění pražskou zoo – soutěž na jarní prázdniny; 7. 4. velikonoční dílna, 22. 4. Den Země, spoluzahájení kampaně EAZA Zastavte jatka v afrických pralesích, 5. 5. den s Nikou a Agenturou ochrany přírody; 9. 5. zprovoznění nového východu, 19. 5. Fotosafari aneb Jak fotografovat zvířata
- 29. 6. Ze školy do zoo, 21. 7. Den ABC v pražské zoo, 9. 9. den s KFC, 15. 9. den s časopisem 100+1, 15.-16. 9. Kateřinská zahrada – chovatelská poradna
- 5. 10. Eko-olympiáda, 13. 10. Barevný podzim, 2., 9., 16. a 23. 12. – adventní dílny, 5. 12. Mikuláš v pražské zoo, 8. 12. setkání sponzorů Zoo Praha
- Various events, competitions, specific sessions and meetings*

JINÉ VÝZNAMNÉ AKTIVITY

Other important activities

- Výroční zasedání EAZA (Evropská asociace zoo a akvárií)
Annual conference of EAZA

Vedoucí představitelé jednotlivých členských zoo EAZA se setkávají jednou ročně při výročním zasedání. V roce 2001 byla organizací tohoto zasedání pověřena Zoologická zahrada v Praze. Uskutečnilo se v době 18. – 23. 9. 2001 a zúčastnilo se ho přes 400 hostů. Vlastní jednání probíhala v hotelu Pyramida, a to v 6 sekcích. V pátek, 20. září, navštívili účastníci EAZA pražskou zoo.

Výstavy a prezentace *Exhibitions and presentations*

- 22. – 24. 3. Schola Pragensis - účast na výstavě ve Veletržním paláci
- od 25. 3. Poslední divoký kůň - výstava na ochozu pavilonu slonů u příležitosti 100 let chovu koně Převalského a 40 let vedení Plenné knihy koně Převalského pražskou zoo.
- The Last Wild Horse – anniversary of 100 years of breeding of the Przewalski horse in captivity and 40 years of the international studbook keeping by Prague Zoo*
- 14. – 24. 4. Vůně kolem nás - hmatová výstava nejen pro zrakově handicapované návštěvníky, ve spolupráci s Pražskou botanickou zahradou *Smells around us – a haptic display for not only eye-weaked visitors, in cooperation with Prague Botanic Garden*
- Prezentace zoo v uličkách Prahy (Citylights)
- 17. 10. 2001 – 17. 2. 2002 – Pražská zoo večera, dnes a zítřa – výstava k 70. výročí založení pražské zoo, Národní muzeum a Muzeum hl. m. Prahy
- The Prague ZOO yesterday, today and tomorrow – exhibition at occasion of the 70th anniversary of the Prague ZOO opening*

Tiskoviny *Prints*

- Trojský koník - časopis pro širokou veřejnost, 2x ročně, náklad 3 000 kusů
- “Trojan Horse” – public magazine, 2 issues per year, 3000 specimen
- Tamtamy z pražské zoo - o zvířatech a lidech - vnitřní časopis Zoo Praha, 6x ročně, náklad 300 ks
- “Tam-Tams from Prague Zoo” – about the animals and people – internal newsletter, 6 times a year, 300 specimen
- Nástěnný Kalendář 2002 v krouzkové vazbě s fotografiemi Herberta Slavíka, 2000 ks *Calender 2002*

Sledované období: 1. 1 – 31. 12. 2001
Period of interest

70

Zoologická zahrada Spišská Nová Ves

Riadiťel' : Karol Dzurik
Director

Adresa: Zoologická zahrada Spišská Nová Ves
Address Sadová 6
052 01 Spišská Nová Ves, Slovakia
Tel.: +421.965. 44 62 631
Fax: +421.965. 44 62 631

Rozloha v ha (celkom/expozična časť): 6,5
Area in ha (total/exhibits)

Počet zvierat (druhy/jedincí): 53/190
Number of animals (species/specimen):

Členstvo v odborných organizáciách:
Membership in professional organizations

Počet Európskych chovných programov (EEP): 3
Number of EEPs

NOVINKY V EXPOZIČNEJ ČASTI:
New or adapted exhibits

- Novozriadený gazdovský dvor
New domestic animals farm

CHOVATEĽSKÉ NOVINKY:
Husbandry news

- Odchovy (*Notable births*): mandril pesťú (Papio sphinx), lama krotká (Lama glama)

71

Zoologická zahrada Ústí nad Labem

Ředitelka: Dipl. Ing. Zdeňka Jeřábková
Director

Adresa: Zoologická zahrada Ústí nad Labem

Address Drážďanská 23, 400 07 Ústí nad Labem

Tel.: +420. 47. 550 33 54, 550 34 21, 550 17 66

Fax: +420. 47. 550 34 51

E-mail: zoo@zoousti.cz

director@zoousti.cz

Web: <http://www.zoousti.cz>

Rozloha v ha (celkem/expoziční část): 26/26

Area in ha (total/exhibits)

Počet zvířat (druhů/jedinců): 234/1287

Number of animals (species/specimen):

Členství v odborných organizacích:

Membership in professional organizations

WAZA – The World Association of Zoos and Aquariums

EAZA – European Association of Zoos and Aquaria

CBSG – Conservation Breeding Specialist Group

ISIS – International Species Information System

IZE – International Association of ZOO Educators

EEKMA – European Elephant Keepers and Managers Association

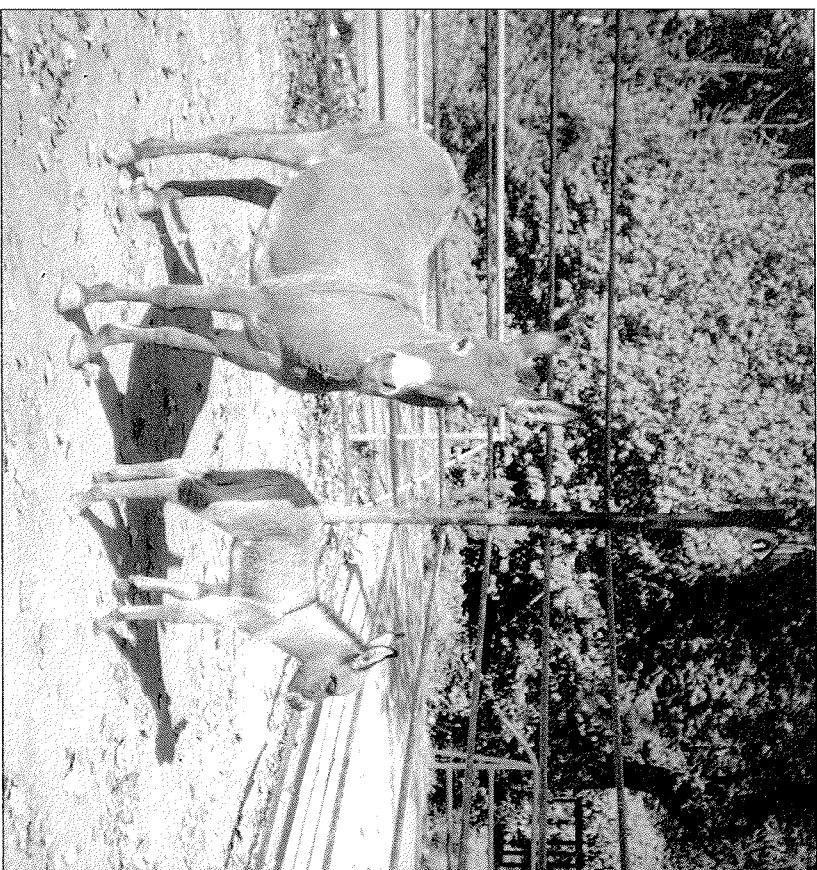
Počet Evropských chovných programů: 32

Number of EEPs

NOVINKY V EXPOZIČNÍ ČÁSTI:

New or adapted exhibits

- Nově rekonstrovaná část pavilonu orangutanů s prostorným vnitřním výběhem, náš-
těvníčkou halou a expozicí veverek. Převostových
*Newly adapted part of the Orang-utan House with spacious inside enclosure, visi-
tors hall and a new exhibit
for Prevošt´s squirrels*

Osol domácí (Equus asinus)

AKCIE PRE VEREJNOSŤ:

PR Events

- Deň detí – vstup zdarma, organizované vedomostné súťaže za sponzorskej pomoci
firmy Algida

Sledované obdobie: 1.1. – 31.12. 2001

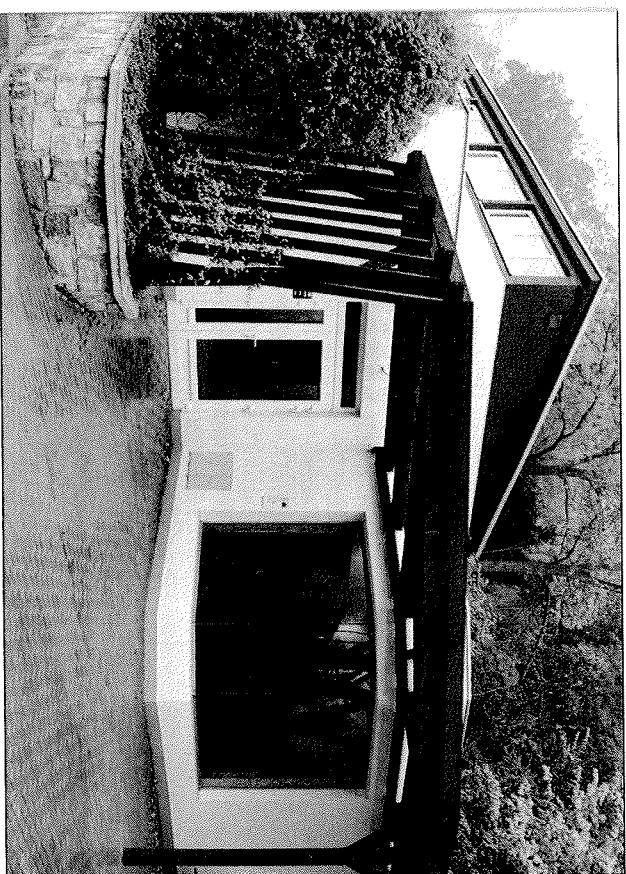
Period of interest

- Nová expozice tuleňů obecných a amfiteátr pro návštěvníky
New seals exhibit with the amphitheatre for visitors.
- Nová klec pro kočky rybářské s venkovním bazénkem
A new enclosure for fishing cats with an outside pool
- Další rekonstruované boxy pro velké kočkovité šelmy v pavilonu šelem
Another newly adapted boxes for big cats at the Carnivore House
- Zahájena výstavba nové expozice hřivnatých vlků s prostorným travnatým výběhem v centrální části ZOO
Construction of a new maned wolves exhibit with a large grassy enclosure commenced in the central part of the zoo

CHOVATELSKÉ NOVINKY:

Husbandry news:

- Odehovy (*Notable births*): drápkatka vodní (*Xenopus laevis*), kuňka východní (*Bombina orientalis*), létavka (*Polypedates cruciger*), pralesnička (*Dendrobates trivittatus*), pralesnička (*Phyllobates vittatus*), pralesnička batiková (*Dendrobates auratus*), pralesnička hartleýn (*Dendrobates leucomelas*), rosníčka pruhovaná (*Phrynobates resinifer*), 0.0.56 agama vodní (*Physignathus cocincinus*), 0.0.12 hroznýšovec kubánský (*Epicrateres angulifer*), 2.1 křepel kalifornský (*Callipepla californica*), 1.1 raroh velký (*Falco cherrug*), 2.0 ara araruna (*Ara araruna*), 1.0 amazón žlutolíci (*Amazona autumnalis*), 2.0 lemur kata (*Lemur catta*), 2.0 lemur vari červený (*Varecia variegata rubra*), 0.1 lemur vari černobílý (*Varecia variegata variegata*), 0.0.4 tamariň žlutoruký (*Saguinus midas*), 0.1 gueréza plášíková (*Colobus guereza caudatus*), 2.0 kočka slaništní (*Felis geoffroyi*), 1.0 kočka krátkouchá (*Prionailurus euphilus*), 0.1 karakal (*Caracal caracal damarensis*), 1.0 panda červená (*Ailuurus fulgens*), 1.1 veverka Prévostova (*Callosciurus prevosti*), 0.0.15 psoun přeritový (*Cynomys ludovicianus*), 0.0.2 kapybara (*Hydrochoerus hydrochaeris*), 0.0.1 lenochod dvoprstý (*Choloepus didactylus*), 0.2 osel somálský (*Equus africanus somalicus*), 1.1 zebra Hartmannové (*Equus zebra hartmannae*), 1.0 velbloud dvoubřhý (*Camelus ferus bactrianus*), 1.2 lama alpaka (*Lama guanicoe pacos*), 1.2 lama guanako (*Lama guanicoe*), 1.2 lama krotká (*Lama guanicoe lama*), 0.1 sika vietnamský (*Cervus nippon pseudaxis*), 0.1 nilgau pestrý (*Boselaphus tragocamelus*), 1.1 anoa nížinný (*Anoa depressicornis*)
- Příchody (*Notable arrivals*): 1.0 korovec podezřelý (*Heloderma suspectum*), 1.1 korálovka (*Lampropelis holdenensis tang.*), 1.1 křepel korunkatý (*Rollulus roulroul*), 1.1 orel stepní (*Aquila rapax*), 1.1 ara zelenokřídlý (*Ara chloroptera*), 0.1 tyran bentví (*Pythangus sulphuratus*), 1.1 kosman zakříslý (*Cebella pygmaea*), 2.0 makak lvi (*Macaca silenus*), 1.1 kočka rybářská (*Prionailurus viverrinus*), 0.1 manul (*Oriocolobus manul*), 0.1 karakal (*Caracal caracal damarensis*), 1.1 tuleň obecný (*Phoca vitulina*), 1.2 veverka Prévostova (*Callosciurus prevosti*), 0.1 agni středamerický (*Dasyprocta punctata*), 1.0 lama alpaka (*Lama guanicoe pacos*), 0.2 sika vietnamský (*Cervus nippon pseudaxis*), 0.2 jelen bělohuby (*Cervus albirostris*), 0.1 žirafa Rotschildova (*Giraffa camelopardalis rothschildi*), 6.3 ovce tlustorohá (*Ovis canadensis californiana*)

Nové otevřený bornejský pavilon s vnitřní ubikací bornejských orangutanů a výběhem pro veverka Prévostovy
Newly opened Bornean pavilion with enlarged inside enclosure and a new box for Prevost's squirrels
Foto: Zoo Ústí nad Labem

AKCE PRO VĚŘEJNOST:

PR Events

- Stále pokračujeme ve snaze nabídnout návštěvníkům kromě běžné prohlídky i něco navíc, předváděcí akce dosáhly počtu osmi:
- cvičení lachtanů – zapojili se i dva mladí samci, kteří dosud byli ve výcviku
- procházka slonů po ZOO – nově jsme umístili "sloní dopravní značky" v areálu ZOO
- cvičení slonů – nákupem zvukové aparatury došlo ke zlepšení komunikace mezi pracovníky ZOO a návštěvníky (odborný výklad a okamžité odpovědi na dotazy)
- krmění v pavilonu exotéria (drápkaté opičky, lemuri apod.)
- krmění pelikánů – po roce opět obnoveno
- medový strom pro malajské medvědy
- letové ukázky dravých ptáků – obohacení o orla stepního a supa mrchožravého
- jízdy na ponících – využíváno především menšími dětmi
- *8 special animal shows including two young sea lions training, elephant show with keepers commentary, feeding of piranhas, pelicans, tamariň and lemurs, Malayan*

- *sun bears, falcons and pony rides*
- uskutečňeno 12 pořadů pro návštěvníky s celkovou účastí 13001 osob
- 12 events organised with attendance of 13001 visitors
- Jarní prázdniny v ZOO - 10. - 18. března - celotýdenní kvíz v areálu ZOO, každý účastník ihned odměněn
- *Spring holidays at the ZOO - March 10th to 18th - an all week long quiz at the ZOO*
- "Swamp party" v restauraci Doma - 7. dubna - reprezentativní akce ZOO, promítání, rozhovory, ukázka zvířat, slavnostní adopce
- Velikonoční kvíz „O vejce pláka emu“ - 12. - 16. dubna - otázky s velikonoční tematikou rozmištěné v areálu ZOO, přímé losování ve vysílání Českého rozhlasu
- *An Easter quiz "For the Emu's egg" - April 12th to April 16th - questions with Eastern themes hidden in the ZOO area*
- Den Země v ZOO aneb "Dva jidi v ZOO po 12 - ti letech" - 22. dubna - pořad na Kolibě, ve 14,00 hodin „Zvonění budíků“, sázení stromků (vítězové soutěže ve sbírání vybitých baterií), stanoviště se soutěžením v celém areálu ZOO, otevírání nového bormejského pavilonu a slavnostní křtiny mláďáte orangutana bormejského
- *The Day of the Earth or "The two men at the ZOO 20 years later" - April 22nd - an amusing programme at Koliba restaurant, "Clock ringing", tree planting, a new Borneo pavilion opening and christening of the young orang-utan*
- 1. máj v ZOO - 1. května - kvíz s názvem Láska v přírodě s okamžitým vyhodnocením, hudba k poslechu i k tanci, na závěr slavnostní adopce orla stepního
- Den dětí s Frekvencí 1 - 2. června - pořad na Kolibě moderovala Lucie Vyborná, soutěže, písničky, hry, na závěr křtiny zebrý Hartmannové, po celý den soutěžní hrátky pro děti na přilehlé louce
- Hurá na prázdniny - 24. června - pořad ve spolupráci s restaurací McDonald's, hostem dne byl Petr Novotný se svými čtyřmi dětmi, na závěr křtiny makaků kápových a guetězy pláštikové
- Rozloučení s prázdninami - 9. září - pořad konaný na pavilonu šelem (deštivé počasí) se soutěžením o zvířatech, s módní přehládkou, host dne: zpěvačka Kristýna, která také pokřtíla dva odchované tarohy velké
- 1. zviřata mají svátek - 7. října - zábavný pořad pořádaný ve spolupráci s Rádiem Tep, křtiny velbloudího mláďáte
- Svezkami ZOO - 25. - 30. října - 8. ročník kvízu v areálu ZOO, poprvé využity zabudované křily namalované jako křk žirafy, přímé losování vítězů v Českém rozhlasu
- *Through the paths of the ZOO - October 25th to 30th - the 8th year of the quiz*
- Vánoční ZOO - 19. prosince - 6. ledna - již čtvrtým rokem je ZOO vánočně vyzdobená a nasvětlená, otevírací doba je prodloužena až do 18,00 hodin včetně pavilonů, pravidelně v 17,30 hodin cvičí lachtan Hombré v osvětleném bazénu. Pro děti z MŠ a 1. stupně ZŠ okresu UL a TP volně vstupenky, platící v doprovodu dospělé osoby
- *Christmas ZOO - December 19th to January 6th (for the fourth time) the ZOO was decorated and illuminated, the visitors hours were extended until 18.00, regular nocturnal sea lion Hombré show regularly at 5.30 p.m.*
- Zcela výjimečnou akcí se stalo uspořádání benefičního koncertu "Rozsvítíme hvěz-

- du pro ZOO aneb Pomozte i Vy!". Zaštitu nad třídohodovým koncertem převzal primátor města Ústí nad Labem, všichni účinkující vystoupili zdarma. Součástí programu byla dražba uměleckých výkresů orangutaní samičky Nuninky. Koncert se konal v Městském divadle a byl až na několik málo míst zcela vyprodán.
- *A benefit concert "Switch On a Star for the ZOO or Help Us Too" was organised under a sponsorship of the Mayor of Ústí nad Labem at the City Theatre. All artists performed for free. An auction of the paintings made by orang-utan female Nuninka was a part of the programme.*
- Aktivní účast na mezinárodní podpisové kampani EAZA "Zastavte jatka v africkém pralese" (Bushmeat Campaign), která byla vyhlášena Evropskou asociací zoologických zahrad a akvárií. V ZOO byla dvě podpisová místa (bormejský pavilon, pavilon exotária), na kterých byly instalovány panely s fotografiemi a informacemi pro návštěvníky. Celkem se k této petici svým podpisem připojilo 10.644 návštěvníků.
- *Participation in the international EAZA Bushmeat Campaign. The signatures were collected near information boards. 10 644 visitors signed the petition here.*
- Výukové programy pro všechny věkové kategorie dětí a studentů jsou stále nabízeny, využívány jsou zatím v menší míře
- *We offer education programmes for all age groups of children and students*
- Přírodovědná činnost s odborným výkladem je nejvíce oblíbená v době školních výletů (Květen až červen)
- *Guided tours are preferred during school excursion time (mainly in May and June)*
- Nové propagační materiály: série pěti pohledů, dva druhy plakátů, záložka do knihy, kalendářik na rok 2002, propisovací tužky s logem ZOO, miniaturní knížička (tzv. kolbiřík) s 22 fotografiemi, sada šesti hnízdek se siluetami zvířat a nápisem ZOO Ústí n. L.
- *New printed matters: a series of five postcards, other small items.*
- Účast na mezinárodním veletrhu cestovního ruchu HOLIDAY WORLD v Praze, Louny - výstava Člověk v přírodě, Litoměřice - Výstava drobného zvířectva. V areálu ZOO se konaly dvě výstavy uskutečněné Mineralogickou společností a Svazem kaktusů
- *A participation at the international travel fair WORLD HOLIDAY in Prague, "Man in the nature" fair at Louny, the pet animals exhibition at Litoměřice. Two cacti and mineral exhibitions were organised in the ZOO area.*
- Činnost Zoologického klubu při ZOO Ústí n. L., ZOO Děčín a Podkrumhořském zooparku Chomutov pokračovala. Během roku se uskutečnily čtyři přednášky s promitáním barevných diapozitivů (Tajemná Čína, Patagonie - země neznámá, Putování řiši Inků, Ausstálle). Zoologický klub vydal další, již 25. svazek sborníku Fauna Bohemiae Septentrionalis, kde jsou zveřejňovány příspěvky členů z přímého pozorování v přírodě a také články a stavy zvířat ze všech tří ZOO.
- *Four lectures completed with colour slides (Secret China, Patagonia - an unknown country. A pilgrimage through the Inca Empire, Australia) were performed by the County Zoological Club. The County Zoological Club published the 25th volume of the yearbook Fauna Bohemiae Septentrionalis.*
- ZOO Ústí n. L. navštívila delegace účastníků předkonferenční cesty před zasedá-

ním EAZA v Praze, při té příležitosti došlo ke slavnostnímu otevření nově upravené expozice pro tuleně obecné.
A group of the EAZA pre-conference tour participants visited the ZOO, on this occasion a seal exhibit was opened.

JINÉ VÝZNAMNÉ AKTIVITY:

Other important activities:

- Přijetí naší ZOO do Světové asociace zoo a akvárií
The full membership in the World Association of ZOOs and Aquariums was granted to our zoo
- V rámci soutěže "O odchovek roku", kterou pro členské ZOO v rámci Unie českých a slovenských ZOO (UCSZ) každoročně pořádá sdružení "Česká ZOO" se naše odchovy významně umístily:
 - Na 2. místě v kategorii "savci" se umístili odchov mláďátek lenochoda dvouprstého, což je v rámci UCSZ celkové druhý odchov tohoto druhu, ale první, kdy k páření došlo již v zajetí
 - Na 3. místě v kategorii "savci" se umístili odchov mláďátek pandy červené, který je v rámci UCSZ vůbec prvním úspěšným odchovem tohoto druhu.
- In the annual contest "The Birth of the Year" organised by the association "Česká ZOO" for the Union of the Czech and Slovak ZOOS members the Usri nad Labem ZOO won:
 - The second place in Mammal category for the birth of a two-toed sloth, which is the second sloth ever born within the UCSZ, but the first sloth offspring born after a mating in the zoo.
 - The third place in Mammal category for the birth of the Red panda, which is the first successful birth ever achieved within the UCSZ.
- Účast na mezinárodní konferenci EZE v Marwellu ve Velké Británii, která byla ve velké míře věnována otázkám ekologické výchovy
The participation at the international conference of EZE in Marwell that was mainly devoted to the conservation education
- Spolupráce s DDM při hodnocení prací v oblastním kole Sředoškolské odborné činnosti – oponentura a účast v komisi
The co-operation with the DDM during Students special activity competition
- Účast na setkání Asociace vzdělávacích a propagačních pracovníků v Pizni, přednesen příspěvek s promítáním diapozitivů o výchovných a vzdělávacích prvcích v některých amerických zoologických zahradách.
An active participation at the meeting of the Association of Zoo Educators and PR personnel in Pilsen where a presentation was read on some education protocols in the US zoological gardens

Sledované období: 1.1.2001 – 31.12. 2001
Period of interest

Zoopark Vyškov

Ředitel: Josef Kachlík
Director

Adresa: Zoopark Vyškov
Palánek 424,682 01 Vyškov, CZ
Tel./fax: +420 507 346 356, 0608 771 016
E-mail: zoopark@zoo.vyskov.cz

Rozloha v ha (celkem/expoziční část): 8/4
Area in ha (total/exhibits)

Počet zvířat (druhů/jedinců): 79/372
Number of animals (species/specimen):

Členství v odborných organizacích:
Membership in professional organizations

NOVINKY V EXPOZIČNÍ ČÁSTI:
New or adapted exhibits

- rekonstrukce kiosku, rekonstrukce WC, rekonstrukce částí starých volier, nová parková úprava střední části zoo včetně závlah a nového jezírka, do budování dlažby a vrat na hospodářském dvoře, celková rekonstrukce horních výběhů, výsadba nové části zoo, rozšíření dětských atrakcí o dřevěné plastiky brocha, koně, krokodýla a jezevčíka, vybudování útulku pro psy

CHOVATELSKÉ NOVINKY:
Husbandry news

- Odchovy (*Notable births*):
 - Buval domácí 1 ks
 - Gayal 2ks
 - Warussi 1ks
 - Uherský skot 2 ks
 - Kůň fjordský 2 ks
 - Nandu pampový 3 ks
- průběžně kozy, ovce, prasata a drůbež

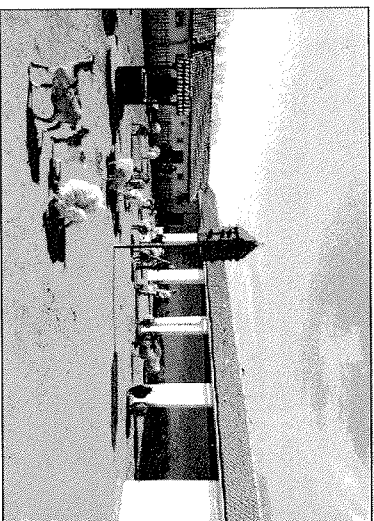

- Příchody (*Notable arrivals*):

Skotský náhorní skot	1 ks
Zebu zakrslý	2 ks
Ovce mongolská	2 ks
Ovce cápová (bílá)	2 ks
Ovce vřesovištní	2 ks
Čínské prase příkuklené	3 ks
Hulman posvátný	2 ks

AKCE PRO VEŘEJNOST:
PR Events

Leden - Výstava M. Piškuly
– Podmořský svět, 3. ples
Zoo-parku Vyškov
Březen - Vyhlášení výtvarné
soutěže pro ZŠ a ZUŠ "Život
v ZOO", Beseda s RNDr.
B. Králem CSC. – Příroda a
zvířata jižní Afriky

Babiččin dvoreček ve Vyškově
The Children Zoo

Duben - Den Země, křtiny
narozených zvířat, odhalení
busty zakladatele ZOO Zdeň-
ka Sokolíčka, celosvětová
akce na podporu ochrany, při-
rody a zvonění budíků ZOO
jihozápadu USA – beseda s RNDr. B. Králem CSC.
Květen - Zahájení akce pro školní výlety "Den v ZOO"
Červenec - Dětský den – Sobota dětem
Červenec - Letní dětský tábor
Září - Spolučast na organizování
Dnů kulturního dědictví ve Vyškově
Listopad - Vyškov 20. století v
kresbách, fotografiích a
videozáznamech
Prosinec - Vernisáž výstav
a předání cen z výtvarné
soutěže "Život v ZOO",
Mikulášské tmy, Výstava
fotografií M. Piškuly –
"Koraly Rudého moře",
Živý hanec-
ký betlém

JINÉ VÝZNAMNÉ AKTIVITY:

Other important activities

Duben: Odhalení busty zakladatele zoo Zdeňka Sokolíčka
Listopad: - "Mstskni si kulama ve Vyškově" –
kuželkářský turnaj pro pracovníky
zoologických zahrad.

Sledované období: 1.1. 2001 – 31.12. 2001
Period of interest

Zoologická zahrada a zámek Zlín – Lešná

Ředitel: Mgr. Ivo Klíka
Director

Adresa: ZOO a zámek Zlín-Lešná, p. o.
Lukovská 112, 763 14 Zlín 12, Czech Republic
Address:
Tel.: +420. 67 791 41 80-1
Fax: +420. 67 791 40 53
E-mail: office@zoolesna.cz
URL: www.zoolesna.cz

Rozloha v ha (celkem/expozici část): 52/46
Area in ha (total/exhibits)

Počet zvířat (druhů/jedinců): 207/2078
Number of animals (species/specimen)

Členství v odborných organizacích:
Membership in professional organizations

EAZA – European Association of Zoos and Aquariums
WAZA – World Association of Zoos and Aquariums
IZE – International Association of Zoo Educators
ISIS – International Species Information System
L.I.F. – International Lipizzan Federation

Počet Evropských chovných programů (EEP): 16
Number of EEPs

NOVINKY V EXPOZIČNÍ ČÁSTI:
New or adapted exhibits

- Nové expozice: výběhy a ubikace pro medvědy a tygry asijská oblast, africká prů-
chozí voliéra
*New exhibits: enclosures for Asiatic bears and Amur tigers, African aviary (walk-
through)*
- Rozpracovaná investice: Pavilon slonů a venkovní výběh
In-process investment: Elephant pavilion and outdoor enclosure
- Zahájení výstavby oblasti Amazonie
Commencement of construction of the Amazon area

CHOVATELSKÉ NOVINKY:

Husbandry news

- Odchovy (*Notable births*): 0.0.8 agama vodní (*Physignathus cocincinus*), 0.0.5 gekončík noční (*Eublepharus maculata*), 0.0.3 tuňák Humboldtův (*Spheniscus humboldti*), 0.0.2 ibis rudý (*Eudocimus ruber*), 0.0.2 ibis skahní (*Geronticus eremita*), 2.1 orl stepní (*Aquila rapax*), 1.2 bažant lesklý (*Lophophorus impeyanus*), 1.1 kakadu bílý (*Cacatua alba*), 0.0.1 papoušek šedý-žako (*Psittacus erithacus*), 0.0.3 ledňák obrovský (*Dacelo novaeguineae*), 0.0.1 loskuták posvátný (*Gracula religiosa*), 0.0.1 leskoplev kovová (*Lamprolaima chalybaeus*), 0.1 klokan obrovský (*Macropus giganteus*), 3.3 kotlík veroverivý (*Saimiri sciureus*), 1.0 lachan hrivnatý (*Oriaria byronia*), 1.0 žirafa Rothschildova (*Giraffa camelopardalis*), 0.1 buvolce běločelý (*Damaliscus p. philippi*), 0.1 přimorožec arabský (*Oryx leucoryx*)
- Příchody (*Notable arrivals*): 2.2 trnucha amazonská (*Potamotrygon motoro*), 0.0.1 želva zoubkovaná (*Geochelone denticulata*), 1.3 anolis obrovský (*Anolis equestris*), 0.0.5 bazilišek páskovaný (*Basiliscus vittatus*), 0.2 gekon páskovaný (*Gekko vittatus*), 0.0.10 volavka rúsohlavá (*Bubulcus ibis*), 0.0.2 marabu africký (*Leptoptilos crumeniferus*), 4.1 ibis rudý (*Eudocimus ruber*), 0.4 ibis andský (*Plegadis ridgewayi*), 0.3 plameňák malý (*Phoeniconotus minor*), 4.4.18 plameňák rúsohlavý (*Phoenicopterus r. roseus*), 0.0.5 sup nádherný (*Gyps ruppellii*), 0.2 satyr obecný (*Tragopan satyra*), 1.0 jeřáb daurský (*Grus vipio*), 0.1 jeřáb popelavý (*Grus grus*), 2.2 šípka modrá (*Porphyrio porphyrio*), 0.1 seriema rúdozobá (*Cariacus cristata*), 1.1 kakadu bílý (*Cacatua alba*), 1.0 kakadu molucký (*Cacatua moluccensis*), 1.0 ara červenoramenný (*Ara nobilis*), 0.1 ara malý (*Ara severa*), 1.0 ledňák obrovský (*Dacelo novaeguineae*), 1.1 dudek chocholavý (*Upupa epops*), 1.0 zoborožec tmavý (*Anthracoseros malayanus*), 1.1 zoborožec kříklavý (*Ceratogymna hucinator*), 1.1 zoborožec šedolící (*Ceratogymna brevis*), 0.2 klokan rudý (*Macropus rufus*), 1.1 lemur kata (*Lemur catta*), 1.1 chápan středoamerický (*Ateles geoffroyi*), 2.0 tygr ussurijský (*Panthera tigris altaica*), 0.1 žirafa Rothschildova (*Giraffa camelopardalis*), 0.1 velbloud dvouhřbý (*Camelus bactrianus*)

AKCE PRO VEŘEJNOST:

PR Events

- 22. 04. - Den Země
- 01. 05. - Hudební májové oslavy v ZOO
- 20. 05. - Ballet lipických koní
- 03. 06. - Dětský den s Frekvencí 1
- 24. 06. - Veselí ukončení školního roku
- 09. 09. - Podzimní jarmark v ZOO
- 16. 09. - Kouzlo Jižní Ameriky

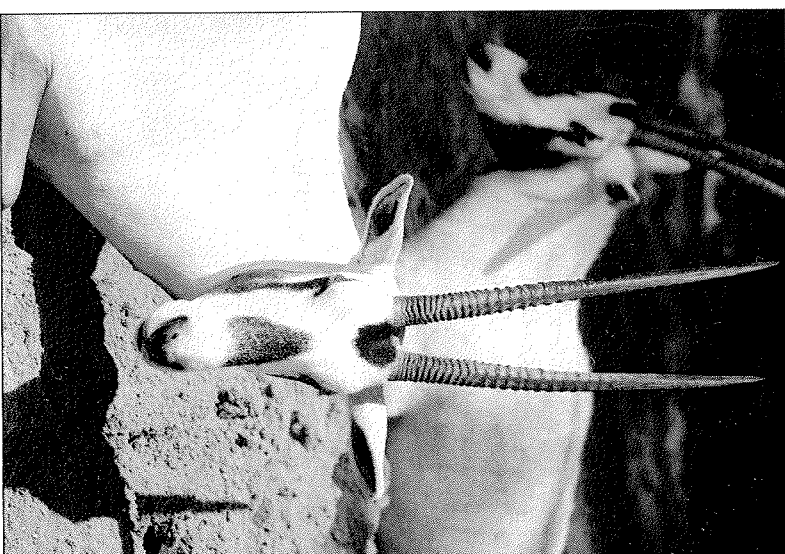
- 07. 10. - Světový den zvířat
- 27. 10. - Svatohubertské oslavy
- 03. a 10. 11. - Pátéční večerní lampiónové prohlídky zlínské ZOO
- 02. 12. - Veselý Mikuláš v ZOO

JINÉ VÝZNAMNÉ AKTIVITY:

Other important activities

- Ředitel zoo - účast na studijní cestě do Číny (zoologické zahrady, přírodní rezervace) 14. - 28.5. 2001
- *Director - study tour around Chinese zoos and nature reserves*
- Účast na Mezinárodním sympoziu pro slony a nosorožce v ZOO Schönbrunn 7.-11.6.2001
- *Participation on the International Symposium for elephants, rhinoceros in Schönbrunn Zoo, Austria, 7.-11.6.2001*
- Účast na výroční konferenci EAZA v ZOO Praha 18. - 23. 9. 2001, konané pod patronací EAZA
- *Participation at the EAZA annual meeting in Prague ZOO 18. - 23. September 2001. The action was red-listed under EAZA auspices*
- Účast na výroční konferenci WAZA v Perthu, Austrálie - říjen 2001
- *Participation at the WAZA Meeting in Perth, Australia - October 2001*

Studované období: 1.1. - 31.12. 2001
Period of interest

V chovu přimorožců arabských (*Oryx leucoryx*) se ZOO Zlín zafadila k nejlépejšímu chovatelskému mezi zoologickými zahradami.

Foto: Pokorný

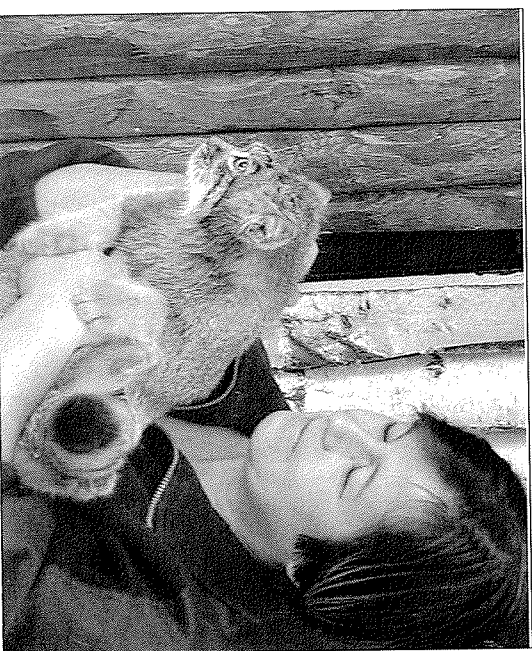
Umelý odchov manula (Otocolobus manul) v Zoo Bojnice, Slovensko. *Hand-rearing of Pallas' Cat (Otocolobus manul) at Bojnice Zoo, Slovakia.*

Ing. Eva Gregorová, RNDr. Peter Lupták

Manuly v bojnickej zoo

Manul (*Otocolobus manul*) - vzácný chovanec zoológických záhrad, patrí k pomerne málo známym druhom malých mačkovitých šeliam. Jeho domovom sú stredoázijské stepi, púšte a horské oblasti. Vyznačuje sa dlhou a hustou srstou svetlosivej až pieskovej farby. Areál výskytu tejto mačky je rozsiahly, od južných oblastí pri Kaspickom mori po Pakistan, Kašmír, Nepál, Tibet, západnú Čínu až do Mongolska a južných okrajov Sibíri. Na tomto rozsiahlom areáli vytvára tri zemepisné rasy alebo poddruhy: manul zabajkalský *O. m. manul*, manul kaspický *O. m. ferrugineus* a manul tibetský *O. m. nigripetens*. Cez deň sa ukrýva v jaskyniach, puklinách a v norách po iných zvieratách. Žije prevažne nočným spôsobom života. Loví drobné cicavce, hlavne pískavky (*Ochotona sp.*) a niekedy aj vtáky. Potomstvo privádza na svet v apríli a máji, vo vhu byva 5 - 6 mláďat. Vďaka intenzívnemu lovu kvôli kvalitnej kožušine a programom na likvidáciu hlodavcov a pískaviek mu v prírode hrozí vyhynutie. Jedna z najväčších zostávajúcich populácií preživa v strednom Mongolsku, kde začiatkom 20. storočia bolo ročne ulovených viac ako 50000 manulov a v eštie v 80. rokoch tu ulovili 10000 týchto zvierat ročne. V roku 1988 bol ich lov úplne zakázaný.

V súlade s odporúčaniami komisií pre chov malých mačiek (TAG, UCSZ) preferovať

Odrastené mláďa v náručí svojej ošetrovateľky
A half-grown young Pallas' cat in the arms of its keeper
Foto: Marian Krciniak

pri zaoštarovaní nových druhov ohrozené taxóny vyžadujúce vytvorenie riadenej európskej záložnej populácie, získala bojnická zoológická záhrada pár manulov 19. 7. 2000 z ruskej zoológickej záhrady v Novosibirsku. Okrem bojnickej zoo tieto zvieratá nechová žiadna slovenská zoo a z českých ich má iba Zoo Praha (od Decembra 2001 aj Ústí n/L). Podľa údajov ISIS manulov chová v Európe dohromady 17, v Amerike 11 a v Japonsku 1 zoológická záhrada. Je potrebné pripomenúť, že pravdepodobne dôležitá časť chovov v zajatí sa nachádza v neregistrovaných čínskych a iných zoo. Najväčšia skupina je v Zoo Moskva, kde sa vedie aj plnemná kniha. Celkový počet chovaných zvierat v evidovaných chovoch je 158 jedincov.

Manuly boli po dovozе umiestnené v zrekonstruovanej a presklenej ubikácii, orientovanej severne, v tienistom lesnatom úseku zoo. V interiéri expozície sa nachádzajú skaly, trávnaté trsy a malé borovicové stromčeky. Dňa 13. apríla prekvapila samica všetkých pôrodom piatich mláďat, z ktorých štyri hneď po narodení uhynuli a piate, keďže samica neprejavovala záujem o potomkov, bolo okamžite odobraté na umelý odchov. Starostlivosť o tento vzácný prírastok sa ujala ošetrovateľka pani Tomková, ktorá sa o neho starala doma po celých 24 hodín.

Odchov

Mláďatá sa narodili neočakávané v odchovnej búde v expozícnej ubikácii. Jednou z náhodou možného pôrodu bolo stále zdržovane sa samica vo vonkajšej ubikácii, pričom normálne bývali spolu v jednej búde. Hmotnosť mláďatá po narodení bola 90 g. Prvý týždeň života mláďatá bol kritický; živá hmotnosť sa zvyšovala len o 30 g. V druhom týždni sa zvýšila o 50 g a v treťom týždni o 90 g. Po prvom mesiaci sa už prírastky približovali k normálnym hodnotám (1. mesiac 450g, 2. mesiac 980g, 3. mesiac 1600g, 4. mesiac 2500g). Na umelú výživu sme použili sušenú náhražku mačacieho mlieka fy. WALTHAM - Whiskas, s prídavkom rastlinného oleja a Glukopuru. Od šiesteho dňa veku sme začali pridávať vaječný žĺtok, kvôli nízkemu obsahu tuku v mliečnej náhražke. Na 27. deň sme z dôvodu slabých prírastkov hmotnosti prvýkrát skusili pridať mleté hovädzie mäso a kuraciu pečeň, tie však mláďa iba obľubovalo.

Mäsitú potravu začalo prijímať od 47. dňa. Dostávalo ju dvakrát denne spolu s vaječným bielkom. Vajcia sme pridávali do tretieho mesiaca každý deň, od štvrtého mesiaca len dvakrát týždenne. Mäso sa v priebehu dňa pravideľne sŕdalo – hovädzie, kuracie, myši, škrečky, pokany, jednoňové kurence, holuby, brojlery, králiky – pričom sme minoritárny dôraz kládli na kvalitu a zdravotnú nezávadnosť. Priemerný príjem mlieka v 24 h intervale za jeden týždeň bol (ml): 1. 40-50 ml, 2. 80-90 ml, 3. 90 ml, 4. 100 ml, 5. 120 ml, 6. 110 ml, 7. 110 ml, 8. 115 ml, 9. 105-90 ml, 10. 90-60 ml. Na 71. deň – 44 ml, 72. deň – 9 ml a na 73. deň mláďa samo spontánne mlieko odmietlo – bolo odstavené. Na 78. deň prvýkrát ulovilo živého škrečka, ale nezožralo ho. Na 86. deň zožralo ulovenú živú myš. Priemerný denný príjem pevnej potraviny do 4. mesiaca bol 300 – 450 g. Mláďa bolo prvý mesiac kŕmené kvapátkom a od 2. mesiaca cumlom na flaši pre šteňatá od fy. PEDIGREE až do odstavy. Priemerný počet kŕmení za 24 h bol v prvých troch dňoch 12 krát, 4.–24. deň – 8x, 25. – 35. deň – 6x, 36. – 72. deň – 5x, 73. – 110. deň – 4x, 110. deň a viac – 3x. Veterinárna starostlivosť zahŕňovala aplikácie v nasledovnom poradí: 1. deň – VITA-PET pasta, 48. deň – 1x

odčervenie, BANMINTH Katze pasta, 54. deň – 1x vakcinácia FEL-O-VAX PCT, 63. deň – 2x BANMINTH Katze pasta, 69. deň – revakcinácia FEL-O-VAX PCT, 77. deň – 3x BANMINTH Katze pasta, 108. deň – 3x FEL-O-VAX PCT + CH, 140. deň - 4x vakcinácia RABISIN. Po prechode na pevnú výživu bol priradený k RABORAN H a BIOMIN H.

Z ontogenetického hľadiska sme zaznamenali nasledovné pozorovania: Na 3. deň mláďatu odpadla pupočná šnúra. Orvranie očí začalo na 17. deň a bolo ukončené po týždni. Normálne úplné vídenie bolo pozorované po 33. dni. Na 35. deň sme pozorovali výraznú registráciu pohybu a prvýkrát hravé správanie. Od 26. dňa bol pozorovaný rasi mliečneho chrupu – denes canini, incisivi, praemolares 3.1.2.0/3.1.2.0), pričom vždy ako prvé sa prerezávali zuby v dolnej čelusti. Pri erupcii zubkov bolo prvýkrát pozorované hryzenie. V tomto období sa výrazne znížil príjem potravy. Výmena mliečneho chrupu za trvalý začala na 110. deň v poradí – incisivi, canini, praemolares, molares 3.1.2.1 / 3.1.2.1. Zaujímavé je, že mandibulárne mliečne očné zuby vypadli po 10 dňoch od začiatku rastu trvalých zubov - tj. v 130. dni života a maximálne mliečne očné zuby až po 17 dňoch, tj. v 145. dni života. Koncom 2. týždňa života bolo pozorované prvýkrát žvranie, sýčanie, prskanie a načúvanie. Normálne prdenie sme pozorovali od 36. dňa a vrčanie od 37. dňa. Pohybová aktivita – v 1. týždni začalo mláďa samé liezť, v 3. týždni začalo samé chodiť, v 4. týždni začalo pobeťovať, v 6. týždni začalo samé skakať. Prejavy čistenia srsti – olizovanie a škrabanie zadnou nohou za ucho bolo pozorované od 5. týždňa. Lovecký inštinkt a typické výhľadové bočný postoj spojený s vrčaním bol prvýkrát pozorovaný v 38. dni. Samostatné vyprázdňovanie – od 43. dňa samostatné žranie z misky od 52. dňa. Agresívne správanie spojené s bránením ulovenej koristi bolo prvýkrát pozorované na 58. deň. Vo všeobecnosti bolo mláďa veľmi hravé, postupne sa však zvyšovala jeho plachosť voči cudzím osobám. Vo veku 6 mesiacov bolo kontaktné len so svojou adoptívnou ošetrovatelkou, kontaktu s cudzími osobami sa výrazne vyhýbalo.

Úspešný umelý odchov manuly v Boiniciach je historicky prvým v českých a slovenských zoo. Veľmi nás teší, že odchované mláďa sa stalo "Odchovkom roka 2001". Osláva dúfam, že sa tento druh v našich zoo postupne viac udomáčni. Záujem o chov tejto elegantnej, dlhoroštej mačky, ako vysvitlo aj na zasadnutí Komisie pre malé mačky ÚCSZ vo februári 2002 v Radkove, je v našich zoo značný.

Summary:
The authors have described a brief natural history of Pallas' cat (Otocolobus manul), methods and experiences with artificial breeding of this sparsely reared small cat in Boinice Zoo. It was the first successful breeding in the history of Czech and Slovak zoos.

Chovateľské novinky ze ZOO Dvůr Králové nad Labem Husbandry news from Dvůr Králové ZOO

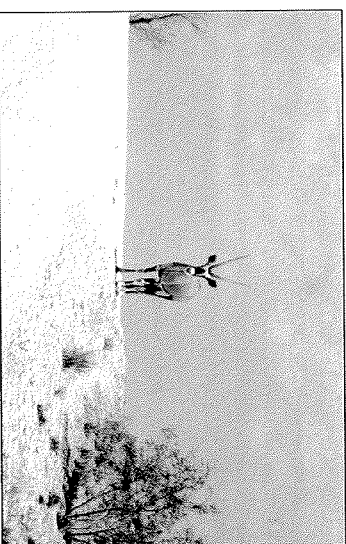
Umelý odchov oryxu jivoafrického
Hand-rearing of a Gemsbok

Luděk Čulík, Radek Hlavka

Do zoologické zahrady ve Dvoře Králové byl přimorozec jivoafrický poprvé dovezen v roce 1971 přímo z Afriky a v témže roce se narodilo i první mládě. Od této doby se v královédvorské zahradě narodilo více jak 120 mláďat.

Samice Izabela se narodila v noci z 5. na 6.11. 2000. Ráno, když jsme mládě našli, zjistili jsme, že její matka Kity o něj nejeví zájem, proto bylo přistoupeno k umělému odchovu. Večer jsme mládě napojili kravským mlezivem s přísávkem colostru Bolusu. Další dny jsme postupně přeshli z kravského mleziva k třídennímu kravskému mléku a dále pak na sušené mléko Samolac Gelb, které se nám již v minulosti výborně osvědčilo např. při odchovu pakoně modrého. Od 3. do 8. dne jsme napájeli mládě 5x denně v dávkách od 300 do 500 ml na jedno napájení. Od 9. do 58. dne jsme frekvenci snížili na 4 s dávkami 500 – 800 ml. Od 59. do 96. dne jsme napájeli jen 3x denně v jednotlivých dávkách 1000 – 1100 ml. Od 97. do 169. dne jen 2x denně v dávkách 1100 – 1050 ml na napájení. Od 170. dne do 232. jsme napájeli jen jednou denně s dávkou 1050 ml a od 233. dne až do odstavní, to je do 252. dne také 1x denně s dávkou 500 ml. Izabela dostávala od 10. dne vždy do ranního napájení 1 ml Calcijectu a od 45. dne jednou denně na špičku nože Lactiferm. První pevná strava jí byla předložena 26. den ve formě ovesných vloček, které však nechěla žrát a to jak suché tak ani vhlčené vodou či mlékem. Až 74. den, kdy jí byla předložena granulovaná směs ZOO C s trochou krouhané mtkve začala tuto potravu pravidelně přijímat. I když měla Izabela neustále k dispozici seno, jeho pravidelného přiznání jsme si všimli až 106. den.

Dvůr Králové ZOO has been keeping Gemsboks since the import from Africa in 1971, the first baby was born in the same year. Since then, more than 120 babies were born here. Female Izabela was born at night from 5th to 6th November 2000. In the morning, when we found the baby we could observe, that its mother Kity was not

Oryx ve svém přirozeném prostředí.
Gemsbok in its natural environment.

Foto: V. T. Jiroušek

interested in it and this is why we decided for the hand-rearing. On the same evening we fed it with the first-day cow colostrum, mixed with the colostrum supplement Bonus. In the next days, we changed gradually from the first-day to the third-day colostrum and later on to the dried mild Sanolac Gelb (see Table 1), which we had already used successfully in the past when had-rearing a brindled gnou baby. From the 3rd to 8th day we fed the baby 5x daily; the ration was from 300 to 500 ml per feeding. From 9th to 58th day we fed just 4x daily with rations between 500 – 800 ml. From 59th to 96th day we fed only 3x daily in rations 1000 – 1100 ml. From 97th to 169th day only 2x daily in rations 1100 – 1050 ml per feeding. From 170th to 232nd day we fed just once daily, the ration was 1050 ml and from 233rd day until weaning, that means 252nd day also once daily, the ration was 500 ml. Izabela obtained 1 ml of Calciject from the 10th day onwards with the first morning food and from the 43rd day a pinch of Lactiferm also once daily. The first solid food was offered on the 26th day in the form of oat flakes, but she did not want to eat them neither dry nor wet, with water or milk. Finally, she started to eat solid food regularly from the 74th day; when we offered her the pellets ZOO C with a little of grated carrots. Even if she had hay always at her disposal, we noticed that Izabela regularly ate it as late as from 106th day.

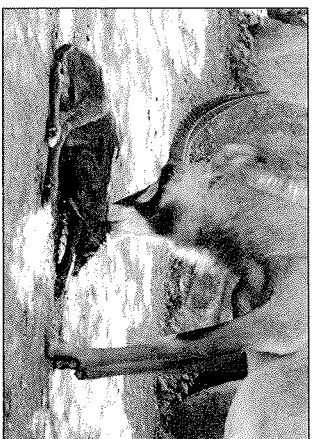
Návrat antilop koňských do Afriky *Reintroduction of Roan Antelopes to Africa*

Kamil Čihák, Luděk Čulík

Zoologická zahrada ve Dvoře Králové n. L. je chovem velkých stád afrických kopytníků známa i daleko za hranicemi naší republiky. Výchází bod tohoto trendu je datován na počátek sedmdesátých let, kdy se v letech 1969 až 1975 uskutečnilo 8 expedic do Afriky. Celkem bylo dovezeno téměř 2000 zvířat, která putovala nejen do ostatních zootehdejších Československa, ale také do zoologických zahrad celé Evropy.

Většina zvířat se v zoologické zahradě brzy aklimatizovala a začala rodit mláďata, a tak byl položen základ úspěšného chovu většího druhů, který trvá doposud. V situaci, kdy je mnoho druhů kopytníků v Africe ohroženo vyhynutím, nastává vhodná doba, aby především specializované zoologické zahrady, jako je Dvůr Králové n. L., plnily své poslání, tj. být rezervou druhů pro původní biotopy a aktivně se zapojovaly do programů reintrodukce.

ZOO Dvůr Králové n. L. se již v roce 1999 účastnila vysazení přimorožců šavlorobůch (*Oryx dammah*) v Tunisu, kam poslala dvě samice ze svého chovu. V letech 1990 – 2001 postupně transportovala do Jihoafrické republiky 63 buvolů katerských

ZOO Dvůr Králové má tradičně největší skupinu antilop koňských na světě.

Dvůr Králové ZOO has traditionally the largest group of Roans world-wide

Foto: D. Holečková

(*Syncerus c. caffer*) a 17 vzácných antilop koňských (*Hippotragus equinus*). Poslední transport byl uskutečněn 17. února 2001. Jednalo se o projekt Královédvorské zoo, do kterého přispěla svými zvířaty i ZOO Liberec. Transport probíhal v několika fázích, nejprve byla zvířata dopravena na letiště do Frankfurtu nad Mohanem v SRN a dále letecky do Johannesburgu a odtud na nákladním voze na farmu Pafos sousedící s Národním parkem Pilanesberg. Farma o rozloze několika tisíc hektarů antilopám poskytuje vyhovující podmínky, kde nevyhnutelné plochy nebudou ani vnikat.

63 Cape Buffaloes and 10 Roan Antelopes were sent back from Dvůr Králové ZOO to South Africa in the years 1990 – 2000. In February 2001, another transport of 7 Roans was organised together with Liberec ZOO with destination to the Pafos Farm near Pilanesberg. At first the animals were transported to the International Airport in Frankfurt in Germany, further on by air to Johannesburg and the last part of the journey also by truck. The size of the Farm is several thousand hectares with conditions suitable for this species.

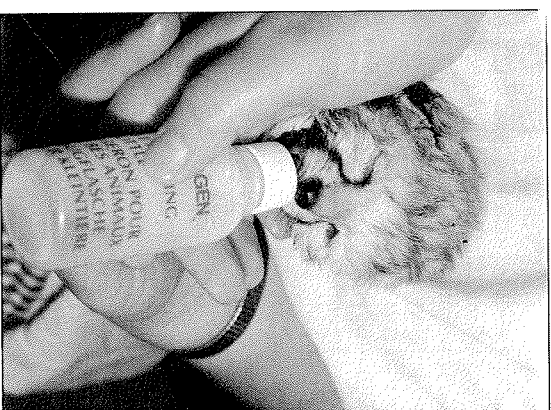
Umělý odchov gepardů

Hand-rearing of Cheetahs

Radmila Marířková,
Dana Holečková

Samice geparda Karen, která byla společně se samcem Tawlem dovezena z Research and Breeding Centre Hoedspruit v JAR v roce 1997, odchovovala v předchozích dvou vrzích 7 mláďat. Dne 16.7. 2001 Karen porodila nečekaně během dne ve výběhu (pod největším stromem) svá v pořadí čtvrtá mláďata, o která se vzorně starala. Po třech dnech ale nastalo velmi špatné a deštivé počasí a 21.7. Karen mláďata opustila. Ta byla ve velmi špatném zdravotním stavu odebrána na umělý odchov. Karen byla také na kojení ocasu a stehně napadena mušními larvami, a jak se ukázalo ztratila mléko.

Všechna tři mláďata se podařilo odchovat, přičemž první týden byla umístěna v inkubátoru (teplota 32°C) a od počátku byla napájena mlékem vytvořeným podle vyzkoušené receptury (kondenzované kravské mléko TATRA, koňské nativní sérum a žloutek). Áraš, Hera a Rea vážově a vývojem odpovídají kotatům odchovaným u matky.

Napájení týden starého geparda náhradním mlékem. *Feeding of a cheetah cub, one week old.*

Foto: D. Holečková

Unie českých a slovenských zoologických zahrad

Ekonomické údaje o výkonech ZOO v roce 2001
Economic data about Zoos efficiency

Tabulka 2

ZOO	Příjmy v tis. Kč/SK Incomes in thousands CZK/SK		Veřejné dotace Public budget grants		5 Soběstač- nost v % Self-suffi- ciency in %
	1 Celkem Total	2 Z toho vlastní příjmy Own incomes	3 Příspě- vek zřizova- tele Subsidies of the founder	4 Jiné dotace z veřej- rozpočtů Other grants from public budgets	
Bmo	43 116	13 638	27 392	2 086	32,6
Děčín	15 720	4 850	9 103	1 755	32
Dvůr Králové n. L.	114 982	72 474	30 000	12 508	65,8
Hodonín	11 182	4 256	5 900	1 026	38
Chomutov	24 892	8 667	12 395	3 830	35,26
Jihlava	20 738	9 302	8 243	3 193	60,83
Lešná	44 981	21 580	18 950	4 451	49,26
Liberec	40 646	22 121	14 052	4 473	56,6
Ohrada	17 870	4 692	12 530	648	28
Olomouc	31 147	13 528	13 500	4 119	45,9
Ostrava	38 122	9 219	25 872	3 031	24,6
Pízeň	50 034	15 771	31 637	2 626	32,04
Praha	227 564	54 045	164 651	8 868	35,82
Ústí n. L.	33 556	8 319	20 967	4 270	24,8
Vyškov	6 671	1 305	4 712	654	20,4
celkem	721 221	263 767	399 904	57 538	38,79
Bojnice	25 462	12 477	12 985	0	49,4
Bratislava	22 822	3 772	19 050	0	15,6
Košice	17 960	3 590	14 370	0	19,9
Spis. N. Ves	2 610	839	1 771	0	46
celkem	68 854	20 678	48 176	0	32,73

Unie českých a slovenských zoologických zahrad

Ekonomické údaje ZOO v roce 2001
Economic data about Zoos efficiency

Tabulka 3

ZOO	Neinvestiční výdaje v tis. Kč/SK Non-investment outcomes in thousands CZK/SK						
	1 Celkem Total	2 Mzdové prostředky Salaries	3 Krmiva Steliva Food & Bedding	4 Opravy údržba Repairs	5 Energie Energy	6 Vodné stoché Water & Sewerage	7 Odpisy Deprecia- tions
Bmo	41 838	10 486	2 552	2 491	2 703	577	2 583
Děčín	15 226	4 781	1 339	893	1 076	228	300
Dvůr Králové n. L.	110 081	21 430	9 438	5 657	8 984	4 443	17 745
Hodonín	11 155	3 808	1 586	534	808	45	209
Chomutov	24 583	4 653	2 551	2 746	922	160	813
Jihlava	15 293	5 099	1 707	990	705	150	628
Lešná	43 802	10 939	2 999	4 180	3 046	0	4 962
Liberec	39 081	9 230	4 501	4 565	2 244	742	4 225
Ohrada	16 999	3 996	1 141	1 054	396	164	3 008
Olomouc	29 469	8 907	4 293	1 085	2 008	5	2 035
Ostrava	37 403	12 150	2 559	1 991	3 734	867	4 589
Pízeň	49 215	12 631	3 309	5 030	3 468	131	3 090
Praha	150 865	27 675	16 559	25 167	12 686	3 624	5 635
Ústí n. L.	33 117	11 847	3 068	679	4 221	1 100	400
Vyškov	6 388	2 071	476	269	194	89	471
celkem	624 515	149 703	58 078	57 331	47 195	12 325	50 693
Bojnice	25 274	8 682	2 846	417	2 158	808	1 438
Bratislava	24 254	8 013	3 323	265	2 344	460	2 518
Košice	18 082	9 035	2 689	1 147	1 380	223	2 746
Spis. N. Ves	1 802	1 059	212	47	278	15	71
celkem	69 412	26 789	9 070	1 876	6 160	1 506	6 773

Unie českých a slovenských zoologických zahrad

Ekonomické údaje o výkonech ZOO v roce 2001

Economic data about Zoos efficiency

Tabulka 4

ZOO	Investice celkem v tis. Kč/Sk Total in thousands CZK/SK	Celkem přepočtených pracovníků Total staff number	Průměrná mzda Average salary
Břmo	13 023	80,56	10 847
Děčín	179	35,7	11 160
Dvůr Králové n.L.	28 302	150,3	11 882
Hodonín	191	27	11 753
Chomutov	7 980	36	10 771
Jihlava	17 408	33	12 877
Lešná	43 352	69	13 210
Liberec	19 994	69,2	11 046
Ohrada	2 609	26	12 722
Olomouc	4 864	68	10 916
Ostrava	16 740	93,86	10 960
Pizeň	21 747	90	11 698
Praha	151 081	175,1	11 917
Ústí n.L.	6 156	85,81	11 252
Vyškov	2 836	15	11 505
celkem	306 735	1 054,53	11 634,4
Bojnice	43 057	71	10 190
Bratislava	2 104	70	9 539
Košice	2 055	56	9 879
Spiš. N. Ves	2 002	7	11 900
celkem	49 218	204	10 377

Tab. 1-4 vypracoval: Ing. Pavel Bradáč

Economic data about Zoos efficiency

Table 1
Legend

1. Visitors and entrance fee, 1.1 Total number of persons, 1.2 Number of children, 1.3 Entrance fee adults/children
2. Animals number (A= specimen, B= species), 2.1 Total, 2.2 Mammals, 2.3 Birds, 2.4 Reptiles&Amphibians, 2.5 Fish, 2.6 Other

Table 2
Legend

1. Incomes in thousands CZK/SK, 1.1 Total, 1.2 Own incomes
2. Public budget grants, 2.1 Subsidies of the founder, 2.2 Other grants from public budgets, 2.3 Self-sufficiency in %

Table 3
Legend

1. Non-investment outcomes in thousands CZK/SK, 1.1 Total, 1.2 Salaries, 1.3 Food & Bedding, 1.4 Repairs & Maintenance, 1.5 Energy, 1.6 Water & Sewerage, 1.7 Depreciations

Table 4
Legend

1. Investment outcomes - total in thousands CZK/SK, 2. Total staff number, 3. Average salary

ODBORNÁ ČINNOST UNIE

Professional Activities

Zástupci UCSZ v odborných organizacích a skupinách

Deputies of UCSZ in professional EAZA organizations and groups

Člen EAZA ZOO informačního centra (ZIC)
EAZA ZOO Information Centre (ZIC)

Kapic Ing., Praha

Členové Rady EAZA
EAZA Council members

Jiroušek Ing., Jihlava
Savelová Ing., Bratislava

Člen komise EEP
European Endangered Species Breeding Programmes

Tomášová RNDr., Dvůr

Člen komise EEP pro technickou pomoc východoevropským ZOO
Member EEP Committee for technical support East European

Jiroušek Ing., Jihlava

Předsedové EAZA TAG
Taxon Advisory Groups Chairmen

Jiroušek Ing., Jihlava – obojživelnici/plazi (Amphibian/Reptile TAG)
Rehák RNDr., Praha – obojživelnici/plazi (Amphibian/Reptile TAG)

Koordinátoři EEP
European Endangered Species Breeding Programmes Coordinators

Rehák RNDr., Praha - hroznýšovec kubánský (*Cuban boa*)
Tomášová RNDr., Dvůr Králové nad Labem - nosorožec tuponosý (*White rhino*)
Zima RNDr., Ústí nad Labem - korovci a zebra Hartmannové (*Helodermis and Hartmann's mountain zebra*)

Vedoucí evropských plemenných knih - ESB
European Studbook keepers

Zima RNDr., Ústí nad Labem – korovci (*Helodermis* sp.)
Vokurková Ing., Olomouc – kozorožec kavkazský (*Capra caucasica*)
Brandl RNDr., Praha - kočka tygří (*Leopardus tigrinus*)
Moucha RNDr., Dvůr Králové - kudu malý (*Tragelaphus imberbis*)

Členové EAZA TAG
Members

Rabas MVDr., Chomutov – malé šelmy (*Small Carnivores TAG*)
Zima RNDr., Ústí n/L – koňovití, obojživelnici/plazi (*Equid, Amphibian/Reptile TAG*)
Moudrý Ing., Děčín – malí savci (*Small Mammals TAG*), přihlášen do skupiny kozy a ovce (*enlisted to Sheep and Goat TAG*)
Brandl RNDr., Praha - kočky (*Felidae TAG*)

Členové komise EEP
EEP Committee members

Kočner Mgr., Bojnice – holubi korunáči (*Crested pigeons*)
Kučera RNDr., Brno – dželada (*Gelada baboon*)
Moudrý Ing., Děčín – kočka Wiedova (*Margay*)
Holečková RNDr., Dvůr Králové nad Labem – gepard, slon africký a nosorožec dvoutrohy (*Gepard, African elephant, Black rhino*)
Jiroušek Ing., Jihlava – gibbon černý a levhart cejlonský (*Black gibbon and Sri Lanka leopard*)
Matrková Ing., Dvůr Králové nad Labem - pes hyenový (*African wild dog*)
Tomášová RNDr., Dvůr Králové nad Labem - zebra Grévyho (*Grey's zebra*)
Cihák Ing., Dvůr Králové nad Labem - puďu jižní (*Southern pudu*)
Čulík L., Dvůr Králové nad Labem – bongo (*Bongo*), žirafa (*Giraffe*)
Moucha RNDr., Dvůr Králové nad Labem - oryx šavlorohý (*Scimitar-horned oryx*)
Janeček RNDr., Liberec - orl mojský a nosorožec indický (*White-tailed sea eagle and Indian rhino*)
Vokurková Ing., Olomouc – kosman běločelý (*White-fronted marmoset*)
Colas Ing., Ostrava - kondor velký a levhart cejlonský (*Andean condor and Sri Lanka leopard*)
Brandl RNDr., Praha - vlk hřivnatý (*Maned wolf*), tygří (*tigers*)
Pihart RNDr., Praha - bažant Edwardsův a majna Rothschildova (*Edwards pheasant and Bali starling*)
Kůs RNDr., Praha - kůň Przewalského (*Przewalski horse*)
Jeřábková Ing., Ústí nad Labem - orangutan (*Orang utan*) a gibbon černý (*Concolor gibbon*)

Členství zoologických zahrad ve WAZA
WAZA member Zoos

Brno, Chomutov, Dvůr Králové nad Labem, Jihlava, Liberec, Praha, Ústí nad Labem, Zlín – Lešná, Olomouc.

Náplň činnosti koordinátorů UCSZ.

Jmenování koordinátorů a členů komisí:

Kandidáty na koordinátory navrhuji institucionální členové UCSZ. Koordinátory schvaluje Rada UCSZ a jmenuje prezident UCSZ. Koordinátory odvolává prezident UCSZ po projednání a schválení Radou UCSZ.

Jmenování členů komisí:

Členy komise jmenuje koordinátor po projednání a schválení ředitelem příslušné ZOO.

Vlastní činnost:

Úzce spolupracuje s příslušným koordinátorem EEP a příslušným předsedou TAGU EAZA, a v souladu s jejich doporučeními.

Koordinuje činnost v daném oboru v členských ZOO UCSZ.

Shromáždí nejnovější poznatky ze svého oboru a předává je všem členským ZOO. Vypracovává doporučení pro činnost ve svém oboru.

Koordinátor chovu: monitoruje chov daného druhu v rámci členských ZOO UCSZ.

Zpracovává genetické a demografické rozbory příslušného druhu, nebo skupiny zvířat. Vypracovává metodiku chovu, doporučuje sestavení optimálních chovných skupin, včetně přesunů zvířat. Na základě rozhodnutí komise a po dohodě s ředitelem ZOO, zpracovává plemennou knihu příslušného druhu.

Nejméně 1x ročně svolává schůzku komise.

Nejméně 1x ročně zpravuje o činnosti komise Radě UCSZ, která rozhodne zda ji zveřejní v ročence UCSZ.

Práva:

Koordinátor má právo požádat o krátké vystoupení na řádné Valné hromadě UCSZ.

Úspěšný koordinátor bude navržen jako zástupce UCSZ v komisi EEP za člena příslušné komise EEP nebo TAGu.

Úspěšný koordinátor bude podporován v účasti na tuzemských i zahraničních odborných konferencích.

Panda červená - ZOO Ústí nad Labem
Red panda - Ústí nad Labem Zoo

Foto: V. Vrabcová

Náplň činnosti předsedy komise UCSZ.

Jmenování předsedy komise a členů komisí:

Kandidáty na předsedy komise navrhuji institucionální členové UCSZ. Předsedy schvaluje Rada UCSZ a jmenuje prezident UCSZ. Předsedy odvolává prezident UCSZ po projednání a schválení Radou UCSZ.

Jmenování členů komisí:

Členy komise jmenuje předseda po projednání a schválení ředitelem příslušné ZOO.

Vlastní činnost:

Úzce spolupracuje s předsedou příslušné komise EAZA pokud existuje, a v souladu s jeho doporučeními.

Koordinuje činnost v daném oboru v členských ZOO UCSZ.

Shromáždí nejnovější poznatky ze svého oboru a předává je všem členským ZOO. Vypracovává doporučení pro činnost ve svém oboru.

Nejméně 1x ročně svolává schůzku komise.

Nejméně 1x ročně podává zpravu o činnosti komise Radě UCSZ, která rozhodne zda ji zveřejní v ročence UCSZ.

Práva:

Předseda komise má právo požádat o krátké vystoupení na řádné Valné hromadě UCSZ.

Úspěšný předseda komise, bude navržen jako zástupce UCSZ, za člena příbuzné komise EAZA.

Úspěšný předseda komise bude podporován v účasti na tuzemských i zahraničních odborných konferencích.

Binturong, ZOO Plzeň
Binturong

Foto: J. Šifr

Přehled složení jednotlivých odborných skupin UCSZ
An overview of membership in particular professional groups of the UCSZ

Komise	koordinátor	člen	člen	člen	člen	člen	člen	člen	člen	člen
bezobratlí	MVDr. V. Honsa	p. Drtil	Luděk Šulda	Roman Krejčí	Tomáš Dobrovský					
invertebrates	Pizeň	Olomouc	Pizeň	Pizeň	Praha					
ryby	volné	RNDr. Pavel Moucha	Luděk Šulda	Ján Suja						
fish		Dvůr Králové	Pizeň	Košice						
oboživoživelníci plazí	RNDr. Pavel Moucha	Ing. Vladislav Jiroušek	RNDr. Jaroslav Zíma	MVDr. V. Honsa	Petr Velenský	Milan Kofínek				
amphibians, reptiles	Dvůr Králové	Jihlava	Ústí a. L.	Pizeň	Praha	Olomouc				
ptáci	RNDr. Karel Plíthart	Ing. Kamil Čihák	Petr Hora	Roman Muster	Ing. Petr Čolas	Luboš Hlavnička	M. Štoviček	Ing. Jan Landa	František Hladil	
birds		Dvůr Králové	Chomutov	Olomouc	Ostrava	Pizeň	Liberec	Ústí a. L.	Zlín-Lešná	
malé kočky	Mgr. Jiří Novák	Zuzana Slouková	Pavla Korčáková	Svatopluk Jeřáb	Václav Trejbal	Olga Grohmannová	Ing. Pavel Bradáč	Milan Kofínek	Zdenka Nytraiova	
small cats		Ostrava	Děčín	Ostrava	Pizeň	Pizeň	Pizeň	Jihlava	Olomouc	Ústí a. L.
velké kočky	Mgr. Pavel Brandl	Ing. Radka Maříková	Zuzana Slouková	Milan Kofínek	Mgr. Jiří Novák	Svatopluk Jeřáb	Václav Trejbal	Olga Grohmannová	Blažena Čapová	E. Plesarová
big cats		Praha	Dvůr Králové	Děčín	Olomouc	Ostrava	Pizeň	Pizeň	Praha	Liberec
jelení	volné	Iveta Rabasová	Ing. Petr Čolas	Ing. Miroslav Špička	Lubomír Veselý					
Cervids		Chomutov	Ostrava	Praha	Olomouc					
antilopy	RNDr. Líbuše Veselá	Luděk Čulík	MVDr. Jiří Váhala	Josef Vainar	Tomáš Weber	Ing. Miroslav Špička	L. Melichar	Horvátová	Jan Javůrek	Ing. Ivo Fíra
antelopes		Olomouc	Dvůr Králové	Dvůr Králové	Pizeň	Pizeň	Praha	Liberec	Bratislava	Ústí a. L.
žirafy	Luděk Čulík	MVDr. Jiří Váhala	RNDr. Dana Holečková	RNDr. Líbuše Veselá	Ing. Ivo Fíra	Miroslav Brtnický	M. Jakubiček	Pavel Král	Ing. Roman Horský	
giraffes		Dvůr Králové	Dvůr Králové	Dvůr Králové	Olomouc	Ostrava	Praha	Liberec	Ústí a. L.	Zlín-Lešná
koňoví	RNDr. Evžen Kús	Luděk Čulík	MVDr. Jiří Váhala	Sabina Glocknerová	Lubomír Veselý	Ing. Ivo Fíra	L. Melichar	Renata Mořčanová	Mgr. Tomáš Kraus	
Equides		Praha	Dvůr Králové	Dvůr Králové	Děčín	Olomouc	Ostrava	Liberec	Bratislava	Ústí a. L.

komise	koordinátor	člen	člen	člen	člen	člen	člen	člen	člen	člen
nosorožci	RNDr. Dana Holečková	RNDr. Kristina Tomášová	Krug	Zbyňek Vlk	Eva Juřičková					
rhinos		Dvůr Králové	Bratislava	Ústí a. L.	Zlín-Lešná					
sloni	Pavel Kokert	Radek Jaroš	Petr Korda	Zbyňek Šiša	A. Doležal					
elephants		Ústí a. L.	Dvůr Králové	Děčín	Praha	Liberec				
lemuři	Ing. Jitka Vokurková	Ing. Radka Maříková	Ing. Pavel Bradáč	Ing. Roman Horský	Ing. Petr Čolas					
lemurs		Olomouc	Dvůr Králové	Jihlava	Zlín-Lešná	Ostrava				
kosmanovití	Ing. Pavel Bradáč	Hana Kadmožková	Dagmar Toušová	Ing. Petr Čolas						
callitrichides		Jihlava	Olomouc	Ústí a. L.	Ostrava					
giboni, lidoopi	Ing. Zdeňka Jeřábková	Ing. Radka Maříková	Zdeněk Kovářič	Marek Ždánský	A. Petříková	Tomáš Petbok	František Hladil	Ing. Petr Čolas		
gibons, great apes		Ústí a. L.	Dvůr Králové	Děčín	Praha	Liberec	Ústí a. L.	Zlín-Lešná	Ostrava	
evidence zvířat	RNDr. Evžen Kús	Ing. Kamil Čihák	Irena Máslová	Mgr. Tomáš Kraus	Ing. Pavel Bradáč	Ing. Jitka Vokurková	Ing. Vladislav Beneš			
animals record		Praha	Dvůr Králové	Dvůr Králové	Ústí a. L.	Jihlava	Olomouc	Vyškov		
krmivářství	Ing. Martin Těhnik	Ing. Pavel Petržilek	Roman Řehák	Lubomír Veselý	Mgr. Romana Bartošová	Ing. Martin Faktor	Ing. Skřivánková	Ing. Dagmar Nováková	Ing. Vladislav Beneš	
nutrition		Praha	Dvůr Králové	Děčín	Olomouc	Pizeň	Praha	Liberec	Ústí a. L.	Vyškov
veterinární	MVDr. Roman Vodlčka	MVDr. D. Gregořík	MVDr. Petr Gajdošík	MVDr. Zdeněk Rampich	MVDr. Jiří Váhala	MVDr. Kareš	MVDr. Jurek	MVDr. M. Horský	MVDr. Petr Skalka	MVDr. Hyták
veterinary		Praha	Zlín-Lešná	Ostrava	Pizeň	Dvůr Králové	Liberec	Liberec	Jihlava	Ústí a. L.
vzdělávání a propagace	Ing. Eliška Kubíková	Ing. Tomáš Hajnýš	Silvia Pirošková	Mgr. Markéta Hodková	Ing. Věra Vrabcová	Roman Kossl	Mgr. Ivana Kalová	Hana Labská	Martin Vobruba	RNDr. Iva Vilhumová
education		Jihlava	Dvůr Králové	Bratislava	Brno	Ústí n. L.	Ohrada	Ostrava	Olomouc	Pizeň
ekonomiky	Ing. Petr Ptáček	Ing. Miroslava Piškulová	p. Dvořáková	Hana Dvořáková	Ingeborg Opavová	Irena Jiroušková	Ing. Petr Králík	Ing. Zdeňka Harantová	Ing. Karel Vytiska	Jaroslava Čermáková
economists		Praha	Brno	Dvůr Králové	Chomutov	Děčín	Jihlava	Ostrava	Pizeň	Praha
výstavby	Ing. Jan Coufal	p. Janský	Jan Bruna	Ing. Rudolf Mikulský	Ing. Bohumil Souček	Jiří Kotek	Jiří Hanzlík	Ing. arch. Pospíšil		Liberec
callitrichides		Brno	Dvůr Králové	Jihlava	Ostrava	Pizeň	Praha	Ústí a. L.	Vyškov	
transporty zvířat	Zdeněk Bárta									
transports		Dvůr Králové								

Zprávy o činnosti odborných komisí UCSZ *Reports of UCSZ Professional Committees*

Komise pro evidenci zvířat *Committee for Animal Records*

Jubilejní 10. zasedání komise pro evidenci zvířat v českých a slovenských zahradách proběhlo ve dnech 9. - 11. 10. 2001 v Bojnících. Hlavní tématem semináře byly problémy evidence zoozvířat v souvislosti s povinnostmi, vyplývajícími pro zoologické zahrady z mezinárodní úmluvy CITES.

Semináře se zúčastnili: Vladimír Šrank (ředitel Zoo Bojnice), Pavla Rihová a Pavel Skřivan (Česká inspekce životního prostředí Praha), Dagmar Kmečová (Mimis-terstvo živ. prostředia Bratislava), Silvia Fabianová (Mim. živ. prostredia SR), Anna Tesáková (Okresný úrad, odb. živ. prostredia Prievidza), Sylvia Hutková (Štátná insp. živ. prostredia B. Bystrica), Eva Gregorová (Zoo Bojnice), Erieh Kočner (Zoo Bojnice), Peter Lupják (Zoo Bojnice), Milan Šojčík (Zoo Bojnice), Karol Dzurík (Zoo Spišská N. Ves), Štefan Kollár (Zoo Košice), Lenka Hanáková (Zoo Bratislava), Daniel Zeller (Zoo Brno), Ivo Firta (Zoo Ostrava), Roman Horský (Zoo Lešná), Jitka Vokurková (Zoo Olomouc), Jiří Beneš (Zoopark Vyškov), Alena Hofřícherová (Zoo Praha), Evžen Kús (Zoo Praha), Pavel Brandl (Zoo Praha), Karel Pithart (Zoo Praha), Miroslav Brnický (Zoo Praha), Petr Zeman (ext. programátor Zoo Praha), Ivan Kočan (Zoopark Chomutov), Jitka Králíčková (Zoo Ohrada), Petr Bednář (Zoo Ohrada), Jaroslav Zima (Zoo Ústí n. L.), Irena Máslová (Zoo Dvůr Králové), Kamil Chálek (Zoo Dvůr Králové).

Přes poměrně reprezentativní zastoupení účastníků je třeba konstatovat, že vedení některých velkých českých zahrad opětovně nezapříslo účast na tomto velmi důležitém zasedání. V roce 2001 jsme přešli na nový počítačový program při vyřazení datábase Ročenky českých a slovenských zoo a přes veškerá upozornění a doporučení řada zahrad zaslala do prahy dotazníky chybě vyplněné, některé zoo vynesly celé skupiny chovaných druhů. Seminář v Bojnících měl proto mimo jiné sloužit i k rozboru chyb a k jejich nápravě. Neúčast některých zástupců byla zdůvodňována přílišnou vytížeností provozních zooložů a kolizi s termíny zasedání jiných odborných komisí při UCSZ. Proto bylo navrženo obrátit se s tímto problémem otevřeným dopisem na valnou hromadu UCSZ v roce 2002, aby se situace pokud možno neopakovala.

Protože v průběhu let 2000 a 2001 proběhlo v zoologických zahradách obou republik několik kontrol inspektorů životního prostředí a vznikla celá řada sporných otázek včetně úředních nesrovnalostí, byla úvodní část věnována právě problematice

registrací ohrožených a chráněných druhů živočichů a to zejména ve vztahu k zákonům přijatým v ČR a SR po přístupu k úmluvě CITES. Přítomní zástupci zoologických zahrad vyslechli ze strany zástupců CIZP a SIZP instruktivní přehásku o tom, jak má registrace zmíněných druhů probíhat podle zákona (důraz kladen na časové lhůty) a zároveň byli seznámeni s nejčastější ze vyskytujícími chybami a nedostatky. Zmíněny byly také problémy s registrací mrtvých jedinců a certifikace průkazů původu. V obsáhlé a mistry i bouřlivé diskusi se ukázalo, že mezi zoologickými zahradami a kontrolními orgány CITES existují stále rozporné názory na způsob nezaměnitelného označování jedinců, zejména pomocí čipů. Zoologové upozorňují na rizika čipování u menších druhů obratlovců a požadují v tomto směru výjimky nebo náhradní řešení pomocí fotografické dokumentace. Zatímco v ČR je identifikace zvířat pomocí fotografií v nejnuitnějších případech tolerována, v SR nikoliv.

V rámci zasedání předvedl Mgr. P. Zeman, externí spolupracovník Zoo Praha novou verzi databáze Ročenky zoologických zahrad ČR a SR, s možností tvorby jazykových mutací (slovensština, angličtina). Otevřenou zatím zůstává otázka jednotného zpracování formulářů, tak aby bylo možno údaté bez přepisování převést do centrální databáze. Dosavadní systém formulářů na bázi Excelu se ukázal pro řadu zahrad velmi obtížně vyplnitelný a byl zatížen množstvím chyb. Mgr. Zeman proto navrhl poskytnout zoologickým zahradám upravenou verzi evidenčního programu Zoo Praha "Animalia", což by umožnilo mnohem pružnější a bezchybnější přenos dat přímo ze základní evidence příslušné zoo (program řeší i ekonomickou evidenci chovaných zvířat). Projekt však předpokládá finanční příspěvek od každé participující zoo. Na základě předběžných jednání se ale ukazuje, že většina ředitelů zoologických zahrad není ochotna vyčlenit na tento program ze svého rozpočtu žádné peníze, s tím, že mají své vlastní funkční evidenční programy. Proto bude nutné celý problém řešit jedním v rámci UCSZ.

V souvislosti s možností tvořit jazykové mutace Ročenky UCSZ předvedl přítomným svůj soukromý projekt počítačového česko-slovensko-německo-anglického slovníku zoologického názvosloví pan P. Bednář. Na základě dosavadních zkušeností s jeho využitím v pražské zoologické zahradě jej lze doporučit k širokému použití.

V roce 2002 se seminář pro evidenci zoozvířat, sejde opět tradičně v Jihlavě-Okrouhliku, pokud se podaří vyřešit otázku jednotného využití tzv. pražského programu zoonvidence, předpokládá se navíc jednání instruktažní setkání.

Zasedání komise pro chov koňovitých se překládá na rok 2002 pro neujasněnost koncepce chovu jednotlivých druhů v některých zahradách.

RNDr. Evžen Kús
koordinátor
ZOO Praha

Komise pro lemury *Lemurs Committee*

Zasedání komise UCSZ pro lemury se konalo jednak v únoru 2001 v ZOO Jihlava a podruhé 19.-20.2.2002 v ZOO Olomouc. Obě jednání probíhala také současně s komisemi pro gibony a lidoopy a pro kosmany.

Na začátku roku 2001 obdržely všechny zoologické zahrady zabývající se chovem lemurů ročenku vypracovanou komisí, která obsahuje podrobný přehled všech lemurů chovaných v českých a slovenských zoologických zahradách, krmné dávky pro lemury používané v jednotlivých zoologických zahradách a zkušenosti s umělými odchovy lemurů v ZOO Kolín, ZOO Olomouc, ZOO Ostrava a ZOO Lešná. Tato ročenka byla hojně využívána chovateli již při chovné sezóně v roce 2001. Plánujeme vydání ročenky i v roce 2002, která by měla být obohacena i o krmné dávky používané v zahraničních zoologických zahradách, krátkou reportáž z cestování po Madagaskaru a zkušenosti se smíšenými expozicemi lemurů.

Zasedání v únoru 2002 se účastnilo 41 pracovníků zoologických zahrad české i slovenské republiky a zároveň tak bylo zastoupeno 14 zoologických zahrad.

Během roku byly s komisí konzultovány přesuny zvířat mezi jednotlivými zoologickými zahradami a problémy s odchovy mláďat.

Stavy lemurů v jednotlivých ZOO k 31.12.2001:

Lemur černý	
5,4 ZOO Olomouc	
Lemur hnědý běločelý	
2,3 ZOO Olomouc	Lemur rudočelý
3,1 ZOO Brno	3,3 ZOO Jihlava
2,1 ZOO Hodonín	Vari červený
1,1 ZOO Praha	2,1 ZOO Jihlava
	1,0 ZOO Lešná
Lemur hnědý	3,1 ZOO Ústí nad Labem
1,0 ZOO Pízeň	2,1 ZOO Praha
Maki trpasličí	
1,3 ZOO Olomouc	Vari černobílý
4,2 ZOO Pízeň	2,3 ZOO Olomouc
	1,1 ZOO Ústí nad Labem
Maki thustooceasy	1,1 ZOO Brno
1,1 ZOO Pízeň	1,1 ZOO Jihlava
	3,1 ZOO Pízeň
Lemur kata	1,0 ZOO Hodonín
4,1 ZOO Ústí nad Labem	1,7 ZOO Lešná
1,1 ZOO Lešná	6,1 ZOO Ostrava
7,2 ZOO Dvůr Králové	

6,0 ZOO Pízeň
7,0 Zoopark Vyškov

Přehled odchovaných mláďat v roce 2001

Lemur černý-ZOO Olomouc	2,1	
Lemur hnědý běločelý - ZOO Olomouc	1,1	
Vari černobílý-ZOO Olomouc	0,1	
Vari červený-ZOO Ústí nad Labem		2,0
Vari černobílý-ZOO Ostrava	3,0	
Vari červený-ZOO Praha	1,0	
Vari černobílý-ZOO Pízeň	2,0	
Vari černobílý-ZOO Ústí nad Labem		0,1
Lemur kata-ZOO Ostrava	1,2	
Lemur kata-ZOO Jihlava	1,3	
Maki trpasličí-ZOO Pízeň	2,0	

V roce 2001 bylo odchováno 24 mláďat, což je o 9 mláďat lemurů více než v roce 2000.

Ing. Jitka Yokurková
koordinátorka komise
Zoo Olomouc

Komise pro kosmanovitě

Callitrichids Committee

Datum zasedání: 21. - 22.02.2001

Místo: Okrouhlik u Jihlavy

Účastníci: ZOO Ústí n. L., ZOO Olomouc, ZOO Bratislava, ZOO Brno, ZOO Hodonín, ZOO Liberec, ZOO Ostrava, ZOO Pízeň, ZOO Praha, ZOO Bojnice, ZOO Děčín, ZOO Košice, ZOO Jihlava

Během roku 2000 komise zpracovala změny v chovech drápkatých opic, chovaných v českých a slovenských zoologických zahradách, včetně původu všech zvířat. Komise konstatovala, že ve výše uvedených zahradách je chováno 114 zvířat ve 12 druzích.

Přítomní si během zasedání, tak jako v předešlém roce, vyměnili cenné zkušenosti s chovem: používaná krmiva, chovná zařízení, osvětlení, venkovní výběhy, čipování, ceny, společné chovy různých druhů, zdravotní stavy, odchovy mláďat, apod.

Jednání ukázalo, že i zahrady, které s chovem drápkatých opic začaly teprve nedávno, využívají cenné zkušenosti svých kolegů a vyhýbají se tak možným pochybám. Díky velkému počtu zúčastněných (24) a jejich zájmu získat i předat zkušenosti, hodnotím tuto pracovní schůzku opět vysoce kladně.

Summary
Callitrichid Committee of the UCSZ had a meeting on 21.-22. Of Februar 2001 in Okrouhlik u Jihlavy. An inventory elaborated by the group of the callitrichid species incl. the origin of the animals was discussed. Attendans exchanged many interesting ideas and experiences.

Ing. Pavel Bradáč
koordinátor
Zoo Jihlava

Komise pro gibony a lidoopty Gibbons and Apes Committee

Přítomni: Ing.Z.Jeřábková (koordinátorka), P. Matějí - ZOO Ústí nad Labem, J.Hyjánek-ZOO Hodonín, Ing.P.Čolas-ZOO Ostrava, R.Weberová-ZOO Plzeň, E.Kočner-ZOO Bojnice, M.Židanský-ZOO Praha, R.Jarošová, P.Rodová-Zoo Jihlava, D.Zeller-ZOO Brno, J.Skřivánková, N.Petiřková-ZOO Liberec, J.Vokurková-ZOO Olomouc, L.Hanáková-ZOO Bratislava, Š.Kollár-ZOO Košice

Komise se v tomto složení sešla v únoru 2001 v ZOO Jihlava a jednání probíhalo na "Okrouhliku", společně s ostatními komisemi pro kosmanovité a lemury, takže všechny opice byly pohromadě. Všem zúčastněným byly předány k vyplnění dotazníky pro zpracování celkového přehledu chovu gibonů a lidooptů v našich zoologických zahradách. Rovněž byly předány materiály z EEP chovů a cíle jednotlivých druhů chovaných zvířat.

Dále byly v diskusi prokonzultovány problémy a zkušenosti v jednotlivých zoologických zahradách
Na základě vyplněných dotazníků chceme zpracovat přehled chovaných zvířat v našich ZOO.

Ing. Zdenka Jeřábková
koordinátor
Zoo Ústí nad Labem

Summary:
Jihlava ZOO hosted session of the committee in February together with session of tamarin and lemur committees. The survey of gibbons and apes kept at Czech and Slovak ZOOS was made through questionnaires. All participants were informed about status of EEP population of the species concerned and their targets. Problems and experience in all individual ZOOS were broadly discussed.

Komise pro malé kočkovité šelmy Small Cats Committee

Zasedání komise se uskutečnilo 22. 2. 2001 na Okrouhliku u Jihlavy a zúčastnilo se jí dvacet představitelů z jedenácti českých a slovenských zoologických zahrad. Podstatná část jednání byla věnována závěrům ze zasedání poradní skupiny pro kočky - EEP Felid TAG, z kterých vzešly priority pro chov jednotlivých druhů i stanovení celkového doporučeného počtu jedinců v dostupných chovných zařízeních a také management pro celou taxonomickou skupinu (*Regional Collection Plan*).

K těmto dokumentům proběhla diskuse, závěry jsem shrnul v ročence Komise pro malé kočkovité šelmy. Zásadním doporučením je jednoznačně k těmto materiálům přihlížet při pořizování nových druhů koček do našich Zoo. Koncepce chovu a plány jednotlivých zahrad budou ústředními tématy jednání Komise na příštím zasedání (začátek roku 2002).

Dalším výsledkem jednání je zpracování stavů servalů stepních (*Leptailurus serval*), ocelotů velkých (*Leopardus pardalis*), ocelotů dlouhoočasných (*Leopardus wiedii*), jaguarund (*Herpailurus yagouaroundi*), koček rybářských (*Prionailurus viverrinus*), koček pouštních (*Felis margarita*), manulů (*Oriocolobus manul*) a rysů kanadských (*Lynx canadensis*) v českých a slovenských Zoo. U většiny jedinců byly vypracovány rodokmeny, což usnadňuje sestavování nepřibuzných chovných párů. Diskutována byla i řada chovatelských a veterinárních problémů.

Mgr. Jiří Novák
koordinátor
Zoo Ostrava

Summary:
Small Cats Committee of the UCSZ had a meeting in Okrouhlik u Jihlavy on 22 February 2001. Taken up subjects were Regional Collection Plan for Felids, problems of eight species of small cats and breeding and veterinarian problems. Results were elaborate by co-ordinator in Yearbook 2001. There are genealogical trees and numbers of eight species of cats, too.

Komise pro velké kočky *Large Cats Committee*

V roce 2001 neproběhlo společné zasedání komise, přesto došlo k několika významným událostem jak v činnosti komise, tak v chovu samotném.

Na konci roku vyšel první Výsňik komise, který shrnuje stav chovu velkých koček v rámci Unie. V první části je zachyceno všech 154 jedinců 12 taxonů chovaných v zoologických zahradách ČR a SR, včetně jejich rodokmenů, přehledného listu kladatelů a krátkého komentáře. I zde je ještě co dělat – dosud nám schází rodokmeny jaguárů, točů platí i o lvech, kde ale vzhledem k chovatelským záměrům nemáme potřebu dokumenty sestavovat. V druhé části výsňiku jsou zařazeny překlady tří zajímavých dokumentů z posledních let - překlad části EEP felid regional collection plan, která je pro nás dobrým vodítkem kam se budou v budoucnosti ubírat trendy, kterým druhům věnovat zvýšenou pozornost a u kterých druhů naopak ubírat tempo rozmnožování, překlad kapitoly doporučení pro regulaci reprodukce v tygřích EEP, která se zabývá alternativními metodou regulace, tzv. "balanced breeding and euthanasia" a konečně překlad části práce Amy Dickman, zabývající se výzkumem faktorů, které mohou ovlivnit rozmnožování gepardů chovaných v lidské péči.

V chovu velkých koček jako takovém proběhlo několik kooperativních kroků, které přesně ukázaly kam by se měla ubírat působení komise v příštích letech. Zde je přehled nejvýznamnějších pěti:

1) Na konci roku 2000 dovezla zoo Praha hybridní samici levharta mandžuského, kterou jsme v roce 2001 kryli čistokrevným samcem – novým zakladatelem pro světovou populaci. Po zabřeznutí jsme samici převezli do definitivní lokality – zoo Olomouc, kde úspěšně porodila a odchovovala dvojčata. Jde o vůbec nejvyšší kvalitu odchov v rámci celého EEP, celá akce proběhla během pěti měsíců – to svědčí jednak o vyrovnanosti zvířete, jednak o odborné kvalitě všech zúčastněných. Celý program se opakuje v roce 2002.

2) Zoo Dvůr Králové navrhla pražské zoo, kde se nacházel prokazatelně chovný samec geparda v nechovných podmínkách společný chov. Výsledkem byl porod čtyř mláďat ve Dvoře Králové na začátku roku 2002, z nichž 3 jsou úspěšně odchovávána.

3) Vzhledem k nízkému počtu levhartů cejlonských v regionu a nekompatibilitě některých zvířat proběhla řada přesunů mezi brněnskou a ostravskou zoo – výsledky jsou očekávány, zatím úspěšně proběhlo seznamování potenciálních partnerů v Brně.

4) Zoo Jihlava po několika letech neplodných páření sumaterských tygrů zapůjčila svou samici do zoo Praha k prokazatelně chovnému samci. Překvapivě dorazila do Prahy již březí, v současnosti je znovu připouštěna s jihlavským samcem, u kterého byla potvrzena plodnost.

5) Zoo Ostrava a zoo Praha se dohodly na společném chovu "afrických" lvů v Ostravě. Přesuny by měly proběhnout v roce 2002. To by znamenalo uvolnění kapacity jedné zahrady pro chov lvů indických a prolomení bariéry tohoto EEP v regionu. Kromě výše zmíněných událostí došlo i k dalším významným odchovům – roz-

množovali se nelybridní levharti mandžusů v Praze, další gepardi ve Dvoře Králové, i tbišové v Liberci.

Pro rok 2002 dva má komise stanoveny následující cíle:

- uspořádat v únoru společné zasedání
- pokračovat v programu kooperace chovu v rámci Unie (aktuálně jde o levharty perské v zoo Bojnice, Jihlava, Dvůr Králové, levharty mandžuské v zoo Praha a Olomouc, tygry sibiřské v zoo Dvůr Králové a Olomouc a gepardy v zoo Dvůr Králové, Olomouc, Praha a Ustí nad Labem)
- vydat další číslo Výsňiku, tentokrát zaměřené na vlastní zkušenosti
- vytvořit databázi, v prvním kroku veterinární, krmivářskou a foto
- vytvořit užší informační síť
- shromáždit data pro novou ESB jaguárů

RNDr. Pavel Brandl Ph.D.

**koordinátor
Zoo Praha**

Summary:

Although there was no general meeting of the Committee in 2001, there were some significant events both in the Committee activities and in the breeding itself.

At the end of the year, the Committee Bulletin was issued. It presents a review of the breeding of large cats within the Union of Czech and Slovak Zoos. The first part of the Bulletin lists all the 154 individuals, 12 taxons bred in zoological gardens in the Czech and Slovak Republics, including their pedigrees, a list of founders and a short commentary. The second part of the Bulletin contains translations of EEP documents – felid regional collection plan, Tiger ESB, Cheetah ISB.

A number of cooperative steps have been made in the breeding of large cats, which showed where exactly the Committee should focus its work in the coming years. This is an outline of the five most significant items: joint breeding of the Amur leopard by the Zoos in Prague and Olomouc – importing a new female, mating in Prague and breeding 1, 1; joint breeding of cheetahs – Zoos Dvůr Králové and Prague – breeding 1, 2; joint breeding of Sumatra tigers by the Zoos in Prague and Jihlava; joint breeding of Ceylonese leopards by the Zoos in Brno and Ostrava; forming a collecting group of African lions in the Zoo in Ostrava.

The Committee targets for 2002: a joint meeting of the Committee, a new issue of the Bulletin, creating a veterinary, feedstuff and photographic database; collecting data for the Jaguar ESB and establishing an information network within the region.

Komise pro nosorožce *Rhinos Committee*

Místo konání: ZOO Dvůr Králové n.L.

Datum: 4.12.2001

Přítomni: koordinátor- Dr. Holečková (ZOO Dvůr Králové)

Zástupci ZOO:

Dvůr Králové – Ing. Špráchal, Dr. Tomášová, Ing. Petržílek, J.Žďárek

Ústí n.L. – Ing. Jeřábková, Ing. Kraus, Z. Vlk

Bratislava – Ing. Šavelová, F.Šroufek, M.Krug

Liberec – Ing. Skřivánková

Praha – Z. Šiša, Dr. Brandl

Zahájení – informace o novinkách ze světa chovatelů a současném stavu nosorožců v přírodě a v zajetí.

Vlastní informace z jednotlivých ZOO UNIE:

- ZOO Bratislava – hledají nového samce, mají 2 samice, do jara 2002 (akce s TV Markýza "Zachraňme nosorožce" – sehnali šifru) – provedou úpravy pavilonu, aby mohli ustájit 1 samce a 3 samice. Odebírali vzorky trusu, výsledky jsou, že jedna pravděpodobně pravidelně cykluje. Ta mladší spíše necykluje.

- ZOO Liberec – pár do roku 1988 v pavilonu slonů pak do nového pavilonu, samice má cyklus a dokonce se i pářili. Samce chtějí dát do Bratislavy, samici půl roku po něm. Žádné vzorky, zda cykluje, či samce je plodný, se neví.

Ruší chov nosorožce indického – má odejít do Číny.

- ZOO Praha – pár od roku 1971, do pět let chtějí zbourat sloninec, původně měli jít nosorožci do afrického domu, dnes nemají perspektivu chovu. Úvaha, aby výběhy původně pro žirafy a nyaly byly přebudovány pro indické nosorožce a neví se, zda to bude realizováno. Současný záměr nejlépe v roce 2002 dát zvířata jinam. V posledních letech neviděl páření, samce je submisivní oproti samici. Loni samice odebírali sperma, je kvalitní a plodný. Zda samice cykluje nevědí, nesledovali, i když ošetřovatelé změny pozorovali.

- ZOO Ústí n.L. – 1 samce a 2 samice, momentálně skončili s reprodukcí, samice Saša už necykluje – vzorky odebíraly do roku 2000. Pokoušeli se v roce 2000 hormonální stimulaci, ale bez výsledků. Saša měla 3 mláďata, Dan měl 6 mláďat (3 ve Dvoře, 3 v Ústí). Chtějí pokračovat s chovem ale se stávající skupinou to nejdě. Kapa-cita ustájení – 3 zvířata přírodně 4, ale v současné době jen 3.

Do budoucna zvažuje zavedení chovu indických nosorožců.

- ZOO Dvůr Králové n.L. - informace o chovu indických a čených nosorožců. Významné informace o monitoringu samic a chovu severních bílých nosorožců, porodu a odchovu mláďate, změně metody odchovu, kdy bylo mláďe i samice spojeni do skupiny ve věku 11 měsíců mláďete a ve věku cca 12,5 měsíce i se samcem a o 9 dnů následovalo první páření a zároveň mláďe sálo mléko od samice. Dále bylo dokumentováno vyšetření samic a samce provedené v červenci 2001, kdy byl zjištěn

důvod, proč nezaběhávají ostatní 2 samice severních b. nosorožců – měly cysty – mladší samice na vaječnicích i děložce a samice starší jen na vaječnicích. Starší samici (29 let) se pokusíme bez úspěšnosti podat implantát s hormony, který by měl pomoci s rozpuštěním cyst. mladší samice (18 let) je z hlediska pohledu veterinární medicíny neřešitelná, pokoušíme se u ní provést alternativní způsob léčby, který jí nemůže ublížit, ale mohl by pomoci.

Dále byl vyšetřen mladý samce (21 let), bylo zjištěno a odebráno vynikající sperma, které je zraženo v Salzburгу. Vše bylo dokumentováno videem.

- ZOO Ostrava – starý pár, bližší informace nejsou.

- ZOO Lešná-Zlín – velmi starý pár, bližší informace nejsou.

Promínuta videa:

1. uspávání a vyšetření nosorožců v ZOO Dvůr Králové v létě 2001,
2. video 8. dní starý mláďe severního bílého nosorožce poprvé venku,
3. z Monaka, kde byla stěhována samice jižního bílého nosorožce, z malého výběhu do nového místa, kde bude spojena se samcem. Jednalo se o kuriózní vyzvedávání z výběhu.

Diskuse a doporučení:

Zda je vhodné zvířata vyšetřit ?

1. Odebírat trus samičím – zocít pokud možno ihned, 2x týdně, případně pokud se něco děje – říje, páření, porod – brát i denně. Krabičky popisovat a k tomu seznam.

NE Praha, Zlín – příliš staré.

ANO – Ústí – obě samice, Bratislava – obě, Liberec, Ostrava.

2. Celkové vyšetření reprodukčních orgánů samic včetně ultrazvuku – nutno dohodnout termíny dostatečně předem.

ANO – Bratislava – obě (17 let) a Liberec (22 let). Případně samice Zamba z Ústí

(31 let) a Saša – ji 3x rodičí (34 let) a Ostrava (31 let) pokud je bude druhá strana chtít např. jako doplnění výzkumu.

3. Ověření samic: Dan (Ústí) – chovný od roku 1976.

Patris (Praha) – odběr semena 2000 – výběrné.

4. Vyšetřit kvalitě semena: Niko (20 let - Liberec) a Ostravský samce (30 let).

5. Přesuny: Ústí nabízí svého Dana jako chovného do Bratislavy – komise ho doporučuje, ZOO Bratislava a ZOO Liberec se již před časem dohodli, že do Bratislavy půjde samce a po něm cca za půl roku samice, což komise respektuje. Vyšetření samice může být provedeno i po přesunu. Diskutována možnost umístit do Bratislavy 2 samce, tj. Dana a Niko.

6. Změny v chovech:

Bratislava – vytvořit skupinu 1,3 (přesun z Liberce 1,1)

Liberec – 1,1 přesun do Bratislavy, zda bude chovat napříště nosorožce se neví.

Ostrava – pokud bude vyšetřen samce a bude plodný, pak by se pro něj mělo hledat umístění. Samice z hlediska chovu již neperspektivní - její umístění do skupiny cyklujících samic je vhodné..

Praha – samce je plodný, žádoucí by bylo nalézt umístění v rámci EEP u pokud možno zkušenějších samic, samice nechovná vzhledem k věku neperspektivní, její

umístění do skupiny cyklických samic je vhodné.

Ústí n.L. – chovný samec k dispozici pro EEP, pokud by bylo nutné umístit jiného samce jako šanci pro Dana, tak jsou schopni její umístit. Jsou schopni umístit i 3. nechovnou samici, pokud budou bez samce.

Zlín – Lešná – chovatelsky neperspektivní zvířata.

Dvůr Králové n.L. – beze změn.

Závěr : koordinátorka vyzvala zúčastněné, aby ZOO zvážily chov nosorožců do budoucna případně i zavedení chovu dalších druhů ve svých kolekcích. Jsou to velmi cenná a ohrožená zvířata a potenciál královédvorské ZOO, která je největším evropským chovatelem, není v ČR vůbec využíván.

Příští setkání : 2002 – zhodnocení výsledků vyšetření, přesunu a doporučení.

RNDr. Dana Holečková

koordinátorka

Zoo Dvůr Králové nad Labem

Komise pro chov žiraf *Giraffes Committee*

Začátkem roku 18. – 19.1 2001 byla do Zoologické zahrady ve Dvoře Králové svolána komise pro chov žiraf. Schůzka, která se měla původně konat v listopadu roku 2000, byla přesunuta na leden 2001, protože právě v lednu byla v ZOO ve Dvoře Králové dokončena část nového hotelu, kde mohli být všichni účastníci ubytováni.

První den byl věnován podrobnému seznámení s poddruhovým zastoupením chovaných jedinců nejen v České republice, ale i v celé Evropě, s poklesem či nárůstem celé populace v ČR za posledních deset let, s počtením a poddruhovým zastoupením žiraf v jednotlivých státech Afriky. V další části programu jsme debatovali nad výsledky dotazníku, který jsem v minulém roce všem ZOO rozeslal a ze kterého jsou jasně patrné některé aspekty chovu v jednotlivých zahradách. Tyto vyplněné dotazníky se staly součástí nově vydané plemenné knihy. V níh si každý zájemce může vyhledat např. krmné dávky jednotlivých zahrad, maximální a minimální teploty pro ustájení a spoustu jiných zajímavých informací. Další nové vzniklou kapitolou plemenné knihy je tzv. žirafí bibliografie. Více jak 400 citací týkající se žiraf je seřazena abecedně podle autorů s vyznačením těch prací které se nalézají v mém archivu. Všem zúčastněným byla nabídnuta možnost získání jakýchkoliv informací z tohoto archivu.

V závěru prvního dne informovali jednotliví zástupci zúčastněných ZOO o svých problémech či úspěších v chovu žiraf a také o plánovaných přesunech. Zoologická zahrada v Brně obdržela v roce 2000 pár žiraf sírováných ze ZOO ve Dvoře Králové, jako kompenzaci za samce Daifa, který nyní úspěšně působí v tamním chovu. Do budoucna se plánuje rozšíření této skupiny o další nepříbuznou samici ze zahrnutí. ZOO ve Dvoře Králové usiluje o výměnu jedné samice žirafy Rothschildovy a jedné

samice žirafy sitované k oživení chovu. ZOO Lešná obdrží v letošním roce samici žirafy Rothschildovy (Tejlu) ze ZOO v Ústí nad Labem, a zvýší tedy stav své skupiny na 1,2. ZOO v Ústí nad Labem obdrží letos samici žirafy Rothschildovy (Carmen) ze ZOO Dvůr Králové nad Labem. ZOO v Liberci bude usilovat o získání nového samce, starý chovný samec (Benito) musel být z důvodu agresivní vůči samícím vyřazen z chovu. ZOO v Ostravě by do budoucna také měla vyměnit samce, protože zde dochází k nežádoucí příbuzenské plemenitbě. ZOO v Olomouci také uvažuje o výměně samce (Herbino) a to ze dvou důvodů, jednak zamezení příbuzenské plemenitby a také proto, že i u tohoto samce se objevují agresivní sklony a napadá některé samice. ZOO v Praze uvažuje o výměně samce a doplnění chovu o samici až po dokončení nového pavilonu, který je v současné době ve výstavbě.

Druhý den jsme navštívili nový pavilon pro žirafy a na místě diskutovali o možnostech zlepšení chovu. V tomto pavilonu byla poprvé využita rekuperace vzduchu, což je vlastně ohřát vzduchu přiváděného do pavilonu teplotou vzduchu z pavilonu čerpaného. Tato jednota tak zajišťuje téměř bezhlukovou výměnu vzduchu, při značné energetické úspore.

Jednání komise se zúčastnili zástupci ZOO Praha (2), ZOO Dvůr Králové nad Labem (4), ZOO Olomouc (3), Ostrava (2), ZOO Brno (1), ZOO Lešná (1), ZOO Liberec (2), ZOO Ústí nad Labem (2). Příští setkání plánuje komise na podzim roku 2001.

Luděk Čulík

koordinátor

ZOO Dvůr Králové nad Labem

Komise pro slony *Elephants Committee*

Odborná komise pro slony se v roce 2001 sešla dvakrát. Organizace setkání, termín (jaro – podzim) a program rozložený do dvou dnů zůstal zachován z osvědčeného vzoru předějších let.

5. setkání komise pro slony

Termín a místo konání: 25. – 26. května 2001, Zoologická zahrada Bojnice

Seznam účastníků: Petr Korda, ZOO Děčín; Milan Skořepa, ZOO Dvůr Králové nad Labem; Slavomír Wirschner, ZOO Bojnice; Vladimír Pazdera, ZOO Bojnice; Ing. Daniela Hofmanová, ZOO Dvůr Králové nad Labem; Radek Jaroš, ZOO Dvůr Králové nad Labem; Zbyněk Šiša, ZOO Praha; Karel Kaprál, ZOO Praha; Aleš Doležal, ZOO Liberec; Václav Aschenbrenner, ZOO Liberec; Pavel Zvolanek, ZOO Ostrava; Robert Kopia, ZOO Ostrava; Pavel Koker, ZOO Ústí nad Labem

Společná témata setkání:

**CHOVÁNÍ SLONŮ
BEZPEČNOST PRÁCE PŘI CHOVU SLONŮ**

Program:

1. den – 25.5.2001

- 1) Prezentace činnosti komise pro slony na Valné hromadě USCSZ ve Dvoře Králové nad Labem (Pavel Kökert)
- 2) Chov slonů v ZOO Bojnice (Slavomír Würschner, Vladimír Pazdera)
- 3) Společné téma:
 - chování slonů (v ZOO Bojnice, Ústí nad Labem, Dvůr Králové nad Labem, Praha, Liberec)
 - bezpečnost práce při chovu slonů (v ZOO Liberec, Praha, Ústí nad Labem, Dvůr Králové nad Labem, Bojnice)
- 4) Ostatní příspěvky:
 - Internet a program E.Z.I.T.T. (Petr Korda)
 - ultrazvukové vyšetření pohlavních orgánů slonů ZOO Ústí nad Labem (Pavel Kökert)
 - inseminace slonů a nosorožců v Rakousku (Vladimír Pazdera)
 - útoky slonů (diskuse)
 - přípravy pro chov slonů v ZOO Ostrava (Pavel Zvolánek, Robert Kopja)
 - 5) Praktická ukáзка:
 - práce s Internetem (Petr Korda)

2. den – 26.5.2001

- 6) společná prohlídka zoologické zahrady Bojnice
- 7) praktická ukáзка – cvičení slonů (Vladimír Pazdera)
- 8) individuální prohlídka zámku v Bojnicích

Společná témata:

a) Chování slonů

Chování slonů je dosti široké téma. My jsme se zaměřili na charakteristiku slonů, chovaných v zoologických zahradách USCSZ. Sloni jsou inteligentní zvířata s komplikovanou sociální stádí strukturou, která žije v matriarchálních skupinách. Každý slon je neopakovatelná individualita a jeho povahové rysy se mohou dle podmínek, ve kterých vyrůstá, vyvíjet, ale i měnit. Chceme-li poznat složitosti chování jednotlivých slonů, musíme brát v patřnost celou řadu souvislostí a konkrétních faktů o daném zvířeti. Znalost původu a podmínek, do jakých se slon narodil, v jakých vyrůstal a byl vychováván jak matkou, ostatními slony, tak člověkem, jsou dobrým odrazovým můstkem k pochopení jeho charakteru. Chování slona je značně ovlivněno jeho zkušenostmi, které získává v průběhu celého života. Sloni jsou typická sociální zvířata. Návyky a dovednosti, které se naučí a okoukají ve společnosti ostatních slonů, zvláště v prvních letech života, jsou něčím, co je sebelepší ošetrovatel nenaučí a co jim "nevysvětlí".

Na chování slonů v zajetí je proto nutné pohlížet ze dvou pohledů:

I. Vzájemné chování slonů ve skupině – bohužel žádá zoologická zahrada USCSZ nechová slony v takovém počtu a v takovém věkovém rozpětí a zastoupení, aby se mohla vytvořit přirozená rodinná skupina, o klanu a stádu nemluvě. V našich podmín-

kách žijí nepřibuzná zvířata, dovážená většinou z pochopitelných důvodů v útlém věku, mnohdy z různých oblastí. Pomalu a ne vždy bez problémů si zvykají na nové podmínky a ostatní slony. Časem si podle svých schopností a zdarnosti budují své postavení ve společnosti slonů, které zajišťuje tzv. sociální hierarchie. Svě postavení si ve skupině utvářejí vzájemnou komunikací, mnohdy i drobnými potyčkami. Pokud se sžijí a respektují, dokáží toho využít, vzájemně si pomáhají a spolupracují. Samostatnou kapitolu tvoří společný chov afrických a asijských slonů. Rovněž specifický chov slonů u nás není zdaleka samozřejmostí.

II. Chování slonů vůči svým ošetrovatelům a obráceně vychází ze získaných zkušeností zvířete, individuality a "prostoru chápání", které je slon ochoten přijmout a akceptovat v podmínkách ZOO. V chovech s přímým kontaktem platí zásada dominantního postavení ošetrovatele uvnitř skupiny slonů! Předpokladu stát se dobrým slonem lze dosáhnout trpělivým a dlouhodobým intenzivním snažením, vzájemným poznáváním, co nejužším kontaktem a vytvářením žádoucích sociálních vazeb, důvěry a respektu mezi člověkem a slonem.

b) Bezpečnost práce u slonů

volně navazuje na téma chování slonů a v mnohem se obě témata prolínají. Je zde mnoho aspektů, různých souvislostí i názorů, které mě vedou k tomuto závěru:

Je prakticky nemožné vytvořit takové bezpečnosti předpisy, které by naprosto vyloučily možnost úrazu při práci se slony. Ide tedy o to, snažit se vytvořit podmínky a pravidla pro konkrétní ZOO a slony, která by rizika snížila bez újmy pro samotná zvířata. A tento úkol není jednoduchý. Velice důležitá je přitom komunikace mezi všemi zainteresovanými.

Závěry jednání:

- 1) Všem účastníkům setkání byl předán sborník příspěvků a přednášek z roku 2000.
- 2) Komise se domluví na pořádání dalšího setkání (zaří, říjen) v ZOO Praha, kde bude společným tématem: STAVBY A CHOVNÁ ZARÍZENÍ PRO SLONY.
- 3) Revoluční myšlenkou je volný přístup ošetrovateli k Internetu v ZOO. Pro větší přítomných je to "huďba budoucnosti".
- 4) Na setkání byla prezentována další publikace EEG Dokumentation 2000. Především děkují Slavomíru Würschnerovi za perfektní organizaci bojnického setkání a též Vladimíru Pazderovi za jeho práci a překládání zahraničních materiálů. Přislibem je i účast zástupců ZOO Ostrava.

V období mezi 5. a 6. setkáním došlo k událostem, které citelně zasáhly všechny slonaře a nejen je.

Dne 26.7.2001 zemřel po krátké, ale těžké nemoci

pan **P e t r K O R D A**

první a nejlepší ošetrovatel slonů ZOO Ústí nad Labem, později v ZOO Děčín.

Dne 4.8.2001 tragicky zemřel při výkonu povolání

pan **MILAN SKOŘEPA**

dlouholetý ošetřovatel slonů v ZOO Dvůr Králové nad Labem.

Čest jejich památce.

6. setkání komise pro slony

Termín a místo konání: 12. – 13.10.2001, Zoologická zahrada v Praze

Seznam účastníků: Zbyněk Šiša, ZOO Praha; Karel Kaprál, ZOO Praha; Petr Kabáček, ZOO Praha; MVDr. Roman Vodička, ZOO Praha; Radek Jaroš, ZOO Dvůr Králové nad Labem; Vladimír Gluz, ZOO Dvůr Králové nad Labem; Zdeněk Bárta, ZOO Dvůr Králové nad Labem; Aleš Doležal, ZOO Liberec; Václav Aschenbrenner, ZOO Liberec; Ing. Jindra Skřivánková, ZOO Liberec; Slavomír Würschner, ZOO Bojnice; Vladimír Pazdera, ZOO Bojnice; Katarína Teslíková, ZOO Bojnice; Ing. Roman Horský, ZOO Lešná; Ing. Petr Čolias, ZOO Ostrava; Pavel Zvolánek, ZOO Ostrava; Robert Kopřa, ZOO Ostrava; Martin Krug, ZOO Bratislava; Mgr. Tomáš Kraus, ZOO Ústí nad Labem; MVDr. Václav Poživil, ZOO Ústí nad Labem; Pavel Kökert, ZOO Ústí nad Labem

Společné téma setkání: STAVBY A CHOVNÁ ZARÍZENÍ PRO SLONY

Program:

1. den 12.10.2001

- 1) Učení památky zemřelých kamarádů minutou ticha.
- 2) Úvod ke společnému tématu (Zbyněk Šiša).
- 3) **Společné téma:** stavby a chovná zařízení pro slony (v ZOO Praha, Lešná, Ostrava, Ústí nad Labem, Dvůr Králové nad Labem, Liberec)
- 4) **Praktická ukázka:**
 - koupání slonů v pavilonu + mytí tlakovou vodou (ošetřovatelé slonů ZOO Praha)
- 5) **Ostani příspěvky:**
 - situace v ZOO Dvůr Králové nad Labem (Zdeněk Bárta)
 - budoucnost chovu slonů a jeho trendy (společná diskuse)
 - novinky z německých ZOO (Aleš Doležal, Václav Aschenbrenner, Pavel Kökert)
 - historie a vývoj staveb pro slony ve světových ZOO (Zbyněk Šiša)

2. den 13.10.2001
- 6) Společná prohlídka ZOO Praha se zaměřením na nově vybudované pavilony.

Setkání přineslo ucelený obrázek o stavu staveb a chovných zařízení pro slony v zoologických zahradách UC SZ. Ve valně většině se jedná o starší objekty, které se jen ztěžka dají udržovat, upravovat a ve kterých je nemožné držet slony bez uzavazování na řetězy. Snaha všech našich ZOO přiblížit se doporučeným standardům EEP pro chov slonů je však naprosto patrná. Je tedy jen otázkou času, ale hlavně financí, zájmu a asi i štěstí. Kdy se tak stane. Chovný komplex pro samce ve Dvoře Králové nad Labem, nový pavilon v Lešně, plánovaný v Ostravě a přebudovávaný v Ústí nad Labem jsou důkazem, že to jde.

Závěry jednání:

- 1) Komise se domluvila na pořádání dalšího setkání (květen 2002) v ZOO Ústí nad Labem, kde bude společným tématem KRMENÍ A VÝŽIVA SLONŮ.
- 2) Předběžně bylo domluveno pořádát další setkání jedenkrát za rok.
- 3) Byly domluveny termíny odevzdání příspěvků do sborníku sloní komise.
- 4) Předběžně domluvena spolupráce na již oddálené realizaci fotografické publikace SLONI UC SZ.

Jak již se stalo tradicí i toto pražské setkání bylo ze strany organizátorů zvládnuto bezchybně. Velký dík patří především panu Zbyněkovi Šišovi, a to i za přednášky, se kterými na jednání vystoupil. Velký zájem účastníků, nově i z Lešné a Bratislavy svědčí o smyslu pořádání těchto akcí.

Pavel Kökert
koordinátor
ZOO Ústí nad Labem

Summary:

The Elephants Committee session was held two times in 2001: Bojnice ZOO hosted the first session in May 25th-26th, Praha ZOO the second in October 22nd-23rd. Topics of the first session were elephant behaviour and elephant-keepers safety; during session in Praha elephant pavilions and other elephant keeping facilities were discussed. During both sessions information from all zoos was summarised and the programme completed with practical performances. Our own experience was compared with that of our colleagues abroad.

Only one session was proposed for 2002 at Ústí nad Labem with elephant nutrition as the main topic.

Deeply distressed we heard of the sudden and unexpected passing of our colleague Mr. Petr Korda and Mr. Milan Skořepa. My colleagues join me in conveying our sincere sympathy to members of their families and staffs.

Komise pro chov antilop *Antelope Committee*

Komise se sešla ve dnech 25. a 26. února 2002 v Zoologické zahradě Olomouc. Jednání, které proběhlo v Rekreacním zařízení Radtkov, se zúčastnili pracovníci ze ZOO Praha, Dvůr Králové, Ústí nad Labem, Plzeň, Brno, Ostrava, Lešná, Olomouc a přítomni byli též zahraniční účastníci ze ZOO Bratislava a Bojnice.

Prodiskutovali jsme problematiku chovu více než 30 druhů antilop, vyskytující se v našich zoologických zahradách po stránce chovatelské, krmivářské, umělé odchovy mláďat, veterinární prevenci a další témata.

Je zřejmé, že v našich podmínkách značně prosperují některé antilopy, především všechny druhy vodušek, jejichž početní stavy spíše převyšují představy chovatelů a není pro ně odbytí. Bylo by však vhodné založit v některé zoo druhé stádo vodušek abok, jejichž chov je sice úspěšný, ale chováme je jen na jednom místě – ve Dvoře Králové.

Naopak všechny druhy pakoňů jsou velmi málo zastoupeny a především u pakoňů běloocasých je třeba prověřit přibuzenské vztahy všech zvířat v naší republice a situaci zařadit tak, aby každá chovu schopná samice mohla zabřeznout s pokud možno nepřibuzeným samcem.

Nevyřešeným problémem zůstává, jak naložit s přebytnými samci.

Na setkání bylo dohodnuto také několik přesunů zvířat v rámci doplnění chovných skupin, např. výměna samců oryxů jihoafrických mezi Dvořem Králové a Olomoucí, využití v chovu mladého nepřibuzného bongu z Bojnic atd. V průběhu celého roku je mezi jednotlivými ZOO v této oblasti dobrá spolupráce, jejímž výsledkem je například sestavení samčí skupiny buvolce běločelého v Ostravě atd. U druhů, které mají své evropské zachráněné programy, samozřejmě postupujeme v souladu s nimi.

Všichni chovatelé antilop vypracovali dotazníky, týkající se podmínek a výsledků chovu těchto zvířat v jejich zoologických zahradách. Vzhledem k počtu druhů a jedinců jde o poměrně širokou problematiku, shrnout je poznatky budou v nejbližší době všem k dispozici.

RNDr. Libuše Veselá
koordinátorka komise
Zoo Olomouc

Komise pro krmivářství *Nutrition Committee*

Podle navrženého programu v roce 2000 se k nulému jednání sešla krmivářská komise ve dnech 9.-11.5.2001 v rámci jednání rady UČSZ v ZOO Dvůr Králové n/ Labem, kde byly naslíděny okruhy, kterými by se měla komise ubírat dále. V rámci zpracování dotazníků v průběhu června 2001 byl stanoven program na zasedání 1. jednání krmivářské komise při UČSZ v Radtkově u Olomouce ve dnech 24.-25.10.2001

Jednání komise se zúčastnili zástupci těchto ZOO: Olomouc, Ostrava, Praha, Liberec, Lešná, Děčín, Ústí/Labem, DvůrKrálové, Bojnice, Bratislava, omluveni Plzeň, Chomutov.

Byly projednány tyto okruhy otázek:

- 1) Použití krmných směsí výroba CZ, včetně dovozových
- 2) Kvalita krmiv - obecně i konkrétně "dary" některých obchodních řetězců
- 3) Krmné dávky - návrh hodnocení mezi jednotlivými ZOO - sice na základě stanovení výživné hodnoty alespoň orientační srovnání jednotlivých živin v krmné dávce
- 4) Možnosti získávání krmiv, vzájemné poskytování informací
- 5) Oblast evidence krmiv, výdeje
- 6) Použití medikovaných krmiv v oblasti výživy zoozvířat

Druhý den byl vyhrazen potencionálním firmám, které by mohly přispět k zlepšení komplexnosti výživy v ZOO - svou nabídku odprezentovaly tyto firmy:

Sano CZ, s.r.o. – nabídka mléčných náhražek pro telata, jehňata, kůzlata, minerální přípravky, Solné mlýny Olomouc, a.s. – nabídka minerálních lizů včetně lizů s mikropyrky, Troubská hospodářská, a.s. – výroba inovovaných KS typu ZOOA,B,C odkousšených v ZOO Olomouc, omluvena fy Delacon CZ, s.r.o. – materiály poskytnuty a rozeslány poštou – nabídka krmiva Kaytee pro papoušky a plazy.

Zásadním příspěvkem byla předáška ředitele odboru krmiv UKZÚZ Praha, Ing. J. Zedníka, CSC. na téma: kontrola kvalita krmiv, eventální možnosti výroby maloobjemových šarží speciálních diet pro potřeby ZOO. Nabídka možnosti určitého objemu výroby některých speciálních krmných směsí určených pro zoozvířata na základě receptur ZOO Z této nabídky vyplývá též poskytnout a dojednat možnosti výroby některých krmných směsí. Úkol pro zúčastněné: intenzivní spolupráce na tvorbě receptur těchto směsí, kortigování množství pro výrobu vzhledem k optimálnímu využití výrobního zařízení.

Odpovědně byla uskutečněna prohlídka ZOO Olomouc.

Závěry z 1. jednání krmivářské komise:

- 1) komplexní seznam používaných krmiv v CZ+SK ZOO databáze, s roční aktualizací v elektronické podobě
- 2) vzájemná informovanost o používání a cenách zdrojích jednotlivých krmiv
- 3) příprava a požadavky na receptury maloobjemových speciálních krmných směsí
- 4) vzájemná informace o krmných dávkách zoozvířat

Ing. Martin Těmnik
koordinátor Zoo Praha

Komise pro vzdělávání a propagaci *Marketing and Education Committee*

Zasedání komise se uskutečnilo ve dnech 18.-20. října 2002 v Zoologické a botanické zahradě města Plzně.

Účastníci: 25 pracovníků z 13 českých a slovenských ZOO (Bojnice, Brno, Děčín, Dvůr Králové, Hodonín, Jihlava, Lešná u Zlína, Ohrada, Olomouc, Praha, Plzeň, Ústí n. L. a Vyškov).

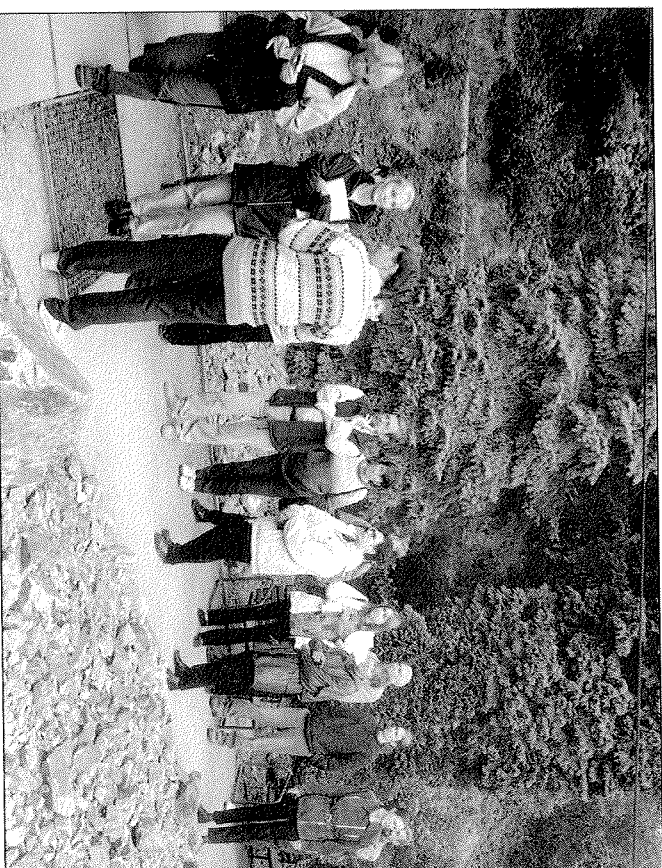
Program byl rozvržen do tří dnů s postkonferencí a třemi hosty.

PROGRAM 18. X. 2002

- Slavnostní zahájení - Ing. Jiří Trávníček, ZOO Plzeň
- Rozvoj environmentální ekologie, separace odpadů, výchova veřejnosti k šetrnosti k ŽP, terminologie této problematiky - Dana Kellnerová (pracovnice domu ekologické výchovy Lipka, Brno)
- Prezentace práce vzdělávacího a propagačního oddělení ZOO Brno - Mgr. Markéta Hodková, Mgr. Miroslava Vitulová
- Prohlídka nově zrekonstruované expozice AKVA-TERA ZOO Plzeň v centru města.
- Prezentace novinek v ZOO Olomouc - Hana Labská
- Videoklipy o gepardech a nosorožcích v ZOO Dvůr Králové n. Labem

19.X.2002

- Příspěvek předsedkyně Ing. Elišky Kubíkové k následujícím tématům:
 - společný postup při prezentaci na pražském a brněnském veletrhu cestovního ruchu
 - zhodnocení kampaně Bushmeat a vyhlášení nové kampaně (shoda o nutnosti informovat návštěvníky ZOO o výsledcích ukončené kampaně a dopadech, jejich podpisů)
 - zvonění budíků na Den Země - organizace, návrhy, podněty, hodnocení
 - hodnocení účasti zástupců českých a slovenských ZOO na konferencích EZE a IZE - návrh na studijní cestu v roce 2002 za vzdělávacími a propagačními aktivitami nizozemských nebo polských ZOO, pověření Ing. Tomáše Hájnýše přípravou cesty
 - ustanovení českého názvu IZE - doporučen název "Mezinárodní asociace vzdělávacích pracovníků zoologických zahrad"
 - návrh místa dalšího zasedání komise - ZOO Jihlava
- Prezentace průběhu kampaně Bushmeat v ZOO Dvůr Králové a seznámení s názory některých aktivistů opoujících proí smyslu a existenci zoologických zahrad (Ing. Tomáš Hájnýš)
- Příspěvek Kateřiny Majerové, ZOO Děčín:
 - aktivity ZOO Děčín v rámci projektů s podporou Phare
 - Virtuální ZOO, internetová prezentace

Členové komise se seznamují s novinkami v hostitelské Zoo Plzeň
Members of the committee recognize the news in Plzeň Zoo.

Foto: archiv Zoo Jihlava

- projekt E.Z.I.T.T.
- Změny a novinky v práci propagačně-vzdělávacího oddělení ZOO Ohrada
- Roman Kössl
- Ukázky výchovné práce hostitelské ZOO (zmatené jmenovky aj.), Mgr. Martin Vobruba
- Návštěva centra ZOO Plzeň (sukkulenního skleníku, prodejny suvenýrů a nového afrického nokturnária)
- Příspěvek plzeňského nakladatelství Fraus – pí. Dupalová a p. Brož - nabídka unifikované řady průvodců po všech ZOO ÚCSSZ
 - Vystoupení hosta: p. Miroslav Kaššai, prezident CEAF (Středoevropská asociace přátel ZOO), představení organizace, hodnocení dosavadní spolupráce, problematika čtvrtletního zpravodaje "Fosák"; prezentace záměrů na r. 2002 (letní univerzita juniorů) atp.
- Dia-prezentace:**
 - Změny v ZOO Praha (RNDr. Iva Vilhumová)
 - Konference a postkonference IZE v Mexiku (Ing. Eliška Kubíková)
 - Návštěva některých ZOO v USA (Ing. Věra Vrabecová)

20.X. 2002

- Prohlídka areálu ZOO a botanické zahrady Plzeň s důrazem na expozici medvědí a dokončovaného statku s ukázkou života v 19. století "Lifínka" (Mgr. Martin Vobruba)

- Návštěva arboreta "Sofronka" v Plzni – Bolevci, odloučeného pracoviště VÚLHM (seznamení účastníků s terminologií, zajímavostmi a metodami výzkumu borovic - Ing. Jan Kaňák)

Závěr:

Z jednání vyplynulo, že činnost vzdělávacích a propagačních oddělení se rozvíjí, kvalita se zvyšuje a práci evidentně prospívá rozšiřování jednotlivých oddělení za účelem specializace jednotlivých pracovníků. Evidentní je rozvoj výukových programů zejména pro organizované skupiny školní mládeže. Spektrum témat, která se bezprostředně dotýkají členů komise, je velmi široké a jednání musí být omezeno jen na některé z nich, přesto je zřejmé, že předávání zkušeností je velmi přínosné.

Ing. Eliška Kubíková
koordinátorka
Zoo Jihlava

Summary:

The author, coordinator of the UCSZ marketing and education committee, gives information on the annual meeting of Czech zoo-educators in Plzeň ZOO on 18.-20. October 2001. The meeting took 3 days. Participants presented their experience and a piece of news in their work. They discussed the EAZA Bushmeat Campaign, education programmes, way of cooperation in presentation, international projects, etc. Main topic was education to environment conservation. Participants visited Plzeň ZOO, exhibit AKVA-TERA in the center of the city and arboretum "Sofronka" in Plzeň-Bolevec.

ODBORNÉ PŘÍSPĚVKY

Professional Reports

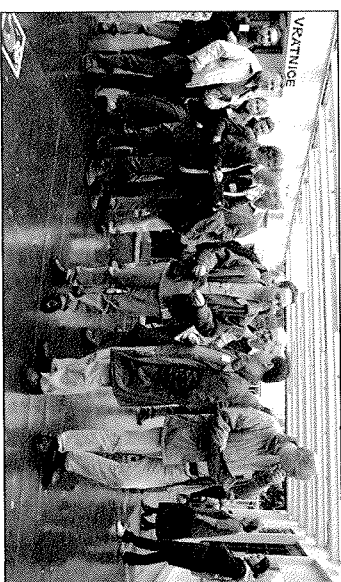
EAZA skončila, nezapomeňme....

EAZA cam to an end, we won't forget?

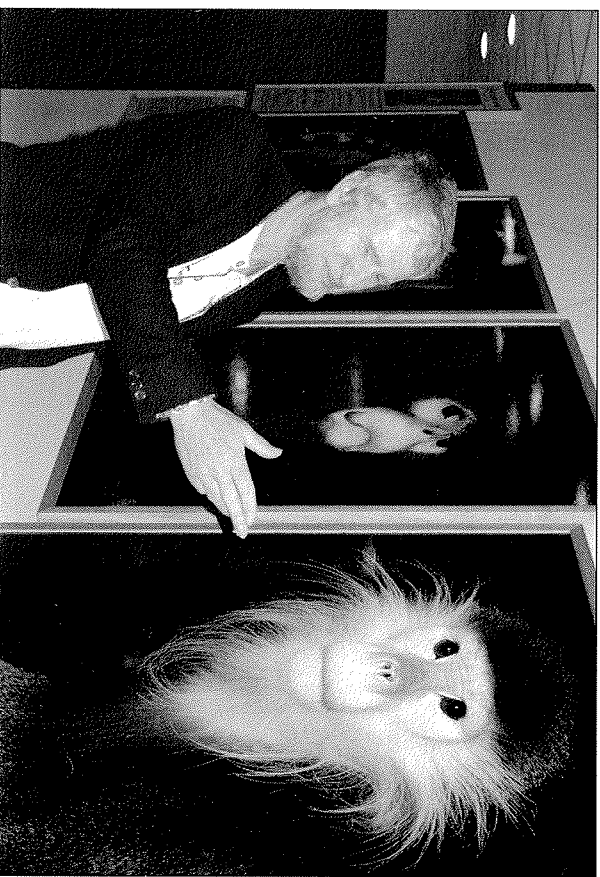
Evžen Kůs

"Všechno bude jednou zítřa", říkával blahé paměti dlouholetý zaměstnanec pražské zoo Aldo Olexa. Tahle drobná moudrost dokonale vystihuje neúprosný běh času, který zcela nezávisle na naší vůli krůček po krůčku přibližuje běh věcí k metám, které se ještě nedávno zdály tak vzdálené. Myslíme si, že si na něj v zahradě vzpomene mnoho lidí v okamžiku kdy se přiblíží okamžik – už zítřa.

Nejinak tomu bylo i v polovině září letošního roku. Ve chvíli, kdy byla Praha vybrána za místo výročního zasedání Evropské asociace zoologických zahrad a akvárií (EAZA) se vše zdálo hodně vzdálené. Ale jak týdnů a měsíce ubíhaly, vše dostávalo konkrétnější obrysy. Naše zoo se nijak netajila tím, že chce uspořádat setkání, které všechny dosavadní předčí. Předsevzetí to bylo do jisté míry odvážné, protože v posledních letech se počet účastníků pohyboval kolem 400 a organizovat program pro takové množství lidí často různorodých zájmů po dobu několika dnů není nic jednoduchého. Co se významu týče, poslední taková akce v pražské zoo byla v roce 1971, kdy se zde konal kongres Mezinárodní unie ředitelů zoologických zahrad (IUDZG) z celého světa. Při výročních zasedáních EAZY však nejde jen o počet účastníků, ale v neposlední řadě i celkovou atmosféru, kterou hostitelské město a zahrada pro ně vytvoří. A právě v tomto směru jsme si slibovali nejvíce. Kdo byl zážil zasedání v Basileji v roce 1999, nutně musel odjíždět s pocitem, že na řečech o studených Švýcarech něco bude... Není žádným tajemstvím, že mnozí o Praze nahlas i v hloubi duše zapochybovali, protože málo plané někde stále máme cejch země Východu. Dnes už naplnit původní záměry. Stručně a řečeno na výbornou. Pražské zasedání vyšlo do historie EAZY v dialektické jednotě kvantitativní a kvality. Přijel rekordní počet účastníků – 450 a i po stránce organizační bylo vše na úrovni, které se nedalo téměř nic vytknout. Příjemné prostředí hotelu Pyramida na Břevnově, v dohledu Pražského Hradu

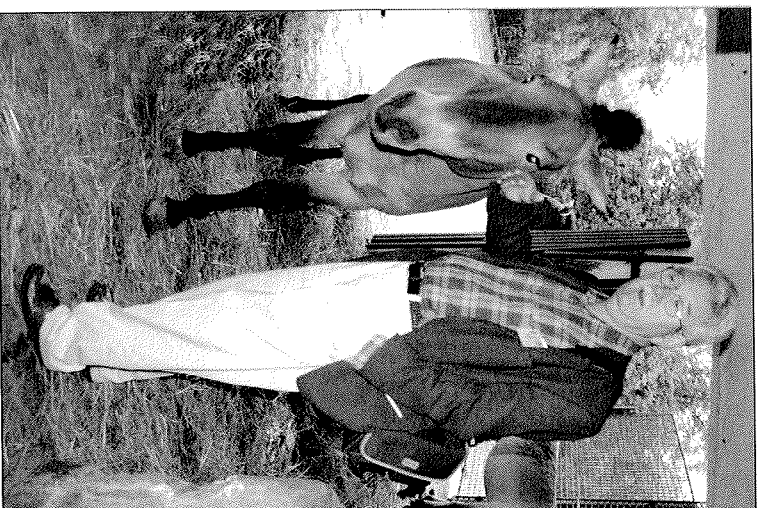
Účastníkům konference se věnovali všichni pracovníci ZOO. All of Zoo staff paid attention to the participants of conference. Foto: V. Motýčka

Prezident Unie českých a slovenských zoologických zahrad Ing. Vladislav Jiroušek vystavoval během konference své fotografie.
Photograph exhibition and its author Vl. Jiroušek - president of UCSZ

poznámenalo celou atmosféru. I když se maratón zasedání jednotlivých komisí takhl od půl deváté ráno často přes 22. hodinu večerní, vše fungovalo podle plánu. Nikde jsme nebyli svědky toho, že by účastníci pobíhali s lejsťky v rukou v zoufalé snaze nalézt místnost, kde mají zasedat, což se v některých letech stávalo téměř pravidlem. V těchto dnech jsme si více než kdy jindy uvědomili, jak je Praha přirozeným průsečkem Východem a Západem. Početná delegace zoologických zahrad postisovětských republik toho byla názorným důkazem.

Vlastní program konference začal už v úterý 18. září, kdy se přímo v zoo k pracovnímu zasedání sešly dvě komise, večer následoval tradiční "Icebreaker" čili "ledoborec" což je neformální večer sloužící k "lámání ledu", přesněji řečeno k navázání neformálních vztahů. Nutno podotknout, že minimálně dvě třetiny účastníků přijíždí na výroční kongresy EAZY pravidelně, takže se velmi dobře znají, nicméně pro "nováčky" bývá tento večer velmi důležitý a mnohdy nezapomenutelný. A pak přišlo zmíněné zítřka a s ním neméně ruinní kolotoč zasedání at již plenárních nebo ve specializovaných komisích přerušeny jen krátkými kávovými čajovými přestávkami a obědem v opravdově kulturním prostředí. Tradiční soutěží výročních zasedání EAZY je i společná návštěva hostitelské zahrady. Nejinak tomu bylo i v Praze, oficiální exkurze proběhla 21. září. Ale mnozí účastníci zasedání využili přestávek v jednaních a osobního volna a do zahrady se rozjeli sami předem, aby si zahradu a nově otevřené pavilóny zřítal a gorilí prohlédli v klidu. Zmíněná oficiální exkurze byla pak pro naši zoo

U erbovního zvířete pražské zoo koně Prevalského se hovořilo především o jeho návratu do přírody Mongolska.
Discussion about reintroduction of Prevalski's horses.

a z "velitelské lodi" plné náčelníků vykoukla hlava profesora Veselovského v charakteristické grimase, proměsil ing. Jiroušek památou věnu – "Pane profesore, jste na nepravěné lodi?" tato příhoda jen dokresluje celkovou atmosféru, o několik minut později mě objal rozjařený dr. Becker, jinak distinguovaný a dlouholetý koordinátor chovu orangutanů s ujštěním, že on vidí, že se od Evropské unie dostaneme do pěti let a pak se tiše přiznal, že jeho matka pocházela z Brna.

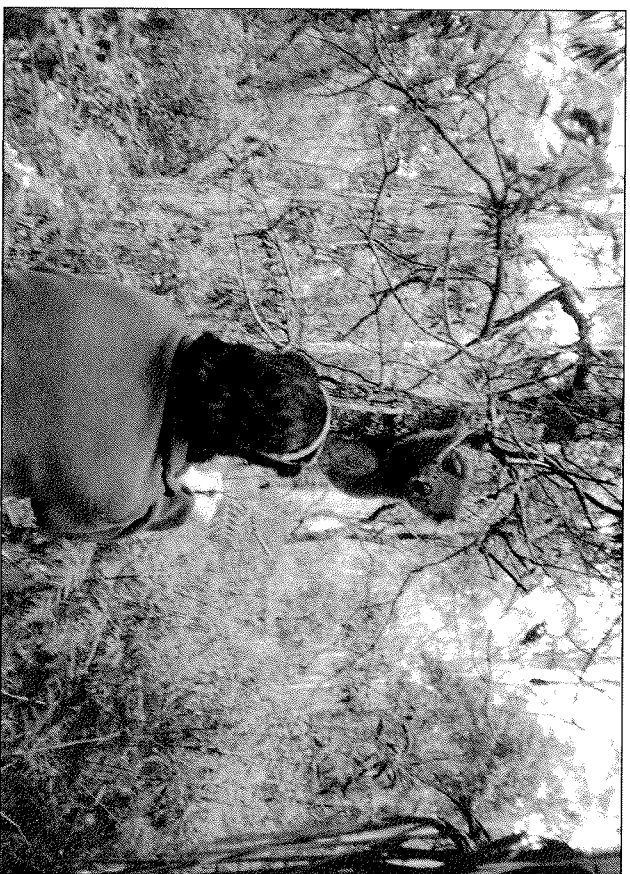
Zkrátka a dobře, myslím, že jsme obstáli více než dobře. Hodně se hovořilo o tom, že Praha nastavila pro příští setkání latku hodně vysoko. O tom jak budou další konference vypadat můžeme jen spekulovat. Každý kdo výroční konferenci EAZY pořádá si to pokládá za čest, ale záleží na spouště dalších okolností jak nakonec vše dopadne. Velkou roli v tom hrají i finance a není tomu tak dávno, co se pořádání zasedání v těchto dvířkách musel vzdát Stockholm. To, že se Praze podařilo realizovat vše téměř k dokonalosti je zásluhou všech – pod magistrátu přes vedení až po ošetrovatele. Dobrá věc se podařila a na to bychom neměli jen tak zapomenout.

Výroční konference WAZA v australském Perthu WAZA Annual Conference in Perth

Ing. Vladislav Jiroušek

Když jsem se v Palm Desert plal Briana Estona (ředitel ZOO Perth) na počasí sliboval mi teplo, a tak jsem doma Ince vyselektoval obsah zavazadla. V Perthu byla zima. Inka mrzla v lehkých šatíčkách, ale ještě huře na tom byla Ivela Rabasová v dřevované halence - nesla to hrdině. I když povrch její kůže naznačoval něco jiného, odpověděla mi kategoricky - „šéf řekl, že bude teplo, tak je teplo“. A protože byla zima i mně, tak to odnesl Brian, z legrace jsem mu připomněl náš rozhovor v Americe. Neušil jsem, že se slušní Australané cítí zodpovědní i za počasí. Nešťastná tvář a dvoudenní omlouvání mně za uštěpačnou poznámku skutečně nesálo.

Perthské zasedání se příliš neblížilo od ostatních. Nebylo tak pompené jako japonské a jhoafrické, ale bylo stejně pracovné. Hlavním pozitivem byl další posun strategie směrem k větší otevřenosti a spolupráci s nadnárodními a národními organizacemi. EAZA na svém zasedání Rady v Beauval připravila radikální návrh na rotaci a

Divoká koala nebyla divoká.
Wild koala was not wild at all.

Foto: V. T. Jiroušek

navrhování členů do Rady WAZA. V Perthu jsem byl pozván na uzavřené zasedání národních reprezentantů. Před ním svolal Míkloš Persányi krátkou “ezovskou” poradu, která se protáhla. Očekával jsem sítet, ten se ale nekonal. Na našem zasedání v Beauval byl také nový sekretář WAZA Peter Dollinger, který informoval Radu WAZA o našich závěrech a Willie Labuschagne nám vzal vír z plachet, když vystoupil s obdobným návrhem. Pak se již diskutovalo věčně o tom, kolik židli budou mít jednotlivé kontinenty.

V Americe nebylo tajemstvím, že novým prezidentem bude singapurský sympaták Bernard Harrison, ten se však vzdal kandidatury, nevím, zda důvodem byl tlak na zákaz zneužívání orangutanů (fotografování s návštěvníky). Níméné vítězně vyšel jako jediný kandidát Alex Rubel, dosavadní pokladník z Curychu. Stejně jako odstupující Willie dostal olejtáč a docela mu slušel, myslím, že mu bude slušet i prezidentsování, ostatně jako Evropan je náš člověk. Zdá se, že Američané ztrácejí dech, jejich dlouholetá hegemonie dostává citelné trhliny.

S Inkou jsme využili účasti na zasedání a pokusili se poznat o něco více. Austrálie jsme projeli od východu k západu a od severu k jihu. Za 63 dní jsme ujeli 24 500 km. Naše cesta začala v Sydney, pokračovali jsme na jih do Canberra, Melbourne, po deli jižního pobřeží velkou oceánskou cestou do Adelaide a Perthu. Po konferenci jsme jeli dále na sever. Neskutečně krásné potápení jsme kupodivu nezazili na bájně velké korálové bariéře, ale na západním pobřeží v Coral Bay. Korály všech barev, velké jako domy, křišťálově čisté, ale poměrně chladná voda. Světové dědicví, nejvýznamnější národní park Kakadu, nás přivítal nejen pěkným vedrem, ale i nepředstavitelnými roji much *Musa vetustissima*, které nám lezly do úst, nosu i uší a narušovaly naši duševní rovnováhu. Oproti původnímu plánu jsme zajeli hlouběji do ruderho středu. Monolit Uluru na mne utělal stejně hluboký dojem jako Grand Canyon - opravdu div světa. Bohužel, nebo bohudík, jsme nezažili teatrální sunset, kdy stovky lidí na parkovišti bouchají šampaňským - bylo zataženo. Potom jsme již zamířili na východ do Cairns, na velkou korálovou bariéru, kde jsme se samozřejmě museli podívat pod vodu, na 400 druhů korálů. Nezapomenutelný byl Fraser Island, bělostné písčité duny, nádherný primární les a jezera s pitnou, křišťálově čistou vodou. Potom jsme putovali krásnými národními parky s bohatstvím deštných lesů, na jih zpět do Sydney.

Austrálie má výbornou ochranu přírody, ohromné bohatství deštných lesů a neuvěřitelně rozvinutou a dobře organizovanou síť národních parků. Ostatně si to můžeme dovořit, třetina kontinentu tvoří poušť, 14 % lesy, 36,9 % keře a trávě, pouze 1,5 % jsou urbanizované plochy. Ve městech žije 70% obyvatel, ve vnitrozemí je 1 obyvatel na 1 km². Parky nejsou tak rušné jako parky americké, ale systém vstupu je obdobný. V každém parku jsou dobře vyznačené okružní různé délky a různého stupně obtížnosti. U vjezdu si v samoobslužném boxu vezmete pláněk s nejdůležitějšími údaji a do obálky zalepíte patřičný obnos za vstup. Pokud chcete přenocovat, přidáte další částku za kempování. Ne že by vás někdo kontroloval, ale v Austrálii se prostě nepodvádí. Vybavení kempů je na různé úrovni, od teplých sprch v hojně navštěvovaných parcích, až po ohrančené ohniště u horské říčky. Většina kempů i parkovišť na hlavních silničních tazích má však velmi dobré vybavení, příštěšky, čisté záchody a zpravidla nechybí samoobslužné bezplatné plynové grily. V odlehlých místech jsou ohniště s připraveným dřívím, je to moudré - turisté nemíjí přirodu lámáním větví.

Navštívili jsme také všechny renomované zoologické zahrady, v Canbore, Melbourne, Adelaide a Alice Springs. Jsou pěkné, ale nejsou nijak vyjimečné a mají poměrně chudou druhovou skladbu zvířat. Většinou chovají domácí faunu, což pro nás bylo samozřejmě to nejzajímavější. V němém úžasu jsem pozoroval zázrak přírody - ptakomyška. Kromě nich jsou převážně v turistických centrech velká množství různých komerčních zvířecích parků, většinou nevalné úrovně. Je zajímavé, že zaměstnání ve státních ZOO, je velmi vyhledávané a velmi dobře placené. Většina ošetřovatelů zde má vysokoškolské vzdělání. V soukromých ZOO je tomu naopak.

Potápění na Velké korálové bariéře. Snorkeling on the Great Coral Barrier.

Samozřejmě, že nás nejvíce zajímala zvířata, viděli jsme tisíce klokkanů. Bohužel, většina z nich byla sražených na silnici. Jsou to velká jatka. Australané klokkanu nešetří, každý džíp je opatřen silnou travercou. Každý rok stanoví vláda kvótu odstřelu klokkanů, v loňském roce to bylo 5,5 mil. v letošním již 6,9 mil. Tyto jatky vyvolávají kritiku mezinárodních organizací. Po některých dálnicích jezdí roadtranny - silniční vlaky, ty nejdelší měří až pětapadesát metrů. Nebrzdí a zastavují jen na zvlášť vyhrazených, deseti kilometrů předem označených parkovištích. Údajně na zastavení potřebují až pět kilometrů. Takle monstra jsou samozřejmě také opatřena mohutnými travercami, na silnicích za nimi zůstávají sražení nejen klokkan, ale i koně, krávy, velbloudi a ori! Klinoocasí *Aquila audax*, kteří často hodují na zdechlinách. Austrálie je sice zemí vačnatců, ale přistěhovalci si sebou přivezli mnoho domácích zvířat, většina z nich zdivočela a devastují přírodu, jejich odstřel je nákladný a málo úspěšný.

K původní přírodě jistě patří i Australáci. Žije jich tu asi 300 tisíc, přibližně sto padesát etnik. Nejstarší osídlení je známo asi před 40 000 lety, přišli přes Novou Guineu, z jihovýchodní Asie, poslední skupiny přišly asi před 20 000 lety. Australáci byli kočovní lovci a sběrači, mistry i rybáři. Jejich jazyky tvoří samostatnou rodinu, vnitřní genetické vazby nejsou vědcům zcela jasné. Je známo asi 600 jazyků, část populace mluví i anglicky. Od poloviny 19. století byli zatlačováni do vnitrozemí a vybjění. V kontrastu k jednoduché materiální kultuře byla komplikovaná duchovní asociace. Dnes bohužel opustili původní způsob života, ke kterému se příležitostně vracejí na část roku. Většinou žijí v osadách při mších, na farmách, část i ve městech.

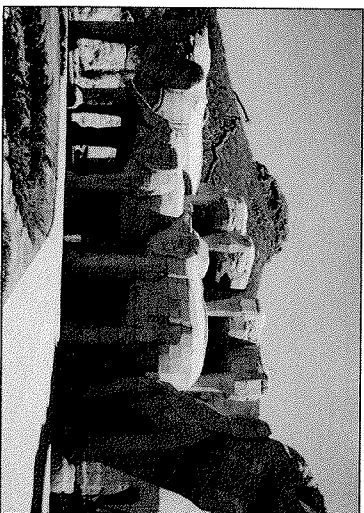
Summary

Author describes his experience from the last year annual conference of the World Association of Zoos and Aquaria (WAZA) in Perth, Australia. In the second part of the article he tells about his individually organized post-conference tour around the country.

Čína roku 2001 očima ředitele české zoo China in 2001 through the eyes of the director of Czech zoo

Ing. Zdeněk Slavotínek

Ve dnech 14. až 27. května 2001 jsem navštívil Čínu. Byl jsem účastníkem již druhé delegace z Unie českých a slovenských zoologických zahrad. V průběhu deseti dnů jsme postupně navštívili Peking, Šanghaj, provincii S' Čuenu, Changdu, provincii Yunnan, Emeishan. Zlatým hřebem naší návštěvy byla národní rezervace Wolong. Zde pracuje stanice Výzkumné centrum na záchranu pandy velké. Nádherná okolní příroda vytváří nevhodnější kolonit pro chov velké pandy. Počet chovaných zvířat se pohybuje okolo čtyřiceti a počet odchovaných pand se blíží číslu 35. Je to největší populace velké pandy žijící v péči člověka. V přírodě žije jen přibližně 1 100 pand.

Impozantní vstup do nového safari vzdáleného 70 km od Pekingu
The impressive entrance to a new safari 70 km far from Beijing

Čína v poslední době udělala obrovský kus práce v ochraně přírody a to jak v zákonodávnictví, tak v péči o vzácná zvířata a rostliny. Je zde největší variabilita živočišných a rostlinných druhů. Žije zde před dva tisíce druhů obratlovců, což je deset procent z celosvětové populace a sedm tisíc druhů rostlin. Lze si jen přát, aby započaté úsilí pokračovalo a nic jej nenarušilo. Lidská činnost se úspěšně omezuje v 793 vyhlášených rezervacích, obnovují se přirození biotopy, jako například bambusové porosty, bojuje se proti pytláctvům. Za zabítí pandy velké hrozí pachatelů trest smrti. Tradiční zoologické zahrady ve velkých městech chovají velmi vzácná zvířata, jako již zmíněné pandy velké, pandy malé, zlaté opice, zlaté takiny, čínské tygry, z plátků například ibisy japonské. Mnohé z těchto zvířat i úspěšně rozmnožují.

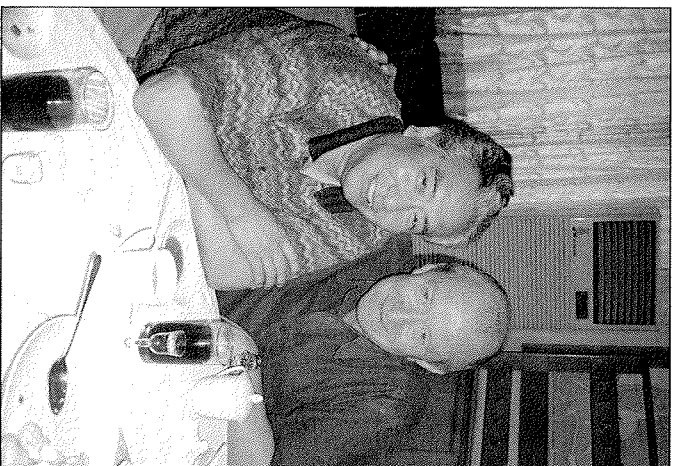
Po stránce technické vybavenosti čínské zoologické zahrady poněkud zaostávají. V poslední době se intenzivně budují tak zvané Zóny ochrany přírody. Jde v podstatě o safari, která jsou vesměs moderní a nová zařízení, vybudovaná na velké rozloze. Většinou však komerčně zaměřená.

Největší ze všech zoo je pekingská. Zaujímá rozlohu 90 ha a chová pět tisíc zvířat v 250 družicích. Mimo jiné chová patnáct druhů jeřábů v nich se třinácti druhů úspěšně rozmnožuje. Hned v sousedství pekingské zoo je vybudováno moderní soukromé oceanarium na ploše jednoho hektaru. Toto zařízení má velmi vysokou úroveň a může se srovnávat se těmi nejvyššími ve světě.

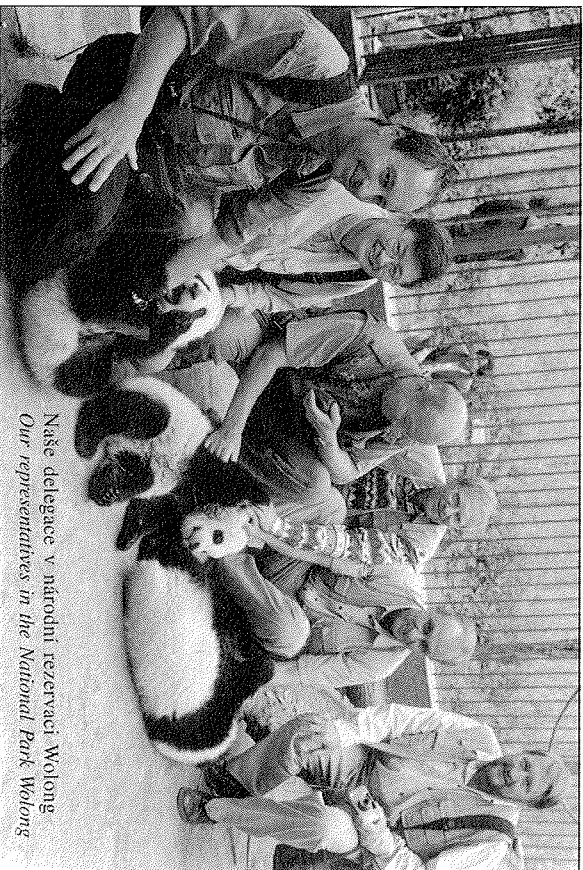
Po celou dobu naší návštěvy se Číňané k naší delegaci chovali velice svřícené a nevylučovali možnosti další spolupráce v blízké budoucnosti. Závěrem bych chtěl po-

děkovat naší průvodkyni paní Zhang Lijuan z čínské asociace pro vědu a techniku, která má ve své kompetenci i ochranu přírody.

Summary
The director of Olomouc Zoo Ing. Zdeněk Slavotínek as a member of the second delegation of representatives of Czech and Slovak zoos visited China in the last May. Their expedition to several breeding institutions of China brings us the new information about rare and endangered species of Asian animals and about the nature of this area. Many personal contacts were made and there is a possibility of cooperation in a near future.

Reditel olomoucké ZOO Ing. Slavotínek s ředitelem pekinské ZOO panem Zong Yingem. The director of Olomouc Zoo Mr. Slavotínek with the director of Beijing Zoo Mr. Zong Ying

Naše delegace v národní rezervaci Wolong. Our representatives in the National Park Wolong

Študijní cesta do Dánska a problematika CITES *Study Trip to Denmark and CITES issues*

V rámci slovensko - danškej spolupráce sa od roku 2000 realizuje projekt "Implementácia CITES a príslušnej legislatívy EÚ na Slovensku". Cieľom projektu je dosiahnuť uplatňovanie Dohovoru o medzinárodnom obchode s ohrozenými druhmi voľne žijúcich živočíchov a rastlín (CITES) pri ochrane druhov uvedených v prílohách kontrolou obchodovania s nimi. V procese uplatňovania CITES v praxi medzi zainteresovanými inštitúciami (Ministerstvo životného prostredia, colníci, inšpekcia ochrany prírody, polícia) majú samozrejme významné miesto i zoológické záhrady.

V dňoch 16. až 22. júna 2001 som sa zúčastnil študijnej cesty do Dánska s cieľom navštíviť všetky inštitúcie zapojené do uplatňovania CITES a oboznámiť sa so skúsenosťami dánskej strany. Počas cesty naša skupinka zložená z 8 zástupcov uvedených organizácií navštívila prakticky všetky pracoviská, ktoré prichádzajú v praxi do styku s kontrolou a dodržiavaním predpisov Dohovoru: sokoliar, chovateľa papagájov, Zoológickú záhradu Givskud, dve letiská, centrálnu poštu, 2 predajne so zvieratami, preparátora, orchieové centrum, botanickú záhradu, zoológické múzeum, chovateľa korytnáčik a výkonný orgán CITES v Kodani. Najviac ma samozrejme zaujímala návšteva zoológickej záhrady, ale veľmi zaujímavá a poučná bola i návšteva zoológického múzea, chovateľa papagájov, sokoliar a súkromného chovateľa korytnáčik.

Kurátor múzea Hans Baagoe a riaditeľ ZOO Bojnice Vladimír Šrank pri prezervácii kože saoly (Director of Bojnice Zoo) are investigating saola (Pseudoryx nghetensis) - only in 1993 described bovid from Vietnam.

Foto: Ing. Vladimír Šrank

V Zoologickej záhrade Givskud mal prezentáciu a sprevedzal nás kurátor Richard Riserballe. Predstavil históriu a štruktúru ZOO a jej financovanie ako nezávislej neziskovej organizácie, ktorá dostáva podporu od ministerstva kultúry. Atraktívnym spôsobom opísal budúcnosť ZOO ako centra vzdelávania, ochrany a výskumu a najväčšiu pozornosť venoval spolupráci s autoritami CITES. ZOO sa špecializuje najmä na príjem a prechovávanie papagajlov. Zaujímavé je, že orgány CITES dávajú prednosť pri umiestňovaní zhabaných živočíchov tejto ZOO pred kodanskou ZOO, čo odovodňovali rozdielom v prístupe k tomuto problému zo strany vedenia oboch zariadení. V prípade, že v Givskude nemajú pre vláky miesto, umiestňujú ich do iných ZOO dokonca i do zahraničia, najmä, ak ide o chovných jedincov, ktoré je možné zaradiť do chovných programov. Jedince zostávajú vo vlastníctve dánskeho ministerstva životného prostredia a energie do prvej generácie odchovanej v zajatí. Zmluvy podpisujú i so súkromnými chovateľmi, ale až po kontrole podmienok a oznámení ministerstvu, že chovateľ je pre nich akceptovateľný. Zhabané živočíchov môžu vystavovať v ZOO a odchovávať ich mláďatá po súhlase ministerstva. Vykonnávajú preň i poradenskú činnosť, za čo dostávajú určitú finančnú podporu. Výživu a veterinárnu starostlivosť uhrádza ZOO, štát im však poskytol prostriedky na modernizáciu karantény.

Richard na moju otázku, ako majú chránenú karanténu a záchytné centrum, odpovedal: "Nijsko, ale zato máme 36 lešov". A skutočne, v posledných dvadsiatich rokoch nemali prípad krádeže zhabaných živočíchov. Jeho slová potvrdila následná prehliadka ZOO, ktorá nám prezentovala špecializáciu tejto záhrady na zmiešané expozície vo veľkých výbehoch, i to, že má opätvorne prívlastok "Løveparken – Levý park". Zaujmal nás tiež obrovský výbeh pre gorily s vodnými príekopami a mlyňmi potokom, taký rozsiahly, že nám trvalo dlhšie, kým sme ich vo výbehu objavili.

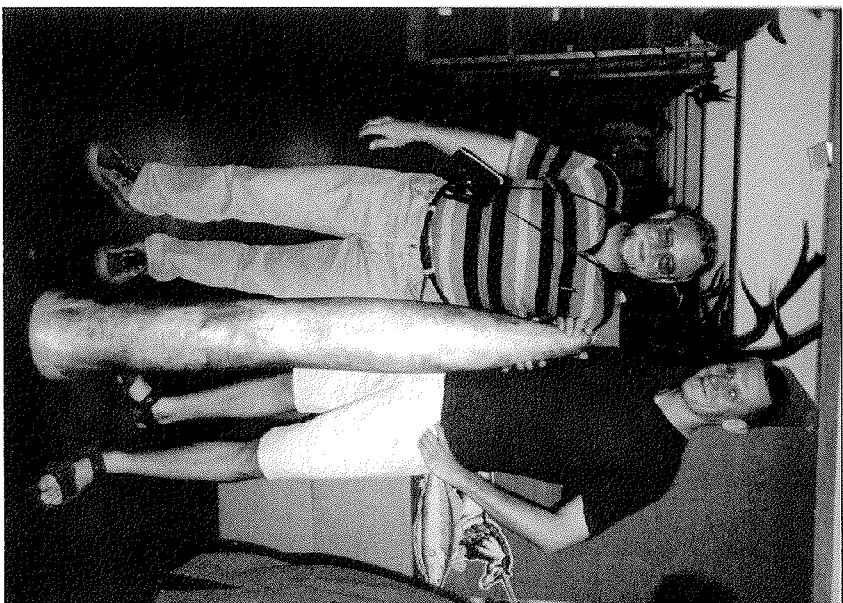

Vedúca projektu pani Birgith Sloth s kožami mačky pampovej a rysa ostrová v Zoologickom múzeu v Kodani
Head of the project - Mrs. Birgith Sloth with skins of pampas cat and European lynx in the Zoological Museum of Copenhagen.

Foto: archiv Zoo Bojnice

Účastníci študijnej cesty v oddelení cicavcov Zoologickeho múzea v Kodani s preparovaným penisom veľryby
Participants of the study visit in Division of Mammals, Zoological Museum of Copenhagen with a whale penis.

a delfinov, čo nie je prekvapujúce, ak si uvedomíme, že Dáni boli kedysi výbornými veľrybármi. Nachádzajú sa tu skutočné rarity, napr. kostry obrovských veľryb dlhé viac ako 25 m pochádzajúce ešte z 19. storočia, narval s dvoma zubami, penisy veľryb dlhé až 1,5 m. Veľmi bohatá je zbierka rohov a parohov kopytníkov z veľkej časti pochádzajúce z koloniálnych dôb, napr. kapitélné rohy afrických antilop, rohy kozorôčcov a divých oviec a parohy jelenovitých z celého sveta. Ale najväčší šok nám pripravil kurátor múzea Hans Baagøe pri koži a časti lebky s rohami neznámeho cicavca s otázkou, či vieme, čo to je. Bola to saola (Pseudoryx nghetsiensis), druh popísaný až v roku 1993 z pralesov na hraniciach Vietnamu a Laosu! Dánsky exemplár je

Návšteva tejto ZOO ma utvrdila v presvedčení, že zoologické záhrady by sa mali podieľať na spolupráci s orgánmi CITES v každej krajine a nebrániť sa jej. V konečnom dôsledku po rozumnej dohode a ochote z obidvoch strán môžu ZOO na spolupráci profitať tým, že zhabané vzácne exempláre môžu vystavovať vo svojich expozíciách, alebo ich zaradiť do svojich chovných programov. Dôležitú úlohu môžu zohrať v oblasti informovania verejnosti o problematike CITES, k čomu môžu veľmi dobre využiť svoje možnosti a vysokú návisť. Tento projekt preto obsahuje aj putovnú výstavu, ktorá bude inštalovaná v Zoologickej záhrade Bojnice.

Zoologické múzeum v Kodani uchováva veľmi staré a vzácné zbierky. Preslávil sa jedinečnou zbierkou veľryb

jediný mimo Ázie a história jeho získania je tiež zaujímavá. Istý dánsky novinár mal správy o výskyte neznámeho zvierata vo Vietname. Vycestoval tam a v zapadnutej dedine našiel kožu, rohy a rôzne kosť, ktoré zostali v nádobe od zjedenej polievky. Tieto pozostatky prepašoval do Dánska. Vietnamská strana požadovala veci vrátiť a nechcela dovoliť, aby zostali mimo ich krajiny. Bola z toho malá diplomatická "vojna", ale nakoniec sa oľala zostala v Dánsku a novinár, aby predišiel zhabaniu exponátov, radšej ho daroval múzeu.

Naša návšteva sa však dotýkala problematiky CITES a na tomto poli pôsobí múzeum ako vedecký orgán, na rozdiel od Slovenska, kde tento orgán je súčasťou Štátnej ochrany prírody. Pomáha pri identifikácii skonfiškovaných exemplárov, skladuje ich, ale nepoužíva ich na komerčné účely. A skutočne, sklady múzea sú plné unikátnych vecí, najmä koží. Stúvisť to s tým, že v Kodani sa konávala veľká aukcia kožušín, na ktorú sa dostávali veci z celého sveta. Dánski hostitelia nás upozornili na množstvo zhabaných koží mačky pampovej - *Oncifelis (Felis) colocolo* - od talianskeho obchodníka, ktoré vraj v tom čase predstavovalo 30 % svetovej populácie tohoto ohrozeného druhu. Sklad bol preplnený aj kožami rysov ostrovidov, ktoré sa dostali do Kodane loďou z Ruska. To všetko dokumentuje neuveriteľný rozsah nelegálneho obchodu v tomto prípade s kožami chránených druhov, pričom väčšina zásielok sa nikdy nezachytí.

Týždeň, ktorý sme strávili v Dánsku v rámci tohto projektu, skutočne nebol stratným časom. Rôznorodosť navštevovaných organizácií a štruktúrnych osôb nám pomohla pri prehlbovaní poznatkov a získavania skúseností z fungovania systémov kontroly a dodržiavania CITES v Dánsku, ktoré využijeme na vlastných pracoviskách pri uplatňovaní CITES v Slovenskej republike.

Ing. Vladimír Šrank
riaditeľ ZOO Bojnice

Summary:

Author, director of the Bojnice Zoo, describes his personal experience from the study visit in Denmark, which has been organized in the framework of project „Implementation of the CITES and related EU legislation“. Main attention of the paper is devoted to the visit of Givskud Zoological Garden and Zoological Museum in Copenhagen. He expressed the role of both institutions in practical implementation of CITES. The first aim of the zoo in this project is to take a care for the confiscated animals and to promote public awareness. The function of the museum in this project is to be a scientific committee of CITES, to serve in the identification and storing of confiscated specimens. Basic facts from this study visit will be used in the CITES implementation process in Slovak Republic.

Ústredná komise pro ochranu zvířat a Zákon na ochranu zvířat proti týrání

The Central Commission for Animal Welfare and a Law on Protection of Animals against the Maltreatment

Dana Holečková

Úloha zoológických zahrad v ochrane a záchrané druhú je ruku v ruce spjata s vytvárením optimálnych podmienok pro chov držených zvířat. Veškerá zařízení zoológických zahrad jsou nejen navrhována odbornými pracovníky, ale především pro-chazejí stavebním a následně kolaudačním řízením, při němž projekt respektive chov-né zařízení posuzují mimo jiné i veterináři ze státní správy, kteří v případě zjištěných závad požadují jejich odstranění před započtím s výstavbou respektive uvedením zařízení do provozu.

Úlohou zoológických zahrad je i zprostředkování styku s veřejností. Jenom na území ČR projdou ročně zoológickými zahradami milióny návštěvníků. Z obou uvedeným důvodů považují za velmi důležité, aby pracovníci zoológických zahrad znali dobře Zákon na ochranu zvířat proti týrání a uměli informovat v případě potřeby i veřejnost.

Zákon na ochranu zvířat proti týrání přijatý dne 15.4.1992, byl prvním zákonem na toto téma v naší zemi. Tímto zákonem byla ustanovena tzv. Ústřední komise pro ochra-nu zvířat (ÚKZOZ), která je zřízena při Ministerstvu zemědělství ČR v Praze. Úlohou ÚKZOZ je kontrolování dodržování tohoto zákona. Kromě profesionálního sekretariá-tu řízeného tajemníkem ÚKZOZ, je tvořena více než 20-ti zástupci ministerstev a růz-ných organizací včetně zástupců nevládních organizací zaměřených na ochranu zvířat a podobných institucí. ÚKZOZ se mimo jiné vyjadřuje ke všem zákonům, kde je doče-na problematika zvířat. Veškeré návrhy a stanoviska jsou schvalována hlasováním při plenárních zasedáních ÚKZOZ. Členové ÚKZOZ pracují ve 4 výborech (pro ochranu hospodářských zvířat, pro ochranu pokusných zvířat, pro ochranu zvířat v zájmových chovech a pro ochranu volně žijících zvířat). Předsedové výborů jsou zároveň čtyřmi místopředsedy ÚKZOZ a v současné době oficiálně zastupují předsedu ÚKZOZ, kterým je senátor Jan Kránek.

Po ustavení ÚKZOZ neměly zoológické zahrady v této komisi svého zástupce. V roce 1997 jsem proto byla Uní českých a slovenských zoológických zahrad navržena jako zástupce Unie do Ústřední komise a v září 1997 ministrem zemědělství jmenována členem ÚKZOZ. V roce 1998 jsem nahradila v rámci ÚKZOZ dr. Ivana Heráně ve funkci předsedy výboru pro ochranu volně žijících zvířat (VOVZZ), kam spadá i problema-tika zoozvířat, a v němž jsem do té doby pracovala jako člen výboru. V rámci chovu zvířat volně žijících druhů v zajetí jsem fakticky jediným zástupcem profesionálních chovatelů a prezentuji jejich názory i zkušenosti. Vzhledem k výše uvedenému bych měla být v případě problematiky týkající se zákona 246/92 Sb. informována resp. do-tazovaný kolegy z ostatních českých zoológických zahrad. Zároveň považují za užít-tečné uveřejnit následně Zákon na ochranu zvířat proti týrání v pláném znění po všech novelizacích, aby mohl být prosřednictvím této ročenky k dispozici pro praktické použití pracovníky zoológických zahrad. Dovolují si zde jen poznamenat, že ÚKZOZ

si je vědoma nutnosti opět novelizovat tento zákon, ke které by mělo dojít dle legislativního plánu Ministerstva zemědělství v roce 2002.

Summary

The author, director of Dvůr Králové nad Labem Zoo, is a member of the Central Commission for Animal Welfare that was established by a Ministry of Agriculture in 1992 on the base of the first law treating the protection of animals against maltreatment. The Commission has 20 members working in 4 groups. The author has been representing the Union of Czech and Slovak Zoos in the Commission since 1997. Below is a full text of the law.

246/1992 Sb.

ZÁKON

České národní rady ze dne 15. dubna 1992 na ochranu zvířat proti týrání

Změna: 162/1993 Sb., Změna: 193/1994 Sb., Změna: 243/1997 Sb., Změna: 30/1998 Sb.

Česká národní rada se usnesla na tomto zákoně:

Zvířata jsou stejně jako člověk živými tvory, schopnými na různém stupni pocítovat bolest a utrpení, a zasluhují si proto pozornost, péči a ochranu ze strany člověka.

ČÁST PRVNÍ

OBECNÁ USTANOVENÍ

§ 1 Účel zákona

Účelem zákona je chránit zvířata, jež jsou živými tvory schopnými pocítovat bolest a utrpení, před týráním, poškozováním jejich zdraví a jejich usmrcením bez důvodu, pokud byly způsobeny, být i z nebalosti, člověkem.

§ 2

(1) Zakazuje se týrání zvířat jak volně žijících, tak i chovaných v lidské péči.

(2) Zakazují se všechny formy propagace týrání zvířat.

§ 3

Pro účely tohoto zákona se rozumí

a) chovatelem každá právnická nebo fyzická osoba, která za účelem získávání trvalého zdroje peněžních příjmů chová zvíře nebo zvířata, připravuje zvířata, obchoduje se zvířaty, provozuje jaký, provádí pokusy na zvířatech nebo provozuje zoologické zahrady,

b) zvířetem obrotlovec kromě člověka, nikoliv však plody (féty) nebo embrya,

c) pokusným zvířetem zvíře, které je použito k pokusným účelům; je s ním mani-

pulováno a jsou vytvářeny podmínky a navozovány procesy, které v přírozených podmínkách neexistují,

d) volně žijícím zvířetem zvíře, které se vyskytuje v přírodě a není v přímé péči člověka,

e) zvířetem v zájmovém chovu zvíře, u kterého hospodářský efekt není hlavním účelem chovu, a to buď chované v prostorách k tomu určených nebo v domácnosti, jehož chov slouží především zájmové činnosti nebo osobní potřebě,

f) zvířetem v lidské péči zvíře, jež je přímo závislé na bezprostřední péči člověka,

g) nebezpečným zvířetem zvíře, které v dané situaci bezprostředně ohrožuje člověka,

h) nebezpečným druhem zvířete takový druh, který vzhledem ke svým biologickým vlastnostem má zvláštní nároky, může ohrozit zdraví a život člověka, který se pak může dopustit týrání jedince tohoto druhu; nebezpečné druhy zvířat stanoví ministerstvo zemědělství České republiky (dále jen „ministerstvo“) vyhláškou,

i) utrpením stav zvířete, který je způsobován nepřirozenými podněty vyvolávajícími strach, zranění, bolest, zdravotní poruchy nebo až smrt,

j) nepřiměřenou bolestí bolesti neodpovídající povaze potřebného zákroku,

k) hospodářským zvířetem zvíře využívané k hospodářským účelům, zejména skot, prasata, ovce, kozy, hrabavá a vodní drůbež, lichočopylníci, králci, kožešinová zvířata a ryby,

l) porážkou usmrcení hospodářského zvířete za účelem využití jeho produktů,

m) utrácením bezbolestně usmrcení zvířete,

n) chovným zařízením zařízení, v němž jsou chována zvířata pro pokusné účely,

o) dodavatelským zařízením zařízení, které dodává za úplatu zvířata určená k pokusným účelům,

p) užívatelským zařízením zařízení, v němž jsou zvířata používána k pokusným účelům,

r) projektem základního výzkumu soubor pokusů na zvířatech zaměřený na získávání nových poznatků,

s) testací přesně popsané standardní techniky, které se periodicky neměnně opakují,

t) vyhledávacím výzkumem pokusy na zvířatech sloužící k ověření vědecké domněnky,

u) bezpečnostními zátukami pokusné ověření vlivu

1. prostředků určených ke klinickým zkouškám v humánní a veterinární medicíně,

2. prostředků určených pro spotřebu lidí a zvířat,

3. prostředků a přírodních sil, které mohou přímo nebo nepřímo ovlivňovat životní prostředí.

§ 4

Za týrání se považuje

a) nutí zvíře k výkonům, které neodpovídají jeho fyzickému stavu a biologickým schopnostem a prokazatelně překračují jeho síly,

b) podrobí zvíře výcviku nebo je použít k veřejnému vystoupení či podobným účelům, pokud je pro ně spojeno s bolestí, utrpením nebo poškozením,

c) z jiných než zdravotních nebo pokusných důvodů

1. omezovat výživu zvířete včetně jeho napájení, nestanoví-li zvláštní předpis jinak,^{1a)}
2. podávat zvířeti potravu obsahující příměsi nebo předměty, které mu způsobují bolest, utrpění nebo jej jinak poškozují,
3. omezovat bez nutnosti svobodu pohybu nutnou pro zvíře určitého druhu, pokud by omezení způsobilo utrpení zvířete,
- 4) vydat slabé, nevyléčitelně nemocné, vyčerpané nebo staré zvíře, pro které je další přežívání spojeno s trvalou bolestí nebo utrpením, k jinému účelu než neodkladnému a bezbolestnému usmrcení,
- e) podávat zvířeti dopingové látky a jiné látky poškozující organismus s cílem změnit jeho výkon nebo vzhled,
- f) cvičit nebo zkoušet zvíře na jiném živém zvířeti, používá jiných živých zvířat jako lákadla, štvát zvířata proti sobě, aniž by to vyžadoval lov anebo příprava zvířete k jeho vypuštění do volné přírody,
- g) provádět chirurgické zákroky za účelem změny vzhledu zvířete, zejména kupírovat uši, ničit hlasivky nebo používat jiných prostředků k omezení hlasitých projevů zvířat anebo z jiných než zdravotních důvodů amputovat drápy a zuby, nejde-li o případy uvedené v § 7 odst. 3,
- h) používat podnětů, předmětů nebo bolest vyvolávajících pomůcek tak, že působí klinicky zjevné poranění nebo následně dlouhodobé klinicky prokazatelné negativní změny v činnosti nervové soustavy nebo jiných orgánových systémů zvířat,
- i) podávat zvířeti bez souhlasu odborné způsobilého veterinárního pracovníka¹⁾ veterinární léčiva a přípravky²⁾ (dále jen „přípravky“), s výjimkou přípravků, které jsou volně v prodeji, provádět krvavé zákroky a injekční aplikace, pokud nejsou prováděny osobou odborně způsobilou,¹⁾ nejde-li o pokusy na zvířatech,
- j) vyvolávat bezdůvodně nepřiměřené působení stresových vlivů biologické, fyzikální nebo chemické povahy,
- k) chovat zvířata v nevhodných podmínkách nebo tak, aby si sama nebo vzájemně způsobovala utrpení,
- l) zasahovat do průběhu porodu způsobem, který neodpovídá obtížnosti porodu, zvyšuje bolest anebo poškozuje zdraví matky i mláďate,
- m) zacházet se zvířetem, přepravovat je nebo je pohánět způsobem, který vyvolává nepřiměřenou bolest, utrpení nebo poškození zdraví anebo vede k jeho neúměrnému fyzickému vyčerpání,
- n) používat k vazání zvířete prostředky, které způsobují utrpení,
- o) usmrtit zvíře způsobem působícím nepřiměřenou bolest nebo utrpení,
- p) přikrmovat zvířata, zejména drůbež, ve velkochovech násilným způsobem,
- r) používat živá zvířata ke krmení těch druhů zvířat, u nichž z biologických důvodů není takový způsob výživy nutný.

¹⁾ § 25 zákona č. 87/1987 Sb., o veterinární péči, ve znění zákona č. 239/1991 Sb. Zákona č. 87/1987 Sb.

²⁾ Vyhláška č. 86/1989 Sb., o povolování ověřování, výroby, dovozu a uvádění do oběhu, používání a kontrole veterinárních léčiv a přípravků.

^{1a)} Např. vyhláška č. 117/1987 Sb., o péči o zdravotní zvířata, vyhláška č. 121/1987 Sb., o zabezpečování zdravotní nezávadnosti živočišných produktů.

- (1) Nikdo nesmí bez důvodu usmrtit zvíře.
- (2) Důvodem k usmrcení je:
 - a) využití produktů hospodářského zvířete,
 - b) slabost, nevyléčitelná nemoc, těžké poranění, genetická nebo vrozená vada, celkové vyčerpání nebo stáří zvířete, jsou-li pro další přežívání spojena s trvalým utrpením,
 - c) bezprostřední ohrožení člověka zvířetem,
 - d) výkon práva myslivosti a rybářství podle zvláštních předpisů,^{2a)}
 - e) nařízené ochranné a zdlouhavé opatření^{2b)} při výskytu nákazy^{2c)} nebo jiného hromadného onemocnění zvířat,^{2d)}
 - f) ukončení pokusu na pokusném zvířeti,
 - g) regulování populace hospodářských zvířat, pokusných zvířat, zvířat v zájmových chovech, zvířat v lidské péči a volně žijících zvířat,^{2e)}
 - h) opatření v boji proti škůdcům.^{2f)}
- (3) Porážení hospodářských zvířat vykrvením může být prováděno pouze po jejich omrácení zranujícím ztrátu citlivosti a vnímání po celou dobu vykrvování. Jatečné zpracování zvířete před jeho vykrvením je zakázáno. Porážet velká hospodářská zvířata může jen osoba k tomu odborně způsobilá. Podrobnosti stanoví ministerstvo vyhláškou.
- (4) Výjimky z ustanovení odstavce 3 může povolit ministerstvo pro potřeby církví a náboženských společností, jejichž předpisy stanoví jiný způsob porážky zvířat. Porážku musí provádět osoba odborně způsobilá, která je povinna dbát o minimální utrpění poráženého zvířete.
- (5) Utracení smí provádět jen veterinární lékař nebo odborně způsobilá osoba podle § 17 tohoto zákona.
- (6) Osoby provádějící usmrcení zvířete jsou povinny přesvědčit se, že zvíře je podle prokazatelných příznaků mrtvé.
- (7) Nestanoví-li tento zákon jinak, zakazují se následující metody usmrcování zvířat:
 - a) utopení a jiné metody udušení včetně použití farmak typu myorelaxantů,
 - b) použití takových jedů a drog, jejichž dávkování nevede zvíře do hlubokého celkového znečitlivění a bezpečně nezpůsobí následnou smrt,
 - c) ubíjení nebo jiné metody, které zvířeti způsobí nepřiměřenou bolest nebo utrpení,
 - d) použití elektrického proudu, pokud nenasítane okamžitá ztráta vědomí.

^{2a)} Zákon č. 23/1962 Sb., o myslivosti, ve znění zákona ČNR č. 146/1971 Sb., zákona ČNR č. 96/1977 Sb., zákona ČNR č. 143/1991 Sb. a zákona ČNR č. 270/1992 Sb. (úplné znění č. 512/1992 Sb.).

^{2b)} Vyhláška č. 20/1988 Sb., kterou se provádí zákon o myslivosti. Zákon č. 102/1963 Sb., o rybářství.

^{2c)} Vyhláška č. 103/1963 Sb., kterou se provádí zákon o rybářství. Vyhláška č. 87/1987 Sb.

^{2d)} § 31 odst. 1 písm. c) vyhlášky č. 117/1987 Sb.

^{2e)} § 30 odst. 3 vyhlášky č. 117/1987 Sb.^{2a)} Zákon ČNR č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

^{2f)} Vyhláška č. 62/1964 Sb., kterou se vydávají prováděcí předpisy k zákonu o rozvoji rostlinné výroby.

§ 6

Nikdo nesmí zvíře opustit s úmyslem se ho zbavit nebo je vyhnat. Za opuštění zvířete se nepovažuje vypuštění zvířete do jeho přirozeného prostředí, pokud je to vhodné z hlediska stavu zvířete a podmínek prostředí.

§ 7

(1) S výjimkou pokusů na zvířatech (část třetí) se mohou vykonávat zásahy, které způsobují bolest, jediné po celkovém nebo místním znecitlivění zvířete osobou odborně způsobilou.¹⁾

(2) Znecitlivění se nepožaduje,

a) jestliže se při srovnatelných zákrocích na lidech znecitlivění neprovádí,
b) pokud podle úsudku veterinárního lékaře není znecitlivění proveditelné nebo nutné anebo by způsobilo bolest větší než zákrok sám.

(3) Znecitlivění se rovněž nepožaduje při

- a) kastraci telat, selat, kůzlat, jehňat a králíků samčího pohlaví mladších 8 týdnů, kteří netrpí nějakou anatomickou vadou,
 - b) odrohování nebo tlumení růstu rohů u telat ve stáři do 8 týdnů, pokud se neprovádí kauterizací, případně chirurgickou extirpací,
 - c) krácení ocasu u selat, jehňat a štěňat mladších 8 dnů,
 - d) odstraňování ostruhy kohouti během prvního dne života,
 - e) kauterizaci zobáků a hřebenu hrabavé drůbeže,
 - f) extirpaci zubů savých selat,
 - g) označování zvířat, zejména jejich tetováním a vrubováním uší,
- a) jestliže je zákrok prováděn osobami odborně způsobilými.¹⁾

¹⁾ § 25 zákona č. 87/1987 Sb., o veterinární péči, ve znění zákona č. 239/1991 Sb.

²⁾ Zákon č. 87/1987 Sb.

Vyhláška č. 86/1989 Sb., o povolování ověřování, výroby, dovozu a uvádění do oběhu, používání a kontrole veterinárních léčiv a přípravků.

§ 8

Chovatel je povinen umožnit pracovníkům orgánů ochrany zvířat provádějícím dozor nad dodržováním ustanovení tohoto zákona a obecně závazných právních předpisů vydaných na jeho základě vstup do objektů chovu, do objektů, v nichž je provozována obchodní činnost se zvířaty, připravují se zvířata, jsou porážena hospodářská zvířata anebo prováděny pokusy na zvířatech.

ČÁST DRUHÁ

OCHRANA HOSPODÁŘSKÝCH ZVÍŘAT, ZVÍŘAT V ZÁJMŮVÝCH CHOVECH A VOLNĚ ŽIJÍCÍCH ZVÍŘAT

Ochrana hospodářských zvířat

§ 9

Při chovu hospodářských zvířat je zakázáno

a) chovat zvíře v izolaci, působí-li mu to utrpení, pokud to nevyžadují zvláštní předpisy,³⁾

b) chovat zvířata v tak velkých nebo v tak uspořádaných skupinách anebo v takových prostorách,

1. ve kterých jim míra nebo četnost vzájemných útoků působí utrpení,

2. které neumožňují přirozený odpočinek či řádnou péči,

3. ve kterých nemohou uspokojit své potřeby v příjmu potravy a vody anebo jiné potřeby nezbytné pro jejich život a zdraví.

³⁾ Zákon č. 87/1987 Sb., Vyhláška č. 117/1987 Sb., o péči o zdraví zvířat.

§ 10

Dojde-li k poškozování zvířat prokazatelně v důsledku nevhodné technologie, je chovatel povinen tuto technologii upravit nebo změnit; jde-li o technologické zařízení a stavby, stanoví hlávy a způsob jejich úpravy nebo změny ministerstvo.

§ 11

(1) Chovatel je povinen zabezpečit nejméně jedenkrát denně pečlivou prohlídku technologických zařízení a odstranit v nejkratší možné době každou zjištěnou závadu tak, aby nebylo ohroženo zdraví a život zvířat.

(2) Chovatel je povinen mít pohotově k dispozici nástroje a pomůcky k okamžitému poskytnutí první pomoci, pomoci při porodu či náhlém onemocnění a vlastní vyprošťovací nářadí odpovídající druhu chovaných zvířat a používané technologie, zařízení k nakládce a vykládce zvířat, jakož i nástroje k okamžitému omáčení a vykrvení zvířete nacházejícího se v nevyjádřitelných bolestech či nevyjádřitelném stavu.

§ 12 zrušen

§ 13

Ochrana zvířat v zájmových chovech

(1) Každý je povinen zabezpečit zvířeti v zájmovém chovu přiměřené podmínky pro zachování jeho fyziologických funkcí a zajištění jeho biologických potřeb tak, aby nedocházelo k bolesti, utrpení nebo poškozování zdraví zvířete, a učinit opatření

proti úniku zvířat.

(2) Je zakázáno chovat zvířata v zájmových chovech, jestliže chovatel nebo občan vytvoří takové podmínky chovu, že v dalších generacích zvířat na základě dědičnosti budou zvířatům chybět části těla nebo orgány nebo budou-li orgány zvířat funkčně nezpůsobilé anebo znetvořené.

(3) Chov nebezpečných druhů zvířat, a to jedinců i skupin, mimo zařazení zoologických zahrad registrovaných státem podléhá schválení okresní nebo městské veterinární správy příslušné podle místa chovu zvířete.

(4) Žádost o povolení chovu musí obsahovat

a) jméno a příjemní odpovědné osoby a její kvalifikaci,

b) druh a počet chovaných jedinců,

c) stručný popis chovu a jeho vybavení.

(5) Příslušná okresní nebo městská veterinární správa neudělí povolení podle odstavce 3, nejsou-li dodrženy podmínky podle odstavce 1. Příslušná okresní nebo městská veterinární správa může rozhodnutím povolení změnit nebo odejmout, jestliže se změnilly nebo zanikly podmínky, za jakých bylo uděleno. Povolení k chovu nebezpečných druhů zvířat se vydává na tři roky a může být na písemnou žádost prodlouženo. Příslušná okresní nebo městská veterinární správa, která povolení vydala, je povinna alespoň jednou za rok provádět dozor nad dodržováním podmínek chovu. Zaznamy o provedené kontrole uchovává po dobu pěti let.

§ 13a

Zvláštní podmínky pro obchod se zvířaty určenými pro zájmové chovy

(1) Právnícká nebo fyzická osoba, která na základě živnostenského oprávnění

a) chová zvířata určená pro zájmové chovy pro účely obchodu s nimi nebo s těmito zvířaty obchoduje,

b) provozuje jezdecký nebo jízdni podnik,

je povinna do jednoho měsíce od zahájení podnikání oznámit výkon živnosti příslušné okresní nebo městské veterinární správě.

(2) Zjistí-li příslušná okresní nebo městská veterinární správa závažné nebo opětovné porušení povinností právnícké nebo fyzické osoby uvedené v odstavci 1 stanovených tímto zákonem, může podat návrh příslušnému živnostenskému úřadu, aby podle § 58 odst. 2 písm. a) zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), živnostenské oprávnění zrušil nebo provozování pozastavil.

(3) Právnícká nebo fyzická osoba, která obchoduje se zvířaty pro zájmové chovy, je povinna vést evidenci o nakupených a prodaných zvířatech včetně dokladů o původu zvířete a uchovávat ji po dobu tří let.

§ 14

Ochrana volně žijících zvířat

(1) Je zakázáno lovit zvířata

a) pomocí želez, ok, tluček a sítí,

b) pomocí jedovatých návnad a jedů v jakýchkoli tv. formách včetně plynování,

c) do jestřábích košů a pomocí lepu,

d) pomocí výbušnin,

e) pomocí luků a samostřelů,

f) pomocí elektrického proudu, nejde-li o výkon práva upravený zvláštními předpisy.^{3a)}

(2) Odchyty a usmrcování volně žijících zvířat, pařících do skupin karanténních škůdců, se řídí zvláštními předpisy.^{3b), 4)}

(3) Provozovatel odchytových zařízení je musí provozovat tak, aby odchycená zvířata nebyla týrána.

(4) Zákaz odchytu do sítí se nevztahuje na odchyt savců za účelem zazvěřování honebních revírů a pláků za účelem zazvěřování a ornitologického výzkumu.

^{3a)} Zákon č. 87/1987 Sb.

Vyhláška č. 117/1987 Sb., o péči o zdraví zvířat.

⁴⁾ Vyhláška č. 80/1965 Sb., o ochraně volně žijících živočichů.

^{3b)} Zákon č. 102/1963 Sb.

Vyhláška č. 103/1963 Sb.

ČÁST TŘETÍ

OCHRANA POKUSNÝCH ZVÍŘAT

§ 15

(1) Za pokusy na zvířatech (dále jen „pokusy“) se považují zákroky na živých zvířatech nebo manipulace s nimi za účelem

a) ověření vědecké domnělky a získání nových poznatků,

b) stanovení diagnózy,

c) vývoje a ověřování biologického produktu včetně zjištění jeho účinku a získání výrobku tohoto charakteru,

d) testace,

e) použití zvířete v rámci pokusného zkoumání jeho reakcí,

f) výuky.

(2) Pokusy se smíjí provádět jen v uživatelských zařízeních, kterým bylo Ústřední komisi pro ochranu zvířat (dále jen „ústřední komise“) uděleno oprávnění (dále jen „akreditace“), mají potřebné odborné způsobilé pracovníky a zařízení vyhovující pro příslušný druh a množství pokusných zvířat.

(3) Pokusy mohou být povoleny pouze po ověření, že při současném stavu nelze zajistit poznatky nebo jejich využití jinými metodami nebo postupem, a to je-li předpokládána bolest, utrpení nebo poškození pokusných zvířat s ohledem na cíl pokusuů eticky opodstatněna a jsou nezbytné z důvodů

a) předcházení, poznání nebo léčení nemocí, utrpení, poškození zdraví, tělesných nesnáží nebo k poznání ovlivnění fyziologických stavů a funkcí člověka nebo zvířete,

b) poznání poškození životního prostředí,

c) základního výzkumu a vyhledávacího výzkumu,

d) ověřování nezávadnosti látek nebo výrobků pro zdraví člověka nebo zvířete anebo jejich účinnosti proti škůdcům,

- e) výroby sér, očkovačích látek, diagnostik, jiných biologických materiálů a léků,
- f) zachování nebo rozmnožování živého materiálu pro vědecké účely,
- g) výuky na středních a vysokých školách, v postgraduálním studiu nebo celoživotním vzdělávání občanů,⁵⁾ především v oblasti medicíny a přírodních věd, pokud účelu nelze dosáhnout jinak.
- (4) Pokusy musejí být prováděny přednostně na zvířatech k těmto účelům chováním, odpovídající kvalitou, definovaných a standardizovaných z hlediska genetického, zdravotního stavu a podmínek jejich životního prostředí. Toulavá a zabíhá domácí zvířata nesmějí být k pokusům používána.
- (5) Provádět na zvířatech pokusy za účelem vývoje zkušební zbraní, munice a k nim příslušných zařízení je zakázáno.

5) § 22 a § 24 zákona č. 172/1990 Sb., o vysokých školách.

§ 16

- Právnícké a fyzické osoby provádějící pokusy na zvířatech jsou povinny
- a) zabezpečit, aby zvířeti nebyla působena bolest, utrpení nebo poškození nad rozsah nevyhnutelný vzhledem k účelu, který se pokusem sleduje,
 - b) provádět pokusy, které způsobí větší než nepatrné bolesti jen za mírného nebo celkového znecitlivění, ledaže by účel pokusu znecitlivění vyloučil,
 - c) používat k pokusům působícím bolestí nebo utrpení zvířata pouze jedenkrát, pokud opakování není součástí pokusu,
 - d) zajistit přiměřenou péči o pokusná zvířata, zejména jejich vhodný chov, výživu, napájení, přiměřený prostor a mikroklima, a veterinární péči pro ně,
 - e) připravovat a plánovat pokusy předem, používat pouze přiměřených metod a vhodných zvířecích modelů a tak snižovat množství používaných zvířat,
 - f) při používání jiných než pro pokusné účely chovaných zvířat dodržovat zásady ochrany přírody a ochrany ohrožených druhů,
 - g) provádět usmrcování pokusných zvířat a zvířat vyřazených z pokusů bez utrpení a bolesti.

§ 17

Rídit a kontrolovat pokusy na zvířatech jsou oprávněni lékaři, veterinární lékaři a osoby s jiným vysokoškolským vzděláním biologického směru, pokud se během studia, postgraduálního studia nebo dalšího celoživotního vzdělávání občanů⁵⁾ prokazatelně seznámili s metodami chovu a práce na pokusných zvířatech a kterým bylo uděleno osvědčení příslušným orgánem ochrany zvířat.

5) § 22 a § 24 zákona č. 172/1990 Sb., o vysokých školách.

§ 18

- (1) Chovná a dodavatelská zařízení jsou povinna vést a uchovávat po dobu tří let záznamy
- a) o počtu a druhu prodaných zvířat a datu jejich prodeje s uvedením jména, příjmení a adresy příjemce,

- b) o počtu a druhu uhynulých zvířat.

(2) Uživatelská zařízení jsou povinna

- a) ustavit v rámci zařízení osobu odpovědnou za péči o pokusná zvířata,
- b) zajistit veterinární péči o pokusná zvířata a jejich ošetření,
- c) vést záznamy o všech používaných pokusných zvířatech, zejména o počtu a druhu pokusných zvířat, jejich původu a datu přijetí.

Tyto záznamy musí být uchovány nejméně po dobu tří let.

- (3) Uživatelská zařízení zřizují odborné komise, které
 - a) kontrolují plnění povinností stanovených v odstavci 2,
 - b) vyjadřují se k navrhovaným projektům základního výzkumu, vyhledávacího výzkumu, testacím a bezpečnostním zárukám a předkládají je příslušnému státnímu orgánu (§ 23),
 - c) povolují pracovníkům uživatelského zařízení provádění pokusů,
 - d) ověřují odbornou způsobilost pracovníků se středněškolským vzděláním a ošetřovatelů pokusných zvířat a vydávají o tom osvědčení,
 - e) podávají souhrnné zprávy o činnosti podle písmen a) až d) příslušnému státnímu orgánu (§ 23).

(4) V každém chovném, dodavatelském nebo uživatelském zařízení musí být psi, kočky a subhumánní primáti označeni trvale identifikační značkou, dříve než jsou odstaveni od matky, s výjimkou případů, kdy tato zvířata jsou před odstavením převedena z jednoho zařízení uvedeného v odstavci 1 do jiného a není z praktických důvodů možno zvířte předem označit; v tomto případě je přijímací zařízení povinno uchovat všechny údaje zejména o matce až do označení zvířete.

(5) Ze záznamu každého zařízení musí vyplývat podrobnosti o identitě a původu každého psa, kočky a subhumánního primáta.

ČÁST ČTYRITÁ ORGÁNY OCHRANY ZVÍŘAT

§ 19

- (1) Orgány ochrany zvířat jsou
- a) ministerstvo,
 - b) ústřední komise,
 - c) orgány veterinární správy,⁶⁾
 - d) ústřední orgány státní správy, pokud do jejich působnosti spadá řízení právnických osob, jejichž předmětem činnosti je provádění pokusů na zvířatech, a Akademie věd České republiky (dále jen „příslušné státní orgány“).
- (2) Na úseku ochrany zvířat vykonávají též ve vymezeném rozsahu působnost obce.

⁶⁾ § 8 zákona ČNR č. 108/1987 Sb., o působnosti orgánů veterinární péče České republiky, ve znění zákona č. 437/1991 Sb.

§ 20
Ministerstvo

- a) stanoví hlavní úkoly na úseku ochrany zvířat a organizuje, řídí a kontroluje jejich plnění,
b) řídí výkon státní správy na úseku ochrany zvířat,
c) spolupracuje s ostatními ústředními orgány státní správy, Akademii věd České republiky, vysokými školami a občanskými sdruženími, které se podílejí na plnění úkolů ochrany zvířat.

§ 21
Ústřední komise

- (1) Ústřední komise doporučuje opatření a koordinuje plnění úkolů na úseku ochrany zvířat.
(2) Ústřední komisi zřizuje, jejího předsedu a členy jmenuje a odvolává ministr zemědělství po dohodě s ministrem živního prostředí z odborníků navržených příslušnými státními orgány, Společnosti pro vědu o laboratorních zvířatech a občanskými sdruženími, které se podílejí na plnění úkolů ochrany zvířat.
(3) Ústřední komise
a) projednává, koordinuje a kontroluje plnění úkolů ochrany volně žijících zvířat, hospodářských a pokusných zvířat a zvířat v zájmových chovech včetně zvířat v zoologických zahradách a předkládá příslušným státním orgánům návrhy na nezbytná opatření,
b) vede ústřední evidenci počtu pokusných zvířat použitých pro testace, bezpečnostní zprůkky, projekty základního výzkumu, vyhledávací výzkum a výuku,
c) stanovuje podmínky pro akreditaci uživatelských zařízení a pro vydání osvědčení pro chovná zařízení a dodavatelská zařízení,
d) stanovuje okruh a rozsah znalostí potřebných pro práci s pokusnými zvířaty,
e) rozhoduje o udělení akreditace uživatelským zařízením,
f) projednává souhrnné zprávy o činnosti příslušných státních orgánů vymezené v § 23 odst. 1 a kontroluje vydávání povolení podle § 23 odst. 1 písm. a) tohoto zákona,
g) schvaluje řády pro chov a zkoušky zvířat.
(4) Pro plnění úkolů uvedených v odstavci 3 ústřední komise vytváří jako své pracovní orgány výbory pro ochranu hospodářských zvířat, volně žijících zvířat, zvířat v zájmových chovech včetně zvířat v zoologických zahradách a pokusných zvířat.
(5) Proti rozhodnutí ústřední komise ve správním řízení podle odstavce 3 písm. e) se nelze odvolat; proti tomuto rozhodnutí je přípustná žádost o jeho přezkoumání soudem.

§ 22
Orgány veterinární správy

- (1) Okresní a městské veterinární správy
a) vykonávají dozor nad dodržováním povinností uložených chovatelům a ostatním fyzickým a právnickým osobám tímto zákonem a obecně závaznými právními předpisy vydanými na jeho základě,

- b) schvaluje chov nebezpečných druhů zvířat podle § 13 odst. 3 tohoto zákona.
(2) Státní veterinární správa České republiky vykonává dozor nad dodržováním povinností stanovených tímto zákonem a obecně závaznými právními předpisy vydanými na jeho základě v případech, kdy si to vyhradí.

§ 23
Příslušné státní orgány

- (1) Příslušné státní orgány
a) vydávají právními akty a fyzickým osobám na základě vyjádření odborných komisí (§ 18 odst. 3 písm. b)) povolení k použití pokusných zvířat pro projekty základního výzkumu, vyhledávacího výzkumu, testací, bezpečnostních záruk a výuky,
b) vedou evidenci o počtu a druhu zvířat použitých pro pokusné účely,
c) v pravidelných časových intervalech uveřejňují ve stanoveném rozsahu statistické údaje o použití pokusných zvířat,
d) vydávají osvědčení podle § 17 tohoto zákona.
(2) Proti rozhodnutí příslušného státního orgánu podle odstavce 1 písm. a) lze podat do 15 dnů námičky k ústřední komisi, která rozhoduje s konečnou platností.
(3) Příslušné orgány učiní potřebná opatření, aby k plnění úkolů podle odstavce 1 měly porade z kruhu odborníků.

§ 24
Obce

- a) projednávají přestupky na úseku ochrany zvířat,
b) ukládají pokuty chovatelům podle § 27 tohoto zákona.

§ 25

Pracovníci orgánů ochrany zvířat pověřeni výkonem dozoru nad dodržováním povinností stanovených tímto zákonem a obecně závaznými právními předpisy vydanými na jeho základě jsou oprávněni

- a) vstupovat do chovných, dodavatelských a uživatelských zařízení, do objektů, v nichž je prováděna obchodní činnost se zvířaty, do objektů chovatelů, v nichž jsou chována zvířata, a do objektů, v nichž jsou zvířata porážena,
b) vyžadovat od chovatelů potřebné doklady, informace, věcnou osobní a jinou pomoc nezbytnou k výkonu své činnosti; tato pomoc je bezplatná.

§ 26

Pověřen výkonem dozoru může být pouze odborný pracovník, který dosáhl věku 18 let, získal osvědčení o způsobilosti po úspěšném složení zkoušek podle zkušebního řádu a prokázal v rámci zkoušky znalost právních předpisů, vztahujících se k činnosti jím vykonávané. Zkušební řády schvaluje na návrh ústřední komise ministerstvo a zkoušky provádí ústřední komise.

ČÁST PÁTÁ SPRÁVNÍ DELIKTY CHOVATELŮ A PŘESTUPKY

§ 27 Správní delikty chovatelů

- (1) Správního deliktu ⁷⁾ na úseku ochrany zvířat proti týrání se dopustí chovatel, který
- a) ztěžuje nebo maří výkon dozoru prováděného příslušným orgánem ochrany zvířat,
- b) poruší jinou povinnost stanovenou chovatelem tímto zákonem a obecně závaznými právními předpisy vydanými na jeho základě.
- (2) Za porušení povinnosti uvedené v odstavci 1 se uloží pokuta do výše 50000 Kč a za opětovné porušení povinnosti uvedené v odstavci 1 pokuta do výše 200000 Kč.
- (3) Opětovným porušením povinnosti se rozumí porušení povinnosti, jež se chovatel dopustil v době do jednoho roku od předchozího porušení povinnosti uvedené v odstavci 1, za něž mu byla uložena pokuta.
- (4) Při stanovení výše pokuty se přihlídí zejména k závažnosti, způsobu, době trvání a následkům protiprávního jednání.
- (5) Pokud lze chovatele uložit do jednoho roku ode dne, kdy příslušný orgán ochrany zvířat zjistil porušení povinnosti, nejdelší však do tří let ode dne, kdy k porušení povinnosti došlo.
- (6) Pokuta je splatná do 30 dnů ode dne, kdy rozhodnutí o jejím uložení nabylo právní moci.
- (7) Výnos pokut je příjmem obce.

⁷⁾ § 2 odst. 1 zákona ČNR č. 200/1990 Sb., o přestupcích.

§ 28 Přestupky

- (1) Přestupku na úseku ochrany zvířat proti týrání se dopustí občan, který
- a) provádí bez povolení pokusy na zvířatech,
- b) chová jedince nebezpečného druhu zvířat bez schválení podle § 13 odst. 3 tohoto zákona,
- c) poruší jinou povinnost stanovenou tímto zákonem a obecně závaznými právními předpisy vydanými na jeho základě,
- d) trpí týrání zvířat nezletilými nebo nesvéprávními osobami, za které odpovídá.
- (2) Za přestupek podle odstavce 1 písm. c) lze uložit pokutu do 10000 Kč a za přestupek podle odstavce 1 písm. a) a b) a za opětovné spáchání přestupku podle odstavce 1 písm. c) pokutu do výše 15000 Kč.
- (3) Přestupek podle odstavce 1 písm. c) byl spáchán opětovně, dopustil-li se ho občan, kterému byla v posledním roce za jednání podle odstavce 1 písm. c) uložena

pokuta pravomocným rozhodnutím o přestupku.

(4) Není-li v tomto zákoně stanoveno jinak, platí o přestupcích a jejich projednávání obecné předpisy.⁸⁾

⁸⁾ Zákon ČNR č. 200/1990 Sb.
Zákon č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád).

§ 28a Zvláštní opatření

- (1) Na návrh okresní nebo městské veterinární správy může obec správním rozhodnutím nařídit odebrání týraného zvířete, vyžaduje-li to jeho zdravotní stav. Odvolání proti rozhodnutí o odebrání zvířete nemá odkladný účinek.
- (2) Náklady spojené s odebráním zvířete a následnou péčí o něj hraje osoba, již bylo zvíře odebráno.
- (3) Náklady na léčení zvířete, které bylo týráno a poškozeno tak na jeho zdraví, ponese osoba, jež tento stav způsobila, i když přesahují hodnotu zvířete.
- (4) O nákladech podle odstavců 2 a 3 rozhoduje obec ve správním řízení.

ČÁST ŠESTÁ ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

§ 29

Ministerstvo na návrh Ústřední komise upraví vyhláškou bližší podmínky chovu a využití pokusných zvířat, jejich označování a způsob vedení jejich evidence, složení a činnosti odborných komisí (podle § 18 odst. 3) a rozsah odborných znalostí nezbytných pro osvědčení způsobilosti pracovníka věcně způsobu provádění zkoušek a vydávání osvědčení.

§ 30

Tento zákon nabývá účinnosti dnem vyhlášení.

Rozpravy zoologické Zoological debates

Ing. Jan Filip

Par slov tvrdem

Když mne před drahnou dobou mňj kamarád, a tehdy novopověčený prezident Unie českých a slovenských zoo, ing. Jiroušek, upozornil na možnost přispívat do výročního tisku Unie, bral jsem to spíše jako zdvořilost, než jako skutečnou možnost a výzvu. S postupující dobou jsem se ale touto možností zabýval vážněji a stále více, jednak proto, že jsem také stále více ztrácel možnost komunikace s bývalými kolegy, ale především proto, že jsem stále více a bolestněji pociťoval absenci nejen takového své komunikace, ale i odborné polemické komunikace vůbec. A to přesto, že zajímavých polemických témat neještě vůbec nebylo, ale naopak jejich přibývá stále více a stále rychleji. A v současnosti panující naprostá nazorová roztržitenost nejen laické, ale i odborné veřejnosti, již také přináší své negativní důsledky. Nemohu a ani nechci samozřejmě tvrdit, že nám v naší biologii chybí jakákoliv diskuze a polemická tribuna. Vyslovené pro pracovníky zoologických zahrad však tady přece jen jistá mezera je. A tak i proto jsem se nyní rozhodl využít dávne výzvy svého dlouholetého kolegy a přítele, a pokud jeho výzva ještě stále platí, a pokud také usoudí, že následující úvahy mohou být i něčím víc, než jen stařeckými blábolý, pokusím se v následujících odstavcích svá tvrzení o přibývajících polemických tématech co nejvíce konkretizovat.

Než však přistoupím k prvému z témat, chtěl bych se ještě jen krátce pokusit o ospravedlnění zvolené a poněkud archaického názvu celého seriálu. Má volba je totiž nanejvýš účelová a úmyslná. Když jsem v úvodu použil slova „polemická komunikace“, neměl jsem v zádném případě na mysli nějaké bojovné dohadování v hádavém tónu a s hojným uplatněním silných výrazů, útočných osobních rypanců a nevybíravých osočení - tedy všechno to, co v dnešní době většina lidí, bohužel, chápe pod pojmem „polemika“. Stejně tak jsem neměl na mysli ani povyšenecké ukřívání chabých argumentů do mnohohlavné a výsostně vědecké terminologie, jejímž jediným cílem je „protivníka“ zblbnout a zadupat do prachu ubohosti a trestuhodné neznalosti. I toto se skryvá pod honosnými (a češtině cizími) názvy, jako jsou polemika, konverzace, komunikace, disputace, či dokonce konfrontace. A tu jsem si připomněl ducha starých časopiseckých odborných úvah, které byly velmi často uváděny pod tímto krásným, ryze českým, veskrze smířlivým a nanejvýš tolerantním názvem: rozprava. Mám pocit, že již ze samotného tohoto slova vyzatuje klid, umění naslouchat, a také pochopení pro odlišnost názorů a připravenost a ochota připravné i svůj dosavadní názor revidovat. Protože bych si velice přál, aby právě tyto hodnoty a právě takový duch zavlád i na následujících stránkách a mezi odbornou veřejností vůbec (a dokonce nejen odbornou), nemohl jsem si prostě vybrat jiný titulík, než právě tento.

Na druhé straně ale musím také připomenout, že smířlivost samotné rozpravy neznamená zátrovení i tupost, či otupělost argumentů, ochablost logiky, či ochotné přehánění názoru k názoru. Jsem přesvědčen, že každý člověk má právo, ba dokonce povinnost, změnit svůj názor, jen pokud je k tomu donucen pádností a nevyvatitel-

ností argumentů. A takováto změna názoru není v žádném případě prohrou člověka, ale pouze prohrou jeho dosavadních argumentů. Aí se tedy napříště (a přinejmenším na následujících stránkách) neutkávají lidé, ale jen a jen argumenty.

Téma 1 - Pojem druhu a systematika vůbec

Nedovedu si představit, že by rozprava o biologii mohla začínat jinak, než u systematickému a systematicky. Jakákoliv diskuze či rozprava totiž pracuje se slovy, především pak se slovy, jejichž význam je jasné a srozumitelně předem určený, a která se tímto svým jasným vymezením stávají pojmy. V případě biologie si musíme navíc uvědomit, že jde o vědu s nanejvýš širokým, mezinárodním a vyloženě celosvětovým využíváním a uplatněním, a že tedy i používané pojmy a jejich jednoznačné vymezení musí být srozumitelné doslova celému světu. Jisté, že se to netýká naprosto všech pojmů s nimiž biologie pracuje, ale těch základních nepochybně ano. A k těm nejzákladnějším, stejně tak nepochybně, patří celé biologické názvosloví a jeho uspořádání. Jinými slovy, je to systém a systematika. Bez nich se stává jakákoliv rozprava nesorzumní, tahá, a tedy nemožná. Je obrovským štěstím biologie (alespoň podle mého názoru), že génius, který si toto vše uvědomil, se objevil na scéně již poměrně velmi krátce po jejím vzniku. Tímto géníem byl tvůrce botanického i zoologického mezinárodního názvosloví a systému - švédský lékař Karel Linné (či přesněji Carl von Linné - latinsky pak Carolus Linnaeus). Jen jeho zásluhou byla tak biologie plně připravena na badatelskou a objevitelskou explozi hned od samých jejích nejranějších počátků v závěru 18. století. A stejně tak jen jeho zásluhou je i současný stav, který v biologické systematicce panuje, až neuvěřitelně přehledný, srozumitelný a uspořádaný. I tak by však naše uspokojení mohlo být jen stěží na místě. Od dob Linného totiž uplynulo již téměř 250 let a je až s podivem, kolik se za tu dobu našlo biologi, kteří s geniálním odkazem zacházeli s trestuhodnou nedůsledností a povrchností. Nejen, že nerespektovali zavedená pravidla pojmenování jednotlivých taxonů, ale vnašeli chaos i do jejich běžného používání a systematického uspořádání. V dnešním systému se tak setkáváme s množstvím neplánných synonym, u jejichž vzniku nestál ani omyl, ani přehlednutí, ba ani nevědomost (což všechno by bylo veelku pochopitelné, a tím i omluvitelné), ale přímý úmysl, či kolegiální (nebo spíš nekollegiální) spor. Zdá se mi, že vzájemné spory byly (a jsou dosud) vůbec nejsilnější hybnou silou v celé systematicce (což by se dalo konec konců hodnotit i Kladně). Vedou se nekonečné spory o to, zda zjištěné odlišnosti taxonu opravňují, či neopravňují jeho oddělení, a pokud opravňují, tak zda to má být na úrovni druhu, či poddruhu, nebo jen variety, či náta, nebo dokonce na úrovni rodu (nebo snad aspoň podrodu), zda uznávat či neuznávat kategorie jako pod-, nad-, (čeleď, -řád, aj.), tribus, „superspecies“, aj., zda odlišnosti jsou, či nejsou v rámci druhové (poddruhové, atd.) variability, zda jsou, či nejsou důsledkem konvergence, zda byla, či nebyla typová série dosti početná, ad., ad. Všechny druhy sporů snad ani není možné vyjmenovat a rozhodně to není cílem těchto řádků. V poslední době se dokonce ujal a velmi rozšířil postup, jehož jediným cílem je, vyvarovat se jakéhokoliv závěru (zejména s dopadem na systematické zařazení), který by mohl být soupeřícím „kolegou“ napaden, zpochybněn, vyvrácen a v konečném důsledku tak použit k zosutizení svého autora. Na rozdíl od starších publikací (mnohdy i

Rozpravy zoologické *Zoological debates*

Ing. Jan Filip

Par slov tvódom

Když mne před drahnou dobou můj kamarád, a tehdy novopečení prezident Unie českých a slovenských zoo, ing. Jiroušek, upozornil na možnost přispívat do výročního tisku Unie, bral jsem to spíše jako zdvořilost, než jako skutečnou možnost a výzvu. S postupující dobou jsem se ale touto možností zabýval vážněji a stále více, jednak proto, že jsem také stále více ztrácel možnost komunikace s bývalými kolegy, ale především proto, že jsem stále více a bolestněji pociťoval absenci nejen takového své komunikace, ale i odborné polemické komunikace vůbec. A to přesto, že zajímavých polemických témat nejeze vůbec neubýlo, ale naopak jich přibývá stále více a stále rychleji. A v současnosti panující naprostá názorová roztržitenost nejen laické, ale i odborné veřejnosti, již také přináší své negativní důsledky. Nemohu a ani nechci samozřejmě tvrdit, že nám v naší biologii chybí jakákoliv diskuse a polemická tribuna. Vyslovené pro pracovníky zoologických zahrad však tady přece jen jistá mezera je. A tak i proto jsem se nyní rozhodl využít dávne výzvy svého dlouholetého kolegy a přítele, a pokud jeho výzva ještě stále platí, a pokud také usoudí, že následující úvahy mohou být i něčím víc, než jen stařeckými blábolý, pokusím se v následujících odstavcích svá tvrzení o přibývajících polemických tématech co nejvíce konkretizovat.

Než však přistoupím k prvému z témat, chtěl bych se ještě jen krátce pokusit o ospravedlnění zvolené a poněkud archaického názvu celého seriálu. Má volba je totiž nanejvýš účelová a úmyslná. Když jsem v úvodu použil slova „polemická komunikace“, neměl jsem v zádném případě na mysli nějaké bojovné dohadování v hádavém tónu a s hojným uplatněním slychých výrazů, útočných osobních rypanců a nevybíravých osočení - tedy všechno to, co v dnešní době většina lidí, bohužel, chápe pod pojmem „polemika“. Stejně tak jsem neměl na mysli ani povyšenecké ukrývání chabých argumentů do mnohohlavné a výsostně vědecké terminologie, jejímž jediným cílem je „protivníka“ zblbnout a zadupat do prachu ubohosti a trestuhodné neznalosti. I toto se skrývá pod honosnými (a češtině cizími) názvy, jako jsou polemika, konverzace, komunikace, disputace, či dokonce konfrontace. A tu jsem si připomněl ducha starých časopiseckých odborných úvah, které byly velmi často uváděny pod tímto krásným, ryze českým, veskrze smířlivým a nanejvýš tolerantním názvem: rozprava. Mám pocit, že již ze samotného tohoto slova vyzáňuje klid, umění naslouchat, a také pochopení pro odlišnost názorů a připravenost a ochota připadně i svůj dosavadní názor revidovat. Protože bych si velice přál, aby právě tyto hodnoty a právě takový duch zavládl i na následujících stránkách a mezi odbornou veřejností vůbec (a dokonce nejen odbornou), nemohl jsem si prostě vybrat jiný titulík, než právě tento.

Na druhé straně ale musím také připomenout, že smířlivost samotné rozpravy neznamená zároveň i tupost, či otlupělost argumentů, ochablost logiky, či ochotné přehánění od názoru k názoru. Jsem přesvědčen, že každý člověk má právo, ba dokonce povinnost, změnit svůj názor, jen pokud je k tomu donucen pádností a nevyvratitel-

ností argumentů. A takováto změna názoru není v žádném případě prohrou člověka, ale pouze prohrou jeho dosavadních argumentů. Ať se tedy napříště (a přinejmenším na následujících stránkách) neukávají lidé, ale jen a jen argumenty.

Téma 1 - Pojem druhu a systematika vůbec

Nedovedu si představit, že by rozprava o biologii mohla začínat jinak, než u systematickému a systematicky. Jakákoliv diskuse či rozprava totiž pracuje se slovy, především pak se slovy, jejichž význam je jasné a srozumitelně předem určený, a která se tímto svým jasným vymezením stávají pojmy. V případě biologie si musíme navíc uvědomit, že jde o vědu s nanejvýš širokým, mezinárodním a vyložené celosvětovým využitím a uplatněním, a že tedy i používané pojmy a jejich jednoznačné vymezení musí být srozumitelné doslova celému světu. Jisté, že se to netýká naprosto všech pojmů s nimiž biologie pracuje, ale těch základních nepochybně ano. A k těm nejzákladnějším, stejně tak nepochybně, patří celé biologické názvosloví a jeho uspořádání. Jinými slovy, je to systém a systematika. Bez nich se stává jakákoliv rozprava nesrozumitelná, a tedy nemožná. Je obrovským štěstím biologie (alespoň podle mého názoru), že génius, který si toto vše uvědomil, se objevil na scéně již poměrně velmi krátce po jejím vzniku. Tímto géniem byl tvůrce botanického i zoologického mezinárodního názvosloví a systému - švédský lékař Karel Linné (či přesněji Carl von Linné - latin-sky pak Carolus Linnaeus). Jen jeho zásluhou byla tak biologie plně připravena na badatelskou a objevitelskou explozi hned od samých jejích nejranějších počátků v závěru 18. století. A stejně tak jen jeho zásluhou je i současný stav, který v biologické systematické panuje, až neuvěřitelně přehledný, srozumitelný a uspořádaný. I tak by však naše uspokojení mohlo být jen stěží na místě. Od dob Linného totiž uplynulo již téměř 250 let a je až s podivem, kolik se za tu dobu našlo biologů, kteří s geniálním odkazem zacházeli s trestuhodnou neúspěšností a povrchností. Nejen, že nerespektovali zavedená pravidla pojmenování jednotlivých taxonů, ale vnášeli chaos i do jejich běžného používání a systematického uspořádání. V dnešním systému se tak setkáváme s množstvím neplanných synonym, u jejichž vzniku nestál ani omyl, ani přehlednutí, ba ani nevědomost (což všechno by bylo velkou pochoptelné, a tím i omluvitelné), ale přímý úmysl, či kolegiální (nebo spíš nekolegiální) spor. Zdá se mi, že vzájemné spory byly (a jsou dosud) vůbec nejšíňší hybnou silou v celé systematické (což by se dalo konec konců hodnotit i Kladně). Vedou se nekonečné spory o to, zda zjištěné odlišnosti taxonu opravňují, či neopravňují jeho oddělení, a pokud opravňují, tak zda to má být na úrovni druhu, či poddruhu, nebo jen variety, či náti, nebo dokonce na úrovni rodu (nebo snad aspoň podrodu), zda uznávat či neuznávat kategorie jako pod-, nad-, (čeleď, -řád, aj.), tribus, „superspecies“, aj., zda odlišnosti jsou, či nejsou v rámci druhové (poddruhové, atd.) variability, zda jsou, či nejsou důsledkem konvergence, zda byla, či nebyla typová série dosti početná, atd., atd. Všechny druhy sporů snad ani není možné vyjmenovat a rozhodně to není cílem těchto řádků. V poslední době se dokonce ujal a velmi rozšířil postup, jehož jediným cílem je, vyvarovat se jakéhokoliv závěru (zejména s dopadem na systematické zařazení), který by mohl být soupeřícím „kolegou“ napaden, zpochybněn, vyvrácen a v konečném důsledku tak použit k zostuzení svého autora. Na rozdíl od starších publikací (mnohdy i

jen popularizačních), setkáváme se v moderních odborných dílech velmi často jen s tím nejnřadším systematickým členěním (řád, čeled) a v jeho rámci, s řazením druhů podle abecedy. Autorovi tak někdy vůbec nic vytknout, takže je z obliby. Ovšem také se nedá nic přerádit, opravit, či přeorganizovat, a tím se opět o krůček přiblížit tomu kyženému systematickému uspořádání, které by co nejlýstivěji odráželo jak fylogenetickou příbuznost, tak i podobnost co největšího počtu vlastností. Konečný cíl biologického systému se tak nejen nepřiblížuje, ale naopak nepředsavitelně vzdaluje. Navíc se tím vnáší i další chaos do názvosloví. Zkuste totiž zjistit při takovém uspořádání, že například *Conia angusticeps* (uvedená v čeledi užovkovitých pod písmenem C) a *Eirenis persicus* (uvedená v téže čeledi o hodiny kus dál, pod písmenem E) jsou ve skutečnosti synonyma téhož druhového taxonu. Pokud nejste přímo odborník na užovky, tak na toto přehlédnutí autora, který do výčtu druhů zařadí jeden taxon dvakrát, nemůžete vůbec přijít. A což teprve, když synonymické názvy odděluje od sebe náhodou skoro celá abeceda. Pokud by ovšem autor řadil ve svém díle taxony důsledně podle stupně jejich příbuznosti, musel by na omyl přijít sám, nejspíše při korekturách. A v opačném případě by jeho omyl odhalil i laik, který by si při pečlivém pročítání musel nutně všimnout, že stejný popis, lokalitu i další data pročítal před chvílí, jen o několik stránek dopředu. U některých „děť“ se nemohu ubránit dojmu, že abeceda uspořádání zvolil autor právě i z tohoto důvodu.

Vrátíme se však k nejčastější příčině sporů: totiž k rozhodování, zda daná forma již může být nazývána druhem, nebo jde jen o poddruh, případně ani to ne. Osobně jsem přesvědčen o tom, že k těmto sporům by nemuselo vůbec docházet. Kdyby ... Ale začneme od Adama, tedy od Linného. Ten se s tímto problémem (snad jako jediný biolog) nepotýkal. Ona totiž v jeho době kategorie poddruhu neexistovala. Každý jedinec, který se od ostatních, podobných, nějak odlišoval, byl tak zařazen do jiného druhu. Podobně drnby pak tvořily rod, podobné rody řád a podobné řády třídy. A dost. Proč se tedy později tento problém vynořil? Důvody byly pravděpodobně dva. Jednak Linnovým následovníkům připadlo jeho dělení příliš „hrubé“, ne dosti důsledné vystihující míru rozdílu mezi taxony uvnitř určité jednotky (např. jednotlivé drnby vyder se od sebe navzájem liší méně, než se liší kterákoliv vydra třeba od skunka, z téže čeledi kunovitých. Rodové odlišení, jako nejlépe nižší, se tak jeví jako nedostatečné, zejména proto, že i mezi vydrami rozlišujeme několik rodů. Je proto vhodné všechny je sloučit do jedné „mezijednotky“ - podčeledi, která však již neobsahuje rody skunků - jichž je také více - a která tím hromadně odráží větší odlišnost vyder od všech ostatních kunovitých - včetně skunků). Uvedený příklad (jehož analogie můžeme vysledovat na všech systematických úrovních) snad dostatečně ilustruje, nejen to, že snažení Linnových následovníků, vložit mezi stávající systematické jednotky (byť již od dob Linnových několikrát obohacené dalšími kategoriemi) ještě jakési podjednotky a mezijednotky, bylo plně pochopitelné, oprávněné a nevyhnutelné, ale také to, že celý takto vyvážený systém je zcela nepochybně „umělým“ produktem lidí. Kteří se tak snaží usnadnit si vlastní orientaci v celém tom omračujícím množství informací, dat a názvů. Jestliže chce být například opravář aut úspěšný a především dostatečně rychlý, musí si v prvé řadě nějak uspořádat svůj sklad nářadí a nejrůznějších náhradních dílů. Do jedné skříně si tak uloží šrouby do šuplíků podle velikosti, či tvaru, typu závřítu atd., stejně tak závlačky, nýtky, matky, péřovky atd. V další skříní budou

elektrosoučástky, jinde těsnění, také různé typy nářadí a vůbec vše, co může ke své práci potřebovat. Cím víc bude mít příhrádek a šuplíků, tím snadnější bude pro něj hledání a jeho práce tak bude rychlejší (pochopitelně to vše platí jen po určitém mez, ale to už je jiná kapitola). A totéž vlastně dělá i biolog, který se chce co nejrychleji orientovat v předmetu svého zkoumání. Vytváří si řadu „šuplíků“ a „příhrádek“ na všech myslitelných hladinách rozdílu a odlišností a do nich pak zařazuje určité jedince, vždy na základě svých zjištění a informací, které o nich má k dispozici. Jak se zvyšuje množství dostupných informací, může se měnit i zařazení určitého jedince, někdy i dost podstatně. To vše je vcelku logické a správné.

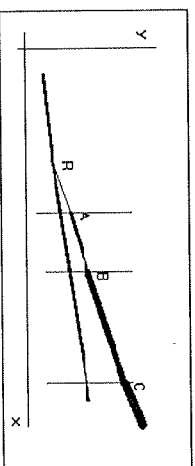
Jenže některým biologům se toto uspořádání, a především takto nějak znející व्यवětlení, hrubě nelíbilo. A jsme u kořene problému a zároveň i u druhé a hlavní příčiny vzniku výše nastiňných sporů. Mohu spekulovat o celé řadě důvodů, které tyto biologové vedly, počínaje obyčejnou ješitností a konče snad i náboženstvím a politickou. Skutečnost však je, že když už byli nuceni uznat „umělost“ všech takových systematických jednotek, jako je třída, řád, čeled, či rod, a také všech „mekategorií“, rozhodně se vzepřeli uznat také „umělost“ druhu. To už by bylo příliš. Prohlásit o sobě, že vlastně studují něco, co ve skutečnosti a „objektivně“ vůbec neexistuje a je to jen pouhým produktem „umělého kastlčkování“? Ne, to tedy nikdy! Takový názor se mi jeví i jako celkem pochopitelný v době církevní nadvlády, kdy všeobecně panovala víra ve stvoření světa, tedy i zvířat a rostlin (rozuměj - všech jednotlivých druhů zvířat a rostlin) Bohem, a to v konečné a neměnné podobě. Názor se dá chápat i v době mnohem pozdější, kdy na svět vytkovalo nebezpečí nacionalismu a rasismu, proti nimž se snad dalo bojovat tezí o jediném druhu *Homo sapiens*, jako o přirozené a „přírodní“ jednotce, jejíž další dělení (například do ras, či národností) musí tak nutně být „nepřirozené“, a tedy i nepřipusné a hodné potlačování všemi prostředky (jak dnes můžeme vidět, ani v tomto boji teorie „přírodnosti“ a „přirozenosti“ druhu nepřinesla žádné výrazné a konečné vítězství). Avšak to, že tento názor převládá i dnes, v době obecného přijímání Darwinovy vývojové teorie, v době ohrovského nárustu našich vědomostí a informací, včetně těch o přírodě, a zároveň i v době vysřízlivění z představ o možnosti boje proti rasismu a intoleranci nějakou teorií, to již chápat nemohu, a tím méně se s tím mohu ztotožnit.

Poohlédneme se ale také po nějakých důkazech a argumentech, které by naopak podporovaly názor, že tak, jako ostatní systematické kategorie i druh je kategorií uměnou, vytvořenou člověkem. Můžeme začít definicí druhu a tím, jak se její podoba časem mění. Nechci se zdržovat přesnými citacemi. Každý zájemce se jich může dobrat v každé učebnici biologie, těch z předminulého, minulého i tohoto století. Ve všech se mluví o druhu, jako o něčem, co existuje zcela objektivně, nezávisle na člověku. Jak je však potom možné, že totéž, co jeden vědec popisuje jako druh, jeho kolega jako druh neuznává, a snad jen aby to tak nebolelo, přiznává tomu úroveň poddruhu, případně ještě nižší kategorie (například *matia*, či *varietal*)? Konec konců tyto nižší kategorie snad vznikly jen proto, aby vzájemný spor pozbyl na ostrosti a nesmiřitelnosti: („ano, odlišnosti zde jsou, ale nedosahují úrovně druhu“). Dalo by se snad pochopit, že jeden biolog měl k dispozici více informací, řečneme o odlišnostech, než ten druhý. Odborné knihy jsou však plny případů, kde je zcela zřejmé, že oba vycházejí z naprosto stejných informací (například důkladně prohlídka typu, či

typové série) a liší se především v jejich vykladu (interpretaci). Jak je však možné, vykládat objektivně existující skutečnosti subjektivně zcela opačně? Budť pak musí být chyba (nejasnost) v jejich objektivitě, tedy v definici pojmu (v našem případě druhu), nebo v některém z obou biologů. Jinými slovy, v jeho znalostech a kompetencích, či ještě jinými slovy - jen jeden z biologů je dobrý (tedy znalý) biolog, zatímco ten druhý musí být horší (méně znalý) biolog, případně diletant, nebo, bude-li ještě méně ohleduplní, pak je to přímo blbec. A jsme u kořene sporů, u jádra problému a snad i potíží celé biologie. Nemůže totiž připustit nejasnost, či dokonce chybu v definici pojmu „druh“, a tak se pouští do osobních, více či méně ostrých šarvatek mezi biologii, jejich skupinami a školami. A my se pak můžeme setkat na jedné straně s velkou skupinou zastánců například jediného existujícího druhu medicíny, který se, pravda, může případně rozpadat do nižších, zanedbatelných (tekleme poddruhových) kategorií, jako je medvěd lední, usatý, hnědý, černý, malajský a pyskatý, nebo na druhé straně s ještě větší skupinou zastánců existence 6 druhů medvědů, seskupujících se do 5 podrodů. A mezi tím můžeme narazit na malé skupinky, či jednotlivé zastánce existence jakýchkoliv počtů druhů medvědů mezi 1 až 20 a možná i ještě vyšších. A to jde o poměrně velké a dá se říci notoricky a všeobecně známé zvíře. Což pak teprve u menších a málo známých tvorů. Není proto divu, že popisná a poznávací aktivita biologů se začíná stále více soustřeďovat na poddruhy, případně ještě nižší kategorie. Především druhu je tím nedotčen, bádání a popisy mohou pokračovat, ale ostrost vzájemných střetů je ošupena a autorita autorů zachována.

Původní definice druhu, jako objektivně existující a jasně a jednoznačně vymezené (jak jinak, než objektivně!) systematické kategorie, se však musí ve své historii vyrovnávat ještě i s dalším problémem: s problémem kříženců. Na samém svém počátku tato definice suverénně prohlašuje, že druh, tedy skupina jedinců tvořící druh, se s jiným druhem, tedy příslušníky jiné skupiny jedinců, nekříží, tedy nedává potomstvo. Tato skutečnost (tedy nemožnost zplodění potomstva s příslušníkem jiného, byť podobného druhu) může být tedy považována za objektivní potvrzení druhové systematické kategorie zkoumaného jedince, či populace. A objektivitu druhu potřebuje jako sůl. Jenže ouha, ono se brzy, především při chovu v zajetí ukazuje, že to nemusí být tak docela pravda. Kříženci vznikají. Když už se tato část definice stává evidentně neudržitelnou, přidá se k ní dodatek: „za přirozených podmínek, ve volné přírodě“. Tím jsme se vyrovnali s houfy kříženců v zajetí a můžeme klidně spát. Ale ne nadlouho. S přibývajícím pozorováními volně přírody, přibývá i nepochybnitelně doložených svědectví o výskytu kříženců i ve volné přírodě. A tak do definice přibývá další pasáž: „a pokud se snad kříženci narodí, zůstávají celý život neplodní“. Zase je chvilí klid, ale biologové dokáží být neuvěřitelně ryhpaři a vytrvalí. A tak se objevují zprávy o potomstvu, jejichž rodičem je kříželec. Druh, jako objektivně existující kategorie, je však třeba obhájit za každou cenu. Do posledního dodatku se tak dostává krátká vsuvka: „zůstávají ... v samčím pohlaví... celý...“. A celý kolotoč - nová pozorování - nová fakta - nové přeformulování definice - se otáčí stále dál a stále rychleji. Objevují se další výjimky (například pro hemafroditní organizmy) a jedna z posledních definic konstatuje, že k mezidruhovému křížení sice dochází, ale jen výjimečně, aniž by se tím samostatnost druhů narušila. Jediná „objektivně“ existující systematická kategorie tak se skutečně bohorovným klidem přežívá i přelom tisíciletí.

A to i přesto, že již po řadu let se zde vynořuje ještě další bolavé místo a stále naléhavěji vyžaduje řešení, kterého se mu stále nedostává - nemůže dostávat. Ide o vývojovou teorii. Od dob svého tvůrce - Charlese Darwina - se z neudrživé, „absurdní“, poláchané a osócované hypotézy rozrostla tato teorie do dnešní nebyvalé síly a nevyvatitelnosti. Ano, „člověk skutečně vznikl z opice“ a s výjimkou dogmatické církve snad už není nikoho, kdo by o tom dnes ještě pochyboval. Jenže, co pak s „objektivně“ existujícím druhem Homo sapiens? A nejen s ním. Vlastně všechny dnes existující druhy zde dříve (před deseti, sty milióny let) nebyly. Jejich „objektivní“ existence tedy musela někdy začít. Kdy to bylo a jak to probíhalo? Vývojová teorie tento problém velmi uspokojivě řeší (pozvolným vývojem), ale zároveň tím zasazuje i smrtelnou ránu objektivitě existence druhu. Jestliže jeden tvar, rys, podoba, forma, postupně a pomalu přechází v jiný tvar, jehož odlišnost od výchozího s časem neustále a temněji plynuce narůstá, je velmi obtížné, ba prakticky zcela nemožné, určit právě ten bod, v němž ona samostatná a objektivní existence nového tvaru začíná. Takovýto bod totiž objektivně existovat nemůže, protože vůbec není bodem (okamžikem), ale delším časovým úsekem, v němž se však změny pozorovaného subjektu nezaslavují, ale naopak nadále probíhají a neustále se prohlubují. Je pak jen na pozorovatelském subjektu, ve kterém stadiu těchto změn je jejich měrou pohnut k tomu, aby začal považovat pozorovaný subjekt za kvalitativně nový, tedy za jiný druh. Velmi názorně je to možno vyjádřit graficky, kdy na ose x vynásíme čas a na ose y jakousi kvantifikační probíhající změnu, či tepe řešení, identifikovaných rozdílností. Vznik nového druhu z druhu původního pak vypadá asi takto:

Vidíme zde, že počáteční jednoduchá přílnka (či křivka), znázorňující vývoj změn v čase, se od určitého bodu začíná rozdvajovat, přičemž obě větve rozdvajování se od sebe vzdalují stále více. Svislé přílnky znázorňují okamžiky (časový údaj), k nimž je popsán zachycen okamžitý stav vývoje, a to na obou vývojových křivkách (v bodech jejich průsečíků se svislicemi). V praxi je toto zachycení vyjádřeno podrobným popisem všech znaků určitého konkrétního jedince z populace, jejichž systematická identita se má určit, především však těch, jimiž se porovnávání jedinci liší. Z obrázku je zřejmé patrně, že jak počet odlišných znaků, tak i velikost (míra) každé z odlišností bude tím větší, čím větší je vzdálenost obou vývojových větví od sebe, jinak řečeno, čím dále od bodu rozdvajování svislici proložíme. Stejně tak je i zřejmé, že těsně za bodem rozdvajování by asi někdo počátek nového druhu nehledal, přestože určité rozdíly mezi oběma vývojovými větvemi (určitá vzdálenost mezi nimi - na obrázku) jsou nepochybně pozorovatelné už i zde. Je tedy možno konstatovat, že s časem neustále se zvětšující rozdílnost obou vývojových větví je objektivní skutečností, avšak posouzení onoho časového momentu, od něž je tato míra vzájemně rozdílnosti dosti velká

na to, aby oprávněvala jejich rozlišení na druhové, či jiné úrovni, je čisté subjektivní záležitost každého jednotlivého posuzovatele. Jen na něm (tedy na člověku) záleží, zda obě rozlišující se vývojové větve posoudí jako dva druhy už od bodu A, či až od bodu B, případně od bodu C (ard.). Evidentní je jen to, že tak nemůže učiniti v bodě rozdělení (R), a že tak nemůže neučinit kdesi daleko v nekončnu.

Proti tomuto výkladu a přístupu lze jen stěží něco namítnat a biologové byli nuceni jej přijmout zároveň s přijetím celé vývojové teorie. Přesto se však úporně snaží i nadále udržet dogma o objektivní existenci druhu s přímo omračující ekvilibristikou: Vzdělý vývoj se vlastně týká především minulosti, respektive probíhá tak pomalu, že na dnešních formách není prakticky zjištělný. Oddělíme tedy systém a systematicku minulosti (tedy vymřelých, neboli fosilních organizmů) od systému a systematicky současnosti (tedy žijících, neboli recentních tvorů). V paleontologii at si pak třeba definují druh jako umělou (subjektivní) kategorii, ale v systematice současnosti zůstane i nadále zachován jako přirozená, objektivně existující jednotka. A tak tedy máme dnes v biologii pro tutéž skupinu organizmů (říši živočichů) systémy dva, a bohužel téměř nekompatibilní (tedy vzájemně neslučitelné). Přímo exemplárním příkladem zmíněné pojmové ekvilibristiky může být například i právě vycházející encyklopedické dílo Diderot. Pod heslem „druh“ zde čteme: „Přirozené se vyskytující skupina jednotlivých organismů, která tvoří základní jednotku evoluce.“ („Přirozené“ - rozuměj „objektivně“). Dále se zde hovoří i o „přirozené entitě, reálné, reproduktivně izolované, samostatné jednotce v bioštětí“ ard., až se dostaneme k celé řadě dalších, úroveň vytvořených pojmů, jako je „druh biologický“, „druh fylogenetický“, „druh taxonomický“, „druh evoluční“ a konečně i „druh paleontologický“, u něž se pak v závěru dočteme: „Druh, který je přirozenou jednotkou, jež existuje nezávisle na našem vidění a vnímání reality, je tedy v čase vymezen subjektivně, v závislosti na názoru klasifikátora (člověka, který se snaží realitu popsat). Je to však jediná možnost, jak realisticky pochopit druh v čase.“ (konec úplně citace). Summa summarum, jak říká klasik: „je to složitě jak žebř“, takže raději do toho člověku vůbec nevrtej! A nebo realisticky pochop, že ačkoli je druh přirozenou jednotkou objektivně existující (tedy nezávisle na člověku), je vymezen subjektivně, tedy právě člověkem.

Oč jednodušší by bylo, kdybychom konečně už odložili ono „objektivní“ dogma, sahající svými kořeny snad až kamsi do oblasti církevního božského stvoření a připustili, že stejně jako všechny ostatní kategorie a jednotky biologického systému, je i druh zcela umělým šuplíčkem, vytvořeným člověkem jen proto, aby se mu lépe (a stroznětelněji) vzájemně komunikovalo, a aby se mohl sám lépe orientovat v objektivní přírodě. Konec konců botanikové už ze své definice slova „přirozený“, či „objektivně“ téměř vypustili a také žijí. Podle nich je druh: „...základní systematickou jednotkou“ a dále: „Je to soubor mnoha populací rostlinných jedinců, kteří si jsou ve všech základních znacích a vlastnostech maximálně podobní, pocházejí ze společných předků a za určitých stanovištních podmínek jsou rozšířeni na určité přirozené ploše zemského povrchu (areálu druhu).“ (citace: „Geografická encyklopedie“, „Rektor-dy“, „Živý svět - rostliny“ rok vydání 2001). Je to sice také značně nejednoznačná definice (jak už to tak u definic subjektivních pojmů a jednotek bývá), ale aspoň se zde nikde nemluví o tom, že by druh existoval nezávisle na člověku a byl tak jedinou přirozenou kategorií systému.

A jedna z úvodních námitek, co že to vlastně biologové zkoumají, když druh objektivně neexistuje? No přece konkrétní živé či mrtvé jedince. To jedince je tou přirozenou, objektivně a na člověku nezávisle existující entitou, či chcete-li, jednotkou. Jen jedince vzniká v přírodě zcela přirozenou cestou a samostatně v ní existuje, na-prosto nezávisle na vůli člověka (!někdy!!). A jediné jedince může biolog také zkoumat, popisovat, měřit, vážit, posuzovat a zařazovat do svého umělého systému (na základě jím, člověkem zvažené míry podobnosti s jinými jedinci). A že je každý jedinec skutečně zcela jedinečnou a samostatnou entitou, která se od všech ostatních jedinců někdy více, někdy jen zcela nepatrně, ale přece jen liší, a to nezávisle na čase i na všech možných systematických jednotkách, o tom snad při dnešním stavu našeho vědění již nikdo nemůže pochybovat.

Možná se celé toto rozumování bude zdát někomu příliš scholastické a pro praktický život zcela zbytečné. Co nám to přinese, jestliže prohlásíme druh za umělý taxon, nebo jej budeme dále brát jako objektivní realitu? Samozřejmě i zde se mohou názory velmi různit. Já osobně jsem ale přesvědčen, že zejména pro praktickou práci zoologických zahrad a jejich pracovníků, může mít změna našeho přístupu k druhu dalekosáhlé důsledky. Domnívám se totiž, že celá řada negativních jevů, s nimiž jsem se v zoo setkával, měla své kořeny právě v oně chybné definici druhu. A právě proto jsem se jí na předchozích řádcích tak zevrubně zabýval. Přejděme však k těm negativním jevům.

Podíváme-li se do historie zoologických zahrad zjistíme, že poměrně velmi brzy se tu začaly prozrazovat tendence, směřující k úspěšnému rozmnožování chovaných zvířat. Mimochoodem tendence, které v současnosti konečně dospěly až do žádoucího stadia, kdy formou tzv. záchraných chovů přímo a aktivně (a úspěšně) pracují na odvrácení hrozby vyhynutí či vymření celé řady druhů (a dnes už i poddruhů!). Tyto velmi žádanou a chvaly/hodně tendence však měly v minulosti někdy i velmi neblahé následky. Je vcelku pochopitelné, že éra, ovládaná především hlediskem atraktivit a senzácnosti, příliš nepřála serióznosti a až hnidopišské pečlivosti při výběru výchozích partnerů při zakládání skutečného chovu (tedy úspěšného odchovávání mláďat). Ke cíti tehdejších pracovníků zoo však budiž řečeno, že i tak se poměrně zodpovědně drželi zásady, neprodukovat křížence, tedy nemíchat ... jenže co? ... no pochopitelné druhy. Co ale byly tehdejší druhy? Přesně v duchu tehdejších názorů, jak jsme o nich již hovořili, mohlo být druhem prakticky cokoli. Vždyť ani vědci, renomovaní zoologičtí odborníci, se na tom nemohli shodnout (že to bylo kvůli chybné definici druhu, o tom jsme již hovořili). Představme si nyní nějakou takovou (modernista by řekl „modelovou“) situaci: Zoo má mezi svými chovanici lva z jižní Afriky a lvice z Alžír-ska. Podle některých zoologů náleží jihoafrický lev do druhu *Leo capensis*, zatímco alžírské lvice přísluší druhu *Leo barbarscus*. Ke vzájemnému spárování by se tedy nemělo přisupovat. Jenže jiní zoologové (a těch je dokonce více) proti spáření nic nemají, protože všichni lvi patří do jediného druhu *Felis leo*, což bude mimo jiné možno potvrdit i tím, když se z tohoto spáření narodí a odchovávají lvičata. Pokusme se vcítit do uvažování tehdejšího zoologa. Bylo by dobré a atraktivní mít v zoo lvičata. Těžko soudit, kde je pravda: jihoafrický lev vypadá zcela jinak než alžírské lvice, takže teorie o druhové odlišnosti by mohla mít své oprávnění; zoo ale nemá ani jihoafrickou lvici, ani alžírského lva, aby zajistila čistokrevnost i v tomto pojetí. A kde je

taky teď šanět, a jak mohu věřit, že i pak, obchodníkem udaná lokalita bude pravdivá. Konec konců, pokud jde skutečně o rozdílné druhy, neměl by se odchov vůbec podílet. A když by, na druhé straně, vše patřilo jen do jediného druhu, který jediný je zárovec i tou přírodou, a tedy zachování hodnou zoologickou jednotkou, tak proč váhat? Nevím jak kdo, ale já si nedovedu představit nikoho, kdo by se za této situace nerozhodl pro odchov. A důstředek? Dnes uznávány poddruh kapského lva je definičně vyřazen, stejně jako poddruh lva berberského. A o zoozahradní směsce, známé například pod termínem „Lipský lev“, většina dnešních zoologů už asi také slyšela a chápe, že pro dnešní chovatele je naprosto bezenná. A to jsem si vybral poměrně vzácný případ, kdy zoo měla k dispozici pravdivé a spolehlivé údaje o místě původu svých zvířat. Jen naprosto nezřízený optimista by mohl počítovat o tom, že obdobných případů byly řádově tisíce. Někdo však může namítnout, že to byl šerý dávnověk zoo, a že v posledních desetiletích se všechny zoo při odchovech již orientovaly na poddruhovou čistotu (Mimochodem, nepřipadá vám absurdní, že praxe, aby nenadělala víc škod, než užítku, musela opustit již etablovanou „základní“ kategorii a přiklonit se k jiné, „nezákladní“?). Pokud jde o druhy, jako je lev, tygr, levhart, zebra, žirafa a několik dalších, mohl bych snad i souhlasit (i když ani zde bych za to ruku do ohně nedal), co však ty stovky a tisíce ostatních druhů? Vždyť teprve zcela nedávno doznívala zrušená diskuse o „čistých“ a „nečistých“ chovech orangutanů (a to dnes již všechno směřuje k uznání dvou poddruhů za samostatné druhy!), asišití a afričtí gepardi se snad ani nikdy nerozlišovali a divoká prasata, bobry, losy, jeleny, rysy, medvědy a stovky dalších bych si raději ani nepřipomínal. A jen tak mimochodem: zkuste se třeba v některé moderní odborné publikaci (a nejen české) dopátrat, kolik poddruhů rozlišujeme u zcela běžných druhů, například u naší veverky (*Sciurus vulgaris*), nemluvě už o tom, které že to jsou, a kterým z nich třeba hrozí zánik. Je třeba si také uvědomit, že i pokud dnes nastoupíme, možná zčásti i na základě těchto našich rozprav, cestu naprávy (nebo jsme ji někde snad už i nastoupili), můžeme tak vlastně jen „paběrkovat“ a dlouhá řada forem (i když ne právě „druhů“) je již neodvratně ztracena. Mimmo jiné i díky „teoretickým“ sporům o druh, zaviničeným (opět mimmo jiné) i jeho nevhodnou definicí a zejména pak tvrdšími, až dogmatickým setrváváním na ní i dnes.

Než postoupím dále, chtěl bych se také zmínit o problému, s nímž jsem se zvláště v poslední době v kolegiálních diskusích častěji potýkal: Co tedy máme v zoologických zahradách zachraňovat - druhy, nebo poddruhy? Bohužel i tato otázka bezprostředně souvisí s naším tématem a s chybnou definicí druhu. Pokud bychom na druh nehleděli jako na něco mimořádného, až téměř posvátného a nesrovnatelného s žádnou jinou kategorií („...vždyť je to, proboha, v celé přírodě jediný přirozený, objektivně existující subjekt“), nemohla by být takováto otázka vůbec vyslovena. Pokud jsme se však skutečně zamyslet nad tím, co vlastně chceme, či máme zachraňovat. Je to příroda, a nebo nějaký šuplíček, člověkem uměle vytvořený? Nepochybují o tom, že odpověď na tuto otázku bude znít: příroda (tedy - živa příroda). Co to ale je, ta příroda? Pod pojmem příroda nepochybně rozumíme soubor všech živých organizmů na Zemi, ale je nemožné a nereálné chránit, či zachraňovat všechny živé organizmy. Připomeňme si tedy biblický příběh Noema a jeho archy a zjistíme, že asi tak nějak by měla zachrana přírody vypadat. Vyjádřeno odbornou terminologií dneška, měla by se

tedy chránit a zachránit co největší šíře genetické variability (co největší část celého genufondu). V praxi to ovšem znamená zachraňovat či lépe řečeno, napomáhat uchování především jakékoliv odlišnosti (jako vnějšího projevu genetické variability). V tomto kontextu je tedy zcela lhostejno, zda formu, která se nějak liší od ostatních, nazveme (na základě míry této odlišnosti) druhem, poddruhem, natiem, varietou, či jakkoliv jinak. Podstatné je, že vykazuje jisté odlišnosti a již z tohoto titulu si zaslouží, abychom usilovali o její zachranu, či spíše o její zachování. Úvodní otázka je tedy nevhodné, nebo spíš nešástné formulována a jediná správná odpověď zní, že při našem rozhodování bychom se neměli řídit tím, jak co nazýváme, ale tím, co to skutečně představuje.

Přitom si snad i uvědomíme, že pokud bychom se touto zásadou dokázali řídit už mnohem dříve a místo nesmyslných sporů o to, zda taxon je druhem, poddruhem, či něčím jiným, se raději věnovali pečlivěmu a důslednému odhalování a popisování VŠECH forem, které se nějak (jakkoliv nepatrně) odlišují od ostatních, a také jejich vytrvalému evidování a sledování, velmi pravděpodobně bychom byli mohli mnohé z napáchaných škod ještě odvrátit. A k tomu, abychom se takto chovali již dávno, nám mohlo velmi účinně dopomoci i včasné opuštění nevhodné definice druhu. Domnívám se, že tím odpovídám i na otázku, zda to nejde jen o plané teoretizování, bez jakéhokoliv dopadu na náš praktický život a na přírodu kolem nás.

Tím ale naše rozprava o systému a systematické ještě nekončí. Jejich význam je právě pro zoologické zahrady a jejich pracovníky totiž daleko hlubší, než by se na první pohled zdálo. Alespoň podle mého názoru. Na základě postavení určité formy v zoologickém systému je totiž možno do značné míry usuzovat na mnohé její vlastnosti, potřeby a projevy, a to i bez její předchozí znalosti, jen na základě analogií s jinými, příbuznými formami. A to může být pro pracovníky zoo velmi cenné, protože každá zoo se čas od času setkává s formou, která je pro ni zcela nová a neznámá, s jejímž chovem nemá naprosto žádné zkušenosti, a jejíž potřeby jsou pro ni velkou neznámou. I v takových případech je však možné předjet mnohým škodám z neznalosti, pokud detailně známe zařazení takové formy v systému.

Na druhé straně mohou zase zoologické zahrady významně pomoci systematickým při zařazování živočišných forem do systému a dokonce i při objevech a popisech nových forem. Historie zná celou řadu případů, kdy byly takovéto formy (ať již druhy, či poddruhy) poprvé poznány a popsány právě v zoo. Nikdo jistě také nepochybuje o tom, že při chovu v zoo je možno o chovaných zvířatech zviřatech nashromáždit celou řadu velmi cenných údajů a informací, které nejenže rozšiřují a prohlubují znalosti systematické, ale umožňují jim tak provést i nezbytné korektury v celém systému. O tom, že přitýkající informace mohou vyvolat i změny v zařazení taxonů v systému jsme již hovořili. To vše ale vyžaduje, aby bylo určení druhu, případně i poddruhu chovaného zvířete co nejpřesnější a co nejspolehlivější. Alespoň některých z pracovníků zoo by proto měli být zároveň i zdatnými systematicky, nebo se alespoň v systému dobře orientovat. Tím by se také předešlo i mnohým znakům a nesrovnalostem, které se tak často objevují v nejnúznějších přehledech a seznamech. Nezřídka tu totiž jsou tatáž zvířata uváděna pod různými jmény: někdy jako ten, či onen poddruh, jindy jen jako druh, bez poddruhové specifikace. Nemusí při tom jít o opravu původně nesprávně identifikace chované formy (což by bylo pochopitelné a správné), ale jen o vysloveně

lehkomyslný a povrchní přístup k používání systematických jednotek a jejich názvů. Tento přístup pak nejenzé vnáší chaos do dlouhodobých sumarizací a přehledů, ale může způsobit i velmi nepřijemné záměny při výměnách a v chovatelských programech. Jsem přesvědčen o tom, že v zahradách, kde je zoologickému systému a systematické věnována patřičná pozornost a péče, nemůže k takovému situacím vůbec dojít. A když už jsme se, díky dlouhodobě nespřávné interpretaci druhu, dostali do situace, že jsme nuceni pracovat spíše s poddruhy, než s druhy, měla by být pro všechny zoozahrady důležitá poddruhová identifikace, stejně jako i trvalé a správně používání poddruhových názvů, nepsaným pravidlem.

Na závěr této rozpravy o systematicce bych rád zmínil ještě dva momenty, které se však už skutečně týkají jen teorie, nebo spíše kabinetní zoologie.

Toho prvého jsme se v předchozích odstavcích dokonce už jenom dotkli. Jde o „dvojí“ zoologický systém. Ve skutečnosti nejde tak doslova o dvoji systém, jenže skutečnost je, že většina paleozoologických systémů pracuje jen s nejvyššími kategoriemi (řída, řád, případně podřád), a pokud zmiňuje i nižší systematické jednotky, pak jen v jakémsi velmi omezeném výběru, z nějž jsou v prvé řadě vyňaty všechny recentní formy. Na druhé straně, systémy recentních forem téměř ze zásady neuvádějí žádné fosilní taxony, a to ani ty, které tvoří sesterské skupiny k taxonům recentním. Tím dochází k tomu, co už zde bylo zmíněno, že takovéto systémy jsou vzájemně prakticky neslučitelné, nebo jen s velkými obtížemi a korekcemi. Domnívám se při tom, že důsledný příklon ke sloučenému (jedinnému) systému by velmi výrazně napomohl při objevování, sledování a osvětlování přibuzenských a fylogenetických vztahů mezi recentními taxony na všech úrovních a posunul tak celou systematicku o hodný kus dopředu. Nejsm si jist, zda diskutovaná definice druhu je jedinou překážkou takového postupu, ale ať už ji řešíme (či vyřešíme) jakkoliv, pokud jde o systém, nemá jeho rozšiřování naprosto žádné oprávnění a výsledek efekti jednotného systému by takovéto naše rozhodnutí více než bohatě odměnil. Systematické kategorie, jak bych je nazval, tak i fosilních zvířat by měly mít jednotné vymezení, naprosto stejnou váhu a zcela obdobný obsah. Skutečnost, že paleozoologie má k dispozici nesrovnatelně méně informací, dat a identifikčních možností, než zoologie recentních zvířat, stejně jako výrazný časový posun a nesoulad jejich taxonů v čase, by neměly být překážkou jednotnosti systému. Jen těch synonym a omylů by tu nutně bylo mnohem víc. Ale metoda: Pokus - omyl, může být někdy i tou jedinou možnou a správnou, která vede k cíli. Proto bych se za nastup tohoto trendu velmi přimlouval.

Posledním „slovem do pránice“ je otázka využívání co nejširšího spektra systematických kategorií. V ilustracním příkladu hned na začátku naší rozpravy jsem si dovolil vslovit názor, že čím víc příhrádek a šuplíčků bude náš hypotetický autooparař mít, tím lépe se bude orientovat a tím rychleji bude našel potřebné. Možná, že to není tak docela správný názor, ale skutečnost, že bioloové po Linneu se nespokojili s původními kategoriemi (šuplíčky) a postupně si stále přidávali (a přídávají) další a další mezi- a pod-skupiny, jeho správnost spíše podporuje, než aby ho popřela. Tím více mne proto překvapuje, že tento rozšířený rozsah zoologického systému je, zejména v poslední době, tak málo a tak zřídka využíván. Možnost vyhýbání se konfliktům a sporům jsem tady sice už zmínil, ale stále se mi nechce věřit, že by tolik dnešních zooloogů dbalo více na své renomé, než na pokrok své vědy. A že jen ve střezech

názoru (a nikoliv v poklidné jednoduše) se vědění (i pokrok) posouvá kupředu, tím se řídili už staří Řekové při svých disputacích (i dnešní kandidáti věd při obhajobách svých prací - pokud se to už také nestalo jen formalitou). Proč by se tedy dnes neměly naplno využívat všechny ty infrařády, nadčeledi, podčeledi, triby, podtriby a třeba i další a nové kategorie? Vždyť podobně, jako zmíněné paleozoologické taxony i využití všech těchto kategorií by mohlo pomoci při vyjasňování složitých vztahů mezi recentními taxony. Nemohu se zbavit dojmu, že i tady v tom má prsty ta zatracitelná snaha po objektivitě „za každou cenu“, a už nejen u druhu. Zejména ale na úrovních od rodu níže.

Zde bych se opět velmi upřímně přimlouval za zrušení všech těch „druhových skupin“ (species group), „superspecií“, a snad dokonce i poddruhů (příjemnějším některých) a jejich nahrazení poddruhy, nebo druhy. Domnívám se, že pokud by byl takovýto postup proveden dostatečně uvážlivě, neschematicky a individuálně, mohl by přispět k významnému zjednodušení a zpřehlednění nejen samotného systému, ale i všech dalších postupů, které se systémem a systematickou nějak souvisejí. Je vcelku běžné přijímanou zvyklostí, že v praktickém životě (například v obchodě, v kožošitářství, ve výrobě, ve sdělovacích prostředcích, v popularizační, či cestopisné literatuře, ale i ve vědě) týkající se jiných oborů, a také často i v praxi zoologických zahrad) se s nějakou přesnou identifikací zoologických subjektů nedělají žádné cavyky a řekl bych, že je téměř vyloučeno, aby se při tom došlo dál, než na úroveň druhu. Tím se ovšem mnohé potenciální zdroje možná i cenných informací stávají nepoužitelnými. Jsou totiž příliš nejasné a nejednoznačné. Uvědomme si třeba, že mezi tygrem sumaterským a tygrem ussurijským se rozdíl pohybují někdy až v řádově odlišných hladinách. A nejde jen o rozdíly ve velikosti, či zbarvení, ale i v jejich biologii, včetně chování a reprodukčních dat, a také v biotopu, geografickém areálu a stupni ohrožení. Přitom jde o jeden a tentýž druh, uvnitř kterého už nikdo, kromě zoologického odborníka, žádné další vnitřní rozlišování nedělá. Může být proto velmi obtížné, ne-li nemožné, přiřadit informace a data ze zmíněných zdrojů právě jen tomu správnému subjektu, jehož se týkají. Můj příklad s tygry teď možná vyvolá u někomu útrpný úsměv, protože si lze jen skutečně těžko představit, že u nich by si odborník s pomíchanými daty neporadil. Existuje však množství jiných druhů a forem, u nichž by obdobná situace zaskočila i toho nejzkušenějšího odborníka. Nejsm si zcela jist, zda pouhé přřazení druhové kvality, by přimělo celou tu více méně laickou veřejnost k větší diferenciální pečlivosti, ale snad by stálo za to se o něco takového alespoň pokusit.

V každém případě se při studiu starších, a ne vždy vysoce odborně fundovaných materiálů, setkávám s problémem, jak zjistit, kterého z dnes dobře identifikovaných a jednoznačně uznávaných taxonů se daná informace vlastně týká. Tak například (a jen pro ilustraci): Byl jeřáb odchovaný v roce 1960 v zoo Kyóto skutečně (dnešního) druhu Balearica pavonina, tak jak je uvedeno ve zprávě této zoo z r. 1961, a nebo šlo o dnešní druh Balearica regulorum, který začal být odlišován (na úrovni poddruhů!) od Balearica pavonina až v r. 1962 a je také již za tento rok (1962) uveden ve zprávě o odchovcích ze zoo Kyóto z r. 1963? V případě B. pavonina by tak zoo Kyóto kandidovala na doložený světový prvoodchov tohoto druhu, zatímco pokud to byl B. regulorum (což je velmi pravděpodobné), byla by tato zoo s odchovkem tohoto druhu až čtvrtá na světě. Někomu se možná v tomto kontextu bude zdát spekulování o identitě

odchovku dost malicherné a nedůležité, ale jde jen o příklad, který ukazuje, že takové situace nastávají (a velmi často), a to nepočtybně i v souvislostech, jejichž důležitost již není nikterak zanedbatelná. K našemu příkladu je třeba ještě dodat, že forma pavonina byla popsána už Linnem v r. 1758 a forma regulorum Bennetem v r. 1834, takže pokud by nevládlý spory o druhovou kvalitu, nebo pokud by byla již alespoň od poloviny 20. století zavadena zvyklost přiznávat druhovou kvalitu i poddruhům, či alespoň uvádět všude i poddruhové dělení a názvy, nemuseli bychom se dnes s podobnými problémy vůbec potýkat. Je krutou ironií, že v obrovské většině případů při tom jde o formy odlišné, dobře identifikované a popsané již v dávne minulosti, takže dnešní nejasnosti a chaos způsobila zřejmě jen relativně nedávná autoritářská nechuť jak k rozlišovacím praktikám pod úrovní druhu, tak i k uvolnění definice druhu a tím i jeho nadřazenosti všem ostatním systematickým kategoriím. Bohužel se obávám, že tato nechuť vládne v zoologii dodnes.

Samozřejmě je také jasné, že at už dnes uděláme cokoli v a zvolíme jakýkoli další postup, k vyřešení našich problémů s minulostí to nepovede a chyby napáchané v minulosti už nebudou nikdy napraveny, a ani jejich důsledky tím nebudou odstraněny, či dokonce odvráceny. Jenže pokud dnes zvolíme špatný postup a nepoučíte s z chyb našich předchůdců, pak připravíme našim následovníkům stejné a možná i větší problémy, než jaké jsme zdědili my.

Již na začátku jsem vyjádřil přesvědčení, že spory o kategorií určitého taxonu (zda druh, či poddruh atd.) jsou vlastně zbytečné a nemuselo by k nim vůbec docházet. A nejde přitom jen o samotou kategorizaci. Jádro problému totiž spočívá v tom, zda je možno na zkoumaném materiálu nějaké rozdíly vůbec zaznamenat, jinými slovy, zda je možno hovořit o dvou formách, či jen o jedné, přiměřeně variabilní. Zdá se mi, že noční můrou snad každého autora je představa, že se časem ukáže, že jako nový druh, poddruh, náti, prostě novou formu (hospitino jaké kategorie) popsal vlastně jen juvenilního, nemocného, invalidního, atd., jedince původního druhu, případně jeho zimní, letní, či svatební podobu, nebo dokonce jeho fenotypicky odlišného partnera, či mimořádně odchylného jedince. Podle mne by se však jeho obavy měly spíše týkat případů, kdy to neudělá. Kdy narazí na nějakou odlišnost, a přitom ji nezaznamená a nepředá formou popisu a publikace odborné veřejnosti. Zdá se mi naprosto logické a zákonité, že terénní zoolog se v přírodě seká se subjektem, se kterým se dosud nikdy nesekal, a o němž neví naprosto nic, snad jen to, že se více, či méně liší od subjektu, které zná. Neví (a nedokáže s jistotou poznat), zda jde o jedince subadulního, nebo již staršího, zda je právě v období říje (toky), či v klidovém stadiu, zda má, či nemá nějakou abnormitu způsobenou úrazem, nemocí, či jinou nahodilou okolností, zkrátka neví skutečně nic. Mnohdy nezna ani lokalitu a dobu nálezu, případně ani kompletní podobu (například při nálezu z místního tržiště apod.). Zamysleme se nyní nad správným postupem. Má si nechat nálezu pro sebe a se zvěřejněním (popisem) čekat, až si nálezu zopakuje, či jinak se o záhadě dozví víc? Nebo má zveřejnit a popsat novou formu, ovšem i s tím rizikem, že se časem ukáže, že to žádná nová forma není? Protože formu nemůže popsat jako „formu“ (taková systematická kategorie neexistuje - viz výklad pojmů), můžeme ještě přidat i možné obavy z toho, že subjektu nepřísluší ani ta kategorie, do níž ji zřadil, nemluvě již ani o celkovém postavení v systému. Rozhodování jistě není snadné a zcela určitě bude naneyšší subjektivní. V této souvislosti

se musím přiznat, že ve své zoologické praxi a vlastně v celém životě jsem se (poměrně s úspěchem) snažil řídit zásadou: zvolit vždy takový postup, při němž mohu napáchat nejméně chyb, respektivně způsobit nejmenší škodu. Dodnes jsem přesvědčen, že tato zásada je užitečnější, než usilovat o nalezení nejlepšího, či optimálního řešení. Pokud by tedy uvedenou zásadu uplatnil i náš zoolog, musel by dojít k závěru, že pokud novou formu ihned popíše, nemůže vůbec nic pokazit. Snad jen svou autoritu a renomé, pokud se v budoucnu ukáže, že jeho „nová“ forma vlastně žádnou novou formou není. Ale i v tom případě je jeho postup přínosný, protože rozšíří naše znalosti o původní formě (například jak vypadá subadulní jedinec, druhé pohlaví, zimní, svatební šat atd.), a to právě v oblasti, která byla dosud zahalena tajemstvím. Na druhé straně, škody způsobené jeho mlčením, mohou být obrovské. V nejlepší případě se opozdí dokonalejší poznání původního druhu a v nejhorším může zcela nový druh vymřít dřívě, než byl popsán. Dominivám se, že ve věci správného postupu by nyní již neměl nikdo tápat.

A pokud jde o zaznamenané rozdíly, ani ty nemusí být rozhodující. Pokud přijíme me vývojovou teorii (a zdá se mi, že ji nemůžeme nepřijmout), musíme se zamyslet především nad tím, jak takové odštěpování nové formy od původního druhu může probíhat. Na základě dnešních znalostí genetiky a především mechanismů týkajících se DNK je zcela zřejmé, že první změny se musí odehrávat na genetické úrovni, jmenovitě na některé ze sekvencí DNK. Pro další vývoj je pak klíčovým momentem otiázka reprodukce změny a její izolace od původní podoby. Není-li změna reprodukována do dalších generací, nemá vůbec smysl se jí dále zabývat. Je-li však přenesena na potomstvo (jde zatím jen o genetickou změnu, bez fenotypického projevu), začínají hrát rozhodující roli nejrůznější izolační (separační) mechanismy. Ide totiž o to, aby se zpětným křížením změny opět nerozplynuly v populaci původního druhu. I když se vnější (zpravidla geografické) izolační mechanismy jsou nejrůznější, neipochopitelněji a asi i neatraktivnější, domnívám se, že vnitřní (biologické) mechanismy jsou mnohem častější a pro naše úvahy také důležitější. Pro ilustraci si můžeme představit situaci, kdy se průběžně reprodukováne a hromaděne genetické změny začnou projívat i fenotypicky. Představa, že půjde o změny na kostře, či anatomii je naprosto absurdní. Takovéto změny se mohou objevit až po velmi dlouhé řadě generací. Mnohem pravděpodobněji půjde o drobné a nenápadné změny (například ve zbarvení), ale nejlíže skutečnosti budou asi změny chování (například hlasových projevů, postojů těla, upřednostňovaného biotopu, apod.). Uvědomíme-li si, jak důležitou roli při vzájemném dorozumívání zvířat hraje právě jejich chování, včetně postojů a hlasu, jistě nás nepřekvapí, že pokud se genetické změny fenotypicky projeví právě v této oblasti, mohou snadno způsobit onu biologickou reprodukční izolaci, kterou hledáme (například samice nebudou ochotna pářit se se samcem, který nezaujímá ten „správný“ postoj, nevolá jí tím „správným“ hlasem atd.). A právě tedy stojíme u zrodu nové formy. Máme tu totiž populaci živočichů, která ve srovnání s ostatními, vzhledem v podstatě naprosto stejnými populacemi, vykazuje určité rozdíly v genotypu a v chování, přede-reprodukčně izolovaná a nic nebrání jejímu dalšímu samostatnému vývoji. Zda se bude v tomto vývoji dále vzdalovat od výchozí populace, a to třeba až k výrazným změnám ve tvaru těla, či na kostře, nebo zda se od výchozí formy příliš neodchyli, zda

vytře, opět splyne s východní populací, nebo přežije jako samostatná forma, to vše bude záležet na mnoha okolnostech, především však na tom, do jaké míry budou její změně vlastnosti a rysy v souladu (či v nesouladu) s podmínkami prostředí a němž žije, či bude žít. To jsou však již otázky jiné, které se tématu naší rozpravy vymykají. Pro naše úvahy je důležité si uvědomit, že uvedený modelový příklad navodil situaci, kdy na vzhledu živých jedinců srovnávaných populací nejsme schopni nalézt ani sebemenší rozdílnosti a stejně tak i na mrtvých, jen s výjimkou drobných změn na DNK a možná i některých fyziologických mechanismů. A přesto můžeme mít před sebou 2 různé formy, možná dokonce i dva druhy. Jediným rozlišovacím znakem je jejich hlasový projev (pro ilustraci - například zásunbní zpěv páků), který je však možno slyšet jen v určitém období a jen u živých jedinců v jejich přirozeném prostředí, což samozřejmě může opět nesmírně ztížit správnou identifikaci hlasu a vzhledu. To znamená, že podchytit existenci takového druhu představuje malý zážrak. A pokud již pak ten zážrak jen proto, že zcela nepatrné rozdíly, které se podařilo nalézt, žádné oddělení neoprávnějí, to už vyžaduje opravdu nouhou dávku přezíravé nadutosti a zkosnatělého setrvávání na dogmatech. A právě takovou situaci jsem měl na mysli, když jsem tento odstavec uváděl poznámkou, že ani zaznamenané rozdíly nemusí být rozhodující. Rozhodující pro posouzení oprávněnosti popsání nové formy.

A proč to vše tedy rozebírám? Namlouvanám si totiž, že by se mi tak mohlo podařit přesvědčit alespoň část odborné veřejnosti o tom, že je již nejvyšší čas přehodnotit dosud panující názor na kategorii druhu. Nyní nikoliv z hlediska jeho objektivní, či subjektivní existence, ale také i z hlediska míry odlišnosti, která jej charakterizuje. Každý, kdo někdy studoval starší zoologická díla (a mnohdy ne jen ta starší), si je jistě dobře vědom toho, že tehdejší autor by se na popsaní nového druhu (a často i poddruhu), neodvážil ani pomyslet, pokud by na zkoumaném materiálu nenalezl nějakou odchylku na kosťce, nejlépe na lebce a na chrupu (pokud je chrup přítomen). Odchytku v podobě, jiného tvaru, jiného zaúhlení, jiného poměru (indexu), či alespoň jiného rozměru, či rozpětí měř. Zkrátka, aby se dalo uvažovat o odlišnosti na úrovni druhu, ale často i poddruhu, musela se tato odlišnost nacházet, mimo jiné, i na kosťce lebky. V době, kdy většina dnešních diagnostických metod ještě neexistovala (počínaje analýzou bílkovin a konče genetikou a molekulární biologii), a kdy záznamová média (jako film, televize, magnetofonový pásek apod.) byla v plenkách, je takovýto přístup pochopitelný a veelku i správný. Vzdýví jedině kosti tehdy splňovala ideál neměnného věčného dokladu nového popisu. Jenže dnešní doba nám nabízí nesrovnatelně širší spektrum takových věcných dokladů. Vývojová teorie pak navíc prokázala, že kosterní změny jsou ty poslední, k nimž při odštěpování a vývoji nové formy dochází. Dokonce i sesterská paleozoologie již dlouhou dobu, právě s tímto vědomím, pracuje nikoliv s druhy, ale s rody. Každá nalezená, alespoň zčásti kompletní a odchylná kostera, tu dostane nikoliv druhové, ale rodové jméno. Proč tedy většina zooložů se i nadále vytrvale soustřeďuje na kosti a přezíravě přehlíží rozdíly zbarvení, struktury tělního pokryvu, fyziologie a především pak chování? Jistěže jsou to znaky, které se mění nejrychleji a často i jen v okamžité návaznosti na klimatické i jiné podmínky prostředí. Přesto jejich kumulace může svědčit i o změnách s hlubšími důsledky (jak jsem se pokusil ukázat v předějším odstavci). A podíváme-li se na celou situaci z hlediska již zmíněné zásady nejmenší škody, nelze nevidět, že je nesrovnatelně snadnější, dva

dosud odlišované taxony, se všemi jejich popisy a daty, spojit (pakliže se kdykoliv v budoucnu ukáže, že jde skutečně o synonyma a jejich odlišování v systému nemá nadále žádná oprávnění), než z jednoho, dosud nerozděleného taxonu, separovat patřičná data a popisy dvou samostatných taxonů, jejichž oprávněnou separaci potvrdil teprve pokrok budoucnosti (viz příklad s jetřáby).

Je rovněž zajímavé, že přestože se snahu o přechod od kostí k jiným diagnostickým příznakům dnes už začínají objevovat častěji, nikdy se nezabývají celým komplexem. Tak například genetik si konstruuje svůj „systém“ přibuznosti na základě počtu a tvaru chromozomů, fyziolog na základě fyziologických charakteristik, molekularní biolog třeba podle skladby mitochondriální, či jaderné DNK, a další zase na základě spektroskopie, či analýzy bílkovin. Na scéně vstupují dokonce i matematické se svou statistickou a teorií výběru. Nikdo se ale nesnaží o komplexní pojetí a snad i proto nevnímají systémy, ale jen kladogramy. Že by zase ta obava o vlastní autoritu, která si žádá otevřená zadní vrátka („ano, tak by ten systém mohl vypadat, pokud bychom k němu přistupovali z pohledu...“)? A spory se teď vedou nikoliv o to, zda odchylky na kosťce jsou, či nejsou dostatečně velké, či početné, ale o to, zda je směrodatnější sekvence DNK, nebo výchylka akustické křivky.

Myslím, že je tedy skutečně nejvyšší čas, všechny tyto přístupy přehodnotit a nejen druh, ale i poddruh, varietu, rod a vůbec celý systém a celou živou přírodu začít zase brát jako komplex, který zde byl bez člověka a (snad) bez něj i bude, a který si „kaslíkujeme“ jen pro svou orientaci, své poznání a své dorozumění, takže by přitom především mělo jít o pohled pozorovatele (a snad i obdivovatele) přírody mnohem spíše, než o pohled toho, či onoho teoretického odborníka. A k tomu by snad měli říci své slovo i pracovníci zoo, kteří s tou přírodou nejen pracují, možná víc než kdykoliv jiný, ale kteří se nyní už skutečně rozhodující měrou podílejí i na její ochraně.

Výklad některých biologických pojmů na závěr

Systematika - Nauka třídící organizmy na základě srovnávací morfologie, anatomie a fyziologie do přirozeného systému.

Taxonomie - Obor biologie zabývající se teorií a praxí klasifikace organizmů a jejich uspořádáním do hierarchického systému.

Taxon - (taxonomická jednotka) skupina konkrétních organizmů stejného systémuového zařazení. Také její název.

Synonymum - Název (taxonu) stejného významu.

Variabilita - Proměnlivost.

Genetická v. - Proměnlivost genetické výbavy jednotlivce, ale i celého souboru organizmů.

Forma - Systémová kategorie nejednoznačného významu, zpravidla od úrovně druhu níže. Vyráz se nejčastěji používá, chce-li se autor vynout i jednoznačnému označení kategorie druhu a nižší.

Konvergence - Vznik podobných tvarů u vzájemně nepřibuzných forem, vyvolaný přizpůsobením ke stejným podmínkám prostředí.

Typ (nomenklatorický typ) - Exemplář, který určuje pojmenování taxonu. Na základě popisu typu je popsán a vymezen taxon.

Typová série - Pokud k popsaní taxonu slouží více než jeden exemplář, hovoříme o typové sérii.

Fylogeneze - Historický vývoj taxonů od jednodušších k složitějším.

Lokalita - Místo výskytu organismu.

Hermatofit - Obojpohlavní jedinec. Organismus se znaky obou pohlaví.

Entita - Jsoucnost. Základní objekt zkoumání.

Genofond - Soubor všech genů v populaci organismů. Genetická výběva všech živých organismů.

Specifikace - Blížší určení. Vymezení.

Sesterská skupina - (sesterský taxon) Skupina organismů, která společně se zkoumanou skupinou stejné úrovně naplňuje nejbližší vyšší taxon v systému. Zpravidla jde o případ, kdy žádá další skupina stejné úrovně již do tohoto vyššího taxonu nepřistupuje.

Identifikace - Biologické (zoologické) určení názvu taxonu, do něž je jedinec na základě svých charakteristik a znaku zařazen v rámci zoologického (biologického) systému.

Juvenilní - Nedospělý.

Fenotyp - Zevní vzhled organismu jako výsledek projevu jeho genotypu v součinnosti s prostředím. Také zevní projev jednotlivého genu.

Subadult - Jedinec těsně před dosažením pohlavní dospělosti.

Populace - Soubor jedinců (zpravidla) jednoho taxonu, zaujímajících v určitém čase určitý prostor.

Diagnóza - Vymezení nejvýznačnějších vlastností a rozlišovacích znaků taxonu.

Kladogram - Diagram znázorňující formou větvení fylogenetickou přibuznost taxonů pouze na základě kvantifikace jejich shodných znaků ve vztahu ke stejným znakům jejich společného předka.

Systém - Hierarchické seřazení taxonů do systematických kategorií. V zoologii by měl využívat asi tyto kategorie (sesupně) (výčet není vyčerpávající):

Říše	(Regnum)
Podříše	(Subregnum)
Oddělení	(Divisio)
Pododdělení	(Subdivisio)
Sekce	(Sectio)
Kmen	(Phylum)
Podkmen	(Subphylum)
Nadřída	(Supraclassis)
Třída	(Classis)
Podtřída	(Subclassis)
Kohorta	(Cohors)
Nadřád	(Superordo)
Řád	(Ordo)
Podřád	(Subordo)
Infrařád	(Infraordo)
Nadčeleď	(Superfamilia)
Čeleď	(Familia)
Podčeleď	(Subfamilia)

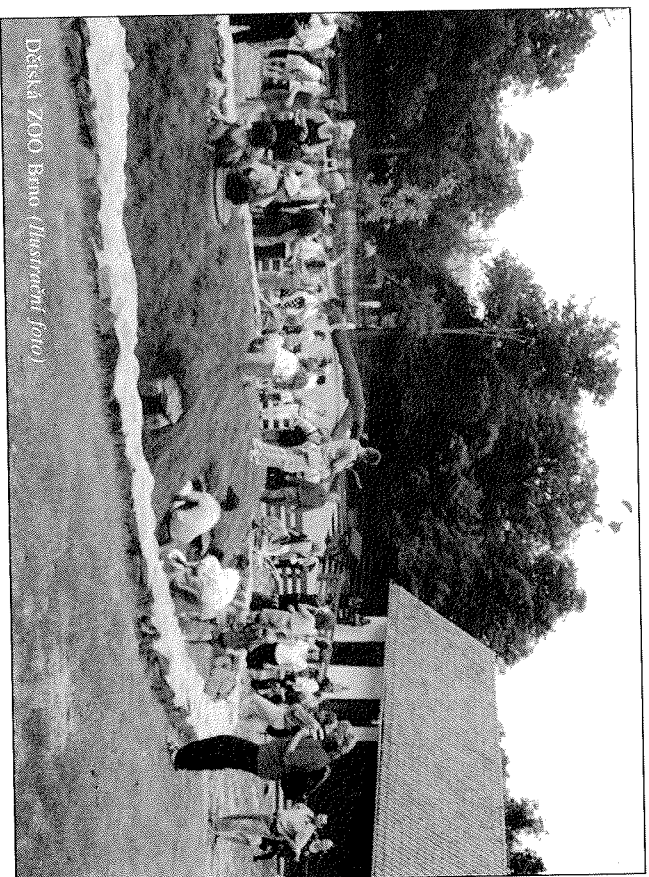
Tribus	(Tribus)
Podtribus	(Subtribus)
Rod	(Genus)
Podrod	(Subgenus)
Druh	(Species)
Poddruh	(Subspecies)(dříve Morfa = Morpha)
Plemě*	(Natio)
Varieta	(Varietas)
Aberace*	(Aberratio)

Hvězdičkou (*) jsou označeny kategorie dnes už vesměs nepoužívané.

Pojmy Plemeno, či Rasa by dnes měly být vyhrazeny výlučně jen kategoriím člověkem vyšlechtěných forem domácích zvířat, a to pod úrovní druhu.

Summary

The topics of the article is a disputation in biology. The author opine that this way of scientific discussion is on a very low level recently so he discusses various possibilities how to go on in this field and improve the disputation inbiology and natural history. He discusses and explains various terms of a systematics. In the end he gives an interpretation of some biological terms.

Dětská ZOO Brno (ilustrativní foto)

Sředoevropská asociace přátel zoologických zahrad (CEAF) v roce 2001

Central European Association of Zoo Friends (CEAF) in 2001

Miroslav Kaššai, Martin Vobruba

Sředoevropská asociace přátel zoologických zahrad vstoupila 1. ledna 2001 do třetího roku své existence. Zaměřila se na rozvíjení stávajících projektů a přípravu projektů nových. Ide zejména o vydávání informačního bulletinu "Fosák", adopci CEAF a hlavně o projekt "Levní univerzita juniorů" (LUJ CEAF).

Dležitým počínem se stal první Celosociální den CEAF při ZOO Plzeň, kde se 3. března sešlo na 30 osob, tj. tehdejší asi 1/3 členů. Byly plánovány akce na rok 2001 - 2002, sjednána adopce mangusty liščí, jako druhého v pořadí adoptovaného zvířete CEAF. Při procházce částí areálu došlo k naplnění jednoho z pilířů CEAF - vidět více a dozvědět se více - například tím, že na krátkou chvíli bylo možno si pohrát s mladým vlkem hřivnatým. Řada účastníků - členů a příznivců CEAF, se ten den viděla poprvé. Akce bylo využito pro mediální zviditelnění CEAF.

Na počátku května 2001 podnikl prezident CEAF M. Kaššai s viceprezidentem M. Vobrubou cestu po slovenských ZOO. Při setkání s příznivci na Slovensku, byl dojednan předběžný vznik slovenské sekce CEAF. V ZOO Bojnice byli přijati p. ředitelem Šrankem a při přátelském rozhovoru s pracovníkem propagace p. Kmeťem došlo k dohodě o pořádání jednoho běhu lenní univerzity na rok 2002. V ZOO Košice byli přijati náměstkem ředitele, v den přijetí bylo adoptováno mládě kamzíka a stalo se tak třetím zvířátkem v adopci CEAF. Posledním bodem cesty byla návštěva zookoutku ve Štropicově. Některé členy CEAF částečně zajímají i ostatní seriózní zařízení stojící mimo UCSZ a stropkovský zookoutek rozhodně v malém plní většímu bodu posílání zoologických zahrad.

Úsilím mladého agilního člena CEAF Ondřeje Ságnera vznikly internetové stránky asociace, které jsou nadále pravidelně rozvíjeny a aktualizovány (www.ceaf-zoo.aktualne.cz).

V létě proběhla tradičně LUJ CEAF a tentokrát ve dvou běžích. V termínu 5.-15. července se podruhé uskutečnil osvědčený "tábor" při ZOO Dvůr Králové. Zúčastnilo se 37 dětí z celé ČR. Tento běh lenní univerzity potvrdil velký zájem mládeže o dění v ZOO a naše poděkování patří panu Romanu Komedovi a celé ZOO Dvůr Králové za poskytnutí optimálních podmínek pro jeho zabezpečení. Poprvé proběhl jeden běh univerzity i při jiné ZOO a to v termínu 16.-26.8. při ZOO Plzeň. Zúčastnilo se její 34 dětí a 5 lektorů. Poznali zevrubně život zoologické a botanické zahrady, včetně zákuhlí, kontaktu a práce se zvířaty, ale zbyl čas i na hry a zábavu. ZOO Plzeň, panu

Členové CEAF s malých vlkem hřivnatým při celosociálním dnu v ZOO Plzeň
Foto: archiv CEAF

ředitel Trávníčkovi a Mgr. Martinovi Vobrubovi patří poděkování za naprosito perfektní zájem a profesionální výuku. Na rok 2002 byly naplánovány již 3 turnusy - Dvůr Králové, Ústí nad Labem a již zmíněné ZOO Bojnice. Aby bylo možné při jednom běhu podniknout výlety do dalších ZOO, bylo by někdy v budoucnu vhodné umístit LUJ do některé z centrálních moravských ZOO - Rada CEAF v tomto směru má zájem jednat i s ostatními ZOO UCSZ.

Během setkání členů CEAF v ZOO Jihlava 6. října kdy se nově vznikající sekce mladých CEAF podílela spolu s pracovníky ZOO Jihlava na programu ke Dni zvířat došlo zároveň k adopci mláďete matry stepní - které se stalo čtvrtým adoptovaným zvířetem CEAF - tuto akci hodnotíme jako oboustranně velmi přínosnou. Poslední jednání proběhlo 10. listopadu v ZOO Praha, na tomto jednání Rada CEAF doplnila své členy a projednala další strategii rozvíjení hlavních projektů CEAF v příštím období. Ke konci roku 2001 měla CEAF 137 členů. Bulletin Fosák vyšel celkem 4 krát.

Miroslav Kaššai
Brožkova 426
530 09 Pardubice
(0607/591083, ceaf.zoo@seznam.cz)

Martin Vobruba
ZOO a BZ města Plzně
Pod Vintcemí 9
301 16 Plzeň
(0604/227 699; vobruba@zoo.plzen-city.cz)

Dr. Dušan Kozel
U rejdíště 3792
76701 Kroměříž
(0634/337265)

Ing. Věra Vrabcová
ZOO Ústí n. L.
Drážďanská 23
400 07 Ústí nad Labem
(propagace@zoousti.cz)

Ondřej Ságner
Alšova 7
58602 Jihlava
(0737-328266, orix@email.cz)

Summary

The authors, members of The Central European Association of Friends of Zoological Gardens, describe activities of this organization in 2001. More information can be found on the addresses above or on the web: www.ceaf-zoo.aktualne.cz

Petru Kordovi To Petr Korda

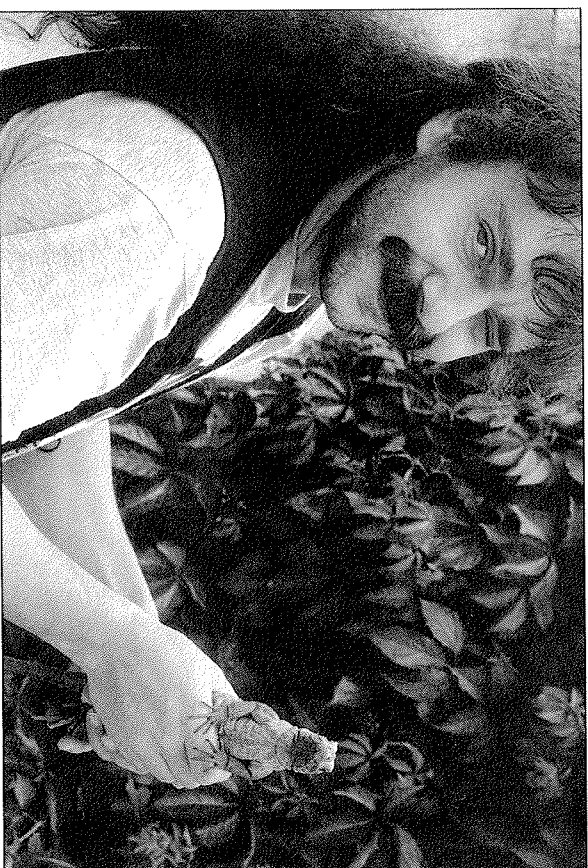
Lubomír Moudrý

S Petrem jsem se setkal během své prázdninové praxe, kterou jsem po ukončení 3. ročníku školy, která mne připravovala na budoucí dráhu chovatele cizokrajných zvířat, jak se obor nazýval, absolvoval v červenci roku 1981. Ten, koho jsem tenkrát spatřil poprvé, byl hubený chlapík s bujným účesem stylu "afro" (přirozeného původu!), který nesměl chybět v žádné společnosti, kde panuje dohoda až bujará nálada a jež okolo sebe šíří podávané vtipky, občas hrozící skončit malým veselým "skandálem". Když jsem ho viděl naposled, na hlavě měl zase "afro", i když měně bujně, místo už tradičního strniště na tvářích měl zase už jen svůj typický knírek a oči zářily veselím, i když tentokrát bylo takové zvláštní - zasněně smutné. Kdyžby nebylo tragických okolností, za kterých jsme se viděli naposled, řekl by mu každý: "Petře, ty vypadáš jak zamlada!" Co se stalo mezitím?

V oně době prvního setkání jsme byli oba velice zelení elévové, s tím, že Petra pracovní proces pohltí o rok dříve. Absolvent osmi tříd základní školy a čtyř ročníků gymnázia zvolil velmi netradiční a nevděčnou kariéru ošetřovatele zvířat v zoo. Navíc, ačkoli s maturitou, vlastně nekvalifikovaného, což ale později hbitě dohnal dalším studiem, takže měl nakonec maturitu dvě. Během několika málo let se tak "zažral" do samostudia, že by asi nikoho nenapadl lepší adept na pilotní rozjezd chovu slonů v Ústí nad Labem než právě Petr. Hned s první ústeckou slonicí, miňáčkem dětí Kalou, se Petr do práce se slony pustil "na plný plyn", s vůlí a plíí opravdového workoholika. Nedlouho nato se mu splnil i jeden z největších snů: zajel si pro slony dvakrát až do Vietnamu. Tak mu do péče přibýly další slonice Delhi a Sita. Ačkoliiv měl druhý z těchto "vyjetů" velice drsný konec (Petr musel být ve Vietnamu hospitalizován a slon byl zabaven a skončil v roterdamské zoo), těžkosti, jak víme, často obohacují a Petr byl rozhodně jedním z těch, kdo si svůj životní optimismus nekupují právě lacino.

V druhé polovině 80. let a začátkem 90. let trávil Petr prakticky nepřetržitě u slonů 12 – 14 hodin denně, z nichž mu bylo obvykle placeno 8 – 10. Čím více stereotypní byla jeho denní náplň, tím byl spokojenější – sloni potěbují pevný řád a pravidelnost, lidé se musejí přizpůsobit. Přesto samozřejmě učil slony pomaloučku novým a novým věcem, část z jejich "umění" pak také začal představit veřejnosti. Obvykle pane-lového sídliště poblíž zoo, které bylo dlouhou dobu věrným obrazem sídliště z filmu "Panelstory", si zvykli na to, že jim pod okny nepobíhají jen bezprizorní děti, psi a kočky, ale i chobonáci, kteří nesmějí přijít o svou pravidelnou procházku po náhorních pláních Mariánské skály.

S příchodem kapitalismu a s dorůstáním synka Martina bylo třeba přehodnotit životní priority. Přispěla k tomu i nepřítomná spokojenost s poměry v zoo. Petr stál před zásadním rozhodnutím: buď svůj život podřídí zájmům svým a sloním nebo zájmům své rodiny. Rozhodl se pro to druhé a udělal to po svém: s buldoči zarytostí se naučil

vázat kravatu a používat moderní ekonomické termíny, které ho do té doby absolutně nezajímaly. Začal pracovat pro soukromou makléřskou firmu v době, kdy většina národa netušila, co a k čemu to vlastně je. Začal svým známým a pak i úplně cizím lidem radit, jak se co nejlépe pojistit. Kam co nejlépe investovat úspory a kde zít peníze na opravu bytu. Z obvyčejného pěšáka na tomto poli to zanedlouho dotáhl až na šéfa regionální pobočky firmy a vypadal to, že už by se mohl klidně přestat snažit. Jenže... tady právě končilo to zajímavé a Petr musel zase o kus dál. Zamítoval se do stromů a začal po nich lézt a prořezávat je. Začal studovat možnosti zřízení konečně opravdové tradiční irské hospody v centru naprosto neirského Ústí nad Labem. A kdoví, kam by ještě ho osud zavál, kdyby nebylo jednoho dne na jaře roku 1998, kdy jsem mu "hodil lanu" do děčinské zoo. Nebylo pro mne jednoduše mu to říci: už jsem nevěřil tomu, že se Petr vůbec někdy do jakékoliv zoo vrátí, natož, aby zrovna do té naší, děčinské... Petr však nakonec po dlouhém vnitřním boji a rozhodování nabídku přijal – a pro mne to znamenalo velký osobní úspěch, kterého jsem si velice vážil a budu vážit.

A tak byl po dlouhé odmlce 5 let Petr opět mezi "svými". Během tří následujících let, které strávil v Děčíně, se minimálně polovina naší zoo změnila k nepoznání. Petr byl u všech zásadních projektů, které se v té době realizovaly – nové expozice, otevřené v letech 2000 – 2001, zejména expozice fauny Českosaského Švýcarska a Pračí dům - a bez jeho zkušeností, ale především obrovského nasazení, by se ze všech akcí povedla možná polovina. Nakonec se velkou oklikou vrátil i ke slonům, kterým stejně, přes všechny ty ekonomické ukazatele, pojistné faktory nebo plány o pravých irských knajpách, zůstal přesto nejvěrnější. A když už to nešlo jinak, setkával se s nimi

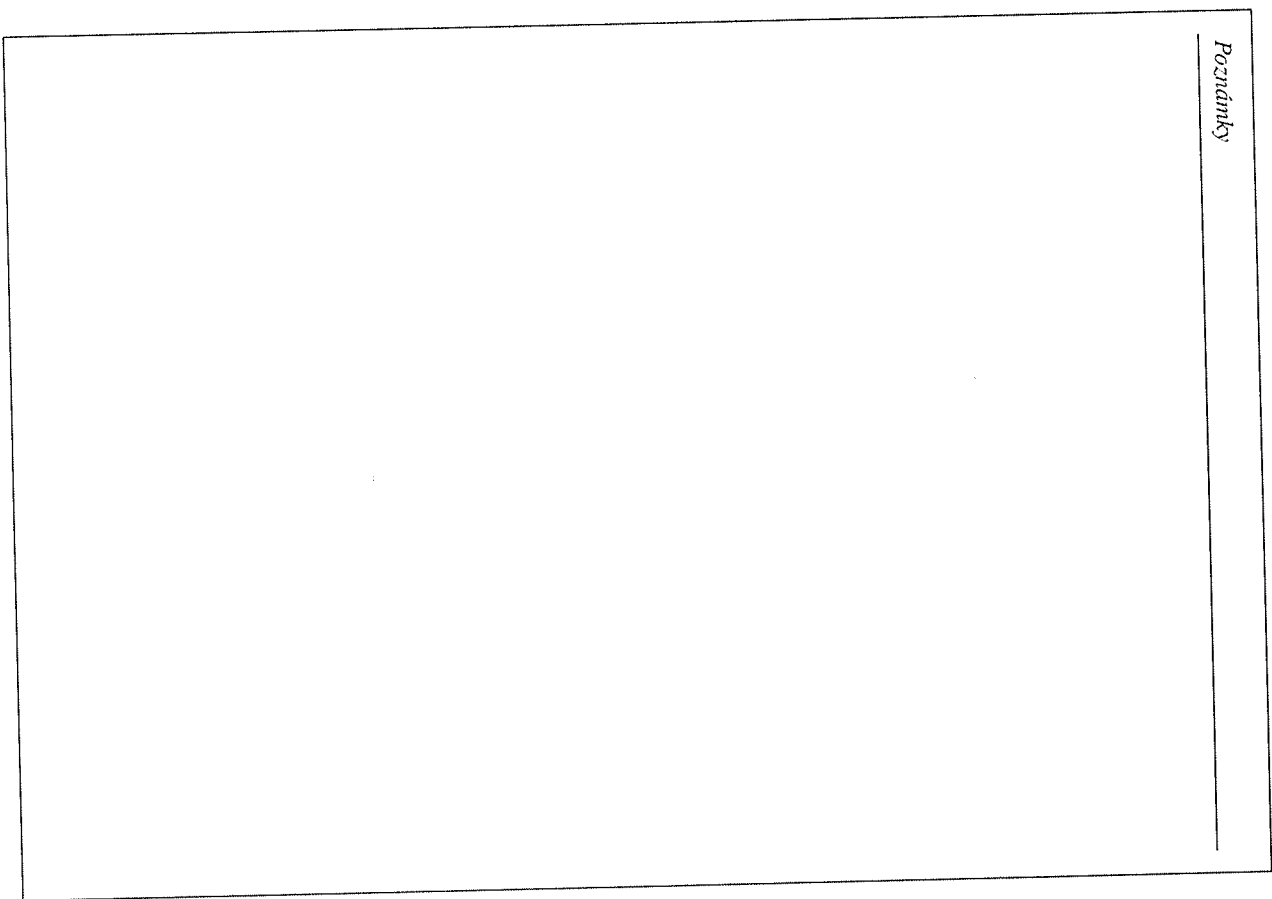
a pečoval o ně alespoň jako člen odborné sloní komise, jediný, kdo je ve své mateřské zoo vlastně vůbec neměl... I jeho poslední služební cesta v životě byla věnována slonům.

Pravdou je, že v tom hektickém zápalu přelomu milénia si asi málokdo uvědomoval, co v něm všechno máme – včetně mne samotného. Došlo nám to pořádně až ve chvíli, kdy nám začal doslova mizet před očima. Jeho přesvědčení, že mu v podstatě nic není, a že by si měl jen pořádně odpočinout od každodenních stresů, které mu bránilo, aby se nechal pořádně vyšetřit, jeho pevná vůle a odhodlání k životu ho tentokrát zklamaly. Odešel však způsobem, sobě vlastním – nedal smrti zadarmo ani minutu, dokud se na sto procent nepřesvědčil, že další boj s rakovinou je marný. A v posledních hodinách jsmě to byli my okolo, kdo se ocitali v roli utěšovaných.

Fyzická schránka Petra Kordy (* 1963) nás opustila 26. července 2001. On tady však jistě někde musí být...

Summary

The author, director of decin Zoo, describes his professional and personal memories regarding his long-time colleague and friend Petr Korda, an experienced Czech elephant expert and the first elephant keeper in Ústí nad Labem Zoo. Petr's professional career began in 1981 in Ústí nad Labem. Since 1985 he was working nearly every day with young and sub-adult elephant females, in 1988 he also participated on an import of Indian elephant female from Viet-Nam into Europe. In 1993 he interrupted his engagement in Ústí nad Labem Zoo and started to work in financial services for the public. In 1998 he returned in the zoo-background. This time he began to work in Decin Zoo as a head of the animal husbandry and operations department. He substantially contributed to the reconstruction and development of Decin Zoo. Also, he actively worked in the Elephant Committee of the Union of Czech and Slovak Zoos. He died very young on 26 July 2001, in age of 38 years.

Tato publikace byla vydána v Jihlavě, nákladem 2 000 výtisků v květnu 2002
This publication was published in Jihlava in 2 000 copies in Mai 2002

Zpracoval (edited by):

Lubomír Moudrý

Adresa:

Zoologická zahrada Děčín

Address

Pastyřská stěna

Žižkova 1286/15

405 02 Děčín IV, CZ

+420.412.53 11 64

+420.412.53 16 26

Tel.:

Fax:

E-mail:

director@zoodecin.cz

